

*A Sárospataki Református
Teológiai Akadémia
évkönyve 1996-2006*

Sárospatak, 2006

b. 53,484.

**A Sárospataki Református Teológiai Akadémia
évkönyve 1996-2006**

*A Sárospataki Református Kollégium alapításának
475 éves jubileumára*

Sárospataki Református Teológiai Akadémia

**A Sárospataki Református Teológiai Akadémia
évkönyve 1996-2006**

*A Sárospataki Református Kollégium
alapításának 475 éves jubileumára*

Kiadja a Sárospataki Református Teológiai Akadémia

Sárospatak, 2006

**A Sárospataki Református Teológiai Akadémia
évkönyve 1996-2006**

A Sárospataki Református Kollégium alapításának
475 éves jubileumára

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia kiadványai
32.

Szerkesztette: Dr. Györi Istvánné könyvtáros

Nyomdai előkészítés: Rácsok András

A kiadást támogatta a Sárospataki Theologiai Alapítvány

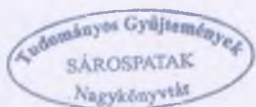
Kiadja a Sárospataki Református Teológiai Akadémia
Felelős kiadó: Dr. Börzsönyi József rektor

2006/2006.

ISBN 963 86841 4 3

Sárospatak, 2006

A nyomdai munkákat
a Maxima Cs-A Kft. nyomdája végezte Miskolcon

Féjétek az Istent és neki adjatok dicsőséget!
Jel 14,7

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK	7
CSOMÓS JÓZSEF: ELŐSZÓ	11
BÖRZSÖNYI JÓZSEF: REKTORI JELENTÉS	13
GYŐRI ISTVÁN: ELKÖTELEZŐ ÖRÖKSÉG	19
TÍZ ÉV RÖVID KRONIKÁJA	25
1996/1997-es tanév	25
1997/1998-as tanév	26
1998/1999-es tanév	28
1999/2000-es tanév	29
2000/2001-es tanév	31
2001/2002-es tanév	32
2002/2003-as tanév	34
2003/2004-es tanév	35
2004/2005-ös tanév	37
2005/2006-os tanév	38
AKADÉMIÁNK OKTATÓI ÉS MUNKATÁRSAI	41
Balajthy József	41
Bibariné Tar Zsuzsanna	41
Dr. Börzsönyi József	42
Dr. Dienes Dénes	44
Egervesi Gábor	47
Dr. Engbly Sándor	48
Dr. Győri István	53
Dr. Győri Istvánné Balázs Ibohya	57
Kádár Ferenc	58
Kiss Endre József	59
Kovács Józsefné	62
Laczkó Gabriella	63
Misák Marianna	64
Dr. Nagy Antal Mihály	65
Dr. Nagy Antalné, Kulcsár Erzsébet	68
Örsi Anikó	69
Pásztor Gyula	70
Pocsainé Eperjesi Eszter	71
Rácsok András	74
Rácsok Gabriella	75
Sawyer Aria (Bjfi)	76
Dr. Sawyer Frank	76
Dr. Sándor Endre	79
Szabó Dániel	80
Dr. Szabhmáry Béla	82
Szárász Béla	85
Szilágyi-Sándor Gabriella	86
AKADÉMIÁNK TISZTELETBELI TANÁRAI	89
Cecil Cumberhouse	89
Christopher B. Kaiser	90

Fekete Károly.....	90
Jochim Dounia.....	91
Kozma Zsolt.....	91
Lenkeyné Semsey Klára.....	92
Schweitzer József.....	93
Szűcs Ferenc.....	93
Barend Johannes van der Walt.....	94
AKADÉMIÁNK KORÁBBI TANÁRAI.....	95
Dr. h.c. Benke György.....	95
Bereczke Agnes.....	96
Berényi József.....	97
Dr. Bodó Sára.....	98
Borsiné Kusztyos Ilkó.....	99
Demeter Gyula.....	100
Győri Anikó.....	101
Dr. Horváth Barna.....	102
Kálmán Zsuzsanna.....	103
Karcsa Sándor.....	104
Kun Zsuzsanna.....	104
Szabó Klára.....	108
Dr. Takács Andrásné.....	109
Török István.....	111
Vadnai Zoltán.....	111
Victor István.....	112
Virág Sándor.....	113
IN MEMORIAM.....	115
Barcza József.....	115
Csorba I.ászló.....	116
Csöri István.....	117
Denke Gergely.....	117
Galuska Imre.....	118
Horkay Barna.....	119
Kiss Pál.....	121
Kovács Zoltán.....	122
Maurice Eugene Osterhaven.....	126
Száz Béla.....	130
Szentimrei Mihály.....	130
Szentimrei Mihályné.....	132
Dr. Szőnyi György.....	133
Zerki Gábor.....	135
TANSZÉKEK.....	139
Őszösvetségi tanszék.....	139
Újszösvetségi tanszék.....	140
Rendszeres Teológiai és Szociológiai Tanszék.....	141
Cyakorlati teológiai tanszék.....	142
Egyháztörténeti tanszék.....	146
Vallástörténeti és missziói tanszék.....	147
Vallástörténeti Tanszék.....	154
Idegen nyelvi képzés.....	158

KUTATÓINTÉZETEK	159
<i>Faluszenimárium Egyházszociológiai Kutatóintézet</i>	159
<i>Sárospataki Keresztény Filozófiaintézet</i>	160
<i>Missziótudományi Kutatóintézet</i>	161
<i>Neveléstudományi intézet</i>	165
NAGY ANITAIKÉ: LELKIGONDOZÓI MUNKA A TEOLÓGIÁN	167
KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJAS DIÁKJAINK	173
<i>Egeresi Gábor: Találkozások</i>	173
<i>Füsti-Molnár Pálma: Beszámoló az ösztöndíjas tanulmányútról</i>	175
<i>Füsti-Molnár Szilveszter: Amerika megannyi arca – avagy egy ösztöndíjas év Iowaban</i>	175
<i>Füsti-Molnár Szilveszter: Beszámoló az ösztöndíjas tanulmányútról</i>	178
<i>Hajdú Ferenc: „Van-e honvágyad?”</i>	179
<i>Nagy Attila</i>	180
<i>Rácsok Gabriella: Ösztöndíjasként a Grand Rapids-i Calvin Theological Seminary-n (Michigan, USA)</i>	182
<i>Szilágyi-Sándor Gabriella</i>	185
VOLT DIÁKVEZETŐINK	187
<i>Csontos Hajnalka</i>	187
<i>Gyöngyösi Szabolcsné Balla Beáta</i>	188
<i>Harkai Erzsébet</i>	189
<i>Nagy Attila</i>	190
DIÁKÉLET	193
<i>Barnóczki Anita: Gondolatok a „Zsinat kapcsán”</i>	193
<i>Major Zsolt: Teológiai konferencia Dijonban</i>	195
<i>Barnóczki Anita: Teológustalálkozó Sárospatak - 1997.</i>	197
<i>Berezsek Ágnes: A kórus 1998-as erdélyi körútja</i>	199
<i>Egeresi Gábor: Tanulmányút Bécsbe</i>	200
<i>Kiss Péter: Találkozó vagy találkozás</i>	202
<i>Egeresi Gábor: A hatodév</i>	204
<i>Benke András: Himnusz 2001. január 17.</i>	205
<i>Gottfried Richárd: Börtönmisszió</i>	206
<i>Nagy Attila: Egy végzős diák búcsúzó gondolatai</i>	208
<i>Rácsok Andrea: Elsősnek lenni</i>	210
<i>Thoma László: Van öt perced?</i>	212
<i>Wisinger Dániel, Gombos Tímea, Nagy Attila: Teológustalálkozó 2001.</i>	214
<i>Wisinger Dániel: „...Az erő, a szeretet és a józanság Lelke...”</i>	215
<i>Gyuricza Kinga és Benke András: ESMA konferencia</i>	216
<i>A szabadság ötven lépése</i>	218
<i>Mező Arnold: Amaz átányi gyülekezeti gyakorlat igaz tüköri</i>	220
<i>Papp György: Az „peregrinációban szörzött” tapasztalataim summázása</i>	222
<i>Tarsoy Eszter: Lelkésznek lenni más</i>	224
<i>Menyhárt Orsolya, Nagy Gábor, Pap Ákos: Cserepatak</i>	226
<i>Rácsok Andrea: Nemzetközi nőnap</i>	228
<i>בקר טוב</i>	229
<i>Maksai Attila: Exmisszió</i>	232

Csomós József:

ELŐSZÓ

Az életnek vannak pillanatai, amikor az ember nem tud mást tenni: meg kell állnia. Megállunk szorongó félelemmel, mert előttünk olyan akadály tornyosul, amely legyőzésében nem vagyunk biztosak. Megállunk leverten és kétségek között, mert úgy érezzük, elfogyott az erőnk a továbbhaladáshoz. Megállunk befelé forduló tanácsalansággal útelágazásoknál, mert nem tudjuk melyik a helyes irány. Megállunk sokszor. Ilyenfajta megállásaink okai különfélék, ám van bennük, ami közös. Közös bennük, hogy szomorú, lehangoló, vagy egészen lélekölő megállások ezek.

Van azonban olyan megállás is, ami vidámító, lélekemelő. Lehet, hogy ebben a műfajban az egyetlen, ami ilyen. Ez a hálás emlékezés. Az életnek az a pillanata, amikor az ember nem tud mást tenni: meg kell állnia és emlékezni. Emlékezni közeli és távoli múlt eseményeire. Az általa és előtte járt nemzedékek által megélt időkre, napokra és korszakokra, melyeken megnyugodott az Isten áldása. Átlapozni saját történelmének lapjait, köszönni és gyönyörködni. Köszönni azt, ahogyan ezeket a lapokat átszövi az emberi akarás, tehetség, szelíd önfeláldozás, a mindenben győzedelmeskedni tudó szeretet. És gyönyörködni abban, ahogyan mindezt beragyogja az Isten dicsősége.

A hálás emlékezésnek ilyen esztendeje Tiszáninnen, kiváltképpen Sárospatakon a 2006. év.

A teljesség igénye nélkül csak néhány lap a történelmünkől, amiért köszönni tartozunk, és amelyeken gyönyörködhetünk a történelem Urának dicsőségében.

Ötven éve adta vissza a Konvent Tiszáninnen önállóságát a Magyarországi Református Egyházon belül.

Hetvenöt évvel ezelőtt kezdődött el az a nyelvoktatás, ami a mai napig tart. Sajnos már nem olyan feltételek és elvárások között, amit annak idején megálmodtak. Akkor Klebelsberg Kunó vallás és közoktatásügyi miniszter középiskolai reformjának köszönhetően kezdte meg az angol internátus a maga küldetését. A küldetés ma is él, de az arra alkalmas miniszter megjelenése egyre reménytelenebb. E nyomorúság ellenére az „angol internátus” mégiscsak 75 éves.

Kétszáz éve rakták le a Kollégium főépületének alapjait. A Kerületünk egyik jelképévé lett épület többet érdemelne annál, hogy mi saját erőnkől próbáljuk megújítani.

Az előbbieket mintegy csokorba foglalja, hogy a KOLLÉGIUM most 475 éves. Vannak, akik az időpont pontosságát vitatják, vannak, akik nem. A mi nemzedékünknek ez egy olyan évforduló, ami miatt érdemes volt a Református Világtalálkozó Tiszáninneri főrendezvényeként megszervezni a „Sárospataki Kollégium falai között végzetek I. világtalálkozóját.”

Ezen a találkozón lesznek különböző rendezvények, de ezek között is kiemelkedő az, amit a Teológia szervez. Kiemelkedő, azért mert valami új születik. Ez évtől a Sárospataki Teológia egyetemi diplomára jogosító képzést folytat. A képzés eddig is ilyen szinten történt, de ezt a diplomában nem volt mód elismerni, jóllehet a lelkészképzés vonalán soha nem volt kisebb értékű, mint a debreceni, vagy a budapesti oklevél. Mostantól a „mesterképzés” állami szabályozás tekintetében is a többi egyetemmel egyenrangúvá emelte. Oka-fogyottá vált – hál’ Istennek – az affiliáció kérdése és minden más próbálkozás, amivel szeretttük volna elérni, hogy a Patakon végzettek diplomái is egyenrangúak legyenek a többi Teológián megszerzettekkel.

Ezért megtisztelő számomra a felkérés, hogy a Sárospataki Teológia elmúlt 10 évét bemutató évkönyv első lapjain megoszthattam gondolataimat a tisztelt olvasóval.

Ez a 10 év is azon történetek egyike, ami után megállunk, és hálásan emlékezünk. Emlékezünk az előttünk járt nemzedékekre, akik közül már sokan elmentek a minden földinek útján. De jó lenne hozzájuk közelítő szinten a helyükre állni! De jó lenne érezni, hogy a mi szolgálatunkon is úgy fog megnyugodni az Isten áldása, ahogy mi ma 10 évre visszatekintve látjuk, hogy közülük többeken felragyogott az Isten dicsősége!

Köszönjük ma mindegyiküknek az akarást, az el nem tékozolt tehetséget, az önfeláldozást és a mindenben győzedelmeskedő szeretetet.

E könyv lapjain – meggyőződésem szerint - ez jelenik meg.

Megálltunk hálás emlékezésre. Van mire és van kikre emlékezni. Ennek az emlékezésnek a legnagyobb ajándéka az, hogy megtanít látni, hogy hol és miért ragyog fel ma is az Isten dicsősége.

Hiszem, hogy az a fajta „megállás”, amit ez az emlékkönyv nyújt, reálisan látatja az akadályokat, új erőt ad, és segít eligazodni az élet nagy útkeresztződéseinél, és mindezekben és mindezekben túl rámutat az Isten dicsőségére.

Gönc, 2006. június 17.

Csomós József
püspök

Börzsönyi József:

REKTORI JELENTÉS

Elhangzott a Teológiai Akadémia évzáró ünnepségén a Kollégium alapításának 475. évében, 2006. július 1-jén

Szeretettel köszöntöm teológiai tanévzáró ünnepségünkön fenntartó egyházkerületünk elnökségét. Köszönjük főtiszteletű püspök úrnak az igehirdetés szolgálatát. Urunk áldja meg szívünkben az ige üzenetét!

Köszöntöm hallgatóinkat. Külön is azokat, akik a mai napon kibocsátást kapnak a segédlelkési szolgálatra, és azokat, akik ma lelképásztori diplomájukat veszik át, s majd a lelkészszentelés ünnepi eseményének is részesei lesznek. Köszöntöm hallgatóink szüleit, családtagjait, akik szerettüket kísérték el mai ünnepségünkre. Köszöntöm teológiánk tanárait, oktatóit, akik sokat fáradoztak azon, hogy tanévünk minél eredményesebb legyen. Megkülönböztetett figyelemmel és szeretettel köszöntöm vendégeinket, akik ünnepségünket jelenlétükkel is megtisztelik. Öröm számunkra, hogy itt vannak. Többen nem tudnak személyesen jelen lenni, hiszen ezen a napon több helyen hasonló ünnepség van, de gondolatban, szívük szerint velünk vannak. Így a Debreceni Hittudományi Egyetem rektora, dr. Fazakas Sándor köszöntését szeretném átadni közgyűlésünknek és a Károli Gáspár Református Egyetem rektorának, dr. Szűcs Ferenc rektor úr köszöntését. A köszöntésekben jó tudnunk és éreznünk összetartozásunkat, amelyet e hónap végén a Kárpát-medencei teológiák tanárainak konferenciáján, a Coetuson éppen itt Sárospatakon újra meg is élhetünk ebben az esztendőben.

Történelmi hagyományaink szerint intézményünk 475. évének végéhez érkeztünk. Akkor is nagy hálaadással tartozunk Urunknak, ha csupán erre a most befejeződő egyetlen esztendőre gondolunk. Még sokkal inkább akkor, amikor ehhez a hosszú, viszontagságokkal is tele múlthoz csatlakozik tanévünk. Az évszázados múltat most nem taglaljuk. Arra augusztus 19-én ünnepi ülésünkön fogunk emlékezni. Most csak ennek a tanévnek az eseményeiről szeretnék röviden számot adni. Istenünk kegyelme nemcsak megtartott bennünket, hanem figyelemre méltó és hálára indító események között is vezetett.

Ezek egyike, hogy 2005 szeptemberében új szakot indíthattunk, a katekétá – lelképásztori munkatárs szakot, mint alapképzést (BA). Sok kérdéssel vívódva tekintettünk a szakindítás elé. Hiszen ez járatlan út, s mind eddig ismeretlen vállalkozás volt. Más református intézmények nem is indultak el eddig ezen az úton. Mienk lehet a próbálkozás izgalma, öröme és minden tanulsága, kezdeti buktatókkal és reményteli várakozásokkal együtt. Teljes bizonytalanságban voltunk afelől is, hogy a tervezett szak iránt milyen érdeklődés lesz. Mondhatom, hogy nagy meglepetésünkre szolgált a jelentkezők 60-on felüli száma. Végül is mindent összevéve az új szakon 71 hallgatóval kezdtük meg az első

félévet. 18-an voltak nappali és 53-an a levelező tagozat beiratkozott hallgatói. Három szakirányra bomlik a következőkben ezen hallgatóink tanulmánya: katekéta (hit-és erkölcstan tanító), lelkipásztori munkatárs és a presbiteri képzés területeire. Ebben az esztendőben még tanulmányaikat közös órákon folytathatták. A következőkben immár az alapismeretek elsajátítása után a szakirányok specializálódnak, részben külön válnak. Mostanra, a tanév végére a 71-es indulás 48-ra csökkent halasztások, betegségek következtében, vagy esetleg megváltozott érdeklődés miatt, lehetnek olyanok is, akik valami mást vártak, de akik lezárhatták az első évet, buzgón, lelkesedéssel tették. Szeretném már itt jelezni, hogy a 2006/2007-es tanévre is szándékozunk ezen a szakon új csoportot indítani. Mintegy 20 hallgatót már felvettünk. Augusztus 25-ig pedig pótjelentkezésre lesz lehetőség mind a presbiterképzés, mind a katekéta-lelkipásztori munkatárs szakirányokra.

Talán egy kicsit hosszasan időztem az új szakunk dolgai mellett, azt hiszem megérthető ez az új kezdet következtében, sőt talán még részletesebb elemzésre is szükség volna, amit a maga helyén meg is teszünk majd, de ez nem jelenti azt, hogy kevesebb figyelmet vagy törődést fordítottunk volna arra a szakra, amelyet 15 esztendővel ezelőtt a 40 éves kényszerszünet után újra kezdhettünk. A teológia szak, a lelkipásztorképzés továbbra is elsődlegesen fontos feladatunk. Ezen a szakon 75 hallgatóval kezdtük meg a tanévet, közöttük az első évfolyamot 12 hallgatóval. Az esztendő során ketten szakították meg tanulmányaikat, egyik hallgatónk egészségi okok miatt, a másik más irányba forduló érdeklődése következtében. Egy hallgatónk pedig a korábban családi okok miatt megszakított tanulmányait újra folytathatta a második félétől. Így 74 hallgatóval érkeztünk el a tanév végére. Már tizedszer tarthattunk e hónap elején záró vizsgát, lelkészképesítő vizsgákat, mégis ez az esztendő jelentősen eltért a korábbi esztendőktől. Részben azért is, mert az akkreditáció újabb, második fordulójával is behatóan kellett foglalkoznunk. Ennek írásos anyaga elkészült, szabályzatok módosításával, újabbak kidolgozásával. Ezek egyházkerületünk közgyűlése elé kerültek és jóváhagyást nyertek. Az akkreditációs látogatást azonban az akkreditációs bizottság ősze halasztotta.

Jelentős változást hozott a 2006. március 1-jén hatályba lépett új felsőoktatási törvény, mint ahogy ez minden felsőoktatási intézményben mélyreható változásokat eredményezett. Számunkra egy ponton olyan lehetőséget nyitott meg, aminek a megoldását szinte a kezdetek óta, majd 15 éve keressük. Lehetővé tette ugyanis a mesterképzést (MA) a főiskolák számára is. Ez azt jelenti számunkra, hogy a korábbi főiskolai oklevél helyett, mester diplomát, vagy a korábbi fogalmak szerint egyetemi diplomát adhatunk ki. Ez három irányban hoz változást a mi esetünkben. Először abban a vonatkozásban, hogy a szeptemberben nálunk tanulmányaikat kezdő hallgatók már mesterképzéssel indulnak, a teológia szakon osztatlan mesterképzésben vesznek részt, végzésükkor mesterdiplomát vehetnek át. Kidolgoztuk továbbá annak a rendjét is, hogy a jelenlegi hallgatóink milyen feladatok teljesítésével érhetik el, hogy amikor diplomájukat megkapják, az már ne főiskolai, hanem mesterdiploma legyen. Erről a szeptemberi évkezdéskor részletesebben fogunk

tájékoztatást adni. Az új lehetőség harmadik iránya pedig a már korábban intézményünkben diplomát szerzett lekipásztorok felé fordul. Szeptembertől külön mesterképzési szakot indítunk azoknak, akik korábban főiskolai oklevelet kaptak nálunk. A törvények betartása mellett egyéves képzésben szerezhetik meg a mesterdiplomát korábban végzett hallgatóink. A honlapunkon erről részletesebb tájékoztató található, de levelünkben is felhívjuk erre volt hallgatóink figyelmét. Így elérhető lesz, hogy az a különbség megszűnik, amely eddig esetenként olyan bántóan és alapjában véve méltatlanul érte azokat, akik főiskolai diplomájukkal hátrányt szenvedtek az egyetemi diplomával bírókkal szemben, még ha ez a törvényeknek megfelelően történő megkülönböztetés volt is. Lehet sok vitatott kérdés, mint ahogy van is, az új felsőoktatási törvénnyel kapcsolatban, de ezen a ponton kedvező változást hozott számunkra. Hogy még milyen más változások következnek, főként a felsőoktatás finanszírozása tekintetében, arról még nincs ismeretünk, hiszen különböző bejelentések keringenek a híradásokban, tárgyalások folynak a hallgatói önkormányzattal, de teljes tisztánlátás még nincs. Amint tisztázódnak a dolgok és azok ránk vonatkozó része, tájékoztatni fogjuk hallgatóinkat.

Örömmel adok számot arról, hogy ebben az esztendőben is születtek szép eredmények, mind a féléves vizsgák területén, mind a szigorlatokon. Készültek értékes pályamunkák, amelyeket jutalomban is szeretnénk részesíteni. Köszönjük az Alapítványoknak és a Magyar Népfőiskolai Collégiumnak, hogy lehetővé teszik a kiemelkedő munkák jutalmazását.

A tanév fejlesztései között kiemelkedik a teológiai szakkönyvtár kialakítása. A második emeleti, udvari épületszárnyban jelentős költséggel központi könyvtár kialakítására került sor több helyiség és a folyosói rész átépítésével. Idáig teológiai szakkönyveink külön helyiségekben voltak tanszékekhez kötötten, aminek ugyan volt olyan haszna, míg egy-egy tanszék kis könyvtárát rábízhattuk egy hallgató felügyeletére, hogy néhány hallgató otthon érezhette magát egy szak könyvei között. Most azonban, hogy együtt vannak a különböző szakok könyvei, az a lehetőség kínálkozik hallgatónk számára, hogy egyszerre járhatnak minden szak könyvanyaga között, és a használathoz szakszerű útmutatást kaphatnak, valamint helyben lesznek az elektronikai eszközök is, amelyek a könyvekben talált forrásanyag feldolgozását lehetővé teszik. Felemelő érzés a szépen berendezett könyvtárba belépni. Köszönetet mondunk a költségek jelentős részének vállalásáért egyházkerületünk elnökségének, valamint a jelentős hozzájárulásért a Teológiai Alapítvány kuratóriumának. Szeretnénk, ha ez a szép, új létesítmény elősegítené diákjaink teológiai látásában az összefüggések felismerését, az egység megtalálását a sokféleségben. A nyugodt, rendezett környezet jó lehetőséget teremt az elmélyült munkára, és a szaktanácsadás is jelen lesz. Mivel az írásbeli feladatok szaporodtak az utóbbi időben, várjuk, hogy egyre érettebb, tartalmasabb dolgozatok készüljenek el a kedvező adottságok között.

Végül munkatársainkról szeretnék szólni. Ezt a tanévet sajnos már egyik korábbi kedves munkatársunk nélkül kezdtük meg. Miután az elmúlt nyáron váratlanul elhunyt Szentimrei Mihályné, már nem oktathatta tovább a kollé-

gium-történetet. A kezdeti években ezt a tárgyat még férje, Szentimrei Mihály tanította, de abban az időben is hallgatóinknak nagy segítőtje, bizalmas testvére, mintegy megértő anyai gondoskodója volt hallgatóinknak Szentimerei Mihályné, Ibolya. Szeretettel és köszönettel emlékezünk munkálkodására itt a Teológián is, még ha elsősorban ő a Nagykönyvtár munkatársa volt is. Az új szak indítása szükségessé tette új munkaerők bevonását és a meglévők többlet óravállalását is. Köszönjük tanárainknak, hogy készséggel és odaadóan végezték a megszorodó előadásokat, és örömet találtak az új szak érdeklődő hallgatóiban. Köszönjük azok készségét és munkáját is, akik kérésünkre, hívásunkra eleget téve munkába álltak. Így lett óraadónk Kiss Endre József könyvtárigazgató, Szilágyi-Sándor Gabriella az újszövetségi tanszék munkájába kapcsolódott be, és ő végezte ebben az esztendőben a német nyelv oktatását. Rácsok Balázs a csoportdinamika speciális tárgy oktatását, gyakorlatának vezetését végezte. Jelentősen megnövekedett Őrsi Anikó munkaterülete az új szak elindulásával, de nem szakította félbe eddigi feladatvállalását a teológia szakon sem. Misák Marianna könyvtári munkatárs az egyháztörténet tárgyai mellett a pedagógia tárgyának is gazdája lett. Pocsainé Eperjesi Eszter múzeumigazgató az egyházművészet oktatását végzi, ami teljesen beépült tanegységeink közé. Vendégelőadói voltak a presbiterképző csoportnak, de a többi szakok hallgatói is érdeklődéssel hallgatták Gulácsy Lajos nyugalmazott kárpátaljai püspök előadását és Pándy Szekeres Dávid beszámolóját. Vendégünk volt és előadást tartott a tavaszi szemeszterben Hans Schmidt úr, a Gustav-Adolf-Werk igazgatója. A dékáni vagy ahogy a felsőoktatási törvény „átkeresztelte” a rektori hivatal munkatársa lett Bihariné Tar Zsuzsanna. Neki és Kovács Józsefné tanulmányi osztályvezetőnek köszönetet mondok a hivatali munka pontos, odaadó végzéséért, a sok segítségért, amelyet én személy szerint kaphattam tőlük. Ugyancsak köszönöm a két prodékán vagy a mostani hivatalos elnevezés szerinti rektorhelyettesek segítségét. Nem kell felsorolni minden tanárunkat és előadónkat, de illesse köszönet mindnyájuk munkáját. Két tanártársunkat mégis külön kell említenem. Dr. Nagy Antal Mihály nyugalmazott professzorunk ebben az évben még tárgyai egy részét továbbvitte, és az általa megkezdett tanegységeket befejezte. Korábban is arra törekedett, hogy jegyzetei nyomtatva is kézbe vehetők legyenek. Mostanra a bibliáismeret jegyzetét adhattuk ki. A héten készült el Beregszászban. Szeretném egy első, díszkötésű példányát most ünnepélyesen is átadni neki, és hallgatóink nevében is megköszönni az elkészült jegyzeteket, amelyeket hallgatóink gyakran nemcsak tananyagként használnak, hanem forrásmunkaként is dolgozataikhoz. Másik tanártársunk, akit évzáró ünnepségünkön külön szeretnék említeni Dr. Frank Sawyer. Őt abból az alkalmából, hogy 60. életévéhez érkezett. Hálások vagyunk neki a velünk töltött esztendőkért. Köszönjük, hogy az oktatáson túl sok egyéb támogatásban, kapcsolatteremtésben, ösztöndíj lehetőségek kimunkálásában segített minket és diákjainkat. Nagy örömmel tartjuk számon gazdag irodalmi munkásságát, különösen is a filozófiai sorozat köteteit. Mi is szeretnénk most meglepetésként egy ünnepi kötettel kedveskedni neki, amelyben a tanártársak, a régi ismerősök és kollégák

írásai köszöntik őt. Isten áldja meg további életét, kedves családját, Aria Sawyert és gyermekeiket! Urunk adjon további esztendőket a velünk való munkálkodásra, újabb szép kötetek megírására! Most pedig hadd adjam át a szerzők nevében a szerkesztő Füsti-Molnár Szilveszterrel együtt az ünnepi kötetet. Kívánom, hogy találjon örömet benne, és találjanak örömet benne mindazok, akik majd részben vagy egészben elolvassák.

Nyilván ezzel nem mondtam el mindent a tanévről, de talán sikerült érzékeltetnem, hogy ez a 475. esztendő sem múlt el haszon és eredmények nélkül. Mulasztásainkat, hibáinkat Isten irgalmassága fedezze el, munkáinkat pedig kegyelme tegye állandóvá! Ezzel a Sárospataki Református Teológia 475. évét bezárom. Soli Deo Gloria!

Győri István:

ELKÖTELEZŐ ÖRÖKSÉG

(Gondolatok a 2000. évi COETUS kapcsán a Sárospataki Református Teológiai Akadémia nagy tanárnemzedékéről)

Ez év július utolsó hetében Sárospatakon tartotta évi konferenciáját a COETUS THEOLOGORUM, a Kárpát-medence magyar református teológiáinak tanári konferenciája. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara, a Pápai Református Teológiai Akadémia és a Komáromi Calvin János Teológiai Akadémia oktatóit látta vendégül a házigazda, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia.

A Coetus a háború előtt a teológusok munkaközösségeként működött, majd 1991-től a református teológiai felsőoktatási intézmények közös tanári konferenciájaként alakult újjá. Évi konferenciái a református teológiai és lelkesképzés legfontosabb szakmai fórumává váltak az elmúlt évek során.

Ebben az évben a főtéma „az evangélium igazsága” volt. A résztvevők az előadások, a megbeszélések során azt vizsgálták, hogy az egyház a kezdetektől századunkig hogyan próbálta megtalálni a helyes utat a különböző szellemi, filozófiai irányzatok hatásai között. A főtéma mellett napirendre kerültek az intézmények és az egyes tanszékek együttműködésének kérdései, a hallgatók cseréje, a kreditrendszer bevezetése, különös tekintettel a lelkesképzés speciális követelményeire.

A konferencia alatt, július 27-én került sor a Kollégium legrégebbi épületén, a Berna-soron elhelyezett emléktábla felavatására, valamint több volt tanár lakóházának megjelölésére. A közös emléktábla szövege a következő:

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS
TEOLÓGIAI AKADÉMIA
A 2000. ÉVBEN
HÁLÁS SZÍVVEL EMLÉKEZIK
A 20. SZÁZAD NAGY TANÁRNEMZEDÉKÉRE
MÁTYÁS ERNŐ (1888-1950)
MARTON JÁNOS (1879-1955)
MAKKAI SÁNDOR (1890-1951)
ZOVÁNYI JENŐ (1865-1958)
SZABÓ ZOLTÁN (1902-1965)
NAGY BARNÁ (1909-1969)
ZSÍROS JÓZSEF (1900-1980)
KONCZ SÁNDOR (1913-1983)
VASADY BÉLA (1902-1992)
ÚJSZÁSZY KÁLMÁN (1902-1994)

A felsorolt tanárok valamennyien az Akadémia tanszékvezetői voltak, a század első felében tanítottak, hiszen az intézményt 1951-ben állami nyomásra bezárták. Szellemi, tudományos teljesítményük külön-külön is kiemelkedő. Csak példaként említem, hogy Zoványi Jenő „Egyháztörténeti lexikona” ma is alpműnek számít, Makkai Sándor később erdélyi püspökként jelentős irodalmi és közéleti tevékenységet fejtett ki, Szabó Zoltán 24 éves korában lett teológiai tanár, Teleki Pál bizalmasaként képviselőiséget vállalt. Politikai szerepe miatt a háború után internálták. Zsíros József és Vasady Béla a háború után Patakról Amerikába került. Princetonban és más amerikai egyetemeken öregsítették a magyar tudományosság jó hírnevét. Nagy Barna a legjelentősebb magyar Kálvin-kutatóvá vált, a háború utáni kényszerű felretétel idején használta ki az elmélyült kutatómunkára. Koncz Sándor jelentős iskolaszervező volt, Újszászy Kálmán óriási elméleti és gyakorlati pedagógiai munkát végzett, az államosítás után az egyházi kezelésben maradt Tudományos Gyűjtemények igazgatójaként őrizte a régi pataki szellemet.

Külön-külön is mindnyájan jelentőset alkottak, de „nagy tanárnemzedék” mégis közösen váltak. A Trianon után a megszüntetés veszélyével küszködő, szétzilálódott pataki Kollégium az ő vezetésükkel vált századunk első felének jelentős oktatási központjává. Életművük csak így együtt, és a történelmi körülmények ismeretében érthető meg igazán.

A Pedagógiai Lexikon a „református iskolaügy Magyarországon” címszó alatt azt írja, hogy a két háború közötti időben „a református egyház vezetését élénken foglalkoztatta az oktatás-nevelés és az iskolaügy is. A református iskolák - elsősorban Sárospatak - a tehetségmentés, a faluszeminárium és népfőiskolák beindítása terén tűntek ki.”

Induljunk ki e három fogalomból és azt nézzük meg, hogyan is működött ez annak idején Sárospatakon, és hogy milyen üzenete lehet ezeknek most, az évezred fordulóján.

A tehetségkutatás és tehetségmentés eszméjének vezéregyénisége Harsányi István gimnáziumi tanár volt, de a tervek megvalósításában a főiskolai tanárok is jelentős részt vállaltak. Harsányi következetesen mindig „népi tehetségkutatásról” beszélt. Az akkori gyakorlat szerint a vidéki tanítók, lelkesek közreműködésével a gimnáziumba igyekeztek bevalogatni olyan „népi elemeket”, akik családjuk anyagi erőiből nem tanulhatnának tovább. Egyértelműen megfogalmazta a tehetségkutatás célját is: „Elemi kötelesség, hogy a társadalom olyanokat válogasson ki, akiknek az egyéni értéke, teljesítményígérete biztosítva van, akik minden bizonnyal képesek és alkalmasak lesznek arra, hogy a nemzeti társadalom értékkeremtő munkájában eredményesen részt vegyenek...”

A fenti megfogalmazás rámutat az akkori, Sárospatak központtal megindult, majd országossá teljesedett mozgalom egyik legfőbb jellemzőjére, a közösségi jellegre, a népben, a magyarságban való gondolkodásra. E felfogás szerint a társadalom választja ki, hogy kiben van meg a jövő nagyobbat „teljesítményígérete”, a cél pedig az, hogy a nemzeti társadalom értékkeremtő munkájában eredményesen vegyen majd részt.

Ma, ha van is tehetségkutatás, vagy tehetséggondozás, nem ilyen széles elvi alapozással történik. A cél legtöbbször az, hogy az egyén lehetőségeit jobban kibontakoztassuk, annak érdekében, hogy sikeresebb ember legyen.

Talán éppen egyházi iskoláink változtathatnának ezen a gyakorlaton, azaz, hogy megpróbálják a tehetségmentés, vagy tehetséggondozás során a résztvevőkben tudatosítani, hogy közösségek állnak mögöttük, a család, az iskola, az egyház, a nemzet. Ezekről a közösségtől ők többet kaptak, akár összezszerűen is meghatározható módon és ezért jó értelemben véve „lekötelezettjei” ennek a közösségi háttérnek.

A két háború között Patakon gyakorlat volt, hogy a bizonyítványhoz a végzős tanítóképzős vagy teológushallgató kapott egy betétlapot is, amin fel volt sorolva minden „jótétemény”, amit tanulmányai alatt kapott, azaz minden támogatás, kedvezmény, ösztöndíj. Sok esetben bizony komoly összeg szerepelt az összesen rovatban. Majd következett egy kötelezvény, amit a diákok aláírtak. Ebben arra kötelezték magukat, hogy ha Isten nekik tehetséget ad, akkor ők is igyekeznek más rászoruló ifjak taníttatását erejükhez mérten segíteni.

A pataki tanárok a tehetségkutatással olyan nagyívű programot dolgoztak ki, amely Klebelsberg oktatáspolitikai koncepciójához mérhető. Célja a tehetségek kiművelésével a középosztály megerősítése, vérfrissítése volt, ezen keresztül a magyarság elvesztett pozícióinak erősítése. Ehhez a tehetségkutatás mellett hozzátartozott a születések számának emelése, a falu, a vidék gondjainak enyhítése, annak a hitnek a visszaállítása, hogy érdemes falun élni.

Ha ma az ellumpenesedett, lezüllött, értelmiség nélkül maradt, sok helyen csak a közeli városban lakó és naponta faluba „kiingázó” tanerők által úgy-ahogy működtetett iskolákkal vegetáló szabolcsi vagy abaúji falvakra gondolunk, érezhetjük, hogy mennyire aktuálisak ma is ezek a gondolatok, és mennyire hasonló gondokat kellene ma is kezelni.

A másik jellegzetes tevékenység a faluszemináriumi munka volt, amely a lelkész- és tanítóképzés tartalmi elemévé tette a szociológiai ismereteket, úgy az elméleti alapvetést, mint a gyakorlati ismeretszerzést. Ezt Újszászy Kálmán teológiai tanár kezdte el és vezette évtizedeken keresztül. A munka során a diákokkal feldolgoztak egy-egy olyan könyvet, amely a falu kérdéseivel foglalkozott, majd pedig kiszállásokon ismerkedtek egy-egy község életével, vagy pedig egy tájegységet vizsgáltak egy bizonyos szempont szerint. A begyűjtött, feldolgozott anyag ma is a pataki Tudományos Gyűjtemények egyik legértékesebb része.

Mi különböztette meg ezt a faluszemináriumi munkát a már akkor is divatos tájkatató, szociográfiai vagy néprajzos gyűjtőmunkától? Újszászy Kálmán így adja meg erre a választ: „Míg emezek csak tudományos kutatás színhelyét látják a faluban, és csak mint ilyen képezi a falu a kutatás tárgyát, addig a faluszeminaristáknál ezen túl, sőt ezt megelőzőleg munkamező a falu, amelynek megfigyelése szinte kizárólag csak azért szükséges, hogy benne eredményesebben szolgálhasson egykor.” Feltűnő ez a különbségtétel. A faluszemináriumi kutatómunka célja az volt, hogy a jövődöbéli értelmiségi, tanító vagy lelkész ne féljen a falutól, mint valami ismeretlentől. Ismerje meg

a falu gondjait, életét, az ottani életformát, hogy majd egykor ő is eredményesen tudjon itt szolgálni. Nem véletlen, hogy a tanítóképzősök mellett a teológusok is aktívan részt vettek ebben a munkában, szinte nem is számított igazi pataki teológusnak, aki nem volt faluszeminarista.

Ha megint a mai helyzetünkre gondolunk, érezzük, hogy a vidék problémája ma is sok mindenben azonos. A fiatal diplomások, beleértve sokszor a tanárokat és a lelkészeket is, nem szívesen mennek ki faluba, peremvidékekre, szörványokba. Idegen nekik az ottani élet, még sokszor akkor is, ha eredetileg ők maguk is falusi származásúak. Gyakori, hogy a tanító, az óvónő esetleg a lelkész vagy az orvos is nem lakik a faluban, hanem kijár a legközelebbi városból. Ugyanakkor köztudott, hogy a falusi, lehetőleg helyben lakó értelmiségieknek meghatározó szerepe lehet egy-egy faluközösség életében.

Sárospatakon néhány éve újraindult a faluszemináriumi munka. Megtörtént néhány község feltérképezése ugyanazokkal a kérdőívekkel, mint amikkel 50 évvel ezelőtt. Nagyon érdekes megfigyelni, hogy hogyan változott meg a falu ez alatt az ötven év alatt, mennyire mások ma a válaszok pl. ilyen kérdésekre: Hogyan ítéli meg a falu a rádiót? Van-e olyan helyen rádió, ahol azt többen is hallgathatják? Ki számít gazdagnak a faluban? Ki számít szegénynek? Mennyi a gyermek-napszám? Bezár-e a korcsma és a bolt, ha temetés van a faluban? Mit csinálnak este az emberek (fonó, szomszédolás, olvasókörszokásban van-e)? Természetesen ezeket a kérdéseket ma másképp kell megfogalmazni ahhoz, hogy ezeken keresztül a hallgatók valóban megismerkedjenek a mai faluval.

A harmadik fő munkaterület a népfőiskola volt. Ennek Újszászy Kálmán mellett Szabó Zoltán volt a vezetője. 1936 és 1948 között összesen 460 olyan parasztfiatal jutott el az eleinte csak 9 napos, majd egyre hosszabb, végül már három hónapos bennlakásos népfőiskolai tanfolyamra, akiknek legtöbbször csak elemi iskolai végzettségük volt, de bennük volt a művelődés, az önképzés vágya. A mintát a skandináv népfőiskolák adták, de itt Patakon igazi magyar, kollégiumi intézménnyé vált. A népfőiskolások részt vettek a kollégium életében, az étkezések, az áhítatok, részben az órák is együtt voltak a tanítóképzősökkel és a teológusokkal. Sokuk számára életreszóló élményt jelentett ez a néhány hét, melyeknek napirendjében, hangulatában „inkább a cserkész táboroknak, ifjúsági konferenciáknak a levegője érződik.” Megismerkedtek a könyvtárral, híres emberekkel, írókkal találkozhattak, zenét hallgattak, praktikus, gazdálkodási ismereteket tanultak, de felkészítették őket arra is, hogy a gyülekezetükben presbiterként, vagy ifjúsági csoportvezetőként szolgáljanak, részt vegyenek a falu vagy város közéletében, tudjanak nyilvánosan megszólalni.

A népfőiskola bizonyos értelemben tehetségkutatás és tehetséggondozás is volt. Ha valaki nem juthatott be a gimnáziumba, akár azért mert a munkáját nem tudta a család nélkülözni, a téli hónapokban itt pótolhatott valamit. De a teológusok és képzősök számára a faluszemináriumi munkát is kiegészítette a népfőiskola. Most nem kellett kimenni falura, a falu jött be egy időre. Ez a rövidebb-hosszabb ideig tartó együttélés és együtt-tanulás kölcsönösen megtermékenyítő és életre szóló élmény volt mindkét fél számára.

A népfőiskolához és a faluszemináriumi munkához kapcsolódóan szervezték meg a vándorkönyvtárat. Egy-egy ilyen vándorkönyvtár 50 kötetből állt, amit egy hordozható, bőrdobozban helyeztek el. A környékbeli falukban, nagyobb tanyaközpontokban egy-egy népfőiskolás fiatal, vagy az ottani tanító, néha a lelkész vállalta a könyvtár kezelését. A könyvtárat ősszel vitték ki a faluba, nyárra visszahozták, leltározták, a könyveket újracsomagolták, majd egy másik 50 kötetes könyvtár került ki a következő télre. A fennmaradt kölcsönzési naplók szerint volt olyan parasztember, aki egy télen mind az 50 könyvet kikölcsönözte! A két háború közötti időben, amikor a faluk többségében még nem volt villany és nem járt újság, sok helyen ez jelentette az egyetlen művelődési lehetőséget.

A 80-as évektől különböző szervezeti keretekben újraindult a népfőiskolai munka Magyarországon. Természetesen ma teljesen mások a körülmények és az igények is. Elvileg ma az alapfokú oktatás és művelődés mindenki előtt nyitott, senki sincs kizárva. Mondhatnánk tehát, hogy a két háború közötti népfőiskola koncepciója ma már nem indokolt.

Mégis van igény arra, hogy népfőiskolai jellegű tanfolyamok, konferenciák legyenek. Ennek oka talán abban keresendő, hogy a technikai lehetőségek nem pótolhatják a személyes találkozást, a csoportmunkát, az eszmecserét, a vitát. Ehhez pedig össze kell jönni, egy darabig együtt is élni, egy asztalnál enni, mint ahogy a görögökből vett szimpózium szavunk eredetileg „együtt ivást”, azaz az étkezés utáni beszélgetést jelentette.

Miben is fedezhetjük fel tehát ennek a tanári közösségnek a nagyságát? Tudtak együtt gondolkozni, közös terveket kidolgozni és a végrehajtásban is egymásra figyelni. Az akkori vidéki Magyarország égető kérdéseire a protestáns kollégiumok legszebb hagyományaira építve igyekeztek korszerű válaszokat adni. Felismerték, hogy egy határszélre szorult, kisteleplésekkel körülvett főiskolának mennyi a mozgástere, az adott körülmények között mire vállalkozhat. A meglévő lehetőségeket maximálisan kihasználták, felesleges és költséges beruházások és nagyobb szervezet kiépítése nélkül tudtak jelentős közművelődési, tehetségmentő és fejlesztő munkát végezni. A Trianon után a határszélre szorított, évszázados beiskolázási területétől megfosztott Pataki Kollégiumot, a Kollégium keretében működő Gimnáziumot, Tanítóképzőt és a Teológiát így sikerült országosan is kiemelkedő szellemi és oktatási központtá fejleszteni.

Az 1991-ben újraindult Teológiai Akadémia és az integráció után ma a Miskolci Egyetem karaként működő Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, valamint a népes pataki öregdiák sereg hordozza ezt az elkötelező örökséget.

(Megjelent: SRL 2000. dec. 17-19. p.)

TÍZ ÉV RÖVID KRÓNIKÁJA

1996/1997-es tanév

Az Akadémia vezetése

Győri István dékán

Dr. Nagy Antal Mihály prodekán

Berényi József spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Petró Béla

Esküdtfelügyelő: Lénárt Zsófia

Hallgatói létszám: 141

Beiratkozott hallgatók

Almási Ferenc

Balázs Pál

Balázs Sándor

Balázs Vanda

Bartha Béla

Bundzik Attila

Churaček Alena

Dányi Zoltán Árpád

Fukász László

Gazdag Mária

Gecse Marianna

Kolozsy András

Kóta Sándor

Loy Veronika Otília

Lőrincz Attila

Májér Melinda

Molnár Zsolt

Molnár Zsolt

Mudi Róbert

Nagy Mariann

Nagymáté Zsolt

Nemes Csaba

Novák Kornélia

Pál Attila

Pocsai Marianna

Szabó Konrád

Szénási Klára

Szűcs Edina

Tarsoly Eszter

Tóth Tamás

Újvári Nóra Ilona

Uzsoki Aranka

Végh Eszter

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

André Ildikó

Benke Nóra

Bódi Noémi

Domahidiné Darab Ágnes

Elek Gabriella

Feszty Zsolt

Gál Lajos

Hunyadi János

Kolumbán Gábor

Kovács Árpád

Mecséri Károly

Nagy Szilvia

Peleskei Béla

Schaller Tamás

Schallerné Éles Tímea

Szénási Tamás

Szilágyi Erzsébet

Taraczközi Gerzon

Vadon Erzsébet

Vincze Mariann

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Barna Sándor

Borbély Géza

Éles Edina

Hajdu Anita

Hunyadi Attila

Jobbágy Bertalan

Kardos Erika

Lénárt Zsófia

Mészáros László

Molnár Sándor

Petró Béla

Péterffy Kund

Rácsok Gabriella

Surányi Zsolt

Tóth Klára

Varga Nándor

1997/1998-as tanév

Az Akadémia vezetése

D. Benke György dékán

Dr. Győri István prodékán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Hunyadi János

Esküdtfelügyelő: Hegyi Zita

Hallgatói létszám: 146**Lezárult az intézményi akkreditáció minőségi kifogás nélkül.****Beiratkozott hallgatók**

Baracsi Zsolt

Bellai Csilla

Bencsik Erika

Berki Andrea

Bogoly Zoltán

Csuka Eszter

Csuka Noémi

Eisenbacher Péter

Fekete Annamária

Gyuricza Kinga

Hajdú Ferenc

Harkai Erzsébet

Holló L. Dániel

Kiss Péter

Kocsis István

Kósa Attila

Környei Erika

Kraus Viktor

Molnár Varga Péter

Nagy Gábor

Ötvös Károly

Pátyánik István

Polgár Tibor Csaba

Rácsok András

Szatmári Ibolya

Szendrey János István

Szenn Péter

Székely Attila

Szűcs M. Klára

Tar Gabriella

Tar László Péter

Tar Szabolcs

Varga István

Zsámba Magdolna

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

André János

Bartha Attila

Bereczk Eszter

Bihari László Richárd

Domahidi Nelli

Éles György

Fejér Zoltán

Gilicze Tamás

Fenyvesi Zoltán

Füsti-Molnár Pálma

Füsti-Molnár Szilveszter

Hegyi Zita

Jelényi László

Karászi Attila

Karikó Ildikó

Kis Boáz

Kovács Balázs

Kozma István

Misák Marianna

Molnár Sándor

Nagyné Füle Tímea

Oláh Orsolya

Pusztai Zoltán

Rác-Vekerdí János

Révész Tibor

Szaszák Malvin

Széles Jaroszlav

Taraczköziné

Nemes Mónika

Tímár Ildikó

Victor János

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Benke Nóra	Kovács Árpád	Szilágyi-Sándor
Bódi Noémi	Mecséri Károly	Gabriella
Domahidiné Darab Ágnes	Nagy Szilvia	Taraczközi Gerzon
Elek Gabriella	Peleskei Béla	Tóthné Orosz Ildikó
Hunyadi János	Schaller Tamás	Vadon Erzsébet
Jancsurák Anita	Schallerné Éles Tímea	Vincze Mariann
Kolumbán Gábor	Szénási Tamás	

*1998/1999-es tanév***Az Akadémia vezetése**

D. Benke György dékán

Dr. Győri István prodeán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Hunyadi János

Esküdtfelügyelő: Hegyi Zita

Hallgatói létszám: 140**Beiratkozott hallgatók**

Abosi Szimona

Acsai Balázs

Alexa Gábor

Balogh Attila

Baráth János

Bánáthy Csaba

Berényi Zoltán

Czinke Sándor

Csontos Hajnalka

Egri Hajnalka

Estók István

Éles Andrea

Farkas Anikó

Fülöp Zoltán

Gellénné Szűcs Erzsébet

Gottfried Richárd

Horkay Zoltán

Kovács Albert

Kraus Viktor

Losonc Géza

Madai Éva

Magyar Csaba

Menyhért László

Molnár Ibolya

Nagy Éva

Papp Éva

Poncsák Gyöngyi

Szabó Ágnes

Szabó Éva

Szalay László Pál

Szontágh Szabolcs

Varga Gyöngyi

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

Ács Mihály

Balázs Szilvia

Barnóczki Anita

Cseresznye Albert

Demes Tibor

Egeresi Gábor

Éles György

Fülep Beáta

Halász Dezső

Harkai Zsuzsanna

Kása Gergely

Major Zsolt

Mészáros Viktória

Nagy Károly Zsolt

Nagy Zsuzsanna

Petró Klaudia

Prókai Árpád

Révész Andrea

Sáfrány Zoltán

Szilágyi-Sándor András

Szombathy Dénes

Taraczközi Ferenc

Tóbiás Zoltán

Varkoly Zsuzsanna

Vinnay Judit

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

André Ildikó

Bihari László Richárd

Domahidi Nelli

Fejér Zoltán

Füsti-Molnár Pálma

Füsti-Molnár Szilveszter

Gilicze Tamás

Jelényi László

Kis Boáz

Kovács Balázs

Kozma István

Misák Marianna

Oláh Orsolya

Rácz-Vekerdí János

Szaszák Malvin

Szilágyi Erzsébet

Victor János

1999/2000-es tanév**Az Akadémia vezetése**

Dr. Nagy Antal Mihály dékán

Dr. Győri István prodekán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Ács Mihály

Esküdtfelügyelő: Vinnay Judit

Hallgatói létszám: 150**A tanév kezdetével álltunk át a hatéves képzési időre.****Beiratkozott hallgatók**

Balla Beáta

Benke András

Dér Gábor

Farkas Attila

Gere Gábor József

Hajdu László

Kemény István

Kiss Emese

Kocsis István

Kossa Izabella

Kovács Bernadett

Kovács Tamás

Kovács Viktor

Kun Tímea

Mihalik Éva

Mike Nauszika

Molnár Krisztina

Pápai Gábor

Szabolcsik Eszter

Szabó Csaba

Szabó Erika

Szikora Anita Erzsébet

Thoma László Róbert

Tóth Zoltán

Váradi Adrienn

Wisinger Dániel

Első lelkeszi vizsgát tett hallgatók

Anda Tibor

Berze János

Bihari Sándor

Bihariné Tar Zsuzsanna

Darvas Szilárd

Farkas Edina

Gombos Tímea

Hős Csaba

Király Katalin

Konc Gáll László

Kovács Attila

Major András Szabolcs

Major Adrienne

Moheb Ashya Hadi

Nagy Attila

Nagy Katalin

Papp Tibor

Petró Emőke

Simonné Szekeres Ilona

Sipos Tamás Norbert

Sipos Vizaknai Gabriella

Sipos Vizaknai Gergely

Soltész Gabriella

Szentimrei Márk

Szilágyi Gábor

Tatár Imola

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Ács Mihály	Kása Gergely	Szilágyi-Sándor András
Barnóczki Anita	Major Zsolt	Szombathy Dénes
Bartha Attila	Mészáros Viktória	Taraczközi Ferenc
Cseresznye Albert	Nagy Károly Zsolt	Taraczköziné Nemes
Dosztálné Petró Klaudia	Nagyné Füle Tímea	Mónika
Egeresi Gábor	Nagyné Révész Andrea	Tóbiás Zoltán
Fenyvesi Zoltán	Nagy Zsuzsanna	Vinnay Judit
Fülep Beáta	Prókai Árpád	
Halász Dezső	Sáfrány Zoltán	
Harkai Zsuzsanna	Siposné Demeter Anita	
Karászi Attila	Szabóné Varkoly Zsuzsanna	

2000/2001-es tanév

Az Akadémia vezetése

Dr. Nagy Antal Mihály dékán

Dr. Győri István prodeán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Nagy Attila

Esküdtfelügyelő: Gombos Tímea

Hallgatói létszám: 135**Beiratkozott hallgatók**

Bartha Beáta	Kolumbán Áron	Soltész Orsolya
Bianki Istvánné	Leczó Tamás	Szatmári Emília
Blaner András	Maksai Attila	Tóth Endréne
Buczko Tünde	Meleg Attila	Tővissi Tímea Katalin
Dancs Róbert	Mező Arnold	Urbán János
Gergely Tamás	Molnár Gyula	Varga Sándor
Gyöngyösi Szabolcs	Pallagi Andrea	Veres Erika
Harsányi Béla	Perpék Attila	Zöldi Orsolya

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

Almási Ferenc	Kopcsikné Gecse Marianna	Szabó Konrád
Balázs Pál	Dr. Lénárt Attila Istvánné	Szűcs Edina
Balázs Vanda	Loy Veronika Otília	Tarsoly Eszter
Bartha Béla	Lőrincz Attila	Téglási Anna
Bundzik Attila	Molnár Zsolt	Tóth Tamás
Dányi Zoltán	Nagy Ákos Róbert	Uzsoki Aranka
Kolozsy András	Nemes Csaba	

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Anda Tibor	Hős Csaba	Sipos Tamás Norbert
Bereck Eszter	Király Katalin	Sipos Vizaknai Gabriella
Berze János	Konc Gáll László	Sipos Vizaknai Gergely
Bihari Sándor	Major Adrienne	Soltész Gabriella
Bihariné Tar Zsuzsanna	Moheb Ashya Hadi	Szentimrei Márk
Darvas Szilárd	Nagy Attila	Szilágyi Gábor
Éles György	Nagy Katalin	Tatár Imola
Farkas Edina	Papp Tibor	
Gombos Tímea	Simonné Szekeres Ilona	

2001/2002-es tanév**Az Akadémia vezetése**

Dr. Győri István dékán

Dr. Börzsönyi József prodeán, Dr. Dienes Dénes prodeán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Bundzik Attila

Esküdtfelügyelő: Tarsoly Eszter

Hallgatói létszám: 131**Megezdődik a tavaszi félévtől a börtönlelkészi képzés.****Beiratkozott hallgatók**

Bagu Levente

Kis Gergely Márton

Pocsai Sándor

Bartha Örs

Lőrincz Ernő

Sebestyén Roland

Bányácsi Edina

Mészár István

Székely Szabolcs

Benedek Alíz

Molnár Áron

Tomori Róbert

Ercse Imola

Nádasi Erika

Tóth Anett

Karsai Péter

Orosz József

Törköly József

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

Baracsi Zsolt

Kiss Péter

Polgár Tibor

Churaček Alena

Molnár Zsolt

Rácsok András

Csuka Eszter

Nagy Mariann

Székely Attila

Eisenbacher Péter

Novák Kornélia

Tar László

Gazdag Mária

Ötvös Károly

Taraczközi Marianna

Harkai Erzsébet

Pál Attila

Újvári Nóra

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Almási Ferenc

Kovács Attila

Petró Emőke

Balázs Pál

Dr. Lénárt Attila Istvánné

Szabó Konrád Sándor

Balázs Vanda

Loy Veronika Otília

Szűcs Edina

Bartha Béla

Lőrincz Attila

Tarsoly Eszter

Bundzik Attila

Major Adrienne

Téglási Anna

Dányi Zoltán

Major András

Tóth Tamás

Klaus Szilvia

Molnár Zsolt

Uzsoki Aranka

Kopcsikné Gecse Marianna

Nagy Ákos Róbert

Beiratkozott hallgatók névsora - Börtönpasztorációs szakirány - levelező tagozat**2001/02. második félév**

Antala Éva	Gyurkócza Aurelia	Molnár Imre
Bohák József	Kabai Ferenc	Szónoczy János Mihály
Darvas Szilárd	Kovács Tibor	Szabó Krisztián
Éles György	Lőrincz István	Virágh György
Balázs Pál	Márk László Gyula	
Békefy Lajos	Miklósi Mátyas Csaba	

2002/2003-as tanév**Az Akadémia vezetése**

Dr. Győri István dékán

Dr. Börzsönyi József prodékán, Dr. Dienes Dénes prodékán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Pál Attila

Esküdtfelügyelő: Harkai Erzsébet

Hallgatói létszám: 110**Beiratkozott hallgatók**

Bartos László

Enyedi Éva

Farkas Tímea

Görög Marianna Ibolya

Kincses Margit

Morgentál Ildikó

Nagy István Károly

Pájuz Anita

Sáfrányné Halona Krisztina

Sándor Töhötöm

Sándor Zoltán

Szegedi Csaba

Szimkovics Tibor

Újlaki Renáta

Vajas Katalin

Váradi László

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

Alexa Gábor

Almásiné Tar Gabriella

Baráth Andrea

Baráth János

Berki Andrea

Czinke Sándor

Csontos Hajnalka

Estók István

Farkas Anikó

Gottfried Richárd

Gyuricza Kinga

Hajdú Ferenc

Kovács-Hajdu Albert

Kraus Viktor

Losonc Géza

Molnár Ibolya

Szabó Ágnes

Szabó Éva

Varga Gyöngyi

Zsamba Magdolna

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Baracsi Zsolt

Churaček Alena

Csuka Eszter

Eisenbacher Péter

Harkai Erzsébet

Kiss Péter

Kolozsy András

Kopcsikné Gecse Mariann

Molnár Zsolt

Nagy Mariann

Nemes Csaba

Novák Kornélia

Ötvös Károly

Pál Attila

Polgár Tibor Csaba

Rácsok András

Székely Attila

Tar László Péter

Taraczközi Marianna

Teológia szakon záróvizsgát tett: Acsai Balázs

2003/2004-es tanév

Az Akadémia vezetése

Dr. Győri István dékán

Dr. Börzsönyi József prodeán, Dr. Dienes Dénes prodeán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Hajdú Ferenc

Esküdtfelügyelő: Csontos Hajnalka

Hallgatói létszám: 102

Intézményünk bevezette a kreditrendszert.

A korábbi Rendszeres teológiai és a Szociológiai tanszék összevonva „Rendszeres teológiai és szociológiai tanszék” néven működik tovább.

Beiratkozott hallgatók

Dézi Csaba	Makkai Géza	Szikszai Szabolcs
Géczi Csaba	Máthé Béla	Szopkó Ágnes
Győry Anikó	Nagy Dávid	Tóthné Jőrös Rozália
Gyüre Anita	Nagy István	Vass Károly
Jakab Attila	Papp Szabolcs	
Kótai Gábor	Seres Andrea	

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

Alexáné Poncsák Gyöngyi	Kása Melinda	Papp Éva
Balla Beáta	Kemény István	Szokolczainé Szabó Erika
Dér Gábor	Kis Gergely Márton	Szalay László Pál
Farkas Anikó	Kovács Bernadett	Székelyné Kiss Emese
Gere Gábor József	Kovács Tamás	Thoma László Róbert
Geréné Kossa Izabella	Losoncné Kun Tímea	Thománé Szikora Anita
Gottfriedné Madai Éva	Lőrincz Krisztina	Erzsébet
Hajdu László	Mihalik Éva	Wisinger Dániel

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Alexa Gábor	Gazdag Mária	Molnár Ibolya
Baráth Andrea	Gottfried Richárd	Szabó Ágnes
Baráth János	Gyuricza Kinga	Szabó Éva
Berki Andrea	Hajdú Ferenc	Varga Gyöngyi
Czinke Sándor	Kovács-Hajdu Albert	Zsámiba Magdolna
Csontos Hajnalka	Kraus Viktor	
Estók István	Losonc Géza	

Börtönlelkészi diplomát szereztek 2004. április 27-én

Antala Éva

Darvas Szilárd

Szónoczky János Mihály

Balázs Pál

Gyurkóczy Aurelia

Virágh György

Békefy Lajos dr.

Lőrincz István

Bohák József

Szabó Krisztián

2004/2005-ös tanév

Az Akadémia vezetése

Dr. Györi István dékán

Dr. Börzsönyi József prodékán, Dr. Dienes Dénes prodékán

Dr. Nagy Antalné spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Wisinger Dániel

Esküdtfelügyelő: Balla Beáta

Hallgatói létszám: 88**Beiratkozott hallgatók**

Andruk János

Béres Zsuzsanna

Bodnár Zsolt

Dezső Attila

Fülöp Richárd István

Gyulai Lilla Ilona

Hangácsi Krisztina

Kardos Imre

Kovács Tibor

Matócsi István

Nagy Olivér

Nagy Péter

Nagy Szabolcs

Pataki Béla

Pótor Mózes

Sándor Malvin

Szücs Sándor

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

Balogh Attila

Benke András

Buczko Tünde

Dancs Róbert

Gyöngyös Szabolcs

Harsányi Béla

Kovács Tamás

Leczó Tamás

Meleg Attila

Mező Arnold

Perpék Attila

Rácsok Andrea

Szalay László Pál

Váradi Adrienne

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Alexáné Poncsák Gyöngyi

Almásiné Tar Gabriella

Balla Beáta

Dér Gábor

Farkas Anikó

Gere Gábor József

Geréné Kossa Izabella

Gottfriedné Madai Éva

Hajdu László

Kemény István

Kis Gergely Márton

Kovács Bernadett

Losoncné Kun Tímea

Lőrincz Krisztina

Mihalik Éva

Papp Éva

Székelyné Kiss Emese

Thoma László Róbert

Thománé Szikora Anita

Erzsébet

Wisinger Dániel

*2005/2006-os tanév***Az Akadémia vezetése**

Dr. Börzsönyi József rektor

Dr. Frank Sawyer rektorhelyettes, Dr. Dienes Dénes rektorhelyettes

Pásztor Gyula spirituális

Diákvezetők:

Szenior: Rácsok Andrea

Esküdtfelügyelő: Pocsai Sándor

Hallgatói létszám: 85 fő teológia szakon, 55 fő lelkipásztori munkatárs-katechéta szakon.**Beiratkozott hallgatók**

Baksa Zsolt

Halász Dániel

Molnár Mária

Balogh Milán

Jurinka Sándor

Simon Norbert

Börzsönyi Judit

Kocsis Szilvia

Szegedi István

Gazdag Edit

Menyhárt István

Greskó Erika

Nagy Szilárd Csaba

Első lelkészi vizsgát tett hallgatók

Benedek Aliz

Nádasi Erika

Tomori Róbert

Blaner András

Orosz Róbert

Tóth Anett

Dancs Edina

Pápai Gábor

Maksai Attila

Pocsai Sándor

Második lelkészi vizsgát tett hallgatók

Balogh Attila

Gyöngyösy Szabolcs

Meleg Attila

Benke András

Harsányi Béla

Mező Arnold

Blaner Adrienne

Kása Melinda

Rácsok Andrea

Buczó Tünde

Kovács Tamás

Szakolczainé Szabó Erika

Dancs Róbert

Leczó Tamás

Szalay László Pál

Teológia szakos oklevelet kapott: Sztarmári Emília**Katechéta-Lelkipásztori munkatárs szak – nappali tagozatra beiratkozott hallgatók 2005. szeptember**

Bagin Attila

Görög Marianna Ibolya

Tárnok János

Bagu Levente

Kincses Margit

Moheb Ashya Hadi

Enyedi Éva.

Páju Anita

Rácsok András

Ercse Imola

Szegedi Csaba

Rácsok Andrea

Farkas Tímea Erika

Szimkovics Tibor

Sebestyén Roland

Fülöp Richárd István

Szimkovics Edina

Katechéta-Lelkipásztori munkatárs szak – levelező tagozatra beiratkozott hallgatók

2005. szeptember

Asztalos József	Ésikné Fekete Hajnalka	Nagy Károly Bálint
Baksy János István	Fejérmé Darab Krisztina	Orosz Attila
Baksy Jánosné	Gérczei Zoltán	Oroszy Ákos
Balogh Attila	Horváthné Hajdu Éva	Oroszy Ákosné
Balogh Ágnes	Horváth Sándorné	Plasztkó Zoltán
Benke Görgy	Kalmár Noémi	Sándorné Nagy Nóra
Berkes József	Kis Krisztina	Szabados Ferencné
Boda József Péter	Kiss László	Szabó Károlyné
Bús Ágnes	Kovács András	Szászfai Anita
Csabai István	Kovács Anikó	Szentgyörgyi Csaba
Dancs Edina	Kovács Ágnes	Szentimrei Márk
Dancs Róbert	Kovács Márta	Tanászai Árpád
Darvas Szilárd Levente	Kovács Tibor	Terjék Olivér
Deliné Horkay Márta	Máró Imréné	Tóth Jánosné
Deli Róbert	Mézes Csilla	Tóthné Dienes Terézia
Egresi László	Millisits Máté	Udvariné Gazda Ibolya

AKADÉMIÁNK OKTATÓI ÉS MUNKATÁRSAI

Balajthy József

Harmadik gyermekként, 1956 március huszonkilen-cedikén születtem Mádon, ott nőttem fel, s a gimnáziumi érettségi után két év múlva - 1976-ban - innen vezetett utam a Debreceni Teológiára. Az akkori kor szokásai szerint harmadik év után exmittált teológiai hallgatóként Tiszapalkonyán kezdtem el a lelkipásztori szolgálatot, majd ugyancsak exmisszusként Miskolcra, a püspöki hivatalba rendeltek, itt töltöttem a segédlelkészi évet. A második lelkészkepesítő vizsga után 1982-ben a kistokaji gyülekezet lelkésze lettem, és 1983-84-ben két szemesztert Berlinben töltöttem ösztöndíjasként. 1986-ban házasodtam, feleségem Győri Ilona. Hétgyermekes családommal ma is Kistokajban élek, de 1995 óta a Miskolc-Felsővárosi gyülekezet lelkésze vagyok. A teológiai tanulmányok kezdetétől az Ószövetség illetve az ószövetségi héber nyelv lett számomra a legkedve-sebb, a diákévek után sem hagytam abba az Ószövetséggel való kiemelt foglalkozást. Az SRTA újraindulásakor dr. Börzsönyi József tanszékvezető hívására kapcsolódtam be a Tanszék munkájába, s végzem jelenleg is a rám bízot-takat.

Bihariné Tar Zsuzsanna

rektori titkár

Sátoraljaújhelyben született, 1976. december 29-én. Általános- és középiskolai tanulmányait Bodroghalomban és a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában végezte. 1995-ben nyert felvételt a Sárospataki Református Teológiai Akadémiára, ahol 2001-ben szerezte meg teológus - lelkész oklevelét. Férjével, Bihari Sándorral, a vajdászkai református gyülekezetben szolgál 2000 augusztusától mint segédlelkész, 2001-től pedig mint beosztott lelkész. 2004-től a Györgyterlői Református Társegyházközség lelkipásztora is. 2005 júniusától rektori titkárként az Akadémia munkatársa.

Dr. Börzsönyi József

tanszékvezető teológiai tanár (Ószövetségi tanszék), rektor
 Önéletrajz:

1943-ban születtem Kunhegyesen református lelkipásztori családban. Öt fiú testvéremmel nevedtem Bojton, Sárándon és Tyukodon. Középiskolai tanulmányaimat a Debreceni Református Gimnáziumban végeztem, 1961-ben érettségiztem. Ebben az évben kezdtem teológiai tanulmányokat a Debreceni Református Teológián. Az utolsó évet 1965 karácsonyától Utrechtben a Rijksuniversteiten folytattam. 1966. szeptemberétől a Debreceni Református Kollégium széniora lettem. Ezen az őszön tettem le I. lelkészképesítő vizsgámat jeles eredménnyel. 1967. februárjától ismét az Utrechti Egyetemen folytathattam tanulmányokat doctorandus képzésen 1968. augusztusáig. 1968 őszén tettem le a II. lelkészképesítő vizsgát kitűnő eredménnyel. Ezt követően 13 évig nem tudtam külföldre utazni a doctorandus képzést folytatni. 1968 októberétől a Kislétei Református Gyülekezet helyettes majd megválasztott lelkipásztora lettem. 1969-ben kötöttem házasságot Szabolcsy Marianna református segédlelkésszel. Házasságunkban öt gyermek született. 1970-től a Debreceni Református Nagykönyvtár és Múzeum tudományos munkatársaként dolgoztam. A Nagykönyvtár RMK anyagát, ősnymtatványait és XVI. századi nyomtatványait dolgoztam fel. A Múzeumi részben Makkai László professzorral készítettünk iskolatörténeti és kultúrtörténeti kiállítást.

1973-ban a Tolcsvai Református Gyülekezet hívott meg lelkipásztorának. Feleségemmel a Sárospataki Tudományos Gyűjtemények munkatársai lettünk. Itt az 1850 előtti kéziratok katalógusát készítettem el, amelyet a Széchényi Könyvtár adott ki 1986-ban. Közben a Szerencsi Református Gyülekezet lelkipásztora lettem 1976-tól mind mostanáig.

1991-ben felkérést kaptam az újra induló Sárospataki Teológián a bibliai héber nyelv tanítására, 1992-től az ószövetségi tanszék tanszékvezető tanára lettem. 1993-ban egy szemeszteres tanulmányt folytattam a Baseli FETA-n (ma STH). A Kolozsvári Protestáns Teológia Fakultáson kezdtem doktori kurzust, és tettem doktori szigorlatot 1999-ben. Disszertációm címe: A berit fogalma az Ószövetségben. A doktori diploma honosítása a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen történt 2002-ben. 2005-ben egy-egy hónapos kutató munkát végeztem a Grand Rapids-i Calvin Seminary-ban és a Holland Michigan-i Western Seminary-ban a narratív írásmagyarázás tárgykörében.

1981-1991 között a Zempléni Református Egyházmege missziói előadója voltam. 1991-től az egyházmege lelkési főjegyzője és zsinati képviselője. Zsinati képviselőként a számvizsgáló bizottság tagja lettem. 1993-tól a Zempléni Református Egyházmege megbízott esperese, majd 1997-től megválasztott, 2003-tól újraválasztott esperese. Zsinati képviselőként 1997-2002 között az iskolaügyi bizottság elnöki, 2003-tól az oktatási bizottság tagja megbízatást kaptam. 2005 júliusától a Sárospataki Református Teológia dékánjává választottak.

Publikációk:

Önálló monográfiák

Λ Tiszánineni Református Egyházkerület Nagykönyvtárának (Sárospatak) kéziratkatalógusa. 1850 előtti kéziratok. Budapest. Országos Széchényi Könyvtár. (1986)

Könyvfejezetek

Λ colometrica haszna az írásmagyarázatban Frans Breukelman alapján. Mint folyóvíz mellé ültetett fa... (2003)

Módis László. Pedagógusok Arcképcsarnoka (2003)

Keresztyén Bibliai Lexikon. 97 szócikk Budapest. I. Kiadás II. Kiadás (2000)

Lektorált tanulmányok

Λ Az uralom az ő vállán lesz. Theologiai Szemle (2004)

Λ szövetség fogalma az Ószövetségben. Sárospataki füzetek (2001)

Λ berít szó eredete, Sárospataki füzetek (2000)

Λ föderál-teológia jelentkezése a holland teológiában. Sárospataki füzetek (1999)

Λ Debreceni Kollégium szellemi örökségének hű sáfára. Dr. Módis László emlékezete. Református Egyház. 1972. (1972)

Előadások

Andacht am 2.5.2002. Psalm 119,17-24. Religion und Normativität. Interdisziplinäre Überlegungen zum Dekalog damals und jetzt. (2004)

Λ gyülekezet anyagi alapjai az Ószövetségben. Sárospataki füzetek (2003)

Λ család Isten üdvtervében az Ószövetség szerint. Sárospataki füzetek (2002)

Λ Az Ábrahám-történetek In: Deus providebit. (1999)

Λ báhar gyök az Ószövetségben. Menjete el szerte az egész világba. (1998)

Oktatási segédanyagok

Λ bosszú a zsoltárookban Sárospataki füzetek (1998)

Előszó és bevezetés Jóel próféta könyvéhez - tudnivalók a sáskákról. SRTA kiadványai 3. szám. (1995)

Egyéb munkák

Ki segít? Λ Műhely csendjében. Református Egyház (2003)

Dr. Dienes Dénes

tanszékvezető egyetemi tanár (Egyháztörténeti tanszék) 1956. 11. 02.

Teológiai tanulmányaimat a Debreceni Református Teológiai Akadémia (Debreceni Hittudományi Egyetem) történelmi falai között végeztem 1979-1985 között. Szolgálatomat a Tiszáninneri Református Egyházkerület kebelében kezdtem, előbb exmittált teológiai hallgatóként, majd lelkipásztorként (1982-1990 Ároktő, Tiszadorogma, 1990-1994 Alsóvadász, Kupa, Selyeb). A Borsodi Egyházmegyében katechetikai előadói, majd az Abaúji Egyházmegyében főjegyzői tisztet töltöttem be.

Szakmai ismereteim bővítésére nyílt alkalmam az ELTE Történelem Segéd tudományai Tanszékén 1995 és 1997 között, ahol levéltári tanulmányokat folytattam. Kiegészítő képzésben az újkori latin paleográfia, valamint a levéltári kutatószolgálat kérdéseivel foglalkoztam. A Debreceni Egyetemen pedagógiai tanulmányokat folytattam, 2001 nyarán pedagógia szakos tanári oklevelet szereztem, vallás tanári specializációval, majd ez év őszén a DRH Egyetemen vallás tanári diplomát kaptam.

A Debreceni Hittudományi Egyetem doktorandusai közé 1995-ben vett fel. Sikeres szigorlat után 1997-ben megvédtem „Az első püspökválasztás a Tiszáninneri Református Egyházkerületben” című disszertációm. Kutatásaim során feltártam a XVIII. század sajátos egyházpolitikai, egyház kormányzati összefüggéseit, több olyan pontot tisztáztam, amelyek korábban egyháztörténet-írásunk megoldatlan kérdései közé tartoztak. A Doktori Tanács summa cum laude fokozattal minősítette vizsgámat és értekezésemet. 2003-ban habilitáltam.

A Sárospataki Református Kollégium Levéltárának igazgatói tisztségébe 1994-ben választott meg az egyházkerületi közgyűlés, ugyanakkor óraadó lettem a Pataki Teológiai Akadémián. Az egyháztörténeti tanszék adjunktusaként 1995-től tanítottam, tanszékvezető teológiai tanár 1998-ban lettem. Ugyanezen esztendőől igazgatója vagyok a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeinek. Budapesten a Baptista Teológiai Akadémia Egyháztörténeti Tanszékét 1999-2002 között irányítottam.

Főszerkesztője vagyok a Sárospataki Református lapoknak és a Sárospataki Füzeteknek, alapító szerkesztője az Egyháztörténeti Szemlének.

A Magyarországi Református Egyház Doktorok Collegiumának egyháztörténeti szekciójában tevékenykedem.

Tagja vagyok a Kazinczy Ferenc Társaságnak, a Bodrogközi Művelődési Egyesületnek és a Debreceni Hittudományi Egyetem Doktori Tanácsának. A MTA Miskolci Területi Bizottságának Társadalomelméleti Szakbizottsága Vallástudományi Munkabizottságának elnöki tisztet töltöttem be 2004 óta.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma 2005-ben, elismerve a teológia tudományában végzett tevékenységemet, Károli Gáspár-díjjal tüntetett ki.

Tudományos munkásság 1996 – 2005

Egyháztörténeti kutatásaim főként a magyar reformátusság XVII-XVIII. századi történetét ölelik fel. Publikációim azonban nem szűkülnek csupán erre a területre. Hosszabb távú kutatási célként a XVII-XVIII. századi magyar református teológiatörténet, valamint Felső-Magyarország (Tiszáninneni Református Egyházkerület) református egyháztörténete fehér foltjainak feltárása, értékelő elemzése áll előttem. Eredményként könyvelhető el, hogy a XVII. századi felső-magyarországi református iskolázás dokumentumait tartalmazó forrás-kötet – bevezető tanulmánnyal – megjelenhetett 2000-ben. Szintén e kutatási terület feltárt anyagából, az Osiris Kiadó gondozásában, 2001-ben került kiadásra a Felső-Magyarországra vonatkozó XVI-XVII. századi canonica visitatio-kat tartalmazó kötet. A pedagógia- és teológiatörténet eddigi eredményeit egyaránt új adatokkal és árnyaltabb elemzéssel bővítí Keresztúri Bíró Pál (1594?-1655) életének és munkásságának monografikus feldolgozása (2001-ben szintén napvilágot látott a kötet).

Tudományos tevékenységemben hangsúlyos a teológiai, azon belül az egyháztörténeti kutatások eredményeinek megismertetése a szakmai közvéleménnyel. Ezért 1997-ben egyik kezdeményezője voltam az Erdélyi János által 1857-ben alapított Sárospataki Füzetek újraindításának, amelynek előbb szerkesztője, majd főszerkesztője lettem. Ez a teológiai szakfolyóirat a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tudományos közlönye. Alapító tagja vagyok a Sárospataki Tudományos Gyűjtemények kiadásában megjelenő Egyháztörténeti Szemle c. folyóirat szerkesztőbizottságának. Útjára indítottam 1998-ban és szerkesztem a Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Acta Patakina című tudományos könyvsorozatát, melynek eddig (2005) tizenhét kötete jelent meg. Szerkesztem az Egyház, Nemzet, Művelődés könyvsorozatot, melynek eddig (2005) 3 kötete jelent meg.

Válogatott publikációk

A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt.

Sárospatak, 1997. 189 p. (Második, átdolgozott kiadás, Sárospatak, 2001.)

Tanulmányok a Tiszáninneni Református Egyházkerület történetéből (1. Az első püspökválasztás a Tiszáninneni Református Egyházkerületben 1-83.p. 2. Felsővadász református egyháza 85-92.p. 3. A sárospataki református egyházközség a XVII. századi egyházlátogatási jegyzőkönyvek tükrében 93-112.p. Patak és Erdély 113-135.p.)

Sárospatak, 1998. 144 p.

ALSÓVADÁSZ. Egy abauji község históriája.

Sárospatak, 1998. 126 p.

Keresztúri Bíró Pál (1594? – 1655).

Sárospatak, 2001. 185 p.

A református kegyesség jellemző vonásai a 18. században.

Sárospatak, 2002. 164 p.

- Mínt hogy immár schola mestert tartanak... Református iskolák Felső-Magyarországon 1596-1672.
Sárospatak, 2000. 318 p. (Bevezető tanulmány és forrásközlés, latin szövegek fordítása.)
- Református egyházlátogatási jegyzőkönyvek 16-18. század.
Budapest, 2001, Osiris. (Forrásközlés, utószó, jegyzetek, latin szövegek fordítása.)
- Isten Anyaszentegyházának emlékezetire... Református egyházlátogatás a Borsod-Gömör-Kishonti Egyházmegyében 1753-1759, 1764.
Sárospatak, 2001. 271 p. (Forrásközlés, utószó, jegyzetek, latin szövegek fordítása.)
- Megkívántatik a rectorban, hogy légyen kevélység nélkül való... A Sárospataki Református Kollégium partikulái 1773 – 1826.
Sárospatak, 2001. 160 p. (Forrásközlés, utószó, jegyzetek, latin szövegek fordítása.)
- Az Isten is megszerette pedig ezt a helyet, és ide vetette az Evangéliomnak hálóját mindjárt a Reformatiokor... A Zempléni Református Egyházmegye összeírása 1782.
Sárospatak, 2003. 145 p. (Forrásközlés, utószó, jegyzetek, latin szövegek fordítása.)
- A Tanító dicsértetik Hallgatóitól mindenekben... Református egyházlátogatás Borsod-Gömör-Kishonti egyházmegyében 1665, 1668, 1669.
Sárospatak, 20003. 141 p. (Forrásközlés, utószó, jegyzetek, latin szövegek fordítása.)
- Szentgyörgyi István pataki tanár mint Kazinczy Ferenc vallásosságának lehetséges formálója.
In: Petrőczy Éva (szerk.): A Ráday Gyűjtemény Évkönyve X. Budapest, 2002. 133-140 pp.
- Farkas András: „A zsidó és magyar nemzetről” című művének teológiája és kortársi párhuzamai.
In: Virág Jenő (főszerk.): LIMES – Tudományos Szemle, Tatabánya, 2001, 73-81 p.
- A sárospataki kollégium az elüldözés előtti évtizedben 1660 – 1670
In: Ködöböcz József (szerk.): Comenius és a hazai művelődés / Bibliotheca Comeniana IX./, Sárospatak, 2002. 149-155 p.
- Egy elfelejtett imádságszerző – Bárczay Klára.
In: Dienes Dénes, Szabadi István (szerk.): Doctrina et Pietas. Tanulmányok a 70 éves Barcza József tiszteletére. Debrecen – Sárospatak, 2002. 161-167. p.
- Reformation in Hungary before Mohacs.
In: Not omitting weightier matters. Edited by Kent Matthews. Belfast, 2002. 174-191. p.
- Viharfelhők a pataki Teológia egén az 1930-as években.
Sárospataki Füzetek, 2002/2. 77-81 p.
- A héber nyelv a Sárospataki Kollégiumban a 16-17. században.
Kun Mária, Morvai Judit (szerk.): Tanulmánykötet az 50 éves Marjovszky Tibor tiszteletére. Budapest, 2003. 38-47 p.
- A Sárospataki Református Egyházközség a 18. században.
Széphalom, 2003. 203-213 p.

Egeresi Gábor

óraadó tanár (Egyháztörténeti tanszék)

Lelkészi oklevelet a Sárospataki Teológiai Akadémián szereztem 2000 júniusában. A 2000/01-es tanévre elnyertem egy zsinati ösztöndíjat a princetoni presbiteriánus teológiára az Egyesült Államokban (Princeton Theological Seminary). Itt Mindenható Urunk segítségével megszereztem a *“Theologiae Magistrum”* címet, amit itthon a Debreceni Hittudományi Egyetem honosított. A külföldi tanulmányút idején a szekularizáció kérdéskörét tanulmányoztam, főként annak 19. századi és 20. század eleji hatását a modern ipari társadalmakban (Nyugat-Európa és Észak-Amerika). Ugyanakkor kerestem a gyülekezeti kapcsolatokat is, több magyar gyülekezetben helyettesítettem, az immár angol nyelvűvé vált roeblingi gyülekezetben (New Jersey) helyettes lelkészként hosszabb ideig is elláttam a szolgálatokat.

Hazaérkezésem után egykori segédlelkési szolgálati helyemen, Zemplénagárdon megválasztottak lelkipásztornak. Itt a sokrétű gyülekezeti munka mellett a helyi általános iskolában a hitoktatáson túl az angol nyelvet is tanítottam. 2002-től a Zempléni Református Egyházmegeye tanácsosa vagyok. Miután szembesültem azzal, hogy a lelkési hivatás számomra leginkább felelősségteljes munkaterülete a hitoktatás, igyekeztem magam ezen a téren is tovább képezni. Történelem szakos tanári diplomát szereztem a Nyíregyházi Főiskolán 2005-ben. Jelenleg ezt a tanári diplomát szeretném egyetemi szintűvé fejleszteni, ezért folytatok tanulmányokat a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán.

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia oktatási munkájának 2003-tól vagyok részese. Az Egyháztörténeti Tanszék munkájában veszek részt dr. Dienes Dénes professzor szakmai irányítása mellett, amint arra éppen szükség van, szemináriumai foglalkozásokon vagy előadásokon. 2006. május 25-étől az olaszliszkai gyülekezetben folytatom a lelkipásztori szolgálataimat.

Számomra Isten csodálatos ajándéka, hogy lelkész lehetek. Kiváltság, hogy Isten Igéjével foglalkozhatok. A gyülekezeti munka során rengeteg nehézséggel kell ugyan szembenéznünk, mégis örömmel teli szolgálat a miénk.

A sárospataki Alma Mater sok-sok mindenre megtanított engem és diákársaimat. Mégis marad még egy élethosszra való tanulnivaló, amit csak és kizárólag a gyülekezetben tanulhatunk meg. Engem sokat segített munkámban az, hogy parókián nőttem fel, olyan parókián, ahol hiteles képet láthattam a lelkipásztori szolgálatról. Ennek ellenére is sok váratlan problémával talákoztam munkám során amit jól, vagy rosszul, de meg kellett oldanom.

Alig hét esztendeje vagyok a szolgálatban, ezért nem is áltatom magam azzal, hogy én már mindent tudnék a lelkési szolgálatról. Egy dolgot azonban már ennyi idő alatt is sikerült megértenem. Van sok nagyszerű tudo-

mány, amivel felvértezhetjük magunkat a teológián. Van sok "trükk", amivel jól el tudunk lavírozni a gyülekezeti vagy a közegyházi élet szövevényes útvesztőjében. Van mégis valami, ami ezeknél sokkal fontosabb, és aminek hiányában a szakmailag legfelkészültebb lelkész sem végezheti jól a munkáját: ez az alázat. Ennek a hiányával találkozom sajnos egyre gyakrabban a teológia falai között is, és azon túl is. Erre pedig nagy szükségünk van, e nélkül munkánk mit sem ér.

Dr. Enghy Sándor

tanszékevezető teológiai tanár (Vallástörténeti tanszék)

1956-ban születtem Tarjánban (Komárom megye). Ekkor édesapám (Enghy Sándor) Gyermelyen volt lelkész, én is ott nőttem fel, ahol édesanyám (Végh Lídia) a helyi postát vezette. Feleségem Zergi Márta. Mindketten Debrecenben jártunk gimnáziumba és ott fejeztük be teológiai tanulmányainkat. Hat gyermekünk született. Két évet töltöttem Németországban ösztöndíjasként, egyet Wuppertalban, egyet pedig Lipcsében, ahol három tárgykörben doktori elővizsgát tettem. Doktori dolgozatomat, melynek címe: „Halál, feltámadás, örökélet az Ószövetségben”, a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben védtem meg, 2003-ban. A doktori oklevelet a Debreceni Református Hittudományi Egyetem honosította. Tudományos minősítése: PhD. 1991-1998-ig óraadóként vettem részt a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Ószövetségi Tanszékének munkájában. 2003. augusztus 1-től tanítok a Vallástörténeti Tanszéken, melyet 2004 őszétől vezetek. Abaújszántón élek, a gyülekezet lekipásztoraként. Tudományos közéleti tevékenységeim: tizenkét éve vagyok az Abaúji Egyházmegye tanulmányi előadója, ez év augusztusától pedig a Doktorok Kollégiuma Vallástudományi Szekciójának elnöke. Jelenlegi kutatási területem: Zofóniás könyve. E témában készülök habilitációra. Ezért veszek részt 2006 júniusában a Berliner Bibelwoche tudományos ülésszakán, ezért töltök egy hónapot júliusban Kampenben, hogy anyagot gyűjtssek.

Publikációim:

- A dicsőséges Jeruzsálem Ézsaiás igehirdetésében Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- A seol és a megváltás kérdése a Zsoltárok könyvében Sárospataki Füzetek 3-42. old. (1999/1)
- A XX. századi zsidóság szembesülése a halállal (Holocaust) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Az apokrifus iratok tanítása a halálról és a feltámadásról Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)

- Az élet és halál kérdései Pál apostol leveleiben Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- A halál miatt véges, Jahve által mégis maradandó élet. A 49. zsoltár magyarázata. „Mint folyó víz mellé ültetett fa...” Emlékkötet Dr. Módos László professzor 100. születésnapjának emlékére, Debrecen 37-61. old. (2003)
- Előadások**
- Az Ebed Jahve énekek üzenete (Ricse márc.16.) Nagykönyvtár Kézirattár (2006)
- Feltámadás az Ószövetségben (Zempléni Egyházmegye ápr.6) Nagykönyvtár Kézirattár (2006)
- Szentháromság (Abaúji Egyházmegye - Novajdrány máj. 6.) Nagykönyvtár Kézirattár (2006)
- A feltámadás fontossága (Elhangzott Miskolcon a Deszkatemplom gyülekezetében 2005) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- A nagy család (Onga 2004) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- A történeti Jézus kutatásának eredményei (Mátraháza) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Egy család karácsonya (Elhangzott Szikszón 2002) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Igetanulmány 1Kir 13 (Elhangzott a Doktorok Kollégiumán 2005) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Pünkösöd üzenete (Elhangzott Miskolcon, 2005) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Simon Wiesental emlékére Sárospataki Füzetek 2. 17-40. old. (2005)
- A halál által a Teremtőhöz kötött élet a Prédikátor könyvében Református Szemle Az Erdélyi Ref. Egyházker. a Királyhágómelléki Ref. Egyházker. és az Evangélikus- Lutheránus Egyház hivatalos lapja nov.-dec. (2004)
- Halál, feltámadás, örök élet az Ószövetségben Sárospataki Füzetek 2. 77-105.old. (2004)
- Terrorizmus Sárospataki Református Lapok október (2004)
- „A Jahve örökkévaló uralmába vetett hit értelme Dániel könyvében” Sárospataki Füzetek 2. 19-33.old. (2003)
- Oktass, hogy éljek Péld 14,25-27 „Aki az Urat féli...” Sárospataki Füzetek 2. 3-5.old. (2003)
- Tűnődéseim húsvét fényében Abaúji Egyházmegyei Értesítő október (2003)
- Oktatási segédanyag**
- 1Kir 22, Jóel 1, Bevezetés a Zsoltárok könyvéhez Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Az Ószövetség monoteizmusának időszerű etikai következményei Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Bir 6-9 Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Deut 5, Préd 2 Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Ézs 52-55 Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Genézis 37-43 Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Ókori Kelet Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)

Egyéb munkák

- Igehirdetés: Szabad világ Mt 27,1kk (Sárospatak) Nagykönyvtár Kézirattár (2006)
- Útravaló (Közli az Európa Rádió Miskolc) Nagykönyvtár Kézirattár (2006)
- A történelem az élet tanítómestere Orando et laborando A DRHE 2004/2005. évi értesítője Debrecen 229-231. old. (2005)
- Elijah (1999 Koserow) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Igehirdetések Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Isten pedagógiája Igehirdetés Textus: Zsolt 113 Református Egyház május (2005)
- Könyvajánló Abaúji Egyházmegyei Értesítő októberi szám 11. old. (2005)
- „Nem tesz az Úr sem jót, sem rosszat.” Sárospataki Református Lapok decemberi szám 6. old. (2005)
- Útravaló (Közli az Európa Rádió Miskolc) Sárospatak Nagykönyvtár Kézirattár (2005)
- Konfirmációi Káté Gönc (2002)

Füsti-Molnár Pálma

angol nyelvtanár 1972.05.29.

1990-ben érettségiztem a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában. Teológiai tanulmányaimat a Sárospataki Református Teológiai Akadémián kezdtem 1991-ben, ahol 1997-ben lelkészi szakirányon oklevelet szereztem. 1998-ban ösztöndíjas hallgatóként a University of Dubuque Theological Seminary (USA, Iowa) tanultam, ahol Master of Arts in Religion (MAR) fokozatot szereztem. 1998 szeptemberétől a Sárospataki Református Egyházközség segédlelkésze, majd 1999-től beosztott lelkésze voltam 2001 szeptemberéig. Ezzel egyidőben a Sárospataki Református Teológiai Akadémián angolt tanítottam. 2001-től teljes állásban tanítok angolt a Sárospataki Református Teológián. 2003-ban angol szakos nyelvtanári diplomát szereztem a Berzsenyi Dániel Főiskolán.

Füsti-Molnár Szilveszter

adjunktus, (Rendszeres teológiai és Szociológiai tanszék)
1972. 05. 24.

1990-ben érettségiztem a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában. Teológiai tanulmányaimat a Sárospataki Református Teológiai Akadémián kezdtém 1991-ben, ahol 1997-ben lelkészi szakirányon oklevelet szereztem. 1998-ban ösztöndíjas hallgatóként a University of Dubuque Theological Seminary-ban (USA, Iowa) tanultam, ahol Master of Arts in Religion (MAR) fokozatot szereztem, amelyet a Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2000-ben honosított. 1998 szeptemberétől a Sárospataki Református Egyházközség segédlelkésze, majd 1999-től beosztott lelkésze voltam 2001 szeptemberéig. Ezzel egyidőben a Sárospataki Református Teológia Akadémia Rendszeres teológiai és szociológiai tanszéke tanársegédként foglalkoztatott.

2001-től teljes állásban a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Rendszeres teológiai és szociológiai tanszékén dolgozom. 2004 júniusától adjunktusként tanítok a tanszéken hitvallásismeretet, teológiai enciklopédiát, dogmatikai prolegomenát, dogma- és teológiatörténetet, valamint filozófiatörténetet. 2001-ben felvételt nyertem levelezős hallgatóként, az Amszterdami Szabadegyetem Teológiai Fakultásának (Free University of Amsterdam Faculty of Theology) doktori iskolájába, ahol 2002-ben Master of Theology (M.Th.) oklevelet, 2003-ban pedig Ph.D. abszolutóriumot szereztem. Jelenleg doktori disszertációmát írom a rendszeres teológia tárgykörében. Rendszeresen részt veszek a Magyar Református Egyház Doktorok Kollégiuma Rendszeres Teológiai Szekciójának munkájában. A Sárospataki Református Lapok és a Sárospataki Füzetek szerkesztője vagyok.

Az International Reformed Theological Institute (Amsterdam) konferenciájának meghívott résztvevője voltam (Princeton 2000., Indonézia 2002., Dél-Korea 2004.). A „Consultation in Theological Education” (Utrecht) tagja és magyarországi szervezője vagyok. Kutatási területem a IV. századi donatista egyházszakadás és annak ekkleziológiai párhuzamai a Magyar Református Egyház életében a rendszerváltás utáni Magyarországon.

Publikációs lista

Könyvfejezetek

- „Perspectives in Augustine’s Theory of Illumination”, In: Genius Loci tanulmánykötet Frank Sawyer tiszteletére, Füsti-Molnár Szilveszter (szerk.) Sárospatak, 2006
- „A sárospataki akadémiai könyvtár története”, In: Kiss Endre József (szerk.): Sárospatak a könyvtárak városa, (2001)

Előadások

- General Description of Hungary from Socio-political Point of View in Light of the Changes since 1989-90., Miskolc-Lillafüred, (2005)
- „Who do you say I am” - The Identity of Christianity in the Hungarian Reformed Context, Szöul, Dél-Korea (az International Reformed Theological Institute konferenciáján), (2005)
- A bölcsesség dimenziói, Gödöllői Szent István Egyetem (2004)
- The Present Changes in the Hungarian Society and the Reformed Church of Hungary, Utrecht, (2004)
- Krisztológia és ekkleziológia az első négy évszázadban, Kárpátalja (2003)
- A 'fény' megjelenése és fogalma a vallások világában, Doktorok Kollégiumának Vallástörténeti Szekciója (1998)

Lektorált tanulmányok

- 'Haereses oportet esse', Sárospataki Füzetek, (2001)
- 'Csak a hasonló ismerheti meg a hasonlót' – Ágoston illumináció tana, mint a megismerés legmagasabb formája, Sárospataki Füzetek, (2000)

Szakedolgozatok

- Introduction to the Donatist Dissent and Its Theological Consequences, Sárospatak-Amsterdam, 2003. (Master of Theology thesis)
- A Sárospataki Jogakadémia története; II. lelkészképző vizsgára, Sárospatak, 1999.
- The History of the Theology of Light – Patristic Age and Early Medieval Times; Dubuque IA, 1998.
- A fény fogalma a Bibliában, Sárospatak, I. lelkészképző vizsgára, 1997.

Fordítások:

- Dr. Frank Sawyer: Filozófiai Perspektívák III. reneszánsz, reformáció, felvilágosodás, Sárospatak, (2002)
- Dr. Frank Sawyer: Filozófiai Perspektívák a teológiával párdbeszédben – Kant idealizmusától Nietzsche nihilizmusáig (Philosophical Perspectives in Dialogue with Theology – from Kant's idealism to Nietzsche's nihilism); Sárospatak, (2000)
- Dr. Frank Sawyer: Filozófia és teológia (Philosophy and Theology); Sárospataki füzetek, (2001)
- Dr. Frank Sawyer: Az első princípiumok keresése a filozófiában (Philosophy in Search of First Principles – a Christian Orientation); Sárospatak, Sárospataki füzetek, (1. szám) (2000)
- Dr. Frank Sawyer: Thomas More; In Dienes Dénes, Füsti-Molnár Szilveszter (szerk.) „Sola Scriptura”- tanulmánykötet dr. Nagy Antal Mihály 70. születésnapjára, Sárospatak, (2000)
- Dr. Frank Sawyer: Filozófiai perspektívák a teológiával párdbeszédben – Görög és Római I. (Philosophical Perspectives in Dialogue with Theology – Greek and Roman I.); Sárospatak (1999)
- Dr. Frank Sawyer: Új életre feltámadva (Risen to New Life); Sárospataki füzetek, (1. szám) (1999)

Dr. Frank Sawyer: Karácsonyi csillag (Star of the Nativity); Sárospataki füzetek, (2.szám) (1998)

Oktatási segédanyagok

Hitvallások ismerete óravázlat 1 (Katekéta és Lelkipásztori munkatárs szak)
www.srta.hu (2005)

Hitvallások ismerete óravázlat 2 (Katekéta és Lelkipásztori munkatárs szak)
www.srta.hu (2005)

Egyéb munkák

Igehirdetés, Róm.4,18 Legátusprédikációk, SRTA, (2003)

Igehirdetés, I.Kor.1: 25(a) Legátusprédikációk, Sárospatak, SRTA (2001)

Dr. Győri István

tanszékvezető egyetemi tanár (Újszövetségi tanszék)

1956-ban született, édesapja Győri József lelkész-költő, a laki gyülekezet lelkésze volt. A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett, majd 1974-től 1979-ig a Debreceni Református Teológiai Akadémián tanult.

Exmittált teológiai hallgatóként az 1977/78-as tanévben a Tiszáninneni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményében munkatárs, az 1978/79-es tanévben a Tolcsvai gyülekezetben végző segédlelkézi szolgálatot. 1979-től 1992-ig az erdőbényei gyülekezet lelkipásztora és az erdőbényei Ref. Szeretotthon intézeti lelkésze.

1979-ben kötött házasságot, felesége Balázs Ibolya ref. lelkész, öt gyermekük van (Eszter, Zsófia, Dániel, Csilla és Júlia).

Az 1982/83-as tanévben ösztöndíjasként doktoranduszi tanulmányokat folytat a Münsteri Egyetemen, Németországban.

A Debreceni Református Teológiai Akadémián 1997-ben szerzett PhD tudományos fokozatot. Doktori dolgozatának címe: A szövegkutatás szerepe az Újszövetség megértésében. A Debreceni Egyetemen 2001-ben pedagógia szakos tanári oklevelet, a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen pedig vallástanári oklevelet szerzett.

1991-től a Sárospataki Ref. Teológiai Akadémia oktatója, 1992-től tanszékvezető, 1999-től egyetemi tanár.

1992-től 1997-ig az Akadémia dékánja, 1997-től 2001-ig prodeánja, majd 2001-től 2005-ig dékánja. Több évig a Református Kollégium közigazgatója.

2002-től a börtönpasztoráció továbbképzés szakirány felelőse. 2005-ben a Babes-Bólyai Egyetem (Kolozsvár) vendégtanára.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatától 2000-ben a református iskolaügyért végzett munkájáért „Imre Sándor díjat” kapott.

2002-től a Tiszáninneri Református Egyházkerület Tanulmányi Bizottságának elnöke. 1992-2002 között a Sárospataki Református Lapok szerkesztőbizottsági tagja.

2003-tól a Felnőttképzési Akkreditációs Testület szakértője. A következő testületek tagja:

Magyar Bibliatanács Bibliafordító Szakbizottsága, Doctorok Kollégiuma Újszövetségi Szekciója, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Tanácsa, Magyar Comenius Társaság Elnöksége, PROPER Protestáns Társadalomtudományi Periodika szerkesztőbizottsága, Protestáns Teológiai Társaság (Gesellschaft für Evangelische Theologie), IPCA (International Prison Chaplains Association), Országos Református Tanáregyesület. Az újszövetségi tudományokon belüli szakterülete a szövegtörténet és szövegkutatás, a korai keresztyén irodalom. A neveléstudományon belüli kutatási területe a református pedagógiatörténet, különösen a pataki kollégium 20. sz.-i története, valamint a keresztyén nevelés speciális területei, a börtönpasztoráció.

Publikációk:

Önálló monográfiák

Ungarische Barth-Bibliographie, (társszerzők: Hörcsik Richárd, Szilvási József) Budapest. (1985)

Könyvfejezetek

Mátyás Ernő iskolaszervező és nevelő munkássága. In: Hit és tudomány, 101-108 pp., Debrecen-Sárospatak, 2005. (2005)

Pedagógiai lehetőségek a cserkészletben, in: Doctrina et Pietas, 126-132 pp. Debrecen-Sárospatak, 2002. (2002)

Mátyás Ernő és Sárospatak. In: Győri István szerk.: Mátyás Ernő emlékfüzet, Kiadja a Sárospataki Ref. Teológiai Akadémia, Sárospatak, 2000. 102-114. pp. (2000)

Kontextualitás, misszió, bibliafordítás. In „Menjete el szerte ez egész világba” Tanulmányok Szabó Dániel tiszteletére. Kiadja a Sárospataki Ref. Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1998. 67-73. pp. (1998)

Lektorált tanulmányok

A restoratív igazságszolgáltatás néhány teológiai vonatkozása. In: Genius Loci, Sárospatak, 2006. 99-107. pp.

Krisztus követőinek közéleti felelőssége az Újszövetségben Eulogia – ünnepi kötet dr. Bartha Tibor 60. születésnapjára, Budapest 2004. 125-133p. (2004)

- Akadémiánk végnapjai – ötven éve történt...III. Sárospataki Füzetek, 2001./1. 151-158.pp. (2001)
- Λ Sárospataki Főiskola Faluszemináriumának vándorkönyvtára 1936-1950. Theca patachiana, civitas bibliothecarum, Sárospatak, 2001. 86-91p. (2001)
- Akadémiánk végnapjai – ötven éve történt... I. Sárospataki Füzetek, 2000/1. 89-98. pp. (2000)
- Akadémiánk végnapjai – ötven éve történt...II. Sárospataki Füzetek, 2000/2. 127-132. pp. (2000)
- Λ Szentlélek munkája az első tanítványok életében. In: „Sola Scriptura...” Tanulmányok dr. Nagy Antal Mihály tiszteletére 70. születésnapja alkalmából, Kiadja a Sárospataki Ref. Teológiai Akadémia Sárospatak, 2000. 109-114. pp. (2000)
- Jövőkép = Krisztus-kép in: Képes Kálvin Kalendárium 2000. 71-72. pp. (2000)
- Λ feltámadás gondolata a Jelenések könyvében in: Deus providebit, Kiadja a Sárospataki Ref. Teológiai Akadémia Sárospatak, 1999. 89-95. pp. (1999)
- Λ szenvedés motívuma Mátyás Ernő néhány teológiai művében Sárospataki füzetek, 1999/1. 43-48.pp (1999)
- Mit Weisheit auf dem richtigen Weg - Die Ungarische Reformierte Kirche zwischen Tradition und Erneuerung Glaube in der zweiten Welt, Zürich, 22.Jahrgang, Nr. 9. 27-30. pp. (1994)
- Hogy keressék Uram a Te nevedet (igehirdetési vázlat). Református Egyház,1992.44.évf. 270-271.p. (1992)

Előadások

- Eszkhatológia az Újszövetségben Eszkhatológia és utópia, Acta Theologica Papensia (2001)
- Λ református felsőoktatás néhány kérdése Magyar Református Nevelés, 2000.2. 5-6. pp. (2000)
- Λ karácsonyi ünnepkörhöz tartozó igeszakaszok a D-kódexben in: Sárospataki Füzetek, 1998/2. 32-40. pp (1998)
- Λ harmonizáció és a szövegkutatás kérdése a Máté szerinti evangéliumban Sárospataki füzetek 1997/1. 17-25. pp. (1997)
- Igazság és küldetés Theologiai Szemle 1996/6. 333-333.p (1996)
- Λ szabadság ára – Igetanulmány, Máté ev. 17,22-27 Református Egyház XLVI. évf. 1.sz. 5-6. pp. (1994)
- „Boldog ember az...” – Igetanulmány, Zsoltárok könyve 84,13 Református Egyház LXIV: évf. 12. sz. 271-272 pp. (1992)
- Hogy keressék Uram a Te nevedet! – Igetanulmány, Református Egyház LXIV. évf. 12.sz. 271-271. p. (1992)
- Csak ami épít! – Igetanulmány Róma 14,17-19 Református Egyház XLII. évf. 9.sz. 212-213. pp. (1990)
- Λ úrvacsora szerzetési ígéje az újabb exegetikai irodalomban Theologiai Szemle, 211-216. pp. (1979)

Oktatási segédanyagok

Varga Zsigmond J. Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv, a harmadik bővített kiadás szerkesztése, Sárospatak, 2002. (2002)

Lektorálás:

Dani László: Bibliaismeret-Hittankönyv 7. osztályosoknak, Budapest, 2000. (2000)

Egyéb munkák

Az heti bibliai részhez – A Reformátusok Lapja állandó rovata 2006. január óta. Sárospatak und die Böhmischen Brüder G2W – Zürich (Ökumenisches Forum für Religion in Ost und West) 2/2005. 14-17 p. (2005)

Valaki átment a temetőn. Laki-Lukács László: Maradjon örök emlékezetben, Lak, 2004. 135-136 p. (2004)

„Prüfet aber alles, und das gute behaltet!” 1 Thess 5,21) 8. Juli 2001. Predigt Süd-Ost-Mittel-Europäischer Fakultätentag für Evangelische Theologie, 189-192 pp. Wien, 2002. (2002)

Balog Zoltán: Mitarbeiter des Zeitgeistes? Die Evangelische Diaspora 2001. Leipzig 2001. GAW. 209-111.p. (2001)

„Melyik teljesítette az Atya akaratát?” Máté 21,28-31. Református Egyház, 2001. márc. 50. p. (2001)

Szabó Lajos: Utolsó szalmaszál (könyvismertetés). Sárospataki Füzetek, 2001./1. 151-158.pp.183-184.pp. (2001)

Elkötelező örökség (Gondolatok a 2000. évi COETUS kapcsán a Sárospataki Református Teológiai Akadémia nagy tanárnemzedékéről) In: Sárospataki Református Lapok 2000. dec. 17-19. p.)

Feladatok és lehetőségek a lelkészképzésben. Reformátusok Lapja, 2000. márc. 5. p. 5. (2000)

A Theológiai Akadémia akkreditációja. Sárospataki füzetek, 1997/1. 97-98 pp. (1997)

A Sárospataki Theológia ünnepe. Sárospataki Református Lapok, 1996. október, 49.évf./3.sz. 19.p (1996)

Mi mindig mindenről elkésünk - avagy még egyszer a Zeneiskoláról. Kollégiumi Tudósítások, 1996.december,III.évf./3.sz. 12-14.p (1996)

Újabb mérföldkő a Theológiai Akadémia életében. Kollégiumi Tudósítások, 1996. szeptember, III.évf./2.sz. 21.p. (1996)

Az Imaterem helyeállítás. In: Kollégiumi Tudósítások, 1995. április, II. évf./1.sz. 11.p. (1995)

Theológiai Akadémiánk életéről. Sárospataki Református Lapok, 1995. április, 48.évf./1. sz. 19.p. (1995)

Theológiai évnyitó. Kollégiumi Tudósítások, 1995. december, II.évf./2.sz. 28-29.p. (1995)

A pataki Theológia helyzetéről. Sárospataki Református Lapok, 1994.december, 47.évf./4.sz. 11.p (1994)

- Pátens. Kollégiumi Tudósítások, 1994. december, I.évf./1.sz. 4. p. (1994)
Évnyitó a Theológiai Akadémián (Sárospatak, 1993. szept. 26.) Sárospataki Református Lapok, 1993. október. 46.évf./2-3 sz., 16-17.p. (1993)
Félévi számadás a pataki Theológiáról. In: Sárospataki Református Lapok, 1992. március. 45.évf./1. sz. 16-17.p. (1992)
Tanévnyitó gondolatok. Sárospataki Református Lapok 3. 12-14 pp. (1992)

Dr. Györi Istvánné Balázs Ibolya

lelkész, könyvtáros

Középiskolai tanulmányait Egerben végezte a Gárdonyi Géza Egészségügyi Szakközépiskolában. 1975-ben az érettségivel együtt általános ápolói, csecsemő- és gyermekgondozói és általános orvosi asszisztensi képesítést is szerzett. Teológiai tanulmányait a Debreceni Református Teológiai Akadémián folytatta, itt szerzett lelkészi oklevelet 1982-ben.

A teológiai tanulmányokkal párhuzamosan elvégezte a diakónusképzőt is. Exmittált teológiai hallgatóként az 1978/79-es tanévben a Gödöllői Református Szeretotthonban dolgozott.

1979-ben kötött házasságot Györi István lelkésszel, öt gyermeke van.

1979-től az Erdőbényei Református Szeretotthon munkatársa, valamint férje gyülekezeteiben lelkészi és kántori szolgálatot is végzett.

1996-tól 2005-ig az Akadémia Dékáni Hivatalának vezetője, 2005 szeptemberétől a teológiai szakkönyvtár könyvtárosaként dolgozik.

Kádár Ferenc

adjunktus, tanszékegyeztető (Gyakorlati teológiai tanszék)

Hódmezővásárhelyi lelkészcsaládból származom. Teológiai tanulmányaimat a Debreceni Református Theológiai Akadémián végeztem 1976 és 1981 között. 1982 őszétől egy tanévet tanulhattam ösztöndíjas diákként a skóciai Edinburghban, ahol ószövetségi bibliai teológiából és gyakorlati teológiából hallgattam előadásokat. Hazatérve, 1983-ban tettem le a papi vizsgát. Feleségem Iszlay Éva szintén lelkész, négy gyermekünk született. A lelkészi szolgálatot több helyen, Debrecenben, a nyírségi Ófchértón és Nyírgyulajban, majd Hódmezővásárhelyen végeztem. Egy esztendő (1992-93-ban) Londonban is eltöltöttem családommal, ahol az Angliai Magyar Református Egyház lelkésze voltam. 1995-től a sátoraljaújhelyi gyülekezetben szolgálunk. A Pataki Teológia munkájába 1997 őszétől kapcsolódtam be óraadóként, majd 2000 őszétől a gyakorlati teológiai tanszék megbízott vezetőjévé választottak. A tanszéken több tantárgy oktatását végeztem és végzem. Fő tantárgyaim: az ekleziásztika, homiletika, liturgika és ezek gyakorlatai, de vezettem poimenikai, pasztorálteológiai és diakónikai kurzust is. A lelkészképzésen kívül részt veszek a börtönpasztorációs és a lelkipásztori munkatárs szakirány oktatói munkájában. Szolgálatom kezdetétől fogva igyekeztem részt venni az egyházi közéletben és a tudományos munkában. Egyházmegyei tanulmányi előadóként és zsinati tagként szolgáltam a csongrádi egyházmegyében. A zempléni missziói előadó és egyházkerületi közgyűlési képviselő vagyok. A Doktorok Kollégiumának több szekciójában is vállaltam tagságot, tartottam előadásokat. Jelenleg a gyakorlati teológiai szekció munkájában veszek részt. 2001-ben nyertem felvételt a Debreceni Református Hittudományi Egyetem doktori iskolájába. Kutatásaimat a gyakorlati teológia szakterülete mellett a missziológiában, az ószövetségi tudományok és az egyháztörténet területén is végeztem. Doktori értekezésem témája a gyakorlati teológiai egyháztan kérdésköre. Címe: *Egyház itt és most, Az ekleziásztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei*. Az értekezést már beadtam, a védés 2006 őszén várható.

Tudományos-szakmai tevékenységem jelzőseként néhány publikáció címét és megjelenése adatait hadd tüntessem itt fel: *A református igehirdetés lényege és legfőbb jellemzői*, Sárospataki Füzetek, 2001/1. 5-30. *Kreativitás az igehirdetésben*, Theológiai Szemle, 2002/2, 74-80. *Kiváltság és felelősség – gondolatok liturgiai szolgálatunkról*, Sárospataki Füzetek, 2002/1. 45-63. *Ekleziásztikai vonatkozások Leslie Newbigin missziológiájában*, Református Egyház, 2004/7-8, 164-167. *A börtönmisszió bibliai alapjai*, Református Szemle, 2003/4, 350-356. *Gyakorlati teológiai bevezetés*, teológiai jegyzet, Sárospatak, 2003. *Az ekleziásztika vázlatja*, teológiai jegyzet, Sárospatak, 2004. *Szabó Zoltán homiletikai öröksége*, Sárospataki Füzetek, 2002/2, 40-57. *A lelkészi hivatás, Következtetések Ernst Lange: Predigen als Beruf című könyvének vonatkozó részeit alapján*, Acta Theologica Papensia 9, Pápa, 2004. 13-21. *A magvetés ideje, Újbéhi igehirdetések*, Sátoraljaújhely, 2005.

A tudományos munkában és a teológiai oktatásban kezdettől fogva a lelkipásztori identitás megőrzése és megerősítése iránti vágy vezetett. Úgy érzem, csak olyan „teologizálásnak” van értelme és létjogosultsága, amit az egyház Urától kapott felhatalmazással és az egyház épüléséért, szolgálatként végzünk. Csak az a tudományos munka válhat relevánssá az egyházban, amelyet a gyülekezeti igehirdetés előkészítésének, megalapozásának és hitelessé tételének szándékával művelünk.

Örülök annak, hogy a pataki katedrától mindössze 12 km-re van az újhegyi szószék. A teológusok alkalmanként átjöhetnek és ellenőrizhetik, hogy amit hét közben az órákon tanítok, úgy van-e vasárnap is, az istentiszteleten. Ha a kettő szinkronban van – ahogy erre törekszem is –, akkor talán nem végeztem hiába kettős-egy munkámat, s talán jó példát adhattam a következő lelkész-nemzedéknek.

Kiss Endre József

könyvtárigazgató, óraadó tanár (Egyháztörténeti tanszék)

55 éves nő, két gyermek apja. Tanulmányait a fővárosban folytatja. Érettségi után nyomdász szakképesítést szerez, majd teológiát hallgat, kiegészítve az ELTE szociológiai és a Magyar Pszichiátriai Társaság lélektani stúdiumaival. 1975-től végez lelkipásztori szolgálatot, 1988-tól a pataki Kollégium Nagykönyvtárának könyvtárosa, majd igazgatója. 1993-ban szerez az ELTE Bölcsészkar könyvtár szakán könyvtárosi, 1997-ben a Krúdy Gyula Újságíró Iskolában újságírói diplomát. 1998-ban kutatói ösztöndíjjal az Egyesült Államokban jár. Egyházunk Doktori Kollégiumának a vallási néprajzi, majd az egyháztörténeti szekciójának munkájában évtizedek óta részt vesz. 2001-től egyházi könyvtárosképzést szervez Kárpátalján. Szakmai publikációi magyar és francia nyelven jelennek meg egyház- és művelődéstörténet témakörében. Tudományos munkái mellett közéleti publicisztikákat ír. A pataki Teológiai Akadémia egyháztörténeti tanszékén felekezeti ismereti előadásokat tart.

Válogatott publikációk: (1997-2006)

- Λ bibliotekárius helye és tiszte a régi Kollégiumban. In: Pataki Téka. Sárospatak, 2001. 39-43.
- Λ Bibliotheca Rakocziana Sárospatakon. In: Pataki Téka. Sárospatak, 2001. 33-38.
- Λ bujdosó könyvek üzenete. In: Széphalom 13. Sátorlajújhegy, 2003. 3-6.
- Λ historikus erkölcsi és szellemi öröksége. Theol. Szemle 2001/1. 40-49.
- Λ kazinczi és alsó-redmeczi Kazinczy és a báji Patay családok rokonsági kapcsolatai. Sárospataki Füzetek 2002/1. 37-43.

- A lelkésztoábbképzés múltjáról és jelenéről. *Theol. Szemle* 1998. 138-143.
- A magyar ezredforduló erkölcsi Trianonjai. In: *Magyar Idő*. Bp. 2003. 69-73.
- A magyar keresztyénység Trianonjai. Tiszahát 2006.
- A magyar református sajtó, mint egyháztörténeti forrás. In: *Széphalom* 9. Sátoraljaújhely, 1997. 297-302.
- A Magyar Szent Korona és a protestánsok. In: *Történelmi alkotmányunk jogán*. Bp. 2003. 71-76.
- A Nagykönyvtár ünnepe. *Örökség* 2006/3. 10.
- A Rákócziak fejedelmi könyvtára Sárospatakon. In: *Egyházi könyvkultúra Magyarországon és Európában*. Sárospatak, 2002. 66-67.
- A Reformáció irodalmi műveltsége Kárpátalján. *Beregszász*, 2003.
- A Reformáció századát idéző nyomtatványok a Nagykönyvtárban. In: *Pataki Téka*. Sárospatak, 2001. 27-32.
- A reformátusság krónikája. In: *Füzérradvány falukönyve*. Füzérradvány, 2004. 243-254.
- A sárospataki Biblia Polonica. In: *Pataki Téka*. Sárospatak 2001. 21-22.
- A Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei. Sárospatak, 1998.
- A Vezérlő Fejedelem könyvei. In: *A Rákóczi-család a Sárospataki Kollégiumban őrzött dokumentumaik tükrében*. Sárospatak, 2003. 323-339.
- Arte et marte*. *Nyugati Magyarság* 2005/4. 3.
- Az elveszett alkotmány. *Új Idők* 2003/5. 7.
- Az Értől a Tiszáig. Sárospatak, 2003.
- Bojtor István Ítéletei. *Zempléni Múzsá* 2003/4. 86-87.
- Bullinger a Tiszán innen. *Sárospataki Füzetek* 2004/2. 19-39.
- Confessio Ecclesiae*. Sárospatak, 1997.
- Czege Imre a kollégiumi Nagykönyvtár igazgatója. In: *Pataki Téka*. Sárospatak 2001. 239-243.
- Cs. Szabó László irodalmi hagyatéka a pataki Nagykönyvtárban. *SRL* 1999/4. 15-17.
- Egyházak posztkommunista arca a protestáns memoáriróadalom tükrében. Sárospatak, 2000.
- Életpályák. *Új Hónap* 2002. jan.21.
- Erdélyi Géza laudációja. *Lelkészegyesület* 2006/2. 2-3.
- Európai könyvkultúra magyar földön. *Sárospataki Füzetek* 2005/1. 107-119.
- Imádságok Kazinczy Ferenc szavaival. Sátoraljaújhely, 2004.
- Kazinczy Ferenc a könyvtárban. In: *Széphalom* 10. Sátoraljaújhely, 1998.
- Kazinczy Ferenc kálvinizmusa. In: *Széphalom* 11. Sátoraljaújhely, 2001. 65-76.
- Kazinczy Ferenc könyvtári gyűjteménye Sárospatakon. Sárospatak, 2006.
- Keresztyén felekezetek. Sárospatak, 2005.
- Kossuth-emlékhely a tályai evangélikus templomban. *Hírlevél* 2002. 35/2-4.
- Kossuth-irodalom a sárospataki Nagykönyvtárban. *Honismeret* 2002/3. 86-92.
- Könyvsorsok a sárospataki Nagykönyvtárban. Sárospatak, 2004.
- La Bibliothèque princière de la Famille Rákóczi à Sárospatak. In: *Egyházi könyvkultúra Magyarországon és Európában*. Sárospatak, 2003.

- La dernière paille. In: Utolsó szalmaszál. Bp. 2000. 328.
- Les Collections Scientifiques du Collège calviniste de Sárospatak. In: A SRK Tudományos Gyűjteményei. Sárospatak, 1998. 15-16.
- Magyar református család. Magyar Fórum 2005/10. 13-19.
- Magyar református szemmel. SRL 2006/1. 28-29.
- Magyarok a Kárpát-medencében. In: magyar Idő. Bp. 2002. 96-101.
- Március idusa Sátoraljaújhelyben. Református Újság 2006/4. 8-9. Missus Hungaricus. Sárospatak, 1997.
- Nagykönyvtár a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeiben. Sárospatak, 2000.
- Pataki Téka. Szerk. Sárospatak, 2001. Protestáns szemmel a magyar történelmi alkotmányról. A Céh 20005. tavasz, 6-10.
- Reformáció – a lelkésztoábbképzés első európai konferenciája. Lelkészegyesület 1997/2. 4-6.
- Reformációi vázlatok eszperantó nyelven. Hónap 1999/X. 34.
- Sárospatak, la ville des bibliothèques. In: Pataki Téka. Sárospatak, 2001. 308-311.
- Soltész János. In: Magyar Múzeumi Arcképcsarnok. Bp. 2002. 792.
- Szabadegyetem hétszer. Reformátusok Lapja 20004.
- Szabó Lajos műveinek tájékoztató bibliográfiája. In: Szabó Lajos: Utolsó szalmaszál. Bp. 2000. 313-322.
- Szabó Lajos: Utolsó szalmaszál. Reformáció 2001/1-2. 57-59.
- Szombathy János. In: Pataki Téka. Sárospatak, 2001. 157-160.
- Történelmi alkotmányunk nyomdokain. Lelkészegyesület 2004/1. 8-12.
- Trianoni gondok és gondolatok. Lelkészegyesület 2004/2. 16-18.
- Tudóssors magyar földön. Sárospatak, 2004.
- Újszászy Kálmán az utolsó főkönyvtárnok. In: Pataki Téka. Sárospatak, 2001. 232-238.
- Wass Albert – olvasónapló. Lelkészegyesület 2004/2- 11-12.
- Wass Albert egyik ősenek Bibliája a pataki Nagykönyvtárban. A Céh 2004/3. 18-19.
- Zsindely István. In: Magyar Múzeumi Arcképcsarnok. Bp. 2002. 981-982.

Kovács Józsefné

tanulmányi előadó, magyar nyelvtanár (Gyakorlati teológiai tanszék)

Sátoraljaújhelyen született 1951. december 5-én. Középkolai tanulmányait a sátoraljaújhelyi Kossuth Lajos Gimnáziumban végezte. Érettségi után két évig munkát vállalt, hogy az ötgyermekes család anyagi terheit enyhítse, majd felvételt nyert a nyíregyházi Besse nyei György Tanárképző Főiskolára, ahol magyar-orosz szakos tanári oklevelet szerzett. 1976-ban házasságot kötött Kovács József sátoraljaújhelyi segédlelkésszel, aki 1978-tól a Lácacsékei Református Egyházközség lelkipásztora 1990-ig. Ez idő alatt a Zemplénagárdi Körzeti Általános Iskola tanára, és lelkész férjének az Úr szolgálatában is hűséges segítője. Három gyermeket nevelnek férje 1990-ben bekövetkezett haláláig, mely után néhány nappal megszületik negyedik gyermeke. A négy gyermekkel Sárospatakra kerül, 1996-tól a teológia tanulmányi előadójaként, 1997-től pedig az első évfolyamon óraadóként a magyar nyelvi képzésben tevékenykedik. Az Anyanyelv-ápolók Szövetségének tagjaként részt vesz annak rendezvényein, szakmai tanácskozásain, a lehetőségekhez mérten felkészíti a tehetséges hallgatókat az Oktatási Minisztérium és a Kazinczy-díj Alapítványi Bizottság által a felsőoktatási intézmények hallgatói számára meghirdetett Szép magyar beszéd versenyre, illetve a Magyar Nyelvtudományi Társaság és az Anyanyelvápolók Szövetsége által kiírt Kossuth-szónokversenyre. Az e versenyekhez kapcsolódó szakmai tanácskozások részben szakmai továbbképzését is szolgálják.

Laczkó Gabriella

A sárospataki Rákóczi Gimnáziumban tett érettségi vizsga után 1979-ben a Sárospataki Comenius Tanító-képző Főiskolára nyert felvételt tanító-népművelés szakra. 1982-ben államvizgázott, diplomamunkája címe: A Sárospataki Népfőiskola története a kezdetektől 1945-ig. A diploma megszerzése után dr. Újszászy Kálmán hívta meg munkatársnak az akkori Tiszánineni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeibe. Munkája mellett 1988-ban a Debreceni Hittudományi Egyetemen református lelkészi diplomát szerzett. A Gyűjteményekben munkájához tartozott a volt pataki népfőiskolásokkal való kapcsolattartás és nyaranta a találkozóik megszervezése. 2003-ban az ELTE Bölcsész tudományi Karán szociológus és terület- település fejlesztő diplomát szerzett

Tanulmányúton vett részt, a külföldi népfőiskolákat és felnőttoktatási intézményeket tanulmányozva Dániában, Ausztriában, Angliában és Hollandiában. 2004-ben hívták meg az USA-ba, ahol a Hungarian Reformed Federation of America felkérésére az Amerikai Magyar Gyűjtemények újrászervezéséhez kérték fel tanácsadóként.

1998-tól a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményi Adattárának igazgatója. Az Adattár a valamikori Faluszeminárium és Népfőiskola anyagát is magába foglalja. 1998-tól A Sárospataki Teológiai Akadémia óraadó tanáraként szociológiát, vallási szocializációt és kommunikációelméletet tanít, valamint egyházzsociológiai, régi nevén faluszemináriumot szervezett és vezet. Előadásokat tart folyamatosan faluszemináriumi és szociológiai témakörökben. Újságcikkek és kötetekben szereplő tanulmányok mellett társszerzőként kötetei jelentek meg Adaléktár, Szupplikáció és Faluszemináriumi Kéziratok címen.

Misák Marianna

könyvtáros, óraadó tanár (Egyháztörténeti tanszék)

1973. július 19. Kárpátalján Nagydobronyban születtem. Teológiai tanulmányaimat a Sárospataki Református Teológiai Akadémián végeztem 1993-1998 között. Első lelkészképesítő szakvizsgát 1998-ban tettem. Segédlelkészi évem az Alsó- és Felsőberecki gyülekezetekben telt. Ugyanezen év alatt a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Egyháztörténeti Tanszékének munkatársaként részt vettem a teológus hallgatók oktatásában. Továbbá megkezdtem tanulmányaimat a Debreceni Egyetemen. 1999 őszén került sor a második lelkészképesítő szakvizsgám letételére. 2001-ben diplomáztam a Debreceni Egyetem pedagógia szakán vallásstanári specializációval. A következő évben pedig vallásstanári diplomát szereztem. 2002-ben kezdtem meg tanulmányaimat az Eszterházy Károly Főiskola történelemtanári szakán. Ugyanezen évben az Országos Széchényi Könyvtár által meghirdetett könyvtáros-asszisztens képzésre jelentkeztem, melyet 2003-ban fejeztem be. 2005 júniusában sikeresen zártam az Eszterházy Károly Főiskolán folytatott tanulmányaimat.

2005 nyarán részt vettem a Doktorok Kollégiuma ülésén a Néprajzi szekcióban, ahol az egyházfegyelem tárgykörben tartottam előadást.

A 2005/2006-os tanévtől részt veszek a teológus hallgatók képzésében az Egyháztörténeti Tanszék munkatársaként, továbbá az ebben a tanévben megindult Katekéta és Lelkipásztori munkatárs szakos levelezős hallgatók képzésben.

2001-ben jelent meg a „Reformáció és nőnevelés” című munkám könyv formájában. További munkám látott napvilágot a Sárospataki Füzetek 2001/2. számában: „*Dokumentumok Karacs Teréz életéből*” címmel.

1999 októberétől a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeinek munkatársaként a Nagykönyvtárban dolgozom.

Dr. Nagy Antal Mihály

egyetemi tanár (Vallástörténeti és Bibliai teológiai tanszék)

1930-ban született Hajdúnánáson, gazdálkodó családban, hat testvér közül a negyedikként. Középiskolai tanulmányait Hajdúnánáson kezdte, majd Budapesten, a Lónyai Református Gimnáziumban fejezte be. A Debreceni Református Teológiai Akadémián szerzett 1956-ban lelkési oklevelet, kitűnő minősítéssel.

Segédlelkési szolgálatát Miskolcon, a Tetemvári Református Gyülekezetben kezdte. Ezt követően esperesi segédlelkész volt a borsodi református egyházmegyében Kóris Lajos espereshelyettes és Virágh Sándor esperes mellett. Egy ideig a Miskolc-Hejőcsabai Református Gyülekezethez tartozó, szerveződő Miskolc-Görömbölyi Református Gyülekezetben volt önállóított segédlelkész, majd tanársegéd volt a Debreceni Református Teológiai Akadémia bibliai teológiai - vallástörténeti tanszékén dr. Pákozdy László Márton professzor mellett. A tanársegédi megbízatás lejártá után segédlelkészként szolgált a Debrecen Kossuth-utcai, a Debrecen Nagytemplom-északi és a Nagyerdei református gyülekezetekben.

Lelkipásztorként a beregdaróci, magyarhomorogi, bagaméri és a makóújvárosi gyülekezetekben szolgált. A Csongrádi Református Egyházmegegye jegyzője, diakóniai, majd missziói és tanulmányi előadója és tanácsbírája, a rendszerváltás után a Tiszántúli Református Egyházkerület missziói előadója, megalakulásától a Magyar Református Missziói Szövetség elnöke, 1994-ig.

1980-ban doktorált az ószövetségi tudományokból, a Debreceni Református Teológiai Akadémián. 1992-től a Sárospataki Református Teológiai Akadémia vallástörténeti és missziói tanszékének tanszékvezető tanára, valamint a Doktorok Kollégiuma Vallástörténeti Szekciójának elnöke. Több éven át prodékán (1995-1997), majd dékán (1998-2000). A Sárospataki Teológiai Akadémia kiadványainak (1996-2000) és a Sárospataki Füzetek (1997-2000) felelős főszerkesztője. 1997-től a Magyar Bibliatársulat Alapítvány Szöveg-gondozó Bizottságának tagja, s ugyancsak 1997-től a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Missziótudományi Kutatóintézetének igazgatója. 1997-ben doktori Ph. D. fokozatot nyert, 1999-ben pedig egyetemi tanári kinevezést kapott. A Magyar Professzorok Világtanácsának alapító tagja. A Magyar Tudományos Akadémia Köztisztületének tagja. A Nachmú Ami Alapítvány Kuratóriumának tagja. 2004. június 1-től nyugdíjas, óraadó.

Nős, felesége is lelkész, a Sárospataki Teológiai Akadémia spirituális, valamint óraadó tanár a vallástörténeti-missziói és a gyakorlati teológiai tanszéken. Két gyermekük van. Az idősebb oboa művész-tanár Debrecenben. A fiatalabb okleveles lelkész, a második diplomát a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán, kulturális antropológia szakon szerezte.

Publikációk 1996-ig:**Könyvek:**

Örök szövetség. *Válogatott tanulmányok a zsidóság és keresztyénség kapcsolatának témaköréből.* Kálvin János Kiadó, 1995. A kötet a "Keresztyén-Zsidó Társaság Emlékplakett 1995" kitüntetésben részesült. *Bibliai régiségtan.* Sárospatak, 1995.;

Bibliai hermeneutika. Sárospatak, 1996.; Vallástörténeti prolegomena. Sárospatak, 2000.; Újszászi Kálmán. Tudós tanárok – tanár tudósok. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. Budapest, 2003.

Kéziratban:

Missziológia, Izrael története, Ószövetségi bibliaismeret, A gyülekezetépítés bibliai alapjai, A Szentlélek felfedezése a teológiában, A délvidéki ébredés, Bibliikus tanulmányok 1-3, Volt egyszer egy évfolyam 1-9.

Gyűjteményes kötetekben:

Sámuel első könyvének magyarázata. *Jubileumi Kommentár.* 1970. 1995.

Hogyan prédikáljunk az ószövetség igéi alapján? Izrael története. "Hirdesd az Igét". *Igehirdetők kézikönyve.* 1980.

Keresztyén Bibliai Lexikon. (328 szócikk.)

A római küldetés. *A Makói Keresztyén Értelmiségi Szövetség Füzetei.* 13. 1993. Bibliaolvasó Kalauz. (Kijelölt részek magyarázata.)

Folyóiratokban, újságokban:

A börtön a Deuteronomiumban. *Theológiai Szemle.* 1977. 1-2.

A nők társadalmi helyzete, általános és kicimelkedő szerepe az Ószövetségben. *Theológiai Szemle.* 1982. 1.

A misszió gondolata az Ószövetségben. *Theológiai Szemle.* 1981. 2.

A misszió bibliai szempontjai. *Theológiai Szemle.* 1991.

Az Ige és a Szentlélek. *Theológiai Szemle.* 1992.

Reformáció tegnap és ma. *Református Szemle.* 1995. 4.

Mit jelent nekünk Krisztus feltámadásának öröme? *Református Egyház.* 1979.3.

Igetanulmányok a *Református Egyházban* és a *Reformátusok I lapjában*, 50 felett.

Publikációk 1997-től**Könyvek:**

Örök szövetség. Sárospatak, 1997. (A teljes szöveg első kiadása.)

Liberalisták, fundamentalisták, evangélikálok - szempontok. Sárospatak. 2000.

"Ez Igék legyenek a te szívedben..." Szöveggyűjtemény. Sárospatak. 1999.

Gyűjteményes kötetekben:

Jeruzsálem története a Bar-Kochba szabadságharc leverésétől (Kr.u. 135) napjainkig. In: *Jeruzsálem. Tanulmányok egy kiállításhoz.* Biblia Múzeum. Budapest, 1997. 27-43.

A megtérés. In: *Tanulmányok Szabó Dániel dr. h.c. tiszteletére, 65. születésnapja alkalmából.* Sárospatak, 1998. 141-161.

- A karizmatikus vezetők színrelépésének bibliai rendje. In: *Teológia a reménység örömében*. Tanulmányok a 70 éves dr. Szathmáry Sándor tiszteletére. A Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala. Budapest, 1999. 192-238.
- Λ Példabeszédek 30,15-31 számmondásainak etikai tanításai. In: *Deus providebit. Tanulmányok dr. Mészáros István tiszteletére 70. születésnapja alkalmából*. Sárospatak, 1999. 157-166.
- Credo. In: *Napkeletről Napnyugatig. Vallástörténeti tanulmányok 1*. A Vallástörténeti Szekció I. kötete. A Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala. Budapest, 1999. 6-12.
- Λ keresztyénség és a vallások. In: *Napkeletről Napnyugatig. Vallástörténeti tanulmányok 1*. A Vallástörténeti Szekció I. kötete. A Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala. Budapest, 1999. 13-33.

Folyóiratokban:

- Theológiai megújulásunk alapkérdései. In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. I. Évfolyam, 1. szám. 1997. 10-16.
- Herzl Tivadar (1860-1904). In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. I. Évfolyam, 2. szám. 1997. Sárospatak. 52-57.
- Történelem és kronológia (1). In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. I. Évfolyam, 2. szám. 1997. Sárospatak. 106-125.
- Történelem és kronológia (2). In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. II. Évfolyam, 1. szám. 1998. Sárospatak. 98-109.
- Történelem és kronológia.(3) In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. II. Évfolyam, 2. szám. 1998. Sárospatak. 86-105.
- Történelem és kronológia (4). In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. III. évfolyam, 1. szám. 1999. 82-97.
- Történelem és kronológia (5). In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. III. Évfolyam, 2. szám. 1999. Sárospatak. 53-62.
- Történelem és kronológia (6). In: *Sárospataki Füzetek*. Új Folyam. IV. Évfolyam, 1. szám. 2000. Sárospatak. 35-47.

Előadások

Az utóbbi tíz évben konferenciákon, lelkésztestületi gyűléseken, a Doktorok Kollégiuma Vallástörténeti Szekciójának ülésein, rendezvényeken; gimnáziumi csendesnapokon, főiskolások és egyetemisták alkalmain (Beregszász, Budapest, Csongor, Debrecen, Kolozsvár, Miskolc, Sárospatak, Sima, Telkibánya, Marosvásárhely, Balatonszárszó, Békéscsaba, Bükkszentkereszt, Sáregres) az alábbi címekkel: A misszió teológiája, Pünkösd homiletikuma, A teremtő Isten és a teremtett ember, Reformáció a teológiában, A kinyilatkoztatás népe és a keresztyénség, A cionizmus és az egyház, "Én vagyok a jó Pásztor"."Kálvin, a hermeneutész, Miért kellett Jézusnak meghalnia? A hermeneutika alapkérdései, Izrael történetének alapkérdései, A bűn kérdése az Imóz 2,15-17 és a 3,1-13 alapján, A Szentlélek a szolgálatra elhívottak életében, Az ezer éves birodalom, A keresztyénség és a vallások, Élet Krisztus szolgálatában, Lélek és élet: Az Atya ígérete. Jézus Krisztus ajándéka. A Lélek megnyilvánulásai (három előadás), A történetkritika és a modern

teológia kérdései, Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai, Kísérni és hallgatni, vagy beleszólni?, Mi történik addig, amíg nem történik semmi?, Hogyan kérdez a misszió embere?, Hogyan vigasztal a misszió embere?, Isten gondolata a misszióról, Mi hisszük, hogy Te vagy az Isten Szentje, Izrael és az egyház reménysége, Az evangélium igazsága: zsidónak először, azután görögnek, A kinyilatkoztatás népe és a keresztyénség, A cionizmus és az egyház, A „behelyettesítés teológia” bírálata, Istenünk csodákat cselekszik, Az Úrnak éljünk, Az Úrral járunk, az Úrhoz készülünk, Laikus képzés, A presbiteri bibliaórák hosszútávú tartalmi kérdései, kapcsolatuk a gyülekezeti bibliaórákkal, Isten szándéka életünkkel a szolgálat szempontjából.

Igehirdetések

Kiszállások, ünnepélyek, evangélizációk, teológus találkozók, Doktorok Kollégiuma alkalmain (Bagamér, Beregszász, Budapest, Debrecen, Erdőbénye, Hajdúnánás, Hernádkak, Kolozsvár, Lácacséke, Legyesbénye, Miskolc, Nemesbikk, Orosháza, Pácin, Sárospatak, Semjén, Tiszakeszi, Zemplénagárd, Pápa, Békéscsaba).

Dr. Nagy Antalné, Kulcsár Erzsébet

Spirituális, óraadó tanár (Vallástörténeti és Bibliai teológiai tanszék, Gyakorlati teológiai tanszék)

Miskolcon született polgári családban 1936-ban. Középszkolai tanulmányait Miskolcon végezte, majd a Debreceni Református Teológiai Akadémián szerzett lelkési oklevelet, kitűnő eredménnyel. Segédlelkész-ként szolgált a beregdaróci, a magyarhomorogi és a bagaméri gyülekezetekben. A makó-újívárosi gyülekezet megválasztotta második lelkészének. 1993-tól a Sárospataki Teológiai Akadémia leányintézetének nevelőtanára, 2000-től a Teológiai Akadémia spirituálisja 2005-ig, nyugdíjazásáig. Óraadó tanárként a Vallástörténeti Tanszéken 1996 őszétől az Újszövetségi bibliaismeretet tanítja, 1999 őszétől pedig a Gyakorlati Tanszéken a homiletikai és a katechetikai gyakorlatot vezeti.

Részt vett a Jubileumi Kommentár készítésében (Sámuel második könyvének magyarázata). A Csongrádi Református Egyházmegye katechetikai előadója volt. Konferenciákon tartott előadásokat: Beregszászon, Kecskeméten, Berettyóújfalun, Bükkzentkeresztben, az alábbi címekkel: a keresztyén nő kapcsolatai, az asszony helye a családban, Isten rendje, avagy a legtöbb, mi adható. Több gyülekezetben végzett evangélizációs szolgálatot.

1956-ban kötött házasságot Nagy Antal Mihály lelkésszel. Két fiuk és öt unokájuk van.

Örsi Anikó

adjunktus (Gyakorlati teológiai tanszék)

1975: Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán szereztem oligofrénpedagógia-typhlopedagógia szakos gyógypedagógiai oklevelet.

Ebben az évben kerültem a Vakok Általános Iskolájába tanárnak. Tanári munkámat több területen végeztem. Halmozottan sérültek, ép értelműek között, majd a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola gyakorlóiskolai tanára lettem. Feladatomból volt a főiskolai hallgatók gyakorlati, módszertani oktatása.

1985: ELTE kiegészítő szakán magyar nyelv és irodalom szakos tanári diplomát szereztem. Közben gyülekezeti hittan foglalkozásokat és „vasárnapi iskolát” vezettem.

1989-ben a HÍD Családsegítő Központjába kerültem. Családgondozás, nehezen nevelhető gyerekekkel, fiatalokkal való foglalkozás, betegek lelkipozítása volt a feladatköröm. Fehér Kereszt Alapítvány nevelőszülő hálózatának munkatársaként családok és nehéz élethelyzetbe jutottak segítségét is végeztem.

1993: mentálhygienés szakosító oklevelet szereztem a Testnevelési Egyetemen szervezett képzésen.

1993: Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumába kerültem nevelőtanári munkakörbe, lehetőséget kapva a keresztyén nevelésre.

Itteni munkám során kapcsolódtam be a Teológiai Akadémia Gyakorlati Teológiai Tanszékének munkájába. Kezdetben önkéntes diákcsoportnak alapvető önismereti és konfliktuskezelési ismereteket tartottam. Majd a katechetika és poimenika tárgyak tanításánál kaptam óraadói feladatot. Szemináriumokon a problémás élethelyzetekben lévő hittanórán és egyéb lelkipozítói esetekben való foglalkozását tekintjük át.

Fontosnak tartom, hogy az elszakított országrészekben is szolgálatot és feladatokat vállaljak. Konferenciákon, továbbképzéseken és különféle gyülekezeti alkalmakon elsősorban neveléssel és különféle nehéz élethelyzetekkel kapcsolatos témakörökben, betegek és családjaik lelkipozításában, konfliktushelyzetek megoldásának keresésében, szerepvizsgálások kérdéskörében tartok előadásokat. Így a határon belül és határon túl 1996-2006 közötti időszakban mintegy 40 előadást tartottam gyülekezeti munkásoknak, lekipázstoroknak, tanároknak és gyülekezeti tagoknak. Az előadások alkalmával arra törekszem, hogy a valós élethelyzetekben gyakorlati megoldási lehetőségeket keressünk keresztyén közösségeknek.

Munkám során azt tartom fontosnak, hogy időről időre keressük a választ:

- milyen az a közösség, ahol élünk (családunk, gyülekezet, nemzet stb.)?
- mit kell tennünk, hogy hasonlítson ahhoz a közösséghez, amelyet Isten áldása tart össze?
- tudok-e a hallgatni, a másakra figyelni, hogy célba érjen, aki Isten felé vezető úton lépeget...?

Pásztor Gyula

Spirituális, óraadó tanár (Gyakorlati teológiai tanszék)

Lelkész-családban született 1960. november 28-án. Édesapja kis abaúji gyülekezetekben, Baktakéken és Zilízen szolgált. Noha ténylegesen Szolnokon született, ez a vidék lett a szülőföldje. A szó szoros értelmében ezekben a gyülekezetekben nőtt fel. Ilyen környezetben sok mindent megismert a lelkési szolgálatból, s arra vágyott, hogy Isten elhívása nyomán maga is ezek között az emberek között hirdethesse Isten örömhírét. A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett 1979-ben. Ez év nyarán kántorvizsgát is tett, s felvételt nyert a Debreceni Református Teológiai Akadémiára. A lelkipásztori szolgálatról elgondolt ideális kép másik, küzdelmes oldalával előbb a két éves sorkatonai szolgálat, majd a teológiai tanulmányok és az exmissziós szolgálatok elkezdésével szembesült. Felkészítése érdekében így Istennek ezeken keresztül sok mindent el kellett végeznie az életében. Így tehetett II. lelkészképesítő vizsgát 1987-ben. Ezt követően az 1987/88-as tanév két szemeszterét ösztöndíjas hallgatóként a németországi Wuppertalban a Kirchliche Hochschule-n töltötte, ahol elsősorban gyülekezetépítéssel és lelkigondozással foglalkozott.

Gyülekezeti lelkipásztori szolgálatokat 1984 és '86 között exmittált teológiai hallgatóként Felsődobszán, majd segédlelkészként, illetve megválasztott lelkipásztorként a Szuhogy - Égerszög – kánói körzetben végzett 1986-tól 2004-ig.

Gyülekezeti szolgálata alatt több közegyházi feladatra is megbízatást kapott, így előbb egyházmegyei (1995-2002), majd egyházkerületi (1996-2002) missziói előadó volt. 1991-től 2002-ig az Abaúji Református Egyházmegye lelkési főjegyzője és zsinati lelkési képviselője, jelenleg pedig a zsinati bíróság tagja.

Hosszabb ideig részt vett az egyházmegyei lelkészértekezletek segédanyagának előkészítésében, illetve közreműködött az egyházkerületi lelkésztovábbképzésben is. Támogatóként bekapcsolódott a Protestáns Missziói és Tanulmányi Intézet valamint a Vasárnapi Iskolai Szövetség szolgálatába. Részt vesz a Doktorok Kollégiuma gyakorlati teológiai szekciójának munkájában.

2004 augusztusában került meghívás útján a Sárospataki Református Teológiai Akadémiára, ahol 2005 júniusáig gyakorlatvezetőként oktatott, azóta pedig az Akadémia megválasztott lelkipásztora, (lelkigondozója). Lelkési szolgálata mellett a gyakorlati tanszéken tanársegédként vezet homiletikai gyakorlatot, illetve oktatja a gyülekezetépítés és az egyházi ének című tantárgyakat.

Kiemelt feladatának tekinti olyan hitbeli engedelmességre, odaszánásra, s már diákként is olyan bizonyágtévő életvitelre segíteni a hallgatókat, amelyet Isten a teológus közösség, majd pedig a gyülekezetek meglevenítésére is eszközként használhat.

Pocsainé Eperjesi Eszter

Múzeumigazgató, óraadó tanár (Gyakorlati teológiai tanszék)

A Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei Múzeumában dolgozom 1980 óta. Teológiai tanulmányaimat Debrecenben végeztem, másoddiplomát a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának néprajz szakán szereztem. Tanulmányaim folytatásaként jelentkeztem az itt folyó doktori képzésre. Felvételt nyertem, kutatási témám: A református egyházlátogatási jegyzőkönyvek néprajzi vonatkozásai. 16-17. század. A doktori képzésben

benyújtottam dolgozatom és beadtam jelentkezésem fokozatszerzésre.

Az elmúlt évek folyamán számos folyóiratban jelentek meg publikációim, és 2001-ben egy könyvem is kiadásra került. Minden évben részt veszek a Református Teológiai Doktorok Kollégiuma Egyházi Néprajzi Szekciójának összejövételén, ahol előadást is tartok.

Alapító tagja vagyok a Bodrogi Művelődési Egyesületnek, tagja vagyok a Kazinczy Ferenc Társaságnak és a Comenius Társaságnak.

Múzeumi munkám összetett. Megbízatásom nemcsak a Múzeum irányítását jelenti, hanem annak munkáját is. Fontos kötelességem a múzeumi anyag gyarapodásának feldolgozása, nyilvántartása, a kutatók kiszolgálása, a Múzeum közművelődési tevékenységének ellátása, és a kiállítási forgatókönyvek elkészítése. Évente 2-3 alkalommal rendezünk jubileumi kiállítást az előre elkészített forgatókönyvek alapján.

A 2003/2004-es tanévtől a Sárospataki Református Teológiai Akadémián református egyházművészetet és vallási néprajzot tanítok.

Mind a helyi, mind az országos televízióval, rádióval, újságokkal kapcsolataim elevenek. Tudományos konferenciákon veszek részt és előadásokat tartok.

Válogatott szakmai publikációk:

Könyv:

Palágyi Deák Geyza 1871-1931., Acta Patakina V. Sárospatak, 2001.

A könyvről megjelent recenziók:

Honismeret 2001. 29.évf. 5.sz. 107. Balassa Iván recenziója.

Kováts Dániel: Könyv Palágyi Deák Geyzáról. Zempléni Múzsza 2001. 1.évf. 3.sz. 73-76.

Ethnica 2001. 3.évf.4.sz. 170. Vitéz Ferenc recenziója. Cikkek, közlemények:

Úrasztali terítőink. In.: A Tiszáninneni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek Évkönyve 1989/1990. Sárospatak 1991. 26-27.

„Köszöntjük Babos Sándor lelkész-misszionáriust” című kiállítás anyagához.

In.: A Tiszáninneni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek Évkönyve 1989/1990. Sárospatak 1991. 28-29.

A Tiszahát néprajzgyűjtője Palágyi Deák Geyza. In.: Néprajzi Hírek. 1991. 20.évf. 2-3.sz. 119-121.

- Köszöntjük a 80 esztendőös Újszászy Kálmánné Deák Ilonát. In.: Néprajzi Hírek 1993. 22.évf. 3-4.sz. 75-76.
- Kossuth Lajos és családja Zemplénben. In.: Széphalom 6. 1994. 270-278.
- A családi élet makkoshotyikai szokásaiból (a terhességtől a keresztelőig). In.: Széphalom 7. 1995. 115-119.
- A makkoshotyikai református egyházközség úrasztali kannája. In.: Tokaj és Hegyalja XVII. (Tanulmányok Tokaj-Hegyalja múltjából, 17). 1996. 231-234. Illusztrációval és bibliográfiával.
- Újszászy Kálmánné Deák Ilona köszöntése. In.: Széphalom 8: Újszászy Kálmán emlékkönyv. Szabad-Tér kiadó. Budapest-Sárospatak. 1996. 600-601.
- Temetkezési szokások Makkoshotyikán. In.: Széphalom 9. 1997. 183-188.
- Bodrogközi balladák I-II. Bodrogközi Füzetek 10-11. A bevezető tanulmányt, a jegyzeteket írta és a balladákat válogatta Nagy Géza. Karcsa-Pácín 1997. 241. Lektorálta: Pocsainé Eperjesi Eszter.
- „Megtették, amit tőletek a haza várt” – Sárospataki tanárok, diákok részvétele az 1848-49-es szabadságharcban. In.: Sárospataki Református Lapok. 1999. 52.évf. 1.sz. 26-27.
- 185 éve született Erdélyi János. In.: Széphalom 10. 1999. 301-307.
- Dr.Újszászy Kálmánné Palágyi Deák Ilona (1913-1999). In.: Múzeumi Hírléve 1999. 20.évf. 9.sz. 241-242.
- In Memoriam Németh Gábor. In.: Zemplén népessége, települései. (Tanulmányok Németh Gábor emlékére) Sárospatak, 1999. 7-8.
- Nagyasszonyaink úrihímezéses úrasztali terítői. In.: Zemplén népessége, települései. (Tanulmányok Németh Gábor emlékére) Sárospatak, 1999. 239-244.
- Szamártemetés. In.: Ethnica 1999. 1.évf. 4.sz. 7-8.
- Úrihímezéses úrasztali terítők katalógusa. In.: Hungaria regia. Europalia 1999. Belgium. Brepols. 246, 282, 293. Angol-francia nyelvű kiadvány.
- Kisgéres vallási néprajza. In.: Lokális és regionális monográfiák 1. Kisgéres. Lilium Aurum Dunaszerdahely. 2000. 243-262.
- A Lorántffy hímzőműhely úrihímezéses úrasztali terítői a Sárospataki Református Kollégium Múzeumában. In.: Erdély és Patak Fejedelemszövege Lorántffy Zsuzsanna II. Sárospatak, 2000. 141-145.
- Egy idegen eredetű szokás Tarcalon. In.: Ethnica 2000. 2.évf. 3.sz. 65-66.
- J. Dankó Katalin-Patay Pál: Régészeti leletek a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeiben. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Régészeti Emlékei 2. Herman Ottó Múzeum, Miskolc 2000. Előszó: Pocsainé Eperjesi Eszter 5-6, német nyelven 7-9.
- Egyházfegyelem a 17.században a Bodrogköz református gyülekezeteiben. In.: Előadások a Bodrogközről. Kiadja a Bodrogközi Művelődési Egyesület. Sárospatak, 2001. 71-75.
- A Református Kollégium Gyűjteményeinek Múzeuma. In.: Pataki Téka. A 800 éves város könyvtárai. Sárospatak, 2001. 256-257.
- A Sárospataki Református Kollégium Múzeuma a Magyar Millennium idején. In.: Magyar Múzeumok 2001. 7.évf. 4.sz. 28-29.

- Dévald Zoltán és Pocsainé Eperjesi Eszter: Makkoshotyka környékének hegyi forrásai. In.: Szülőföldünk 2001. 28-29.évf. 206-215. (Megjelent: Miskolc, 2002)
- Λ Magyar Kereszténység ezer éve. (Kiállítási katalógus) Budapest 2002. Szakrális tárgy ismertetése 76.
- Kossuth-levelé Sárospatakon. In.: Széphalom 12. 2002. 35-41.
- Kossuth relikviák a Sárospataki Református Kollégium Múzeumában. In.: Szülőföldünk 2002. 30.évf. 55-56.
- Magyar Múzeumi Arcképcsarnok. Pulszky Társaság – Tarsoly Kiadó. Budapest 2002.
- Életrajz és irodalmi munkásság:
- Beno Menyhért 84.
- Felméri Lajos 263-264.
- Jakob Károly 416.
- Palágyi Deák Geyza 672.
- Újszászy Kálmánné 914.
- Magyar misszionárius a pagodák árnyékában. In.: Ethnica 2003. 5.évf. 3.sz. 69-70.
- Képzőművészeti alkotások a Sárospataki Református Kollégium Múzeumában. In.: Zempléni Múzsza 2003. 3.évf. 3.sz.49-54.
- Régészeti emlékek a pataki kollégium múzeumában. In.: Zempléni Múzsza 2003. 3.évf. 4.sz. 88-90.
- Búcsú Balassa Ivántól. In.: Zempléni Múzsza 2003. 3.évf. 1.sz. 81-82.
- Λ Rákóczi-család a Sárospataki Református Kollégiumban őrzött dokumentumok tükrében című kötet munkatársa voltam. Acta Patakina XIV. Sárospatak, 2003. 355 + CD.
- Harsányi István néprajzi munkássága. In.: Ethnica 2004. 6.évf. 4.sz. 157-159.
- Bertha Zoltán emlékkiállítás a Sárospataki Református Kollégiumban. In.: Reformátusok Lapja 2004. 48.évf. 31.sz. 8.
- Λ „Museum Physicum”-tól a mai gyűjteményig. A Sárospataki Református Kollégium Múzeuma. In.: A 800 éves város, Patak. A Sárospataki Rákóczi Múzeum Füzetei 47. Sárospatak, 2004. 181-186.
- Bilkay Ruth – Laczkó Gabriella: Faluszemináriumi kéziratok a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei Adattárában. Acta Patakina XVII. Sárospatak, 2005. Bevezető: Pocsainé Eperjesi Eszter 5-8.
- Falukutatás, helytörténet, néprajz. Új kutatási segédlet Sárospatakról. Zempléni Múzsza 2005. 5.évf. 3.sz. 99-101.
- Könyvismertetés**
- Recenzió**
- Acta Patakina II. Egyházközségi dokumentumok a Sárospataki Református Kollégium Levéltárában. Sárospatak, 2000. 512. In.: Ethnica 2000. 2.évf. 3.sz. 93-94. • Szalontay Judit: Csornai menyecskekendők. - Magyar Népművészet XXV. Néprajzi Múzeum Kiadványa. Budapest, 1999. 64. In.: Ethnica 2000. 2.évf. 3.sz. 91.

Szabó Lajos: Utolsó szalmaszál. In.: *Ethnica* 2001. 3.évf. 4.sz. 169. • Református egyházlátogatási jegyzőkönyvek 16-17.század. Szerkesztette és az utószót írta Dienes Dénes. Millenniumi Magyar Történelmi Források. Osiris Kiadó Budapest, 2001. 459. In.: *Zempléni Múzsza* 2001. 1.évf. 4.sz. 87-89. In.: *Ethnica* 2002. 4.évf. 2.sz. 101-102.

Megjelenés alatt: Oskolamesterek jövedelme a 17. században. In.: *Bibliotheca Comaniana* című sorozat 12. kötetében 2006-ban.

Rácsok András

tanulmányi titkár

1979-ben születtem Miskolcon. Középiskolai tanulmányaimat abban a Lévay József Református Gimnáziumban végeztem, mely mintegy fél évszázados kényszerszünet után 1993-ban újra megnyitotta kaput, így 1997-ben az újraindult intézmény első érettségizett évfolyamához tartoztam. Teológiai tanulmányaimat Sárospatakon végeztem, 2002-ben sikeres első lelkész-képesítő, majd 2003-ban sikeres második lelkész-képesítő vizsgát tettem. Szakdolgozatomat a Mormon egyház történetéből és tanításaiból írtam. Segédlelkési évemet az ónodi és sajládi gyülekezetekben tölthettem, emellett a debreceni székhelyű Dorcas Aid Hungary alapítvány és segélyszervezet munkáját is volt szerencsém segíteni. 2003 óta dolgozom a Sárospataki Református Teológiai Akadémián, mint tanulmányi titkár. Feleségemmel, Andreával 2002-ben kötöttünk házasságot, ő jelenleg a teológia senioraként végzi szolgálatát.

A Teológián végzett munka mellett a Tudományos Gyűjtemények munkáját is segítem az elektronikus könyvtáradatbázis folyamatosan bővülő internetes megjelenítésével, illetve az Egyháztörténeti Szemle tördelésével. A Tiszáninneni Református Egyházkerület munkatársaként új elektronikus törzslaprendszert vezetünk be, közreműködésemmel készült el a kerület internetes portálja, melynek jelenleg is adminisztrátora, további fejlesztésének felelőse vagyok. Ezekén kívül a Sárospataki Református Lapok egyik szerkesztője, s a Kerület Missziói Központjának sajtóreferense vagyok. Érdeklődési köreim: az egyház és a média kapcsolatának vizsgálata, egyházunk külvilág felé való kommunikációjának hatékonysága, illetve az egyház diakóniai lehetőségei társadalmunkban.

Rácsok Gabriella

főiskolai adjunktus (Rendszeres teológiai és Szociológia tanszék)

Rácsok Gabriella 1971. január 22-én született Abaujszántón. Teológiai tanulmányait a Debreceni Református Teológiai Akadémián kezdte, itt tett „minősítővizsgát” 1991-ben. A következő tanévben évhalasztással átkérte magát az akkor újonnan indult Sárospataki Református Teológiai Akadémiára, itt szerzett teológus-lelkész diplomát 1997-ben. Ettől az évtől folyamatosan végez szakfordítói munkát a Sárospataki Református

Teológiai Akadémia Szociológia tanszékén.

Az 1998/99-es tanévet az Amerikai Egyesült Államokban töltötte ösztöndíjas hallgatóként, a Michigan állambeli Grand Rapids-i Calvin Theological Seminary-n, 2000-ben szerezte meg a ThM fokozatot. Szakdolgozatának témája a szolgáló egyház teológiája szociáletikai „felismeréseinek” kritikai elemzése: *A Critical Analysis of the Social-Ethical Positions of the Servant Church Theology of the Reformed Church of Hungary between 1948 and 1989.*

A 2000/2001-es tanévtől tanársegéd a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Szociológia tanszékén. 2003-ban angol szakos nyelvtanári diplomát szerzett a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskolán. Szakdolgozatát Graham Greene vallásos témájú regénytrilógiájából írta: *The Concept of Sin, Sense of Guilt and Redemption in Graham Greene's Catholic Novels.*

Jelenleg a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának kiegészítő képzésén angol nyelv és irodalom szakos hallgató. 2001-2005 között a hitvallásismeret tanításának megbízott tantárgyfelelőse a Rendszeres Teológiai Tanszéken. A 2005/06-os tanévtől az idegen nyelvi csoport vezetője, valamint főiskolai adjunktus a Rendszeres Teológiai és Szociológiai Tanszéken. Rendszeresen jelennek meg fordításai a *Sárospataki Füzetek*-ben. Jelentősebb fordításai: *A világunk Istené – Időszzerű bizonyágtétel – Kommentár* (Sárospatak, 2002); Sawyer Frank, *Isteni célok és emberi lehetőségek* (Debrecen: Hernád kiadó, 2004); Sawyer Frank, *Filozófiai perspektívák II. – Pál apostoltól Aquinói Tamásig* (Debrecen: Hernád kiadó, 2006). Fordítói és nyelvtanári tevékenysége mellett főként szemináriumokat tart a következő témákban: megváltás- és istenértelmezések a filmvászonon; Krzysztof Kieslowski: Tízparancsolat; C. S. Lewis apologetikus teológiája; Dietrich Bonhoeffer erkölcszociológiája.

A Sárospataki Református Lapok szerkesztőbizottságának tagja. A Tiszáninneni Református Egyházkerület Kommunikációs Bizottságának titkára. A Zempléni Református Egyházmege bekebelezett lelkipásztora.

Sawyer Aria (Bijl)

nyelvtanár

1947. december 28-án született Hágában (Hollandia). 1954. március 5-én érkezik családja bevándorlóként Kanadába. Aria 1965 és 1968 között a michigani Calvin College-ban tanul németet és görögöt. 1968 és 1970 között a kanadai Smithers Christian School-ban tanít. 1970/71-ben TEFL (teacher of English as a foreign language) képeztést szerez. 1971 és 1980 között oktató a kampeni Calvijn Lyceum-ban (Hollandia), valamint doktori értekezések nyelvi lektorálását és fordítását végzi a párizsi Mouton és a kampeni Kok kiadónál. 1980 és 1982 között a kanadai Rosedale Timothy Christian School (k-12) könyvtárosa. 1982 és 1990 között Latin-Amerikában tanít. 1990 és 1993 között hollandot tanít, lektori és fordítói munkát végez (pl. Dr. Manenschijn tanulmánya, Kampen). 1993 óta a Sárospataki Református Teológiai Akadémián tanít angolt és hollandot, továbbra is végez fordítói munkát.

Legutóbbi fordítása: B. J. van der Walt, *Antheunis Janse van Biggekerke 1890-1960* (Potchefstroom).

Kállay Dezső doktori értekezésének holland nyelvű összefoglalója, *Hoop en nieuw leven* (Kampen, 2004).

Dr. Sawyer Frank

tanszékevezető egyetemi tanár, (Rendszeres teológiai és Szociológiai tanszék) rektorhelyettes

A kanadai Victoriában született 1946-ban. Filozófiát tanult a Calvin College-ban (Grand Rapids, Michigan), majd ezt követően teológiát Kampenben (Hollandia). 1977 és 1980 között egy református gyülekezet lelképásztora Zoetermeerben. A rá következő két évben doktori kutatómunkát végzett Abraham Kuiper és a keresztyén szervezetek motivációi témakörben. Doktori értekezésének témáját azonban később a szegénység kérdése Latin-Amerikában témára változtatta. 1992-ben szerzett doktori címet a Kampeni Teológiai Egyetemen. Doktori értekezésének címe: *The Poor Are Many: Political Ethics in the Social Encyclicals, Christian Democracy, and Liberation Theology in Latin America*. (Kampen, Hollandia: Kok, 1992)

1982 óta a Christian Reformed World Missions szolgálatában áll egyházvezetői és teológiai tanári minőségben. Első szolgálati területe Puerto Rico volt, majd Honduras, ahol a helyi Református Teológiai Szemináriumnak (Setera) dékánja volt. Az ott töltött évek alatt vendégelőadó volt Nicaraguában, El Salvadorban és Mexikóban. Ezzel egy időben számos cikke és verse jelent meg angol nyelvű egyházi folyóiratokban. Ennek az időszaknak a gyűmölse *Fe y política* – on faith and politics (Tegucigalpa, Honduras: Setera, 1993) c. írása is.

1992-től a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Szociológiai Tanszékének vezetője. 1994-től a Christian Reformed World Missions magyarországi területi igazgatója. 2002-ben habilitált a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen. 2003-ban kapta meg a Magyar Köztársaságtól egyetemi tanári kinevezését, ettől az évtől a Rendszeres Teológiai és Szociológiai Tanszék vezetője. Ugyanebben az évben ajándékozta meg tiszteletbeli doktori címmel a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet. A Sárospataki Református Teológia Keresztyén Filozófiainstítúzetének megalapítója és megbízott igazgatója. Felesége Aria, négy gyermekük van.

Dr. Frank Sawyer tagja a Debreceni Hittudományi Egyetem Doktori Iskolájának, az IAPCHE-nak (International Association for the Promotion of Christian Higher Education), az IRTI-nek (International Reformed Theological Institution), valamint az Amszterdami Szabadegyetemen működő filozófiai társaságnak, az Association for Reformational Philosophy-nak. Az elmúlt öt évben a következő konferenciákon vett részt vendégelőadóként:

2000 és 2005 között rendszeres előadója a kárpátaljai Beregszászon tartott presbiteri továbbképzéseknek.

2001 Dorcas Segélyszervezet, Debrecen – „Egyház a társadalomban”

2002 IAPCHE, Budapest – „R. Niebuhr, *Krisztus és a kultúra*”

2003 IRTI, Jakarta (Indonézia) – „War and Terrorism”

2004 IAPCHE, Sao Paulo (Brazília) – „Liberation of the Spheres – A Christian Ethos of Justice” Kampen (Hollandia) – kerekasztal beszélgetés moderátora: 150 éves Kampeni Teológiai Egyetem

2005 IRTI, Szöul (Dél-Korea) – „TV-, videó- és internet-etika”

1996 óta megjelent írása:

Önálló kötetek

Filozófiai perspektívák III. – Pál apostoltól Aquinói Tamásig. Debrecen: Hernád kiadó (2006)

Isteni célok és emberi lehetőségek. Debrecen: Hernád kiadó, (2004)

Filozófiai perspektívák II. – reneszánsz, reformáció, felvilágosodás. Sárospatak, (2002)

Filozófiai perspektívák IV. – Kant idealizmusától Nietzsche nihilizmusáig. Sárospatak, (2000)

Filozófiai perspektívák I.– Görög és Római. Sárospatak (1999)

Jó és rossz – Felfedezések a szociáletikában. Sárospatak (1998)

Kihívások – konfliktushelyzetek. Sárospatak (1997)

Könyvfejezetek

“As Your Philosophers Have Said: A Mission Statement”, in Arie C. Leder (ed.), *For God so Loved the World, Missiological Reflections in honor of Roger S. Greenway.* (2006) pp. 159-182.

„Ahogy a ti filozófusaitok mondták – Küldetésnyilatkozat”, in HIT ÉS TUDOMÁNY 1. *Tanulmányok Dr. Lenkeyné Dr. Semsey Klára professzor asszony ötvenévi teológiai tanári és kutatói munkája jubileumára.* Debrecen-Sárospatak (2005) pp.305-321.

- “On Justifying War and Building Peace through Justice”, in Dirk van Keulen and Martin E. Brinkman (eds.), *Studies in Reformed Theology X., Christian Faith And Violence 1.* (2005) pp.141-158
- “Religious Roots of Totalitarianism”, in John H. Kok (ed.), *Marginal Resistance, Essays dedicated to John C. Vander Stelt* (2001) pp.295-310.
- „Thomas More (1478-1535)”, in Dienes D., Füsti-Molnár Sz. (szerk.), „*Sola Scriptura*”- tanulmánykötet dr. Nagy Antal Mihály 70. születésnapjára. Sárospatak, (2000) pp.165-177.
- „Sören Kierkegaard (1813-1855), egzisztencialista lépések az életben”, in Benke Gy., Dienes D. (szerk.), *Deus Providebit – Tanulmányok dr. Mészáros István tiszteletére 70. születésnapja alkalmából.* Sárospatak (1999) pp.173-186.
- „Keresztyén kulturális küldetésünk – Our Cultural Mission”, in Benke Gy., Dienes D. (szerk.), „*Menjetek el szerte ez egész világba*” – *Tanulmányok Szabó Dániel tiszteletére.* Sárospatak (1998) pp.121-140.

Tanulmányok

- „A gondviselő félelem – teológia Kányádi Sándor költészetében”, *Sárospataki Füzetek.* 2005/2. pp.5-16. *Az Út.* 2005/4. pp.193-204.
- „TV, videó és Internet etika”, *Sárospataki Füzetek.* 2005/1, pp.59-76.
- „Keresztyén politikai etika – Augustinus, Luther, Kálvin és Kuyper”, *Sárospataki Füzetek.* 2004/2, pp.41-71.
- „Vallápszociológia – Jegyzet teológiai hallgatók és lelkipásztorok részére”, *Sárospataki Füzetek.* 2004/1, pp.17-29.
- „Csillagnézőben – theologia naturalis a magyar költészetben”, *Sárospataki Füzetek.* 2003/2, pp.7-11.
- „Az egyház szerepe ma a társadalomban”, *Sárospataki Füzetek.* 2003/1, pp.17-34.
- „A háború igazolása és az igazságosság mint a béke munkálásának eszköze”, *Sárospataki füzetek.* 2002/1. pp.11-27.
- „Benedict Spinoza (1632-1677)”, *Sárospataki füzetek.* 2001/2. pp.73-85.
- „Filozófia és teológia”, *Sárospataki füzetek.* 2000/2. pp.97-103.
- „A filozófia az első princípiumok nyomában. Keresztyén orientáció.” *Sárospataki füzetek.* 2000/1. pp.75-87.
- „Új életre feltámadva – Gondolatok húsvét kulturális következményeiről.” *Sárospataki füzetek.* 1999/1. pp.111-135.
- „Star of the Nativity – Karácsonyi csillag. Krisztus testetöltésének értelmezése Borisz Paszternak *Zsivago doktor* c. regényében.” *Sárospataki füzetek.* 1998/2. pp.41-65. „Is there a place for God in the inn of philosophy? Some thoughts on Kant and Fichte. – Van-e Isten számára hely a filozófia fogadójában? Néhány gondolat Kantról és Fichtéről.” Sárospataki füzetek. 1998/1. pp.20-65.
- „The roots of totalitarianism – A totalitarizmus gyökerei”, Sárospataki füzetek. 1997/2. pp.79-97.
- „How can we go forward? Spirituality in the lyrics of John Lennon. – Hogyan tovább? John Lennon dalszövegeinek lelki mondanivalója”, Sárospataki füzetek. 1997/2. pp.58-78.

Dr. Sándor Endre

óraadó tanár (Gyakorlati teológiai és Ószövetségi tanszék)

Abaújszántón született 1945-ben. A Debreceni Theológiai Akadémián szerez lelkészi diplomát, majd a Miskolc belvárosi gyülekezetben és a Püspöki Hivatalban végzi segédlelkész évét. 1968-ban házasságot köt Kovács Márta lelképásztorral. Isten házasságukat tizenhárom gyermekkel ajándékozta meg. Első szolgálati helyük a golopi és monoki gyülekezet, majd 1975-től Vámosújfaluban és környékén szolgálnak, ahol tizennégy éven át betölti a polgármesteri tiszteletdíjas polgármesterként. Több alkalommal részt vett a német lelkészek továbbképző tanfolyamán, az egyik alkalommal például a főtéma az volt, hogy miként lehet öt perc alatt elmondani az ige üzenetét. Ezt az alkalmat Johannes Kuhn vezette. A Református Világszövetség ösztöndíjával részt vett a Wuppertal-Elberfeldi Predigerseminar két kurzusán: egy homiletikai és egy gyülekezetépítési alkalmon. Heidelbergben a Karl Ruprecht Egyetemen hallgathatja Christian Möller, Oemig, Theissen, Ritter és Härle professzorok előadásait, ugyanakkor bejár a Heidelbergi Zsidó Főiskolára, ahol Margalit professzornál hallgatja az ókánaani irodalom bevezetését.

1999-ben doktorál, dolgozata címe: Az igehirdetés szemléletessége Csikesz Sándor és Darányi Lajos ünnepi predikációiban. Megállapítja, hogy a szemléletes igehirdetés nem bárgyu történetcskék egymásutánja igemagyarázat helyett. A textusszerű igehirdetés is lehet szemléletes. A helyén mondott megvilágító történetekkel, képekkel és különböző irodalmi stílusok felhasználásával is szemléletessé tehető egy-egy prédikáció. Igehirdetésünk megújulásának egyik eszköze kell, hogy legyen a textusszerű szemléletes igehirdetés. A Zempléni Egyházmegye jegyzője, főjegyzője, tanulmányi előadója volt, jelenleg sajtóügyi és így a Zempléni Reformátusok Lapja főszerkesztője.

A Sárospataki Református Theológián 1992-1994 közötti időben a gyakorlati teológiai tanszékre kap a kerület elnökségétől tanársegédi kinevezést, majd a 2004/2005-ös tanév első félévében ószövetségi szemináriumot vezet: „Az Ószövetség az imádságban” címen. Itt megismerkedtek a hallgatók azaz, hogy hogyan használják az egyéni és gyülekezeti imádságokban az ószövetségi igéket a szerzők. Imakönyveket és imádságról szóló műveket tekintettek át. Az 1992/93-as tanévben dr. Szönyi György kezdeményezésére az akkori másodéves hallgatók vasárnaponként gyülekezeti liturgiai gyakorlatokra mentek ki Vámosújfaluba kettesével, az egyik hallgató ígét olvasott, a másik imádkozott. A cél az volt, hogy az istentisztelet elemeit elsajátítsák és az istentisztelet ünnep legyen, ahol minden a helyén van és nem bizonytalanodik a leendő lelkész. Emellett német nyelvet tanított az első éves hallgatóknak és az akkori rend szerint a felkészítő évfolyamban lévő kárpátaljai és erdélyi hallgatóknak. Ezek mellett speciális kollégiumot tartott a Biblia szemléleteségéről, majd pedig arról, hogy a két igehirdető óriás Darányi Lajos és Csikesz Sándor miként használta a szemléletes módját.

Összefügg a sárospataki tanársegédi tevékenységével az, hogy dr. Mészáros István püspök delegálta a kerület részéről a Tanácskozó Zsinat Liturgiai Bizottságába, ahol jegyzővé, majd titkárrá választották, s így részt vehetett az Ágendás könyv kidolgozásában Csiha Kálmán püspök úr elnöksége alatt. Egyházi lapokban 2005 végéig 397 cikke jelenhetett meg, könyvek, füzetek, fordítás és sajtó alá rendezés, Isten kegyelméből ez ideig 17 mű.

Szabó Dániel

tudományos főmunkatárs (Missziótudományi Kutatóintézet)

2003-ban a Sárospataki Református Teológiától megtisztelő meghívást kaptam a Missziótudományi Kutatóintézet igazgatói állására. Ez a meghívás később – koromra való tekintettel – főmunkatársi meghívássá módosult. Ekkor már mögöttem volt életem néhány jelentős állomása és munkaterülete. A legfontosabbak bizonyára az 56-os eseményekhez kapcsolódtak, amikor szóban és írásban elmondtam, hogy az Evangélium mértéke alatt hogyan látom Egyházunk állapotát és benne hitvalló lelkipásztorok – Berényi József, Benke József, Győri József, Fekete Péter, édesapám, és sok más kiemelkedő személyiség – üldözését. Ennek lett ismert következménye a diplomám elvesztése, mozgásom korlátozása, lelkési szolgálattól 32 évre szóló kirekesztettségem. Isten hatalma és kegyelme áldássá tette és meggazdagította ezt az időt is életemben, és megtanított arra, hogy bölcsen és szabad szívvel cselekedjem azt, ami jó, gonosz törvényeken és gonosz társadalmi, politikai gyakorlatokon átlépve, főként Erdély és Kárpátalja testvéri gondozásában.

Ezt követte egy 12 éves főgondnoki időszak, benne hat év zsinati alelnökség, melynek kiemelkedő eseménye a Trianon utáni első kárpát-medencei püspöki-esperesi Sárospataki Találkozó összehívása volt (1992), melyből a két magyar református világszervezetünk is kinőtt, nevezetesen a Magyar Reformátusok Világszövetsége és a Magyar Református Tanácskozó Zsinat. Előbbinek alelnöke lettem, utóbbinak pedig missziói bizottságát vezettem.

Ez a találkozás már az újraindított Teológia falain belül kapott helyet, és a történelmi helyzetből következően az Akadémia egyik legfontosabb újkori „nemzetközi” eseménye lett (holland testvérek és Tüski István lelkész támogatásával az egész Bodrog Szálló le volt foglalva a vendégek részére, hogy egészen egymás között lehessenek).

Ezt a találkozót – időben – itthon új oktatási, nevelői és szociális intézmények újjáalapítása és alapítása követte, a Kerület életét, megújulási szándékát felmutatva, miközben minden lelkipásztor és gyülekezeti közösség nagy

hűséggel és teljes odaadással fáradozott a kárpótlás kapcsán is lehetővé vált romok megépítésén és a rájuk szakadt, megnövekedett munka elvégzésén.

Kiváltságnak tekintettük, hogy itthon, Erdélyben és Kárpátalján is részt vehettünk intézmények, iskolák alapításában és kapcsolatok építésében. Nem ismeretlen, hogy a Kerület részéről történtek indítások a Károli Gáspár Református Egyetem gondolatához, hely- és útkereséséhez is.

Mindezek Isten kegyelmes tettei és ajándékai voltak mindnyájunk számára, melyben egyénileg, számtalan mulasztás, alkalmatlanság, elmulasztott imádságok és vétkek terhét is hordozom, kérve az Urat és a közösséget, hogy bocsássa meg ezeket.

Meghívásomat az Akadémia részéről némileg az is segíthette – a megtisztelő és elkötelező baráti, testvéri jó szándék mellett –, hogy missziói érdeklődésemet és különböző területen végzett missziói munkálkodásomat egy amerikai egyetem, egy kanadai és a kolozsvári teol. egyetem részben doktorátussal, részben két tiszteletbeli doktorátussal jelezte vissza, illetve a Kanadai Presbiteriánus Egyház zsinata a legmagasabb missziói díjával ajándékozott meg. Mindezeket úgy kell tekintennem, mint azoknak a szenvedő és hitvalló életeknek, gyülekezeteknek, egyházaknak a megbecsülését, melyekről előadásaimban, írásaimban szóltam, s kik felé személyes segítő kapcsolatokat munkáltam.

Ezeken a munkálkodásokon belül született meg a „rendszer váltás” előtt, majd alatt egy skót-magyar és egy ukrán-orosz-magyar missziói szervezet, melyeket később össze is kapcsolunk egymással, s melyekkel Szibériáig, a Fekete-tengerig és a baltikumig tettünk szolgálati utakat. Így adattak kanadai, amerikai, nyugat-európai, ír, angol területen, illetve a Fülöp-szigeteken, Szingapurban, a Balkánon is szolgálatok, s csak később tehettem látogatást kínai keresztyének között.

Dr. Szathmáry Béla

Adjunktus (Egyháztörténeti tanszék)

Dr. Szathmáry Béla 1956-ban született Sátoraljaújhelyen. Szegeden a JATE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett jogi diplomát 1981-ben summa cum laude minősítéssel. 1983-tól büntető ügyszakos bíróként dolgozik a Sátoraljaújhelyi Városi Bíróságon. 1995-ben kezdte meg egyházjogi kutatómunkáját a Debreceni Hittudományi Egyetemen. Ezzel párhuzamosan 1996-ban az akkori Kossuth Lajos Tudományegyetemen az egyházjogot fakultációs tananyagként oktatta 2001 szeptemberéig meghívott előadóként, majd ettől az időponttól kezdődően a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán másodállású adjunktusként. A Sárospataki Református Teológiai Akadémián 2004 februárjától adja elő a református egyházjogot. 2004-től meghívott előadóként, majd 2006. január 1-től a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának kinevezett egyetemi docenseként egyházjogi alapismereteket, református felekezeti egyházjogi előadásokat tart, valamint az Alkotmányjogi Tanszék keretében az állami egyházjogot oktatja. A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolán 2005. május 26. napján védte meg doktori értekezését a Magyarországi Református Egyház szervezetének kialakulása és jelenlegi működése, különös tekintettel az egyházi bírászkodásra címmel. A Miskolci Egyetem Doktori Tanácsa 2005. június 13. napján summa cum laude minősítéssel PhD doktorrá fogadta. 2003. júniusában a Magyarországi Református Egyház delegációjának tagjaként részt vett a norvégiai Trondheimben az Európai Keresztyén Egyházak konferenciáján. Kutatási területei: egyetemes és protestáns egyházjog, állami egyházjog, s a társadalmi nagyszervezetek működése és igazgatása (az egyházak, az igazságszolgáltatás szervezeti rendszere). 1994-ben a bírósági szakmai munkássága elismeréseként állami kitüntetésként Deák Ferenc Díjat kapott. Szerkesztője a negyedévente megjelenő Zempléni Múza társadalomtudományi és irodalmi folyóiratnak. A Magyarországi Református Egyház Doktorok Kollégiuma 1997-ben rendes tagjai sorába választotta, 2003-tól a Magyarországi Református Egyház Zsinati Bíróságának tagja.

Publikációi:

Önálló monográfiák

1. *Magyar egyházjog* Századvég Kiadó, Budapest (2004)
2. *A zsidó jog alapjai* Századvég Kiadó Budapest (2003)
3. *Jogi és egyházjogi alapismeretek (második, bővített kiadás)* Debreceni Hittudományi Egyetem (1997)
4. *Jogi és egyházjogi alapismeretek* Debreceni Református Teológiai Akadémia (1996)

Könyvfejezetek

1. *Az izraelita felekezet joga* Felekezeti egyházjog HVGORAC Budapest, 455-519. oldal (2004)
2. *Bírósági informatika* Jogi informatika, Egyetemi tankönyv, Virtuóz Kiadó Budapest (2004) 3. *Református egyházjog* Felekezeti egyházjog HVGORAC Budapest, 301-423. oldal (2004)
4. *Bírósági informatika* Jogi informatika, Egyetemi tankönyv, Bíbor Kiadó Miskolc (1997)

Lektorált tanulmányok

1. *A presbiter a társadalmi életben, közéletben* Zempléni Múzsza 2002. augusztus 32-39. oldal (2002)
2. *Az egyházszervezet kialakulása és fejlődése a reformációig* Collega 2002. június 38-46. oldal (2002)
3. *Az egyháztagság problémái* Collega 2001. december 37-44. oldal (2001)
4. *Az igazságszolgáltatás szervezete a zsidó jog szerint* Zempléni Múzsza 2001. 1. szám 51-58. oldal (2001)
5. *Az egyházi bíráskodás törvénytervezetéről* Református Egyház 1998. január 22-23. oldal (1998)
6. *Gondolatok az egyházi bíráskodásról* Theológiai Szemle 1998. január 2-8. oldal (1998)
7. *Emberi jogok érvényesülése a büntető jogalkalmazásban* Börtönügyi Szemle 1996. 4. szám 28-32. oldal (1996)

Előadások

1. *A bírósági szervezet válsága* Előadás a Nyílt Társadalom Intézet által Budapesten az ELTE-n szervezett konferencián 2003. március 25. (2003)
2. *Az egyháztagság kérdései* Előadás a Magyar Jogászegylet Egyházjogi szekciójában 2001. május 30-án (2001)

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia docenseként kiemelt feladatának tekinti a teológus hallgatók általános jogi és egyházjogi felkészítését a lelkeszi beosztásukban elvégzendő feladataik hatékony megvalósítása érdekében. Az elméleti és a gyakorlati ismeretek helyes arányának megválasztásával használható és hasznosítható ismeretek elsajátítására ösztönzi hallgatóit. Külön figyelmet szentel a Magyarországi Református Egyház alkotmányának megismertetésére, az ezzel kapcsolatos reformfolyamatok ösztönzésére. Célja, hogy az intézményünkben az egyházukért felelős, annak megújulásáért tenni is képes hallgatók kerüljenek ki. Szükségesnek és fontosnak tartja a szolgáló lelkészek elméleti és gyakorlati továbbképzését, a nem lelkeszi egyháztagok bevonását az egyházkormányzati munkába, számukra külön képzési formát lát szükségesnek. Ebben a munkájában meghatározó szerepet szán a teológiai tárgyak, különösen a gyakorlati teológia és az egyházjog szoros elméleti és gyakorlati együttműködésének, melyre az intézmény oktatói karát nyitottnak tekinti.

Szatmári Emília

óraadó tanár (Egyháztörténeti tanszék, Gyakorlati teológiai tanszék)

Miskolcon érettségiztem 1992-ben a Fáy András Közgazdasági Szakközépiskolában.

Az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola történelem - művelődésszervező szakán szereztem főiskolai diplomámat 1997-ben. Történelem szakos bölcsész és középiskolai tanári egyetemi oklevelet a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán kaptam 1999-ben.

2000 és 2006 között a Sárospataki Református Teológiai Akadémia hallgatója voltam, református teológus diplomát 2006-ban kaptam.

Egyházzenei tanulmányokat folytattam a Tiszánineni Református Egyházkerület kántorképző tanfolyamain, 1998-ban kántorképesítő vizsgát tettem a Zsinati Kántorképesítő Bizottság előtt, s szereztem református kántori oklevelet.

Munkahelyek, oktatói tevékenység

1997-től a Sárospataki Református Kollégium Gimnáziumában dolgozom nevelőtanárként, 1999-től történelmet tanítok ugyanitt. Kántori szolgálatokat láttam el közel egy évtizedig az alsózsolcai református gyülekezetben. 2000 óta óraadóként harmóniumjátékot tanítok a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Gyakorlati Teológiai Tanszékén. 2005 szeptemberétől a Teológiai Akadémia Egyháztörténeti tanszékén óraadó tanárként XIX-XX. századi magyar református egyháztörténetet adok elő.

Száraz Béla

1957-ben születtem Száraz Béla és Demeter Anna gyermekeként Sepsiszentgyörgyön. Ugyanitt érettségiztem majd szereztem zongoratanári, később Kolozsváron kántori oklevelet. Jelenleg Szerencsen élek feleségemmel és két gyermekemmel együtt.

1979-től Sepsiszentgyörgyön, majd 1980-tól 1990-ig a Marosvásárhelyen működtem a Vártemplomi Gyülekezetben mint főállású kántor.

1990-től a Pest-megyei Szokolyán tejesíttem kántori szolgálatot, miközben a Váci Bartók Béla Zeneiskolában zongorát oktattam mint helyettesítő tanár.

1993. Podmaniczky Zeneiskola Aszód (főállású zongoratanár)

1999. Scholtz Jenő Zeneiskola Szerencs (főállású zongoratanár, utóbb mint óraadó)

A Sárospataki Református Teológiai Akadémián 2002-től tevékenykedek a harmóniumoktatásban, és céloknak megfelelően a hallgatókat oly mértékben szeretném zenei ismeretekhez juttatni, hogy gyülekezetbe kikerülve önmaguk is képesek legyenek kántori szolgálat ellátására, ha a körülmények ezt megkövetelik. A továbbiakban az alapfokú orgonajáték elsajátításához is segítséget szeretnék nyújtani az érdeklődőknek, mert megítélésem szerint ez rávezethet az egyházzene helyes megítéléséhez, méltóságának megtartásához azzal együtt, hogy református egyházzeneink valamiben is csorbulna korszerűségében.

Kórusalapítások:

Marosvásárhely: Musica Humana (ref kamarakórus)

Szokolya: Cseh Péter (ref. vegyeskar)

Aszód: Városi Énekkar

Püspökhatvan: Vegyeskar (községi)

Szerencs: Református Gyülekezeti Vegyeskar

Szerencs: Séance Renaissance (énekegyüttes)

Valamennyi kórus ma is működik, hirdeti Isten igéjét, illetve gazdagítja a közösség kultúráját.

Szilágyi-Sándor Gabriella

óraadó tanár (Újszövetségi tanszék)

(Nyíregyháza, 1972. 08.18.)

Középiskolai tanulmányait a Nyíregyházi Zeneművészeti Szakközépiskolában végezte. Az érettségi letétele után szülővárosában a „Magdalénum” Református Egészségügyi Gyermekegészségügyi Központban dolgozott egy esztendő, ahol mint egy „jellemformáló kohóban” megértette az Úr Jézus hívó szavát: „*Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és én rendellek titeket, hogy ti elmentek és gyümölcsöt teremjétek, és a ti gyümölcsötök megmaradjanak; hogy akármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek*” (Jn 15, 16).

Majd a 40 évi kényszerszünet után kapuit újból megnyitó Sárospataki Református Teológiai Akadémián kezdhetette meg felsőfokú tanulmányait. Az 1991. és 1996. közötti időszak életének egyik legszebb időszaka: nagytekintélyű, nagy lelkipásztori tapasztalattal is rendelkező, tudós professzoroktól tanulhatott sok bölcsességet s „*ragasztott hite mellé ... tudományt...*” (2 Pét 1, 5kk).

Az I. lelkészsképző vizsgát 1996-ban Sárospatakon tette. Az 1996/97-es tanévben a Gustav Adolf Werk ösztöndíjas diákjaként Németországban a Wuppertaler Kirchliche Hochschule-n elsősorban újszövetségi tárgyakat hallgatott. Hazaérkezvén a segédlelkész esztendő következett: a Zempléni Református Egyházmegye segédlelkészi, ill. a bekecsi gyülekezet misszió-gyülekezetépítői feladatait látta el. A II. lelkészsképző vizsgát Sárospatakon 1998-ban kitűnő eredménnyel tette le.

2001-ben a Bekecsi Református Egyházközség első beiktatott lelkipásztorává lesz. A Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán német nyelv-tanári diplomát szerez 2003 májusában. Majd a Szerencsi Szakképző és Szakiskola német szakos nyelv-tanára. A 2005/06-os tanévtől a Sárospataki Teológián is tanít óraadóként: német nyelvet, illetve bibliai görög nyelvet.

1997-ben kötött házasságot Szilágyi-Sándor András lelkipásztorral. Ezt a házasságot Isten két fiúgyermekkel áldotta meg. Jelenleg is két szomszédos gyülekezetben, Legyesbényén és Bekecsen hirdethetik az Örökkévaló kegyelméből az Ő Igéjét és szolgálhatnak felebarátaink javára és Isten dicsőségére.

Az egyházi közéletben tőle telhetően végzi a reá bízott tisztségekkel járó feladatokat: 2003-tól a Tiszáninneri Egyházkerület Tanulmányi Bizottságának tagja, az Egyházkerületi Közgyűlés lelkészi alkotótágya. A *Bekecsi Református Községért Alapítvány* alapítója és kuratóriumi elnöke.

2004-ben *Odaszánt tagjaink* (Róm 12) címmel előadás a Zempléni Nőszövetség Konferenciáján, majd *A keresztyén család* címmel előadás a Bekecsi Kulturális Napokon. 2005-ben az *ApCsel 16.* része alapján áhítat-sorozat a Mátraházai Lelkésztovábbképző-héten. *Jób 16.* része alapján igehirdetése jelent meg a Református Egyház 2005. decemberi számában. 2006. március 11-én *Gyógyítások az Újszövetségben* címmel két előadás a Zempléni Presbiter-

konferencián. 2006. május 1. és 5. között részvétel Leidenben a Közép-európai Theológiák Konferenciáján.

„Nagyok és csodálatosak a te dolgaid, Mindenható Úr Isten, igazságosak és igazak a te útaid, oh szentekneké Királya!”(Jel 15,3). Örökké hálás szívvel Őt dicsőítve, Őreá mutatva és az Ő Ígését hirdetve igyekszik szolgálni lelkipásztorként és tanárként - a templomban, az imádság házában és az iskolában, a tudás templomában egyaránt.

AKADÉMIÁNK TISZTELETBELI TANÁRAI

Az Akadémia jelenlegi tiszteletbeli tanárai a következők:

Dr. Bertalan Imre, nyugalmazott református lelkész, (USA)

Dr. Novák István, nyugalmazott bíró, Miskolc

D. Szabó Dániel, a Tiszáninneni Egyházkerület volt főgondnoka, Akadémiánk Missziótudományi Intézetének tudományos főmunkatársa

Dr. Alan Sell, teológiai professzor, Egyesült Királyság

Az Akadémia a Sárospataki Református Kollégium alapításának 475. jubileumi évében, 2006. augusztus 19-én szeretne új tiszteletbeli tanárokat avatni.

Az új tiszteletbeli tanárok a következők:

Cecil Culverhouse

Christopher B. Kaiser

Fekete Károly

Jochem Douma

Kozma Zsolt

Lenkeyné Semsey Klára

Schweitzer József

Szűcs Ferenc

Barend Johannes van der Walt

Cecil Culverhouse

Birminghamban a Harvard College-ben (ma Stamford Egyetem) végezte tanulmányait, ahol 1944-ben szerzett Bachelor of Art diplomát. A virginiai Richmondban lévő Union Teológiai Akadémián szerzett Master of Divinity diplomát (1947) és Master of Theology fokozatot (1948). 1970-ben a fultoni(Missouri) Wesminster College-ban kapta meg Doctor of Divinity fokozatát. Lelkészi szolgálatokat végzett Marionban, Alabamában, Nashvilleben, Tenesseben és Fulton Missouriban. Nyugdíjas éveinek elmúlt tizennégy évében beosztott lelkésze volt a First Presbyterian Church-nek Jefferson városában, Missouriban. 1987-től Culverhouse a Missouri Union Presbytery (egyházkerület) tagja, amiben a Magyarországi Református Egyházzal kialakított kapcsolatot ápolja. Ez a mostani útja a tizedik Magyarországra, Sárospatakra.

Christopher B. Kaiser

Christopher B. Kaiser a történeti és rendszeres teológia professzora a Western Theological Seminary-n (Holland, Michigan), ahol 1976 óta tanít. Tanított a Calvin Theological Seminary-n és a Sárospataki Református Teológiai Akadémián is. A Coloradói Egyetemen doktori címet szerzett asztro- és geofizikából, az Edinburghi Egyetemen teológiai doktorátust.

Két önálló kötete jelent meg: *The Doctrine of God* (1982, 2001), *Creational Theology and the History of Physical Science* (1992, 1997). Ez utóbbit mint a tudomány és vallás összefüggéseit feltáró kiemelkedő írásművet Templeton Díjjal jutalmazták 1995-ben. 2007-ben kerül kiadásra *Foundations of Science in Theological Endeavor* c. legújabb munkája.

Kaiser professzor aktívan közreműködik több olyan szervezet munkájában, melyek a keresztyén-zsidó dialógus elkötelezett résztvevői. Ugyanilyen lelkes résztvevője a tudomány és vallás közötti párbeszédnek is. A témakört úgy közelíti meg, mint aki maga is világi, tudományos környezetben nevelkedett, és akit ugyanakkor elkápráztatott az Istenről és az Isten népéről szóló bibliai elbeszélés. Felesége Martha, három fiúgyermekük van, ketten közülük házások.

Fekete Károly

Zalaegerszegen született 1930. október 4-én. Édesapja lelkipásztor, aki az ottani gyülekezet alapítója, templomának és parókiájának építője, édesanyja Rácz Katalin tanítónő. A Mezőtúri Református Gimnáziumban tanult, majd a székesfehérvári Szent István Gimnáziumban érettségizett.

Teológiai tanulmányait a debreceni Református Teológiai Akadémián folytatta, itt tett lelkészi vizsgát 1956-ban. Lelkészi szolgálatot végzett a Debrecen-nagytemplomi gyülekezetben, Tornyospálczán, Kabán és Nyíregyházán. 1978-tól 1989-ig a Nyírségi egyházmege esperese.

Felesége Csontos Erzsébet, két gyermeke van. Károly a Debreceni Református Hittudományi Egyetem tanára, édesapja tanszéki utódja. Katalin zenetanár, Virágh Sándor sárospataki lelkipásztor felesége.

1974-től oktatóként részt vett a lelkész- és a diakónusképzésben.

1976-ban doktorált "Hunyadi Ferenc ígéhirdetése" című dolgozatával. 1987-től 1996-ig a debreceni Református Teológiai Akadémia, majd Hittudományi Egyetem Gyakorlati teológiai tanszékének vezető tanára. Több jelentős egyházkerületi és zsinati tisztségben szolgált.

Teológiai tudományos és oktatói munkáját az alaposság, az elmélet és a gyakorlat egyensúlya jellemzi. Elméleti munkássága mellett is rendszeresen végzett és ma is végez ígéhirdetői szolgálatokat, a 80-as évektől másfél évtizedig írta a Reformátusok Lapjában az IGE MELLETT rovatot és lett ezzel egy szélesebb kör igéi tanítója.

Tanulmányai, cikkei elsősorban a Theologiai Szemlében és a Református Egyházban jelentek meg. A tanszék tanulmányi füzeteként hat kötetet írt, amelyek nemcsak teológiai tananyagként szolgálnak, de hasznosak a gyakorló lelkészek számára is. Fő szakterülete a gyakorlati lelkészi munka, az igehirdetés szolgálata, azon belül is a temetési igehirdetés kérdései.

Jochem Douma

1931. november 23-án született a groningeni Stadskaalban, Hollandiában. Teológiai tanulmányait a Kampeni Református Teológiai Egyetemen végezte. 1961 és 1968 között Rijnsburgban szolgált lelkészként. Ez alatt az idő alatt szerzett PhD. fokozatot az Amsterdami Szabadegyetemen. Disszertációjának címe: Az általános kegyelem tana a református tradícióban, különös tekintettel J. Kálvinra, A. Kuyperre és K. Schilderre. A brunsummi és limburgi lelkészi szolgálatokat követően (1968-70) a Kampeni Református Teológiai Egyetem professzorává nevezik ki. 1970-96 között filozófiatörténetet, etikát és teológiai enciklopédiát tanított. 1993 és 1996 között orvosi etikát tanított az Amsterdami Szabadegyetem lideboomi Intézetében.

Professzor Douma jól ismert többek között 15 kötetből álló Etikai Tanulmányairól (Ethische Bezinning) is, melynek számos kötetét magyarra is lefordították. Nem régen megjelent könyvei az Orvosi etika (1970), a Keresztén etika alapjai (1999) és a az Ószövetség nyomában című (Following the Path of Old Testament) 6 kötetes tanulmánya. Professzor Douma szintén széles körben közzismert „Etikai tanácsok” címmel 1982 óta rendszeresen a Nederlands Dagblad-ban megjelenő rovatáról.

Professzor Douma részt vett a Holland Kormány eutanáziával és orvosi etikával foglalkozó bizottságának a munkájában. 1986 és 1996 között „A meg nem született gyermekek védelmében” nevezetű holland szervezet elnöke volt.

1996-ban a Holland Kormány az „Official in the Order of Oranje-Nassau” címmel tüntette ki.

Kozma Zsolt

1935-ben született a Szolnok-Doboka vármegyei Árpáston, édesapja református lelkész. Középkoláit a Zilahi Református Wesselényi Kollégiumban és a Kolozsvári volt Református Kollégiumban végezte, itt tett érettségi 1952-ben. Az érettségi után letartóztatták és kommunistaellenes szervezkedés miatt 5 évre elítélték. 1954-ben amnesztiával szabadult.

Teológiai tanulmányait Kolozsvárott végezte 1954 és 1958 között. Egy évig volt segédlelkész a Kolozsvár-belvárosi gyülekezetben, majd Magyarországon szolgált 1960-tól 1976-ig.

Doktori vizsgát 1974-ben tett, dolgozatának címe: *JHVH cselekvésének teológiai felfedezése a szabadítás eseménysorozatában.*

1974-től a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet oktatója, előbb héber és görög nyelvet tanít, majd 1980-tól a gyakorlati tanszék adjunktusa, 1986-tól tanszékvezető professzora.

Oktatói munkája mellett jelentős egyházi tisztségeket is betöltött. 1991-től két évig az Országos Lelkészei Tanács elnöke, 1990-től 1994-ig zsinati tagként a Paróchiális Könyvtárbizottság elnöke, a Református Szemle, majd a Protestáns Szemle szerkesztőbizottságának tagja.

Teológiai tudományos munkássága nem köthető egyetlen szakterülethez, ilyen értelemben a régi erdélyi polihisztorok örökségét hordozza. Kutatói érdeklődése átfogja az ó- és újszövetségi hermeneutika és exegézis, a gyakorlati teológia, különösen az igehirdetés kérdéseit, teológiai felismeréseit igyekszik alkalmazni a közegyház, a közélet, a magyarság aktuális problémáira.

Jelentős számú publikációja jelent meg erdélyi és magyarországi egyházi és kulturális szakfolyóiratokban, tanulmányköteteken.

Önálló könyvei:

Kis Ágenda, Kolozsvár, 1986.

Bibliai Fogalmi Szókönyv (szerk.), Kolozsvár, 1992.

Alkalmas és alkalmatlan időben, Kolozsvár, 1993.

Jézus Krisztus példázatai, Gödöllő, 2002.

Önazonosság és küldetés, Kolozsvár, 2001.

Hagyomány és időszerűség, Kolozsvár, 2002.

Állj elő az Igével! Kolozsvár, 2002.

Teológiai idegen szavak, kifejezések, szólások szótára. Kolozsvár, 2005.

A Károli Gáspár Református Hittudományi Egyetem és a Debreceni Református Hittudományi Egyetem honoris causa doktora. 2001-ben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától Károli Gáspár díjat kapott.

Lenkeyné Semsey Klára

1930. október 8-án, Prügyön született, a középiskolát Nyíregyházán, teológiai tanulmányait Sárospatakon és Debrecenben végezte, 1955-ben szerzett lelkészi oklevelet.

1955 óta dolgozik néhány éves megszakítással a Debreceni Református Teológiai Akadémia Újszövetségi Tanszékén előbb tanársegédként, 1974-től 1978-ig a Zsinati Tanulmányi Iroda előadójaként, majd 1978 óta első nő-professzorként, 1999 óta egyetemi tanárként.

1990-ben, mint az egyetem dékánja kezdeményezi a hitoktató képzést, az egyszemélyes tanszékek bővítését, valamint a későbbi Debreceni Egyetemmel való társulást, ezzel mindmáig meghatározva az intézmény fejlődési irányát.

Lelkipásztor-nemzedékeket oktat az újszövetségi görög nyelvre, később gyakorlati, az igehirdetéshez használható exegézisre. Ennek a bizonyosságai az Exegézistől a prédikációig c. sorozatban megjelent kommentárjai a Pásztori levelekhez (1988-1990). Ezt a gyakorlati exegézist valósította meg prédikációiban, konferenciái előadásában, majd 1979 és 2004 között a Doktorok Kollégiuma Újszövetségi Szekciójának elnökeként végzett munkájában.

Fő kutatási területei az évek során: az Apostolok Cselekedetei, újszövetségi kortörténet, a nők szerepe az Újszövetségben (1993), a Pásztori levelek, majd a János evangéliuma és levelei. Doktori értekezésének témája a nők újszövetségi szolgálata (1980), így lett előkészítője a nők lelkesszé szenteléséről szóló sajtóvitának, s az erről szóló zsinati döntésnek. Legújabb könyve, János apostol leveleinek magyarázata 2005-ben jelent meg „Az eljövendő világ erejével e világban” címmel. További munkásságáról nagyon sok szakcikke, egyházi folyóiratokban megjelent tanulmányai, igehirdetési tanúskodnak.

2003-ban tudományos és oktatói munkássága elismeréseként Károli Gáspár díjat kapott.

Schweitzer József

1922-ben született Veszprémben, felsőfokú tanulmányait 1941 és 1947 között az Országos Rabbiképző Intézetben, valamint a Pázmány Péter Tudományegyetemen folytatta.

1945-től Budapesten vallásanár, majd 1947-től 1981-ig pécsi rabbi, 1964-től az Országos Rabbiképző Intézet óraadó tanára, 1985-től 1997-ig főigazgatója. 1994-től országos főrabbi.

Λ Magyar Tudományos Akadémia doktora.

Kutatási területe a zsidó teológia és vallástudomány, a magyar zsidóság története és vallásos élete.

Munkásságáért 1997-ben Széchenyi-díjat kapott.

Szakfolyóiratokban rendszeresen publikál.

Főművei: A Pécsi izraelita Hitközség története

Λ Tolna megyei zsidók története

Szűcs Ferenc

Teológiai tanulmányait a Budapesti Református Theológiai Akadémián végezte 1960-1965 között. Lelkészképesítő vizsgát 1966-ban tett. Az EVT ösztöndíjával az Edinburgh-i Egyetem Teológiai Fakultásán tanult 1969-1970. között. Doktori fokozatát a Budapesti Theológiai Akadémián szerezte 1985-ben, „Az *imago Dei* értelmezése a Barth-i és a Barth utáni teológiában” című dolgozatával.

Az 1988/89-es tanévben egy szemeszteren át a Princeton Theological Seminary (USA) kutatói ösztöndíjasa.

1965 és 1987 között lelkészi szolgálat Főton, Érdligeten és Pomázon, 1979-től 1984-ig egyidejűleg spirituális a Budapesti Református Teológiai Akadémián, 1980-tól 1985-ig mb. előadó a Rendszeres Teológiai Tanszéken, 1983 és 1985 között mb. tanár a Vallástörténeti és Bibliai Teológiai Tanszéken, 1986 óta kinevezett tanszékvezető teológiai professzor a Rendszeres Teológiai Tanszéken, 1999-ben egyetemi tanári kinevezés, 1986 és 1988 között dékán, az 1988/89-es tanévben dékán-helyettes. 2004-től a Károli Gáspár Református Egyetem rektora.

Oktatói és tudományos kutatói munkája mellett több jelentős egyházi tisztséget is betöltött. 1992-től 1996-ig, majd 2003-tól a Zsinat Tanulmányi Bizottságának elnöke.

A MRE Doktorok Kollégiumának főtikára (1992-1996), később alelnöke, majd 2003-tól elnöke.

Több külföldi egyetem vendégtanára és meghívott előadója.

2001-ben a kulturális minisztertől Károli Gáspár díjat kapott.

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet honoris causa doktori címmel tüntette ki.

Publikációinak száma jelentős, több magyar és külföldi egyházi szakfolyóiratban folyamatosan publikál. Fő kutatási szakterülete a rendszeres teológia, azon belül is a keresztyén etika és annak hatása, érvényessége a modern korban.

Önálló könyvei:

Dogmatikai prolegomena, Budapest, 1991.

Teológiai Etika, Budapest, 1993.

Hitvallásismeret, Budapest, 1996.

Etika - Tanári kézikönyv és feladatok, Budapest, 1997.

Tükör által.... Válogatott tanulmányok, Budapest, 2004.

Barend Johannes van der Walt

Barend Johannes van der Walt 1939-ben született Potchefstroom városában, a Dél-Afrikai Köztársaságban. Legfőbb kutatási területe a vallásfilozófia reformátori, kálvinista szemszögből való vizsgálata. Afrikai kulturális kérdéseket tárgyaló számos írása jelent meg. 1974 és 1999 között az IRS (Institute for Reformational Studies) intézet igazgatója, ezzel egy időben filozófiaprofesszor a Potchefstroomi Keresztyén Egyetemen. „Bennie” önálló kötetek tucatját és tanulmányok százait jelentette meg. A Sárospataki Református Teológiai Akadémia Keresztyén Filozófiaintézete *Man and God: the transforming power of Biblical religion* (University of Potchefstroom, 1997) c. művének magyar nyelvű kiadásán dolgozik: *Ember és Isten: a Biblia vallásának átalakító ereje*. Az IRS igazgatói székében töltött éveit rangos konferenciák egybehívása fémjelzi, máig tagja különböző tudományos szervezeteknek. Felesége Hannetjie (néé Loock), négy gyermekük és öt unokájuk van.

AKADÉMIÁNK KORÁBBI TANÁRAI

Dr. h.c. Benke György

tanszékvezető teológiai tanár

Falusi parókián születtem Hejőpáiban, 1931. november 8-án. Mindhárom fiútestvéremmel együtt a Sárospataki Református Gimnáziumban végeztem a középiskolát – nyolc gimnáziumot -, ahová lelkipásztor édesapám, nagyapám és lévita-tanító dédnagyapám is járt. Az érettségi után a Sárospataki Teológián folytattam tanulmányaimat, de csupán az első évet végeztem ott, mert a teológiát állami nyomásra bezárták és a pataki teológus diákok zömével együtt Debrecenben tanultam tovább és szereztem lelkési oklevelet 1956-ban.

Első segédlelkési évemet Csengerben töltöttem, majd onnan Sárospatakra helyeztek át Darányi Lajos és Ujszászy Kálmán kérésére. Itt először gyülekezeti, majd egyházkerületi segédlelkész lettem, végül püspöki titkárként dolgoztam, de mindvégig benne maradva a gyülekezeti-igehirdetői szolgálatban. Közben az Egyházak Világtanácsától nyert ösztöndíjjal Glasgowban, a Trinity Collegeban tanultam postgraduális diákként. Itt főképpen újszövetséget és gyakorlati teológiát hallgattam. Hazajöve Sárospatakon egy évig egyházkerületi ösztöndíjat kaptam, elkészítve ezalatt disszertációm. Ezt, az akkor részben ideológiai (egyházpolitikai) okok miatt, részben a tudományos fokozatok elnyerését szabályozó törvény hiánya miatt a Debreceni Teológia nem fogadta el.

Darányi Lajos püspök-főnököm nyugdíjba menetelével egyidőben kezdődött el önálló gyülekezeti munkám. Először Sajóvelezden voltam lelkipásztor közel tíz évig (1964-1972), majd gyermekeink iskoláztatása miatt a kisebb mezőkövesdi gyülekezetbe kerültünk, akkor már öt gyermekkel. Tíz év múlva a sárospataki Tudományos Gyűjteményekbe kerültem, ahol igazgatóként dolgoztam (1983-1986) négy évig. Innen a Miskolc-tetemvári gyülekezet hívott meg lelkipásztorának, és az itteni intenzív gyülekezeti-és a nemsokára lehetőségként adódó hitoktatói-munkát feleségemmel, Király Ildikóval együtt végeztem szintén tíz évig. Gyülekezeti lelkipásztorként különböző egyházmegyei és egyházkerületi tisztségeket töltöttem be. Az egervölgyi egyházmegyében sajtóelőadó majd tanácsbíró és főjegyző voltam, a borsodi egyházmegyében főjegyző, majd az egyházkerületben szintén főjegyzőként dolgoztam. A gyülekezeti-lelkipásztori munkákkal párhuzamosan végeztem tanulmányi munkákat. Az egyházkerületben a rendszeres teológiai szakcsoportban dolgoztam, országos szinten pedig az újszövetségi és a gyakorlati szakcsoportnak voltam a tagja. Egyházunk különböző újságjaiban és folyóirataiban több mint 100 cikkem és tanulmányom jelent meg, és az etikai, egyháztörténeti és homiletikai témakörben megjelent könyveim száma is tíz fölött van. 1996-ban a Whitefield Theological Seminary-től (Lakeland, Florida, USA) honoris causa doktori címet kaptam.

A Sárospataki Teológiára 1996-ban kaptam meghívást a Gyakorlati Teológiai Tanszék ellátására. A gyakorlati tárgyakat tanítottam (homiletika, liturgika, poimenika és katechetika), és a gyakorlati szemináriumi munkát vezettem, 1996-1999 között. Közben a teológia dékánja voltam két évig, és a sárospataki kollégium közigazgatója szintén két évig. Mint dékán igyekeztem a külföldi - főleg angolszász - kapcsolatokat ápolni, mint közigazgató pedig szívügyemnek tartottam, hogy a kollégium három intézménye között – Teológia, Gimnázium Gyűjtemények – az együttműködést és a kollegialitást elősegítsem.

Sárospatakról – diákkoromtól kezdve – az egymás és a „kívülállók” iránti nyitottságot és a missziói lelkületet hordozom magamban. Hálás vagyok a különböző státusokban eltöltött időért és kapott lehetőségekért. A kapott idők és alkalmak soha vissza nem térnek, ezért Istentől rendelt felelősségünk, hogy diákként, lelkipásztorként, tanárként ki-ki éljen a kapott lehetőséggel, kamatoztatva a neki adott talentumokat és megőrizve, továbbadva a rábízott kincseket.

Bereczk Ágnes

Zenetanár

Miskolcon születtem 1971. november 12-én. Középiskolai tanulmányaim alatt már kántori oklevelet szereztem a Berkesi Sándor Liszt-díjas karnagy által vezetett nyári Országos Kántorképző tanfolyamon 1985-ben, Debrecenben.

Főiskolai tanulmányaimat a Debreceni Egyetem Liszt Ferenc Konzervatóriumában végeztem, ahol 1994-ben karvezető-szolfézs-zeneelmélet tanári, majd 1998-ban egyházzeneész oklevelet szereztem. Közben a REZEM titkáraként dolgoztam, majd óraadóként a Debreceni Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola kántor szakán és a Hittudományi Egyetemen.

1994-től Berkesi Sándor ajánlásával óraadóként, majd főállású zenetanárként dolgoztam a Sárospataki Református Teológiai Akadémián. Itt feladatom volt az ének-zene tárgyainak: zenetörténet, hymnológia, szolfézs, zeneelmélet, egyházi ének és harmónium oktatása. Átvettem a Berkesi Sándor által alapított vegyeskart is, mellyel sok szép eredményt értünk el, mind belöldi, mind külföldi szolgálatok alkalmával.

Eközben 1991 óta folyamatosan oktatója vagyok az Országos Nyári Kántorképző tanfolyamnak.

2001 szeptemberétől a Szerencsi Scholtz Jenő Zeneiskola szolfézs tanzakának vezetőjeként tevékenykedem. Lakóhelyem Debrecen, ennek vonzáskörzetében, Sárándon kántori munkakört látok el.

Berényi József

spirituális

Dunaszentgyörgyön születtem sokgyermekes szegény parasztcsaládban. Budapesten érettségiztem, jeles eredménnyel. Teológiai tanulmányaimat a debreceni Tudományegyetem Hittudományi karán végeztem, szintén jelesen. Senior, nagytemplomi segédlelkész, majd 1945-től a Mester utcai gyülekezet lelkipásztorként szolgáltam tovább. Egyházmegyei tanácsbíró, missziói előadó, zsinati póttag, *Az Út* szerkesztőbizottságának tiszántúli tagja lettem. Az ébredés népéhez tartoztam. Gyülekezetünk a lelki megújulás egyik központjává lett.

Az '50-es évektől sok üldöztetés ajándékát kaptam. '55-ben letiltottak a szószekről, de beosztottak a debreceni Teológia Újszövetségi Tanszékére, tanulmányi szabadságra. Ekkor készítettem el *Élő gyülekezet* címmel az Efezusi levél gyakorlati magyarázatát. 1956 áprilisában visszahelyeztek a gyülekezetbe. Szeptember 28-án 3000-en voltunk együtt országos hírűvé vált csendesnapunkon. 1958-ban Bojtra internáltak, rendőri segítséggel öt kisgyermekkel. 1988-ban rehabilitáltak.

1991. augusztus közepén telefonhívásra jöttem Sárospatakra. Munkaszerződést 1992. szeptember 1-jén kötöttem az Akadémiával. Mint teológiai tanár nyertem alkalmazást. A lelkigondozás mellett – amelyről az előző *Évkönyvben* részletesen beszámoltam – 1996-ban már 3 évfolyamon vezettem a homiletika gyakorlatokat. Elméleti órákat is tartottam. *Az ígéhirdetés csodája*, melyet John Stott hatására szerkesztettem, a *Miatyánk* és a *Rúth könyvének* evangélizációs üzenetei írásban is megjelent.

1997-ben kezdtük volna a mellém kirendelt szenior és esküdtfelügyelő segítségével megszervezni a teológus gyülekezetet. Az Akadémia akkori vezetőségének más elképzelése volt. Életkorom miatt is kértem felmentésemet.

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia Keresztyén Filozófiaintézete 2002-ben adta ki C. H. Spurgeon-nek egy aforizmagyűjteményét az én fordításomban, *Az ember Krisztusban is csak ember* címmel.

Mit üzenek a mai hallgatóknak? – Csak az vállalja ezt a hivatást, aki kész elveszíteni életét Krisztusért és az Evangéliumért. Így érdemes és boldogságos.

Dr. Bodó Sára

egyetemi docens

Kocsordon, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében születtem, 1959. február 22-én. Az általános iskola ideje alatt hegedülni is tanultam, s így nyerhettem felvételt a debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskolába, ahol 1977-ben érettségiztem. Az érettségi után zenei képzettségemet hasznosítottam, s évekig énekeltem a Debreceni Kodály Kórusban.

Teológiai tanulmányaimat a Debreceni Református Teológiai Akadémián 1981-1986 között végeztem, ahol 1986-ban tettem le az I. Segédlelkésvizsgát. Segédlelkésvizsvégzetem a Teológián töltöttem, mint esküdtfelügyelő. Ebben a feladatkörben elsősorban az Internátus mindennapi ügyeit intéztem, de lehetőségem nyílt lelkésvizsvégzetek végzésére is. A II. lelkésvizsvégzet után 1987-ben lelkésvizsvégzet oklevelet szereztem.

Lelkipásztori szolgálatomat 1987. szeptember 14-én kezdtem a Budapest-Budafoki Református Egyházközségben, ahol egy évig dolgoztam. A gyakorlati szolgálat sok olyan elméleti kérdéssel szembesített, amelyekben szükségesnek tartottam a továbbképzést. Mindez elsősorban a katechetika és a lelkigondozás speciális kérdéseire vonatkozott, s ezért bekapcsolódtam a Budapesti Református Teológiai Akadémián szervezett katechetikai műhely munkájába.

1988. őszétől a Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközségben folytattam lelkésvizsvégzet szolgálatomat, ahol az általános lelkipásztori feladatok mellett kiemelten katechétaként, hitoktatóként dolgoztam, illetve családlátogatásokat végeztem.

1990-ben lehetőséget kaptam arra, hogy ösztöndíjjal Hollandiában tanulhassak, amelynek eredményeképpen nyolc hónapot töltöttem Kampenben, a Theologische Universiteit hallgatójaként. Tanulmányaimban itt is elsősorban a katechetika és a lelkigondozás kérdéseivel foglalkoztam, és az egyetemi előadások mellett megismerkedtem az ottani Katechetikai Központ munkájával, programjaival. Látva ennek az intézetnek a tevékenységét, könyvtárának felépítését, katechéta-napjainak sikerét, elhatároztam, hogy amint lehetőségem nyílik, Magyarországon is kezdeményezem egy hasonló intézet felállítását.

Hazatérve, 1991 őszétől a Debreceni Református Teológiai Akadémián a Gyakorlati Teológiai Tanszéken kaptam megbízást arra, hogy adjunktusi beosztásban katechetikát és poimenikát, s részben más gyakorlati teológiai tárgyakat tanítsak.

1992-ben sikerült megvalósítani korábbi elképzelésemet, és egy nyertes pályázat segítségével a Gyakorlati Teológiai Tanszék részeként megszervezhettem a Katechetikai Központot. Az Intézet könyvtára kb. 3000 kötetből áll, amit a hitoktatáshoz kapcsolódó egyéb segédanyagok (szemléltető anyagok, filmek, hangkazetták, cd-k) egészítenek ki. Lelkigondozói továbbképzésem egyik fontos része volt, hogy a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen 1996-ban egy posztgraduális képzés keretében mentálhigiénikus

oklevelet szereztem. Ezt nem csak a lelkigondozás elméleti tanításában hasznosítottam, hanem a teológiai hallgatók lelkigondozásában is felhasználtam.

Az érdeklődésem a katechetika mellett egyre inkább a pásztori pszichológia felé fordult, ezért folyamatosan részt vettem az Evangélikus Hittudományi Egyetem posztgraduális tanfolyamán a pasztorálpszichológiai szekció munkájában. A Debreceni Református Hittudományi Egyetem doktori képzésébe 1999 őszén nyertem felvételt. Doktori dolgozatomat a gyász témakörében írtam „A gyász, mint a keresztyén ember krízise és a lelkigondozás lehetőségei” címmel. A disszertációhoz kapcsolódó kutatáshoz egy éves ösztöndíjat kaptam a Lipcsébe, az egyetem teológiai fakultására (Theologische Fakultät der Universität Leipzig). Doktori disszertációm 2001 őszén védtem meg *summa cum laude* eredménnyel.

A Református Pedagógiai Intézet felkérésére megírtam a 8. osztályos hitkönyvet „Kövess engem” címmel, amely 2001-ben jelent meg.

Oktatóként több felsőoktatási intézményben is taníthattam a gyakorlati teológia tárgyait. A Sárospataki Református Teológiai Akadémián így tölthettem el 1999/2000-ben egy tanévet, ahol katechetikát és gyakorlati bibliamagyarázatot tanítottam. A tanártársak befogadó szeretete és a hallgatók részéről megtapasztalt bizalom, tisztelet és ragaszkodó érdeklődés máig maradó élmény maradt.

A Debreceni Református Hittudományi Egyetemen részt vettem a pasztorálpszichológia szakirányú továbbképzési szak megszervezésében, amelynek szakfelelőse vagyok. Jelenleg is ebben az intézményben, a Gyakorlati Teológiai Tanszéken dolgozom docensi beosztásban. Óraadóként a Nyíregyházi Főiskolán, a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán és a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetében tanítok.

Borsiné Kusztos Ildikó

tanársegéd (Újszövetségi tanszék)

Református lelkész. Teológiai tanulmányait a Debreceni Református Teológiai Akadémián végezte. Gyülekezeti szolgálata mellett látta el az oktatói munkát Akadémiánkon, melynek keretében a 2001/2002-es tanévben görög nyelvet oktatott.

Demeter Gyula

latin nyelvtanár

Emlékezem, hogy emlékeztessenek...

Tanúskodom, hogy hű tanítvány lehessenek

Napokkal ezelőtt kedves megkeresés érkezett hozzámm, melyben a Sárospataki Teológiai Akadémia visszaemlékezést kér az elmúlt 10 esztendő eseményeit összefoglalni készülő évkönyve részére, tekintettel a Kollégium fennállásának 475. éves jubileumára, ünnepélyére is.

Ahogy elolvastam, Petőfi sorai ejtettek rabul:

„Óh, lassan szállj, és hosszan énekelj

Haldokló hatyúúm, szép emlékezet!”

Tudom különben, hogy „kötve” vagyok, és válogatnom kell még akkor is, ha a nagy évforduló talán kissé szabadabb kezet ad az emlékezésre.

10 évvel hadd kezdjem hát. Azzal, mellyel annak idején pataki vándordiák lettem. Pataki, mert akit az Alma Mater egyszer igazán magához ölelt, hiába dalolgatja el, hogy „Nem lesz hazám többé Patak már!”, viszi magával ki-ki a maga Patak-darabját, és minduntalan vágyik vissza, jóllehet megtanulta és megtapasztalta, hogy: „Nincsen itt maradandó városunk...” (Zsid 13,14). Vándorok vagyunk. Diákok pedig egy életen át, mert: „Diák marad az ember, amíg él, /Leckéjét a sírig tanulja, /S nehezebb folyvást a réginiél.” (Reviczky).

Nekem itt most az a nehéz lecke, hogy mit hagyjak el, és mit hozzak közel. 10 esztendőt hadd idézzek hát újból, de mos már a közelmúltból. 1996-ban a Pataki Diákok Miskolci Baráti Társasága emlékkönyvet jelentetett meg „Tanúim lesztek” címmel, „Vallomások, megemlékezések Sárospatakról és a 465 éves Református Kollégiumról, a magyar honfoglalás 1100. évében” alcímmel, elnökünk Palumbo Gyula kezdeményezésével és megvalósításával felelős kiadóként is, aki már 2003 óta végakarata szerint a pataki temetőkertben pihen, és a hálás patakidiák-miskolciak síremléket állítottak hamvai fölé.

Végül, mint legcélrányosabb visszaemlékezést adom azt az 1 híján 10 esztendőt, melyet dr. Bertha Zoltán volt tanártársam után töltöttem hetente „visszajárva” a latin órák ellátásával azon Teológián, melynek egykor magam is hallgatója voltam. 1951-ben, amikor Patakon megszüntették a Teológiát, az oda átköltöző Kis-internátusommal újra lakója lettem - már családsként - akkor alakítva ki részünkre lakást az első emeleti északi folyosó végében. Vándorutam ekkor és itt sem ért még véget. 1952-ben államosítás történt.

Miskolc-Diósgyőrbe kaptunk áthelyezést az akkor Kilián, ma Diósgyőri Gimnáziumba. Együtt Palumbo Gyula tanártársammal, kivel már 21 éves „patakiság” kötött össze. Miskolcon meg újabb 51 esztendő, ebből 22 az iskolában, amiről azt vallottuk, amit Mikes mondott: „Úgy szeretem Rodostót, hogy nem tudom feledni Zágont!” Új iskolánkban egyébként megbecsülésben volt részünk. Talán azért is, mert elődeink is hosszan vándoroltak!

47 évig tanítottam a Kiliánban. Az utolsó, nyugdíj előttiékben, könyvtárosként. Jólesik visszaemlékezni, hogy vallásóráim is voltak a Kiliánban, és hogy a Diósgyőri Református Egyháznak gondnoka lehettem dr. Szőnyi György lelkipásztorsága idején. Ma is presbiter vagyok.

Nem dicsekvésképpen, de jóleső visszaemlékezés az elmúlt 10 év dokumentum gyarapodása is, még ha a múlt időre figyelmeztetik is a földi vándort. Így: a Kövy Sándor életrajz. 1999; Eötvös József emlékérem arany fokozata. 2000; Emléklap a Sárospataki Teológiai Akadémiától. 2001; Oklevél. Pedagógiai díj. Miskolc Megyei Jogú Város. 2004; Gyémántoklevél. Debrecen 2005.

Vén diák üdvözlője, köszöntése és hálája hadd hangozzék el végezetül, aki ott lehetett már kis „mendurként” ősi Skólája 400 éves jubileumán, és megélte a 475. előzetest 2006 március Idusán az akkor, ott egybesereglettek között legeltesebbként elgondolva, itt és most pedig le is írva:

„Én iskolám, köszönöm most neked
Hogy az eljött élet-csaták között
Volt mindig hozzám víg üzeneted.
Tápláltad tovább bennem az erőt
Szeretni az embert és küzdeni
S hűn állni meg Isten s ember előtt...”(Ady)

Az Isten éltesen és áldjon tovább az Ő szent akarata szerint!
Annak nevében kérjük, „Aki tegnap és ma és örökké ugyanaz.” (Zsid 13:8)

Győri Anikó
német nyelvtanár

A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett német nyelvtanári oklevelet, előbb a Debreceni Református Gimnáziumban, majd a Sárospataki Református Gimnáziumban dolgozott nyelvtanárként. Intézményünkben a német nyelvet óraadó tanárként tanította 1998-tól 2004-ig.

Dr. Horváth Barna

teológiai tanár

„Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne félj és ne rettegj, mert veled van Istened az Úr, mindenütt, amerre csak jársz.” (Józsua 1,9).

Tíz év summája

Csodálatos élmény mutatkozik abban, ahogy Isten az 1990-es rendszerváltozásban visszaadta létezésünk jogát és a szabad tevékenység megbízását. Amikor az Úr, a történelem Ura egyszerre ajtót nyit minden irányba, akkor erőt is ad az erőfeletti helytálláshoz. Az, hogy Ő az ígéret szerint velünk van, egyben parancs is arra, hogy vállaljunk minden terhelést, minden szolgálatot.

Sajószentpéter-Nagytemplomi lelkipásztorként, a Borsod-Gömöri Egyházmegye espereseként megkaptam még ráadásul a Zsinati és Zsinati Tanácsí tagságot, a teológiai tanárságot, a miskolci Bölcsész Egyesület óraadó tanári funkcióját, a Teológiai Szemle szerkesztőbizottsági elnökségét és a miskolci Katechéta-képzés feladatát. A megnyílt lehetőségekhez igazodva, már nem is a legaktívabb életkorban, de még emlékezve az 1948-as ébredés Lélektől áthatott hitbuzgalmi kihívásaira, elkértük és megkaptuk az erőt ahhoz, hogy helyt álljunk különféle megbízásokban.

Kerületünk Elnökségének megbízásából örömmel vettük a különféle feladatokat. Ezek mind az egyházépítést szolgálták. Az volt a cél, hogy a nagy „túlélőt”, Egyházunkat az elhanyagoltság helyenként romos állapotából működőképessé tegyük amennyiben ez rajtunk áll.

Ebben a munkában a Sárospataki Teológián, az újraindulás első éveiben az egyházi ének és zene tanítása volt a feladatom. Később az egyházismeret és egyházjog tanítását bízták rám. Mindkét tantárgy lazán illeszkedett a tanmenethez, így jutott idő a kötetlen beszélgetésekre is. Az ifjúság láthatóan jobban vette saját problémáink megbeszélését, mint a száraz dogmatikát, vagy a részben már túlhaladott joganyagot. Vezérfonalként Kuyper: *The glorious Body of Christ* c. könyvét vettük, amit Szabó István fordításában a Kálvin Kiadó megjelentetett. Egyházjogból Szentpéteri Kun Béla klasszikus műve, valamint új törvényalkotásunk volt a tananyag.

Ezeken túlmenően a rendszerváltozás két irányban is jelentős változásokra nyitott kaput. Címszavakban jelölve: publikációk és utazások.

1. A tárgyalat időszakban a Református Egyház, a Reformátusok Lapja, a Teológiai Szemle és a Sárospataki Református Lapok rendszeres cikkírója voltam. Ezen kívül a Teológia támogatásával a Kerület és az Egyházmegye segítségével kiadásra került *Kegyeleti Ügyelet, Egy év a szószéken*, valamint az *Adalékok Igrici község önkormányzatának kezdeteihez* c. kiadvány. A Kálvin Kiadónál megjelent *Utolsó idők* c. dolgozatom. Más forrásokból a Lévay emlékkönyv és a Sajószentpéter műemlék templomának leírása jelent

meg. Legutóbb már nyugdíjasként, Gazda István esperes utódossal közös szerkesztésben az Egyházmege költéségén jelent meg: a Borsod-Gömöri református papok történelemkönyve c. tanulmány.

2. Utazások: A svájci (Bossey-Zürich) két szemeszternyi ösztöndíj fo-lyományaként, valamint az esperesi és tanári funkcióból adódóan a követke-ző küldetésekben jártam: Athén, Amsterdam, Siegen (NSZK), Herrnhut, USA kétszer, Izráel kétszer, Bécsben több alkalommal az Oberwarti konfe-rencia előkészítő bizottságában, valamint Rómában és Varsóban. Pontosabb és kronológikus rendbe tett felsorolás e rövid jelentésben nem fér el.

Végül üzenet a jövő nemzedékének: becsüljék meg az Egyház számára nyílt nagyobb lehetőségeket. Szent elkötelezettséggel munkálkodjanak azon, hogy az evangélium örömhíre, Krisztus szabadítása eljusson széles e világra. Munkálja üdvösségünket a Theologia!

Kálmán Zsuzsanna

francia nyelvtanár

A kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemen sze-reztem magyar-francia szakos diplomát 1974-ben. 1990-től vagyok a Sárospataki Református Kollégium Gimná-ziumának tanára. A vizsgált időszakban néhány csoport-nak taníthattam a Teológiai Akadémián is francia nyelvet. A hallgatók között számos korábbi tanítványom is volt. Így a nyelvtanulás, a szakmai nyelv tanulmányozása mel-lett elmélyültek az emberi-lelki kapcsolatok is. Tevékenységünket a szakmai munka mellett a két intézmény közötti kapcsolattartás fontos és hasznos lehetőségének tekintetem. A nyelv ismeretének köszönhetően néhány teoló-giai hallgató (Tar Zsuzsanna, Major Zsolt, Tarsoly Eszter, Madai Éva) fran-ciaországi ifjúsági konferenciákon vett részt. A francia nyelvet országos szin-ten is nagyon kevesen tanulják, beszélik. Létszámbiány miatt sajnos az intéz-ményben is megszűnt a nyelv tanulásának lehetősége. A nyelveket tanuló, világot járó fiatal teológusok számára az örökérvényű Kölcsey-gondolatot ajánlom: „Meleg szeretettel függj a hon nyelvén!, mert haza, nemzet és nyelv, három egymástól válthatatlan dolog; S ki ez utolsóért nem buzog, a két elsőért háromra kész lenni nehezen fog. ...soha ne feledd, miképpen idegen nyelve-ket tudni szép, a hazait pedig lehetőségig mívelni kötelesség!”

Karcza Sándor*internátusvezető, könyvtáros*

1985-ben érettségiztem a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában. Még abban az évben felvételt nyertem a Debreceni Református Teológiai Akadémiára (ma DRHE), ahol 1992-ben lelkészi diplomát szereztem. Segédlelkészi évemet a DRK Gimnáziumának Fióinternátusában töltöttem, mint internátusi nevelő, lelkigondozó. 1992 decemberében szenteltek fel református lelkipásztorná. 1993-ban fél évet töltöttem az USA-ban tanulmányúton (Louisville Presbyterian Theological Seminary, Kentucky), melynek keretében meglátogattam olyan amerikai presbiterianus gyülekezeteket, amelyek a „Friends of Sárospatak Alapítvány” révén támogatták a Sárospataki Református Gimnázium és Teológiai Akadémia újraindulását és folyamatos fejlődését.

Az SRTA meghívására 1993 szeptemberében kerültem Patakra, ahol az SRTA beosztott lelkészeként különböző feladatokat láttam el. 1993-1996: seniori és esküdtfelügyelői teendők, a teológus fióinternátus vezetése; 1995 és 1996 szeptemberében pataki teológus hallgatók egy csoportjával a hollandiai Hattemben az IRTT (International Reformed Theological Training) kurzusán vettem részt; 1996-1998: az SRTA könyvtárosaként a Teológiai Akadémia tanszéki könyvtárainak kialakításában, a TINLIB (Integrált Könyvtári Rendszer) bevezetésében, a Teológiai Akadémia könyvállományának feldolgozásában munkálkodtam.

1998 márciusa óta a Monostorpályi Református Egyházközség lelkipásztora vagyok. 2003 óta a Debreceni Református Egyházmege pénztárosaként is tevékenykedem.

Köszönettel tartozunk azoknak a külföldi és magyar intézményeknek, egyháznak és magánszemélyeknek, akik könyvadományaikkal vagy anyagi áldozatukkal nagyban hozzájárultak a Teológiai Akadémia Könyvtárának kialakításához és fejlesztéséhez. Fontosnak tartom, hogy a lelkipásztori szolgálatra készülő teológus hallgatók egy jól felszerelt könyvtárban, könnyen kezelhető könyvtári rendszerben jussanak hozzá a szükséges szakkönyvekhez, forrásanyagokhoz. De legalább ennyire fontos, hogy a teológushallgatók használják is ki ezt a lehetőséget. Hiszen hitben és tudományban gazdagon kell kimenni arra a „munkamezőre”, ahol sokszor erejüket meghaladó feladat vár az MRE lelkipásztoraira, határon innen és túl.

A gyorsan változó időben is örökre aktuális marad Patak jelmondata: „Féljétek az Istent, és neki adjatok dicsőséget!” (Jel 14,7)

Kun Zsuzsna*zenetanár (Gyakorlati teológiai tanszék)*

Miskolci ének- és zenetanárként a kórus vezetését és a himnológia oktatását vezette a 2000/2001-es tanévben.

Dr. Mészáros István

püspök, tanszékvezető teológiai tanár

Gondolatok a Teológiai Akadémia évkönyvéhez az 1996-2006-ig terjedő időre vonatkozóan az előtörténet szoros összefüggésében

Ismeretes, hogy életkorom miatt a 2003. évben nyugdíjba vonultam, a Teológiai Akadémián az oktatói feladatomban a 2003 júniusában végbement vizsgáztatásokkal véget ért. De az is ismeretes, hogy az intézmény újraindításában és az oktatásban a rendszerváltás után, püspöki tiszteimből következően is cselekvően részt vettem. Ennek előzményei viszont a terjedelem rövidre szabott volta ellenére is rövid szakmai önéletrajzot kívánnak. Ebben csak a legfontosabb mozzanatok szerepelhetnek.

Ismeretes, hogy az önéletrajzi visszatekintésnek hosszabb távlatban az egész életutat megvilágító szerepe van.

Egyszerű, de személyes hitben gazdag földműves családban születtem a Bodrogi Pácin községben 1929-ben. Ez nekem később a kegyelmi kiválasztásnak és az elhívásnak jeleit mutatta. Anyai nagyanyám szinte prófétailelekkel beszélt arról az időről, amikor én Isten szolgája leszek. Erőtlén látóképessége miatt az imádságos könyvből, szinte az iskolai időszak előtt, innen tanultam meg a folyamatos olvasást. Gimnáziumi tanulmányaimat Sárospatakon végeztem, itt érettségiztem. A magammal vitt lelki kincsek kamatai tovább növekedtek. Ehhez járult az a sajátságos körülmény, hogy a Felvidék visszacsatolása következtében már az ötödikes gimnazista is legációba mehett, az ünnepeken igehirdetési szolgálatokat végzett. Korábban 14 éves korig az ünnepi gyülekezetlátogatást a mendikáció előzte meg. Ebben is folyamatosan részt vettem. A legációs szolgálatokat 1944 pünkösdjén, 15 éves koromban kezdtem, teológiai tanulmányaim befejezéséig minden ünnepen gyülekezetekben szolgáltam ünnepi legátusként. Így megismertem korán a gyülekezeteket, úgy is, mint Isten népét. A Teológiára való jelentkezésben, majd a gyülekezeti szolgálat végzésében ez nagy segítséget jelentett.

Teológiai tanulmányaim éveit az ateista államhatalommal való ütközésnek sok mozzanata jelentkezett családomban is, személyes vonatkozásban is. 1951-ben az utolsó évet már a Debreceni Teológián végeztük. Jellemző adat, hogy 1951 nyarán, mesterkéltségi politikai indoklás következtében édesapám letartóztatásban volt, e nyáron minden mezőgazdasági munkát földünkön saját kezemmel végeztem. Debrecenből kerültem segédlelkészi szolgálatra. Szükséges megjegyezni, hogy teológus éveim alatt igen intenzíven foglalkoztunk a filozófiatörténet akut problémáival, éppen az ateizmus jelenségtörténetét vizsgálva.

Szolgálati időm első éveiben 6 helyen végeztem segédlelkészi szolgálatot, majd 29 évig a kisgyőri gyülekezetben szolgáltam, mely családiás lelki otthon és védelmet jelentett számunkra feleségemmel és itt született 3 gyermekünkkel. E gyülekezetet érintette a háború utáni ébredés pozitív hatása, akik a lelkipásztortól mindenkor az élő Ige üzenetét várták.

Röviden összefoglalva e léggör volt intenzív teológiai tanulmányaim ihle-tője és gazdagítója. Itt erősödött meg bennem a már addig is kialakult véle-mény, hogy a teológia feladata a legmagasabb tudományos szinten is, az Isten országának építése, a gyülekezet folyamatos lelki újulásának a szolgálata. Bármilyen kultúrtörténeti kontextusban ér is a kihívás, a teológus, a teológia feladata a szükséges párbeszéd mellett, az Isten élő kijelentésének vigasztaló, újító, a téves gondolkodást olykor ítéletes hangsúllyal kiigazító üzenetének a hirdetése. E nehéz terheket jelentő időben megerősödött bennem az a meg-győződés, hogy az egyház tanítói szolgálata biztonyságtételének szerves része, hogy e szolgáltatnak minden ágazatában a Krisztus élő testét kiábrázoló jelek-re kell utalnia. Ennek áldott eredményeként, szolgálatom későbbi időszaká-ban is, gyülekezeteink életének kérdései állottak szolgálataim és imádságaim középpontjában. Egyházunk bővülő intézményrendszere is megújító áldáso-kat a folyton megújuló gyülekezetekből nyerhet.

Az úgynevezett szakmai önéletrajzhoz tartozik annak a megvallása is, hogy bizonyos negatív tényezők nem akadályoztak meg a teológiai tudomány művelésében, sőt pozitív kihívásokat is jelentettek Isten élő Igéje közelében.

A személyemet érintő negatív egyházpolitikai megnyilvánulások lelke-mben a hitvallástétel motívumait ébresztették. E rövid életrajz keretében csak kettőt említek. 1964-ben ösztöndíjra szóló meghívást kaptam a Princeton-i Teológiára. Ennek elfogadására nem kaptam lehetőséget, egyszerűen nem kaphattam nyugati útlevelet. Csak 1983-ban kerülhetett erre sor, amikor a Princeton-i szeminárium elnöke, James McCord levélben megírta, hogy el-nökségének ez az utolsó éve, később már nem hívhat meg.

Doktori fokozat elnyeréséért is beadtam kérelmemet az 1960-as évek ele-jén. Az ehhez szükséges dolgozatot is beadtam, melyet elfogadtak. Doktori vizsgára azonban csak 1978-ban kerülhetett sor. Isten kegyelméből hitben hordoztam e tényezőket meghasonlás nélkül és megalkuvás nélkül. Boldog vagyok, hogy e jelenségek ellenére mindhárom gyermekem a lelkipásztori hivatást választotta, és ezt a mai napig örömmel végzi.

E rövid összegzés motívumai a teológiai oktatás jövőbeni feladatainak kör-vonalait is elének vetítik. Szükségesnek látom említeni e szakmai életrajz kereté-ben, hogy a sajátos kedves falusi környezetből a nyolcvanas évek közepén Mis-kolcra kerültem, és ott szolgáltam az avasi gyülekezetben 20 esztendeig. Az is-mert társadalmi változások következtében a város lakosságának létszáma felduz-zadt a kollektívizálás kényszere folytán ideköltözött falusi lakossággal, akik egé-zen új és szokatlan körülmények között próbáltak itt meggyökerezni, otthonra találni. A rendszerváltás következtében ez a gazdasági és szociológiai képlet to-vább bonyolódott, többek között a kohászat termelői tevékenységének zsugoro-dásával, ez új helyzet gyülekezeti, egyházi vetületei is nyilvánvalókká lettek. Nincs lehetőségünk itt az új missziói helyzet részletesebb elemzésére, csupán azt az ismert problémát említem, hogy nehezzé vált a gyülekezeti határok meghúzásá-nak a feladata a város korábbi településtörténeti helyzetéhez képest, mivel a vá-roson belüli migráció, költözés mozgása is felgyorsult. Bizonyára más nagyváros-ban is ismert az a körülmény, hogy a keresztelés után a konfirmációig eltelt idő-

ben a fiatal házások jelentős része már máshová költözött, így ha ők nem jelentek, már nehéz megtalálni őket, vagy esetleg már más gyülekezet területén, vagy más városban laknak, mert az elhelyezkedés kényszere folytán a városból is elköltöztek. E nehéz missziói képlet szükséges, hogy vonzataival együtt a teológiai oktatásban is ismert legyen. Sokat írtak már arról, hogy az európai gondolkodásban, a filozófiatörténetben nem a várt optimista fordulatok következtek be, sőt a hanyatlás nyilvánvaló jelei mutatkoznak. Az egzisztencializmus sajátos módon kérdőjelezte meg a racionalizmus optimizmusát. A „cogito, ergo sum” tétele bizonyos távlatban magában hordozza a kételkedés érveit. A „cogito” hatalmas, látszólagos kibontakozása mellett és ellenére, a „sum” a vagyok, vagyis az emberi élet értelme és értékei súlyos veszteségeket szenvedtek. Ezek kegyetlen történeti tények. A keresztyén etika területén ebben a vonatkozásban bőven van a teológiának feladata. Talán az újkori teológiai újlás jegyében fel kell újítanunk a neves középkori gondolkodó teológus, Canterbury Anselmus tételének értelmét: „credo ut intelligens” – hiszek, hogy tudjak, hogy értem a dolgokat.

Az előbbi gondolatok szoros közelében kell szólnunk az ún. posztmodern korszak sajátos gondolkodásbeli és etikai nyomorúságáról, az agnosztikus életérzés uralmáról. A relativizmus uralma mindent megkérdőjelez, és az embert ismeretelméletileg és etikailag a nihil felé sodorja. Az emberi gondolkodásnak régi dilemmája ez, melyet az igazság iránti szkepszis határoz meg. Egy új nézőpontot tár elénk Jézus bizonyásgtétele, amikor nem valamiféle elméletet, hanem az ő személyét jelenti ki igazságnak: „Én vagyok az út, az igazság és az élet”. Ez az igazság szabaddá teszi az embert azzal, hogy az életet és az igazságot szoros kapcsolatba hozza (Jn 14,6; 18,37-38). Korszakunk nyomasztó történelmi jelenségei között a bibliai megváltástan jegyében szólnunk kell arról is, hogy az ismert kultúroptimizmus ellenére az emberi történelem válságjelenségei megállíthatatlannul globális jelleget hordoznak. Az ember, a népek, a kultúrák a tudományos fejlődés következtében közel kerültek egymáshoz, de ez nem megbékélést, hanem félelmet jelent. A válságok, a háborúk nem korlátozódhatnak többé egy országra, vagy egy földrészre. Az ember alapvetően nem változott, és ezért az informatika tudománya, a kommunikáció eszközeinek hatalmas fejlődése a félelemnek, a terrornak formájává válnak. A globalizmusnak ez a tartalma nem megbékélést, hanem kiszámíthatatlan veszélyeket jelent a felebaráti közösségre. Az egyház, az egyházak megújulása hozhat globális gyógyulást. Azért kell imádkoznunk, hogy az egyházak, a gyülekezetek ilyen értelemben közeledjenek egymáshoz. A népek, a keresztyén felekezetek nemes történeti identitása megmaradhat, de szükséges ez identitás evangéliumi értelmezése jegyében a folyamatos gyógyulás és közeledés. Így a missziológia, ezen belül a kultúrmissziológia sajátos hangsúlyt nyerhet. Az újszövetségi értelemben vett prófétai ajándéokra az egyháznak ebben a vonatkozásban is nagy szüksége van.

Teológiai professzori tevékenységem idején a rendszeres teológia hatalmas területét próbáltam ismertetni a hallgatókkal. A rendszeres teológia újkori története irodalmában és nézőpontjaiban igen gazdag. Szükségesnek tartottam a szakterületek sajátosságait és mély összefüggéseit felmutatni a hallgatók előtt. Ezt szolgálta a teológiai enciklopédia oktatása is, melyre az első évek között került sor.

Az utóbbi években, évtizedekben a teológiai etika kérdéseinek időszzerű vizsgálata a teológiai irodalomban nagy hangsúlyt nyert. A szociológiai, ökológiai, gazdasági kérdések tárgyalására sok tanulmány született. Néha elsikladni látszott, de többnyire érvényre jutott az a szempont, hogy az etikának a dogmatikával szoros kapcsolatban kell maradnia, hogy teológiai karaktere, bizonyoságtevő egyházi hangsúlya nyilvánvalóvá legyen. A hallgatók szerették e témakört és több dolgozatot is írtak e gazdag témakör ihletése nyomán.

Teológiai Akadémiánk jövőbeli életére és működésére Isten országa szolgálata jegyében, egyházunk és gyülekezeteink épülésére a kegyelmi ajánlékok gazdagságát kívánom, és kérem a lelkipásztori szolgálatra felkészülő fiatalok életén keresztül is.

Szabó Klára
német nyelvtanár

1976-ban végeztem a kolozsvári egyetem filológiai fakultásán, magyar-német szakon. 14 évig tanítottam a baróti líceumban. 1992-től tanítok a Sárospataki Református Gimnáziumban. A férjem Erdélyben lelkészként, itt nevelőtanárként dolgozik. Két felnőtt fiam van.

A Teológián óraadóként tanítottam 7 évig német nyelvet. Nagyon sok diák választotta a német nyelvet, olyan megfontolás alapján, hogy később a teológiai szakirodalmat eredetiben olvashatják. Rendszerint három csoportban tanítottam Hartmut Aufderstanze, Heiko Bock, Mechtilde Gerdes és Helmut Müller szerzők 3 kötetes „Themen” című tankönyvcsaládját. A könyvek végigtanulása alkalmassá tette a diákokat arra, hogy utolsó éven szaknyelvet és szakszövegeket tanulmányozzanak. Sok diák tanulta szívesen a nyelvet, mert a külföldi utazások, esetleges külföldi ösztöndíjak terveik között szerepeltek. A nyári nyelvtanfolyamok különösen kedveltek voltak, hiszen a Németországból érkezett Wiarda házaspárral élőben is gyakorolhatták a nyelvet. Lehetőség nyílt hosszú és tartalmas beszélgetésekre és vitákra. A diákokat nagyon érdekelték erdélyi lelkészfeleségként szerzett élményeim, tapasztalataim. Én is sok mindent megtudtam a felvidéki, kárpátaljai és délvidéki diákoktól, az ott élők nehéz, megpróbáltatásokkal teli életéről. Azt hiszem, hogy ezek a nyári beszélgetések is hozzájárultak ahhoz, hogy gyülekezeti lelkészként testvérkapcsolatokat ápoljanak határon túli magyarokkal. Ha jelenlegi diákjaimtól, vagy azok szüleitől dicséretet hallok a falu lelkészéről, aki valaha diákom volt, kicsit úgy érzem, mintha nekem is részem lenne benne.

Dr. Takács Andrásné*zenetanár*

Tiszalúcon születtem 1942. április 29-én. Az általános iskola alsó tagozat négy osztályát a tiszalúci Állami Általános Iskolában végeztem. A felső tagozatot bejáró diákként Miskolcon, a Tóth Pál Általános Iskolában (Miskolcon a Palóczy utcában) folytattam, ezzel párhuzamosan az Egressy Béni Zeneiskolában hegedű és szolfézs tanszakon tanultam.

1956-ban nyertem felvételt a miskolci Zenei Gimnáziumba, valamint a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola szolfézs-karvezető szakára. 1961-től a miskolci Zeneoktatói Munkaközösség tagjaként zeneóvodai és zenei előképző csoportokat tanítottam. Ugyanebben az évben nyertem felvételt a miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola Tanárképző tagozatára, majd ugyanitt 1964. június 13.-án „Zeneiskolai szolfézs tanári” diplomát nyertem. Tanári pályámat 1964 szeptemberében Encsen kezdtem az ottani Állami Általános Iskolában ezzel együtt az Encsi Gimnáziumban. Az 1964. évtől kezdődően három kórust is szerveztem és vezettem, egy általános iskolai gyermekkart, egy gimnáziumi női kart és az encsi felnőtt vegyes kart. Az első tanítási évben a gyermekkórossal arany oklevelet nyertünk az encsi járási kórusversenyen. Az 1965. évben az általános iskola tanulóival a Kacsóh Pongrácz: János Vitéz című daljátékot tanítottam be. A daljátékkal falujáró fellépéseket szerveztünk, nagy sikereket értünk el, a bevételeket pedig az árvízkárosultak részére ajánlottuk fel.

Férjhez mentem 1967. évben. Férjem állatorvosként dolgozott Göncön és környékén, emiatt Göncre költöztünk. Göncön született három gyermekünk, 1967-ben András Attila, 1969-ben Dénes Ákos, majd 1973-ban született meg Péter Tamás nevű gyermekünk.

1969. szeptember 1-jén kértem áthelyezésemet a Gönci Állami Általános Iskolába. Ekkor bíztak meg az iskola Úttörőcsapatának csapatvezetői feladatával, emellett persze ének-zenét tanítottam. Megszerveztem az iskolai furulyazenekart, fellépéseinket siker kísérte. Röviddel ezután felvételt nyertem a Budapesti Népművelési Intézet Felsőfokú Karvezetői Szakára, majd 1973-ban sikeresen befejeztem itteni tanulmányaimat.

1973. év végén Sárospatakra költöztünk, férjem is itt kapott állást a Bodrogközi Állami Gazdaságban. 1974 szeptemberében áthelyezéssel kerültem a Sárospataki II. Rákóczi Ferenc Gimnázium tanári karába.

A Gimnáziumban ifjúsági vegyes kart szerveztem, majd női és kamara együtteseket is sikerült alakítanom. Azokban az években kétévenként megrendezett nagyszerű Diáknapok megyei versenyein arany, ezüst és bronz okleveleket szereztünk az énekkar, szólóének, valamint a kamaraegyüttesek kategóriákban.

„Kiváló Munkáért” miniszteri kitüntetést kaptam 1981-ben, az iskolánk fennállásának 450. évfordulóján, az akkori művelődési minisztertől, a Rákóczi Gimnáziumban megtartott országos tanévnyitó ünnepségen.

1986 szeptember havában elfogadtam a Comenius Tanítóképző Főiskola akkori tanszékvezető tanára invitálását, a Főiskola ének-zene oktatásában való részvételre. Áthelyezésem után az ének zenét és tantárgy-pedagógiát, majd a gyakorlati képzést végeztem, ezen kívül a szolfézs, hangképzés, zene-történet, karvezetés tantárgyakat oktattam.

A Főiskolán az 1988. évben megszerveztem a női énekkart és a vegyes kart. Országos Főiskolai Énekkari Találkozókon, 1991. április 4-6. napokon, Kaposváron megrendezett Óvó- és Tanítóképző Főiskolák IV. Országos Kórustalálkozásán a Főiskolai Kamarakórus és a Nőikar kiemelkedő teljesítményéért miniszteri dicséretet is kapott. 1995-ben Békéscsabán, 1997-ben Budapesten szerepeltünk mind a női, mind a vegyes karokkal, ahol kiváló és elismerő okleveleket szereztünk.

1996-ban, hagyományteremtő céllal, évenkénti rendezésben elindított sárospataki Kórusok Találkozója rendezvényein, a Főiskola vegyes karával és a női karral szép sikerrel szerepeltünk. 1998. december 13-án a Főiskola női kara és a Református Egyházközség Énekkarával közösen adtunk nagyszerű műsort. Állandó résztvevői voltunk a Főiskola rendezvényein, az évenkénti Karácsonyi hangversenyeink a diákság körében is nagy sikernek örvendtek. A Tantárgy-pedagógiai munkám legnagyobb eredménye az ének zene szakkollégiumban már végzett hallgatók munkahelyi, iskolai munkájában, szakmai sikerességükben nyilvánult meg. Sok növendékünk sikeres életútjában és szakmai sikerében érzem magam részesnek. Az első országos ének-tanítási versenyen Kaposvárott, 1995-ben Szép Zita ének-zene szakkollégista hallgató, maximális pontszámot szerezve első helyezést ért el. A Főiskola tanári karában végzett munkám kezdete óta, „patronáló tanári” megbízást láttam el. Több mint 10 éven keresztül vettem részt a Főiskola kihelyezett Levelező tanító szakos hallgatóinak képzésében a szlovákiai Kassán. A Bárdos Lajos Társaság által Budapesten az 1991/1992-es tanévben szervezett 1 éves „A Renaissance kor énekes zenéje”, majd az 1992/1993-as tanévi „A Barokk kor énekes zenéje” kurzusokon vettem részt. Szekszárdon, majd Kecskeméten Béres György: a „Gregorián zene”, Keszthelyen Párkai István és Széll Rita „Renaissance és Barokk zene karvezetői és stilizált tánc” oktatói kurzusokon is résztvettem.

Az 1995-ben és 1996-ban a Református Kántorképző Tanfolyamok munkájában, az egyházi ének, szolfézs, harmónium-tanítási feladatokkal és ének-karvezetéssel bíztak meg. Munkámat mindig magas szakmai igényességgel igyekeztem végezni. Ennek is tudható be, hogy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, 1995. február 17-én egyetemi diplomát szereztem. Szakdolgozatomat a „Sárospataki Diákdalok” címmel készítettem és sikerrel védtem meg.

A Sárospataki Református Teológia Akadémia dékánja felkérésére a 2000/2001-es tanév II. félévében, minden évfolyamon ének-zene és karvezetés órákat tartottam, majd vizsgáztattam a hallgatókat. Nagy örömmel végez-

tem a rám bízott feladatot, és örömet fokozta, hogy kevés kivétellel, olyan hallgatókat képezhettem, akik élethivatásként végzik tanulmányaikat.

A Sárospataki Református Egyházközség Lorántffy Zsuzsanna Nőszövetsége újjáéledésének alapítója, megbízott kultúrfelelőse és tagja vagyok. A Református Egyházközség vegyes karát 10 éve vezetem. A közelmúltban ünnepeltük fennállásunk kerek évfordulóját. Fellépéseink egyházi ünnepeinken állandók, de határon túli és más Egyházközségekben tartott kórus-hangversenyeken és találkozókön is rendszeresen szerepelünk.

A Sárospataki Református Egyházközség presbiteri tisztére másodszor is megválasztottak 2005-ben.

Török István

óraadó tanár (Rendszeres teológiai tanszék)

Református lelkész, a Sárospataki Református Gimnázium vallástanára. Akadémiánkon a filozófia tárgyat tanította és ehhez kapcsolódó szemináriumokat vezetett. Gimnáziumi internátusi vezetőtanárként felügyelte a Kosuth internátusban az ott lakó teológusok gimnazisták közötti szolgálatait és feladatait.

Vadnai Zoltán

tanársegéd (Újszövetségi tanszék)

Nagybarcai református lelkész. Teológiai tanulmányait a Debreceni Református Teológiai Akadémián végezte, majd Svájcban volt ösztöndíjas tanulmányúton.

Az Újszövetségi tanszéken 1999-től 2005-ig dolgozott tanársegédként. Görög nyelvet oktatott, szemináriumokat vezetett és újszövetségi exegézis tárgyból tartott kurzusokat. Jelenleg a Debreceni Református Hittudományi Egyetem adjunktusa.

Victor István

lelkipásztor, vallástanár

1996. Elmúlt ez első, „hősi korszak” kialakult a Teológia rendezett, akkreditált életrendje. Volt már arra alkalmas professzori kar, engem kedvességből otffelejtettek a Hitvallásaink oktatására. (Egy újévi, püspöki fogadáson külön köszöntöttem Püspök urat, mint tanársegédje. Meghökken: „mióta vagy te nekem tanársegédem?” Mondtam, hogy amióta a Hitvallások ismeretét tanítom. Elgondolkodott: „csakugyan, azt nekem kellene tanítanom.” Így kerültem bele ebbe az évkönyvbe.)

Szakmai önéletrajz.

Képesítem alapvető meghatározója, hogy pataki diák vagyok. Igaz, a nyolc osztályos gimnázium harmadik osztályába kerültem ide a háború után. De egyrészt kisgyermekkorom kedves olvasmánya volt Komáromi János: Pataki diákok c. könyve, másrészt az akkori teljesen, szeptembertől karácsonyig egyfolytában bentlakásos diákelet olyan jellem- és közösségformáló erő volt, ami meghatározott. Lelki szülővárosom is Patak; az akkori nagy lelki ébredéshez tartozó diákevangélizáción jutottam hitre és elhívásra. A Theológiát már Pesten kezdem és végeztem (Patakon egy évig lehettem volna theologus, aztán, ahogy Nagy Barna professzor jött haza Pestről a végső tárgyalás után: „academia nostra finis!”.) A theologusok többségét Debrecenbe irányították, én csak két hétig, mint cserediák voltam ott. Megdöbbentem a helyzet különbségén: Pesten, mintha sziget lett volna a theologia, a politikai helyzettől függetlenül folyt a tanítás, szolgálatra felkészítés (mindnyájan be voltunk osztva valamelyik pesti gyülekezetbe). Debrecenben minden professzori tiszt egyházkormányzati állás volt, hatalmi pozíciókkal és elkötelezésekkel.

Szolgálati beosztásaim: segédlelkész a Budapest-Szabadság téri egyházközségben, segédlelkész Szabadszálláson, segédlelkész az Uzd-Borjád-Sárszentlőrinc "önálló missziói szórványközpontban"(ilyen egyházalkotmányunkban sosem volt, a kirendelésem közölte így), amit megbízásra missziói egyházközséggé szerveztem. Majd meghívással Hejce egyházközségbe jöttem, ehhez kaptam megbízást Vilmány, Hernádcéce, Arka, Boldogkőújfalú, Abaújpár gyülekezeteibe. Mikor 1989-ben visszakaptuk a pataki gimnáziumot, azonnal jelentkeztem vallástanárnak. Ezzel teljesedett be a még 1956-ban, Nagy Barna professzoron keresztül kapott elhívásom, amit 2003-ban bekövetkezett nyugdíjazásomig töltöttem be.

Közben 1991-től az akkor alakuló „előadó-gárdában” kaptam feladatot, a Hitvallásaink ismerete tárgy előadására, egy rövid ideig az Újszövetségi Szentírás-ismeretre, majd homiletikai gyakorlat vezetésére. 2000-ben, egyrészt a kellő minősítéssel rendelkező professzori kar kialakulására tekintettel, másrészt, mivel a gimnáziumi munka lekötötte fogyó erőmet, szomorúan bár, de abbahagytam a Theológián végzett szolgálatot.

Az egyházi közéletben hivatalosan 1988-90 között mint zsinati tag szerepeltem. Nem hivatalosan sokkal inkább, az abaúji lelkészértekezleteken, mint a „szolgáló egyház teológijával” szemben állandóan tiltakozó hozzászóló.

Üzenet a következő nemzedéknek:

Hitünknek, az egyház létének, működésének egyetlen fundamentuma a Krisztus Evangéliuma. Ezen alul adva még egyháztagnak lenni is értelmetlen, lelkipásztornak még inkább, sőt mások lelkét romboló, kárhozatra juttató dolog. Akkor is, ha a mai korban megint kezd „jó szakma lenni a papi ipar”. Ezért egyrészt szeretném, ha a professzori kar nagyon komolyan venné a felvételi vizsgát, nem csak az intelligencia, hanem a hit és hitélet vonalán. (Nem egy felvételi vizsgán vettem részt, és láttam a nagy különbséget az ott elhangzó nagyon szép kijelentések, majd a további hozzáállás és magatartás között.) Másrészt nem a hazabeszélés miatt, hanem komoly meggondolás alapján kérem a professzori kart a hitvallásaink komolyabban vételére. Úgy is, hogy ne tudhassák le a leendő lelkipásztorok az első évvel a kapcsolatot hitvallásainkkal, hanem a későbbi tanulmányaik során, elsősorban a rendszeres teológia területén, de még az exegézisben, majd a gyakorlati teológiában is állandó kapcsolatban és kontrollban legyen velük a tanítás. Bár a II. Helvét hitvallást aláírók szent alázattal vállalták, hogy a szentírás alapján lehet őket jobbra tanítani, de erre még nem került sor.

Jó hát Isten Igéjének ezeket az összefoglalásait komolyan venni, hiszen végül minden lelkipásztor esküt is tesz, hogy az Igét ezek alapján fogja hirdetni.

Virágh Sándor

óraadó tanár (Gyakorlati teológiai tanszék)

Sárospataki református lelkész. Teológiai tanulmányait a Debreceni Református Teológiai Akadémián végezte. Gyülekezeti szolgálata keretében részt vesz az akadémia rendezvényeinek lebonyolításában, gyakorlati lehetőséget biztosít a teológiai hallgatóknak. A 2001/2002-es tanévben az ének-zene tárgyat tanította Akadémiánkon.

IN MEMORIAM

Barcza József

(1932-2004)

nyugalmozott tanszékevezető egyetemi tanár

Kunszentmártonban született 1932. július 22-én, ahol édesapja akkor – később Dögén – református lelkipásztor volt. Középiszkolába Sárospatakon járt – az 1945/46. tanév kivételével, amit a Svájcban (Institut auf dem Rosenberg, Sankt Gallen) töltött. Érettségit Patakon tett 1951-ben és az ottani Teológiai Főiskolára iratkozott be, de az már politikai intézkedések következtében nem nyithatta meg a tanévet. Teológiai tanulmányait ebből következően Debrecenben végezte, ahol Török István professzor tanítványai közé tartozott. Első lelkészsképesítő vizsgáját (1956) követően Dögén volt segédlelkész, majd Sárospatakra került. A Kollégium diktatórikus lefejezése után egyházi kézben maradt Tudományos Gyűjtemények Nagykönyvtárának munkatársa lett. Az edelényi egyházközség meghívta lelkipásztornak 1966-ban, ahol 1975-ig szolgált.

Időközben megnősült, felesége Szilágyi Katalin szintén teológiát végzett, négy gyermekük született.

A Magyarországi Református Egyház Doktorainak Kollégiuma 1972-ben megalakult. Főtitkára, Makkai László professzor, ragaszkodott ahhoz, hogy annak legyen egyháztörténeti jellegű kutatóintézete, tudományos főmunkatársa pedig Barcza József legyen. Így költözött Debrecenbe családjával, ahol vezette a Közép-keleteurópai Reformáció-történet Kutató Intézetet.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltárát 1995. január 1 – 1996. május 31 között igazgatta. A Sárospataki Református Teológiai Akadémia Egyháztörténeti Tanszékeének élén 1994-től nyugalomba vonulásáig, 1998-ig állt.

Doktori disszertációja az első kiadásban 1980-ban megjelent *Bethlen Gábor, a református fejedelem* című könyve volt. Doktori fokozatot és kutatóprofesszori rangot 1981-ben kapott.

A református egyháztörténet-írás jeles nemzedékéhez tartozott. E nemzedék tagjai a Zoványi Jenő, Révész Imre és mások nevével fémjelzett örökséget vették át és művelték magas színvonalon. Barcza József azon kevesek egyike volt, akiknek munkássága le is zárt ezen a területen egy nagy ívű és gazdag termésű korszakot.

Dienes Dénes

Csorba László

(1919- 1977)

nyugalmazott lelkész, óraadó teológiai tanár

Miskolcon született 1919. augusztus 16-án. A Miskolci Református Lévay József Gimnáziumban érettségizett 1936-ban. A Sárospataki Teológián tanult, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1943-ban.

Főiskolai senior volt Sárospatakon (1941-1942), tábori lelkészképző tanfolyamon vett részt (1942), bejegyzett segédlelkész Miskolcon (1942), segédlelkész Nemesbikken (1943) és Miskolcon (1943-1945). Püspöki titkár Miskolcon (1945-1953). Közben helyettes lelkész Sajókeresztúron (1951). Lelkipásztor Mezőnagymihályon (1953-1992. szeptember 1-ig, nyugdíjba meneteléig). A Református Iszákosmentő Misszió munkatársaként is tevékenykedett. Nyugdíjasként a Sárospataki Teológián óraadó volt, bibliaismeretet tanított.

Tisztségei: egyházmegyei missziói előadó (1951-1953), egyházkerületi missziói előadó és tanulmányi bizottsági tag (1957-1958).

1949-ben házasságot kötött Exner Verával. Gyermekeik: Mária és Péter (1950), László (1951) és Sára Veronika (1960).

1997 júniusában halt meg.

Csorba László a háború utáni református ébredés gyermeke majd munkása volt. Az evangélium iránti következetes hűség jellemezte. A lelkipásztori szolgálat iránti alázatos elkötelezettségére jellemző, hogy mezőnagymihályi négy évtizedes szolgálata során gondozta Ecsér tanya reformátusait is, hóban, esőben, sárban kerékpárral, ha lehetett, ha pedig nem, akkor gyalog járva meg rendszeresen a több kilométeres mezei utat.

Az igei vezetés gyakorlatában élt, sok áldott tapasztalattal. Amikor Nagymihályra helyezték, hogy Miskolc város szocialista építését ne zavarja evangéliumi munkája, kétségeinek eloszlatását kérte Istentől, s ezt olvasta a Bibliában: *Vannak juhaid a te ruházatodra, és kecskebakok mezőnek árul. És elég kecsketej a te ételedre, a te házad népének ételére és szolgálóleányaidnak ételül (Péld 27, 26-27)*. Nemsokára igen súlyos betegségbe esett, élethalál között volt napokig. Több mint harmincan látogatták meg, s mindenki egy csupor tejet hozott ajándékba. *Sapientí sat!*

A mennyei örökséget nem volt hajlandó felcserélni az evilági érvényesüléssel, ezért a szocialista állam számára megbízhatatlan volt. Így, amikor az egri gyülekezet megválasztotta lelkipásztorául, az Egyházügyi Hivatal megakadályozta, hogy betölthesse az ottani állást.

Szentírásismerete rendkívüli volt. A teljes írás összefüggéseiben kereste naponta Isten üzenetét, és adta tovább evangéliumi igehirdetéseiben.

Csöri István

(1916-2000)

nyugalmazott lelkész, tiszteletbeli tanárunk

1916-ban született Megyaszón földműves családban. Tanítója javaslatára tanították, középiskolai tanulmányait Sárospatakon végezte. Itt végezte teológiai tanulmányait is, majd ezután az Angol Internátusban volt felügyelőtanár.

Kassán tábori lelkészi tanfolyamot végzett, majd Mezőcsáton volt segédlelkész. Innen Miskolcra került és kórházi lelkészként dolgozott.

A háború alatt tábori lelkészként szolgált, majd 2 évet töltött orosz hadifogságban. Hazajövele után a Miskolc-avasi gyülekezetben szolgált, innen hívta meg szülőfaluja lelkésznek, ahol 1992-ig, nyugdíjba meneteléig szolgált.

Lelkészi munkája mellett jelentős helytörténeti, néprajzi, vallási néprajzi kutatómunkája, amelynek során elsősorban szülőfaluja és a Harangod vidéke egyháztörténetével, neves lelkész elődök életművével, a vidék vallásos életének emlékeivel és máig élő szokásaival foglalkozik. Szakterületéről jelentős számú publikációja jelent meg szakfolyóiratokban.

Denke Gergely

(1921-2003)

nyugalmazott lelkész, tiszteletbeli tanárunk

Családfáját az ellenreformáció idején hitük miatt Baranyából elűzött ősökre vezette vissza. Ő maga Dömsödön született. Már gyermek és ifjúkorában bekapcsolódott az aktív egyházi életbe, előbb a vasárnapi iskolán, majd a Keresztyén Ifjúsági Egyesületen (KIE) és végül a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségén (SDG) keresztül. Diákkorában több jelentős egyházi konferencián vett részt, megismerkedett a népi írók mozgalmával.

Előbb az Eötvös Loránd Tudományegyetemen tanult, majd pedig a budapesti Református Teológiai Akadémián. Előbb városi gyülekezetekben volt segédlelkész, majd pedig 1962-től nyugdíjazásáig a Bükk és a Mátra közötti szórványvidéket gondozta Egerből. Szolgálati körzetéhez 50 község szórványreformátussága tartozott.

1942 óta publikált egyházi és más szakfolyóiratokban, publikációs tevékenysége a rendszerváltás után megélénkült. Bekapcsolódott az újrainduló lelkészegyesületi munkába és a Soli Deo Gloria Református Diákmozgalom vezetőképzésébe.

A Doktorok Kollégiuma Egyháztörténeti Szekciójában dolgozott, kutatási területe elsősorban a 20. sz.-i magyar egyháztörténelem, különösen a két háború közötti belmissziós és diákmozgalmak történetének feltárása, a mai kor számára időszerű tanulságok megkeresése.

Évekig szerkesztette a „Lelkészegyesület” című lapot.

Galuska Imre

(1919-2002)

nyugalmozott lelkész, tiszteletbeli teológiai tanár

Kesznyéten község díszpolgára, a Doktorok Kolégiuma Néprajzi Szekciójának díszdoktora, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tiszteletbeli professzora, gyémántdiplomás kesznyéteni lelképásztor búcsuztatója
(Kesznyéten. 2002. október 12.)

Textus: Jelenések könyve 1,18b. Jézus Krisztus mondja: „Ne félj, ... nálam vannak a halál és a pokol kulcsai.”

Nagytiszteletű Galuska Imre lelképásztor testvérünk 1919. március 9 - én született Kesznyétenben, Galuska Imre és Turóczi Erzsébet református szülők gyermekeként. Egy leány-féltestvére volt édesanyai részről, aki azonban fiatalon meghalt árván hagyva két kicsiny fiát. Szülei gazdálkodó, parasztemberek voltak, akik 1930-ban adták gyermeküket a Sárospataki Református Gimnáziumba, ahol kitüntetéssel érettségizett. Innen egyenesen a Pataki Teológiára felvételizett, melyet 1944-ben fejezett be a II. lelkészképesítő vizsgával. Állandó résztvevője volt akkoriban a teológusok templomépítő táborainak. Közben 1942-ben tartalékos tábori lelkészképző tanfolyamot is végzett Kassán, ahol főhadnagyi rendfokozatot kapott.

1944-ben segédlelkészként szolgált a Bacskai, az Ujcsanálói, a Tarcali, a Nagyrosványi és a Szerencsi gyülekezetekben. A II. Világháború végén Kesznyétenben is végzett segédlelkészi szolgálatokat.

1949. augusztus 14-én iktatta be lelképásztori tisztébe - rajongásig szeretett faluja - Kesznyéten, melyet annak ellenére is elvállalt, hogy ő maga is tudta, mit jelent az embernek a saját otthonában a próféta tiszte. S valóban hosszú élete telve volt a próféták magányosságának, a nép részéről való meg nem értésnek, és Istentől kapott terheinek próbatételeivel.

1953-ban vette feleségül a berettyóújfalui Dobra Amandát, akivel házassága csak egyetlen jót kellett hogy nélkülözzön: a gyermekáldást. Sajnos, alig 20 évi páros élet után, tragikus hirtelenséggel elveszítette szeretett feleségét, aki minden tekintetben nagy úrt hagyott maga után férjében is, meg a gyülekezetben is, akik nagyon szerették a dolgos, kedves és mindig mosolygós nagytiszteletű asszonyt.

5 évi özvegyesség után feleségül vette Tisza Izabellát, Molnár Gyula református lelképásztor özvegyét, akivel 11 évet éltek együtt a kesznyéteni parókián. Ezzel a házassággal két - már felnőtt - leánygyermeket is kapott ajándékba, akiket mindig sajátjaiként szeretett.

Galuska Imre a tudós lelképásztorok közé tartozott. Nem volt gyakorlati teológus, nem fűződnek nevéhez konferenciák, evangélizációk, vagy nagy gyülekezeti megmozdulások. Ő csendben végezte szolgálatát, méghozzá oly területen, ahová a legtöbben nem merészkednénk. Helytörténettel, vallás- és néprajzzal, kultúrtörténettel és vallásszociológiával foglalkozott - tudós elmélyültséggel és nagy elszántsággal.

Az irodák, levéltárak és különféle hivatalok voltak az ő munkaterületei, termőföldjei az ő hűséges, gyümölcsöző szolgálatának. Két könyve, 20 dolgozata és számos cikke látott napvilágot, s ma már csak Isten tudja, hogy hány műve maradt befejezetlen, hiszen mindig dolgozott valamin, még akkor is, amikor szeme világának megromlása már-már vaksággal fenyegette.

A Doktorok Kollégiuma Néprajzi Szekciójának díszdoktora és több éven át elnöke, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tiszteletbeli profeszszora, Kesznyéten község Díszpolgára, gyémántdiplomás ny. kesznyéteni református lelkipásztor. Gondoltad volna-e Kesznyéten, hogy e csendes alázattal benned elrejtőző kicsiny ember ilyen nagy tudós volt?

1990-ben 71 évesen, összesen 46 év (ebből 41 kesznyéteni) hűséges szolgálat után ment nyugdíjba, „mint a megszedett szőlőtő”. Debrecenbe költözött nevelt lányához és családjához, akik szeretettel vették körül őt. Ez év őszén végzetesen megromlott az egészsége. Újra kórházba került, de családjával hazavitette magát mondván, nem akar embertelen körülmények között meghalni. Így otthon, kedves fotelében ülve, álmában hívta haza teremő Ura. 83 évet élt.

Fehérné Csomós Anikó (Kesznyéten)
(Megjelent: SRL 2002. dec. 29. p.)

Horkay Barna

(1908-2003)

nyugalmozott lelkipásztor, tiszteletbeli teológiai tanár

„Emlékezzetek meg a ti előjáróitokról, akik szólották néktek az Isten beszédét, és figyelmeztvén az ő életök végére, kövessétek hitöket.” (Zsid 13, 7)

Horkay Barna (1908-2003) Kistárkányban született. Felmenői minden nemzedéke adott legalább egy lelkipásztort a magyar református anyaszentegyháznak 1720-tól kezdve. Lelkipásztor lett ő is 1932-ben. Hitvalló magatartása miatt 1947-ben letartóztatták, október 17-től 1955. szeptember 5-ig volt a gulágon, családjától és gyülekezetétől (Nagyszöllős) 17 ezer kilométerre a fagyos Szibériában, Kolimán. 79 évesen adta át a szolgálatot Kárpátalján, majd az anyaországba áttelepülve 10 évig még lelkipásztorkodott Tiszaeszláron. Lelki atyja, istápolója volt sokat szenvedett kárpátaljai magyar népünknek.

A kárpátaljai ébredésnek és fogságának történetét megírta: A Keleti Baráti Kör. (Hollandia), 1998. című művében. A Sárospataki Teológiai Akadémia tiszteletbeli tanára volt.

Amikor Kocsi Csergő Bálint megírta a gályarabok szenvedésének történetét, fontosnak tartotta feltenni a kérdést, hogy miért vállalták a szenvedést és a halált, holott lehetőség nyílt számukra, hogy elkerüljék azokat. Még hitüket sem kellett volna megtagadni, elég lett volna hivatalukról lemondani. Ők

azonban nem választhatták ezt az utat, írja a szenvedések tüzén keresztülment református lelkész:

1. Isten dicsősége védelmében mindent, nyomorúságot, szenvedést semminek kell tartani.

2. Megszegni azt a hitet, melyet tettek az Istennek és a szent gyülekezetnek, mikor papokká lettek, igen felette nagy véték lett volna.

3. Az állhatatlanság elveszítette volna az eklézsiákat Magyarországon, sőt Magyarországot szabadságát is kockára tették volna.

A mártírok és a hitvallók élete, sorsa, halála, szenvedése sosem pusztán személyes ügy – állhatatosságuk mindig nagy összefüggésekben szemlélendő. HORKAY BARNA szenvedése és rabsága a magyar református lelképásztori hivatásnak és a hivatás méltóságának ügye, a magyar reformátusság ügye és egyetemes magyar ügy. Isten Horkay Barna rabságában, a fagyos Szibériában melengette magyarságunk és magyar reformátusságunk életét. A mártírok vére valóban magvetés: Polykarposzok, Szent Johannák, Husz Jánosok, magyar gályarabok, Zimányi Józsefek, Kovács Zoltánok, Horkay Barnák hitvalló szenvedései termik a jövődőt.

Krisztus az egyház feje, mi Neki tagjai. Ha a testben a mártírok és hitvallók helyét keressük, azt mondhatjuk, hogy ők a szív, mely a zsibbadt, halódó tagokba pumpálja az életet. Így dobogott Isten kezében Horkay Barna élete is.

Pataki diák volt. Az az iskola nevelte, amely kormányzót, miniszterelnököt, tudósokat, írókat, 1849-es mártírt adott a hazának. S adott a Krisztus bizonyágtételéért szenvedő gályarabokat és szibériai foglyokat, akik nélkül politikai bölcsesség, tudományos talentum, hősi önfeláldozás önmagában nem vezethet célhoz, mert horizontális (földi) síkon nyilvánul meg. A vertikális, a mennyei összefüggésbe a hitvalló élet kapcsolja be azokat.

Újszászy Kálmán a Patakot övező hegyekhez hasonlította a pataki diák lelki arcát. „Az ék-alakú hegyek az egyik legjellemzőbb vonását adják a pataki diákléleknek. Ha szerszámhoz lehetne hasonlítani ezt a lelket: nem olyan, mint a balta, amely tör, mint a reszelő, amely finomít, mint a fűrész, amely szabályosan differenciál; hanem olyan, mint a véső, mint az ék. Mint annak, úgy neki is rendeltetése a feszítés. Minden nagy pataki diák ilyen ék volt a magyar életben. Ék volt Kossuth a rendi Magyarország keményen összemalaterozott falában; ék volt Kazinczy a magyar nyelv és irodalom zsíros talaján; ék volt Tolnai Dali János a püspöki egyházkormányzat fejedelmekkel meg támogatott bástyájában.... És ék volt a többi névtelen is mind.”

Ék volt Horkay Barna is a hitetlenség egyre szélesebben terpeszkedő világában, amikor az ébredés Lelkével élt és prédikált. Ék volt Istent dicsőítő, bibliás életével egy hazug, szemfényvesztő, nagyokat mondó, fenevadat imádó világ vérrel összecementezett börtönfalában.

Patak adta a példát a feszítő erő gyűjtéséhez: amikor a Nagykönyvtárban meglátta a hívő fejedelem, I. Rákóczi György Bibliáját, elhatározta, hogy hozzá hasonlóan fogja olvasni a Szentírást – naponként két részt. S úgy is lett: egyetlen mindkét Szövetségből; így táplálkozott Isten Igéjével minden nap. Öröklül is ezt hagyja a pataki diákoknak: Isten szent Igéjének forró szeretetét.

Mindezekért pedig Istené a dicsőség, ahogy a Kollégium jelmondata is hirdeti: Féljétek az Istent és neki adjatok dicsőséget!

Övé a dicsőség Horkay Barna hitvalló életéért is, akinek haló pora fölött valóban elmondhatjuk az anyaszentegyház ősi bizonyágtételét:

Szentléleknek edénye volt ez,
Az élő Isten képe volt ez,
A Krisztus Jézus lakott ebben,
Volt Istentől nyert kegyelemben.

(Dienes Dénes)

Megjelent: Sárospataki Református Lapok, 2003. dec. 19. o.

Kiss Pál

(1926-2006)

nyugalmozott lelkipásztor, tiszteletbeli tanárunk

Az évkönyv szerkesztésének utolsó pillanatában kaptuk a gyászjelentést, hogy nyolcvanéves korában, 2006. július 3-án Miskolcon elhunyt.

Élete végéig Patak szerelmese, Akadémiánk hűséges öregdiákja volt, magát Nagy Barna szellemi gyermekének, tanítványának tekintette. Nagy Barna közvetítésével ismerkedett meg a barthi teológiával.

Egy rá nagyon jellemző személyes emléket hadd örökítsek meg. Még a 80-as évek közepén egyházlátogatóként érkezett hozzánk az erdőbényei parókiára. Kedvesen érdeklődött a család felől, hogyan érezzük magunkat a gyülekezetben. Utána engedelmet kért, hogy végignézhesse a könyvespolcomat és azonnal megakadt a szemé Barth dogmatikájának tizenhárom kötetén, amelyet nem sokkal azelőtt kaptam Svájcban a Barth-Institut által kiírt pályázat első helyezettjeként. A feladat Barth teljes magyarnyelvű bibliográfiájának összeállítása volt. Amikor ezt elmondtam neki, teljesen fellelkessedt és rögtön belefeledkeztünk valamilyen elméleti teológiai kérdésbe. Persze inkább ő beszélt, én a pályakezdő fiatal lelkész inkább lebilincselve hallgattam rögtönzött, de nagy tudásról, széles látókörrel és éles kritikai érzékről tanúszkodó előadását. Még a presbitérium előtt is megdicséért, hogy ilyen tudós és tudományszerető embert falusi parókián régen látott. Éreztem, hogy szívébe és megtisztelő barátságába fogadott. Ettől kezdve mindig szeretettel figyelte írásaimat, munkáimat, mindenre reagált, ha bármilyen rendezvényünk volt később a Teológián, örömmel vett rajta részt.

Lelkészi szolgálatát több évtizeden át a prügyi és a taktabaji gyülekezetben végezte, mellette doktorált, tudományos munkát végzett, cikkeket írt. A nehéz időkben is mindig szenvedélyesen kiállt az általa felismert igazságok mellett és ezzel a szenvedéllyel szerette Patakot és az Alma Matert.

Győri István

Kovács Zoltán

(1907-2002)

nyugalmozott lelkész, alapítványtevő

Bodrog partján van egy város...

Ha lenne még közöttünk valaki, aki kétségbe vonná Istennek, az emberi sorsot szeretetből irányító mindenhatóságát, - annak számára: - Istennek irántam való meg nem érdemelt kegyelmét teszi láthatóvá ez a mai nap, melyen kézhez vettem rubin diplomámat.

Arra nincsen időm, hogy életem minden eseményét megemlítsem, de kettőt elmondok. Mert kettős örömet jelent számomra ez a nap. Én ma nemcsak a 70 éve átvett lelkészi oklevélre emlékezem, hanem arra is, hogy 80 évvel ezelőtt, 1921-ben léptem át először a Kollégium kapuját bátyámmal együtt. A gimnázium három első osztályát a Nagyenyedi Bethlen Kollégiumban végeztem, de a románok kitessékeltek onnan bennünket.

Édesapám több gimnáziumhoz írt felvételünk érdekében, de csak Patakról kapott választ Csontos József igazgató úrtól: „Jöjjenek, van itt számukra hely.”

Áldott Istenem! - Azóta 80 esztendő telt el? 80 év óta szeretem Patakot?

Hol vannak tanáiraim? - Szilágyi Benő osztályfőnökön (latin), Novák Sándor (magyar), Batta István (matek), Zelles Lajos (történelem), Deák Geiza (rajz), H. Bathó János (ének-szakos) tanáiraim.

És hol vannak a volt osztálytársaim? Andrásfi Ferenc, aki mint tábori lelkész, a visszavonulás alkalmával inkább leszállt szolgálati kocsijáról, melyen megmenthette volna életét, de átengedte helyét egy súlyosan sebesült magyar baka részére. Őt aztán az utolérő orosz egységek ott az út szélén kivégezték. Hol van Bánya László, aki repülőgéppel hősi halált halt. Hol van Pálóczi Horvát György, akiről annyit tudok, hogy Afrika északi partvidékén a németekkel tárgyalt valami politikai ügyben amerikai megbízásból. S hol vannak Bartha Zoltán, Halász Károly, Cs. És L. Szabó Bélák, Lengyel Pál lelképásztorok és hol van dr. Szabó Lajos, a holtan is halhatatlan néprajzkutató?

Mi pedig itt vagyunk Horkay Barnával együtt Istennek kegyelméből.

Ennek a kegyelemnek másik igazolása a mai ünnepély. 70 évvel ezelőtt terítette vállaimra, itt Patakon, a papi palástot Farkas István püspökünk. Ezt a 70 évet szintén nem részletezem. Elég annyit elmondanom, hogy a Tiszáninneni Egyházkerület 14 gyülekezetében szolgáltam, mint segédlelkész. Innen Kárpátaljára kerültem, Nagyszőlősrre. Onnan még tovább keletre, Szibériába, ahol lelkészi oklevéllel fenyőerdőt irtottam, majd Omszkban kőművesmesterként folytattam. De Istennek kegyelme megőrzött - 88 hónapon keresztül a 40 fokos hidegben, mind a dülő fenyőfák, mind a rabok által épített omladozó kőfalak között. Azóta már palástom sincsen. A tiszai árvizek okozta károk pótlására lekerült vállamról. De Isten megengedte, hogy palást nélkül is hirdessem az életnek Igéjét, mely elsősorban engem győzött le, s lettem Isten megváltott örökös gyermekévé.

A 124. zsoltár utolsó előtti versévei búcsúzó: „Lelkünk megszabadult, mint a madár a madarásznak töriből. A tör elszakadt, mi pedig megszabadultunk.”

Áldja meg az Úr Patakot továbbra is időtlen-időlkig! Kívánja a 95. évét élő:

Kovács Zoltán ny.lelkipásztor
(Megjelent: SRL 2001. okt. 24. p.)

A szibériai fogoly hazatért

Rövid megemlékezés Nt. Kovács Zoltánról, a Sárospataki Theológiai Akadémia tiszteletbeli tanáráról és temetéséről

A hazatérés most nem átmeneti időre szólt, noha azért is hálát kell adnunk, hogy egy jó évtizedet Kárpátaljáról Magyarországra költözve tölthetett Kovács Zoltán református lelkipásztor. Évekig várta annak a lehetőséget, hogy közel nyolcévi szibériai fogsága után átjöhesse az Anyaországba. Éveken át elutasították kérését a birodalom hivatalnokai. Ekkor írta levelében édesapámnak, kinek a háború előtt évekig fiaként szeretett segédlelkésze volt:

„Várom a napot, s előre örülök, amikor az Úr haza hív és én nem földi utakon indulok. s hatóságok engedélye nélkül fogom elhagyni fogságomnak földjét. Mert akárhogyan is szeretnék, ezt már nem fogják tudni megakadályozni.”

Szinte az egész XX. századon átívelő élete Erdélyből származott, de a Felvidéken, Vágsellyén született, 1907-ben. Galgócon, Szécsényben, majd Nagyszombaton járt elemi iskolába, míg gimnáziumba Nagyenyedre írták be. A trianoni határ elvágja az itthoniaktól, de két év múlva átjön, és Sárospatakon folytatja a középiskolát. Itt érettségizett le 1926-ban, s itt kezdte el további tanulmányait is a Theológiai Akadémián. Második lelkészképesítő vizsgáját 1933-ban tette le.

Több tiszánineni segédlelkészi hely után 1943-ban Nagyszőlőstre választották meg, hitoktató lelkésznek. 1943-ban kötött házasságot a miskolci lakosú Mezei Erzsébettel, és még ebben az évben Kárpátaljára, Tiszaújlakra hívják meg lelkipásztornak.

A háború után a terület, ahogyan ismert, a Szovjetunióhoz lett csatolva, s elkezdődött a magyarság és az egyház megsemmisítése. 1949 elején a parókiáról kilakoltatták, március 19-én pedig letartóztatták és 1949. május 25-én huszonöt év kényszermunkára ítélték. Bratszka, Omszka légereiben töltött el hat és fél évet, majd 1956. június 21-én szabadult, hónapokig utazott haza, s még ebben az évben megváltották Balazsér-Nagybégányba, honnan évek múlva - mint említettük - Magyarországra telepednek át, s még évekig itt is gyülekezeti szolgálatot végez az idős lelkipásztor.

Az utolsó éveket a Leányfalusi Református Szeretetotthon gondozásában töltötték hűséges feleségével, Erzsike néniel együtt, nagy békességben és biztonságban az otthon gondozóinak és lakóinak szeretetétől körülveve.

Mit is takarnak ezek a száraz, majdnem sértően szűkszavú információk? Nem kevesebbet, mint egy magyar református hitvalló prédikátor életét, akire nem volt méltó sem a világ, sem a mi sokféle megalkuvással teljes egyházi éle-

tünk. Isten Igéjével és néhányad magával egy birodalom, levegőbeli hatalmasságoktól megrontott, démonizált világával vette fel a harcot, az egykori babiloni foglyok hitével és bizonyágtételével: „de ha nem tenné is ...” (Dán 3,17-18.) A református ortodoxia tisztasága, a puritán kegyesség szigorúsága és a pietizmus ébredést és testvéri közösséget formáló melege, szent ötvözetben volt jelen személyiségében, mintegy élő Szikszai György könyvben, a Keresztyén Tanításokban. Szívét - társaival együtt - betöltötte az Atya megbecsülésének boldog öröme, és annak a kiváltságnak az alázatos megvallása, hogy nekik jutott az a kegyelem, hogy „nemcsak higgyenek, de szenvedjenek is az Úrért.” (Fil. 1,29.)

Az őrült ideológia népeket irtó, öklelő fenevad szarvai nem tudták, hogy Istenbe kötöttek bele, amikor az Ő szemefényeit, kicsinyeit, s az Ő egyházát kezdték emésztetni, s ebbe a luciferi és belzebubi vakmerőségbe még a világ-történelem minden birodalma belebukott.

Amikor mi itthon, megkísértett állapotunkban már teljes odaadással kezdtük „teológiailag” igazolni, a normális ésszel sem elfogadható elméletet és gyakorlatot, ő hol negyven-ötven fokos hidegben, hol a maró legyek milliárdjainak felhőiben építette a „szép új világot”, mely egy-egy lágerben évente emésztette fel a nemzetközi, vagy éppen saját népéből való munkacsoport gulág-anyagát.

Isten Lelkének, kegyelmének a csodája, hogy mindez őt nem törte meg sem lelkileg, sem testileg, s a magyarországi és kárpátaljai ébredés Krisztustól megragadott munkásaként, Isten hűségéről és a Szentírás igazságáról bizonyágot téve érkezett haza, s írta meg híressé vált emlékiratát: „Láncok között is szabadon.”

Hogy a Lélek a mélységek infernójában milyen magasra szárnyalt benne, annak alig ismert, de nemzedékeket elkötelező jele és bizonyága, hogy a hosszú fogságért, az első szabad magyar kormánytól kapott „kárpótlási” egy millió forintot, az otthon és háttér nélküli lelkipásztor, súlyos beteg, de az Úrban vele szárnyaló feleségével együtt felajánlotta az újraindult Sárospataki Theológia diákalapítványának. Ez lett a „Szibériai alapítvány”, melynek anyagi kamata is igen jelentős, az erkölcsi pedig felmérhetetlen.

Mint a Theológia tiszteletbeli tanára egyszer-egyszer még hűségesen szeretett iskolája falai között lehetett, a legkisebb ünnepi megbecsülés ellen is élesen tiltakozva.

Később már csak a diáklevelek és az Intézet dékánjainak tájékoztatásai vagy látogatásai útján kap közvetlen friss híreket, mert különben szinte haláláig mindent elolvas, véleményez, sőt ír, publikál és szigorúan apologizál.

Temetésére Kárpátalja népe képviselőiben Gulácsy Lajos nyugalmazott püspök és Horkay László püspök jöttek el egész delegációval együtt. Gulácsy püspök úr az egykori diákja, majd fogoly és lelkésztestársa s végül püspökeként is szólhatott Kovács Zoltán koporsója felett. Az 1. Kor. 15:53 alapján szólt az igehirdetés: „mert szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltson magára ...” „Eltávozott testvérünk minden megpróbáltatása közepette hitt Isten ígéreteiben és soha nem csupán a jelen, hanem az eljövendő világ is valóság volt számára. Ennek bizonyossága és öröme pedig életet és megmaradást jelentett a láger drótjai között” - hallhattuk a fogolytárs bizonyágtételében.

Horkay püspök úr különösen a Kárpátaljai Theológia, épület, fizetés és bármilyen támogatás nélkül működő, talán mégis a század legcsodálatosabb református szellemi jelenségét formáló Intézmény tanárára emlékezett. „Reggel fél ötkor keltem, hogy az órára elérjek, s otthonába belépve az első kérdés ez volt: mi volt a mai igéd? A korai indulásra hivatkozva próbáltam mentegetőzni, amire ő szelíden arra kért, kelj fel tíz perccel korábban, de a reggeli igeolvasást soha ne hagyd el.” Mindnyájan pirulva hajtottuk le a fejünket...

Józan Lajos református lelkész szintén tanárára és kiemelten lelkészi elődjére emlékezett, kinek magvetésébe állhatott be aratni és munkálkodni.

A Sárospataki Református Theológiát dr. Győri István dékán - közgazgató úr vezetésével igen népes énekkart is formáló theológus csoport képviselte szeniorával és esküdt felügyelőjével együtt.

Dékán úr megemlékező szavai és gondolatai méltó módon idézték fel azt a hűséges kapcsolatot, amely diák és intézmény között kiformalódott, s melyet egy világéggel zajló, alázuhanó század gonoszságai, szenvedései, kínjai sem szakítottak szét, s azt a személyiséget, aki mindenből kirabolva, hazájától 17 000 kilométerre, a láger falai között is kincseket gyűjtött az örökéletre és a Theológia számára is.

A megemlékezés alatt mindnyájan éreztük, hogy Kovács Zoltán szibériai fogoly és tiszteletbeli tanár életével és áldozatával olyan alapkövek épültek be az újrainduló Akadémia fundamentumába, melyek egykori gályarab diákjaink erkölcsi márványköveihez méltóak, s melyre további évszázadok építhetnek.

E sorok íróját Kovács Zoltán hejőcsabai segédlelkészi szolgálatáig vitte vissza az emlékezés, majd a kárpátaljai titkos találkozások és Isten kormányzó-i hatalmának szemlélése töltötte be.

A nevéből is megfosztott fogoly, kit csak a felvarrt száma jelzett, a világtörténelmet „formáló”, sőt „soha nem volt új korszakot teremtő” birodalom és ideológia személytelenül kívánta ledarálni a ragyogó jövő „történelmi szükségszerűségeként” jelentkező gulág-világban, melyben a sokmillió veszteségek is csak a KGB-nak jelentettek újratöltési feladatot, míg a „világ urainak” a szeme sem rebtent meg ettől.

Isten úgy döntött, hogy Kovács Zoltánt hosszú élettel ajándékozza meg és lepergeti előtte az egész, magát főszereplőnek vélt gyilkos szövetkezet levezenyeltetését a történelem színpadáról, ahol csupán a pokol és a sátán statisztái voltak, míg a névtelen fogoly a győztes Jézus oldalán hordozta a maga keresztyét és láthatatlan győzelmi lobogóját.

Az Intézet lekipásztora, Nt. Pályi Péter és eltávozott testvérünk életének gondozásában is hűségesen forgolódo vezetői és munkásai szeretettel végezték most is szolgálatukat és vették körül az egész gyászoló közösséget.

Jézus mondja: „ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is, s aki nekem szolgál megbecsüli azt az Atya.”

Emléke legyen áldott, élő és ható!

D. Szabó Dániel

2002. március 16.

(Megjelent: SRL 2002. márc. 31-32.p.)

Maurice Eugene Osterhaven

(1915-2004)

nyugalmazott professzor, tiszteletbeli tanárunk

„Féljétek az Istent és néki adjatok dicsőséget” (Jel 14,7)

Osterhaven professzor 2004. január 24-én hunyt el szerettei körében Freedom Village-ben (USA, Michigan). Az Amerikai Református Egyház felszentelt lelkésze, 1948-ban szerzett doktori fokozatot a Princeton Theological Seminary-n, utána a Western Theological Seminary rendszeres teológiai professzora volt. Létrehozta az Egyesült Államokban a Sárospataki Református Kollégium Baráti Körét, aminek maga is meghatározó alakja volt. A Református Világszövetség Teológiai Bizottságának tagja, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem és az Iowa-i Hope College tiszteletbeli professzora.

Az elmúlt év során, Patakról hírt kapva, több ízben felszakadt szívemből a költő szomorkás éneke:

„Halnak, halnak, egyre halnak
Színe, lángja a magyarnak.
Itt is egy név, ott is egy név,
Hányat elvisz minden egy év.”

Palumby Gyulára, Bertha Zoltánra, Patak neveltjeire, későbbi pap-tanárai színé-javára gondolok.

A nyíló év ott kezdődik, ahol a múlt végződött. Ismét ajkunkra kívánkozik a válásra intő búcsúdál. De most nem a Bodrog partján fekvő, kicsi utcákkal szegélyezett, sok-sok álmod, sok örömet sugó iskolakert koszorúzza öreg Kollégium, hanem a Michigan állambeli sok ékes épülettel megépült Hope College és Western Seminary felé fordulva énekeljük: Válásra int immár az óra. Nem egy nagy nevelőtől, hanem Patakot rajongásig szerető „Patak Barátjától” dr. Osterhaven professzortól, sokak szeretett Eugene bácsijától, iskolánk tiszteletbeli tanárától, „honoris causa” doktorától búcsúzunk.

Patakot századokon át neveltjei minősítették, amikor kellett védelmezték. Ilyen időszak volt a huszadik század második fele, a magyar történelem korunk szellemi életét megbénító negyven éve, melyben a politikai és egyházi centralizált hatalom mindent elkövetett, hogy a köztudatot durva erőszakkal érzéketlenné tegye a sajátos, századok formálta szellemi kútforrás értékei iránt. Ez a törekvés Patakot sem hagyta érintetlenül. Hogy szeretett Kollégiumunk él, nagyban köszönheti Patak ország-világ minden táján helytálló neveltjeiből alakult Öregdiák Köröknek, s ami az említett fél évszázad nagy nyeresége, Patak Barátai szervezett megjelenésének.

1987-ben történt ugyanis, hogy a Pataki Diákok Köre utódként, a már csak kevés vendiákból és az elköltözöttek leszármazottaiból megalakult a Patak Barátai néven induló munkaközösség. Célul tűzte ki, hogy főleg a holland eredetű református testvérekkel, ugyanakkor számos más amerikai református és presbiteriánus egyházi vezetővel karöltve mindent megtegyen, hogy Patak mint egyházi iskola, újrakezdhesse a tiszáninneri reformátusság

és az egyetemes magyarság szempontjából nélkülözhetetlenül fontos szolgálatát. Amikor olvadozni kezdett a Patakot dermedtségben tartó jégkéreg, sok nyilatkozatot hallottunk neves magyarországi írók, közéleti férfiak szájából, akik sorra mind elismerték, mily sokat jelentett számukra és általában a magyar művelődéstörténet számára Patak. Folyton múlt időben, úgy, hogy „jelentett”. Soha egy szó arról, hogy miért kellett elvenni, széttúzni azt a nevelési rendszert, amely jó, keresztyén és nemzeti volt. A pataki öregdiákok és Patak barátai viszont azt kérdezték: Lesz-e Patak, századunk utolsó negyedében, egy megváltozott társadalmi rendben az, ami századokon át volt, s minek lényege a magyarság, a műveltség értékeit hiány nélkül megőrizni tudó és jövődő nemzedékeknek átadni akaró Református Főiskola, vagy marad annak, amivé lett, legszűkebb környezetét szolgáló, érettségi bizonyítványt osztogató négyosztályos gimnáziumnak? Miért csak a múltban? Miért nem a mában, a holnapban? Fájt, kimondhatatlanul fájt ez a Patak, a múltban.

Régi igazság, hogy a leghentebb gondolatnak sincs ereje és hatalma arra, hogy önmagát megvalósítsa. Személyiségek kellene, akikben szenvedéllyé fokozódik és életcéljá szilárdul a gondolat. Ilyenkről is gondoskodott Isten. Ebben az összefüggésben említendő minden más név felett Eugene Osterhaven neve, aki az 1940-es évek óta szerelmese iskolánknak. Nevét olyan áhítattal említette tanítványai előtt, kiknek száma kollégiumi és teológiai tanársága évtizedei alatt ezekre nőtt, hogy egyszer egy közülük, szent meghatódottsággal hazamelve, szinte egész éjszaka kereste Sárospatak nevét a Bibliában, gondolván, hogy ekkora megilletődöttséggel csak bibliai városnevet lehet említeni. Temetésén hat szolgálattevő említette, megannyi kiejtéssel, Patak amerikaiak számára szinte kiejthetetlen nevét. A temetési istentiszteleten az előfohász előtt felolvasott, szépen fogalmazott, Patakról érkezett levél, az iskola háláját és köszönetét tolmácsolta. Amikor a nekrológ írója dr. Osterhaven szeretett iskolájára utalt, nem a Hope College-t, nem is a Western Seminary-t említette, hanem Patakot, melynek újraindulásáért az egész várost, három református egyháztestet és öt egyházmegyét mozgósított. Mi, akik Isten kegyelméből közeli barátai és munkatársai lehettünk, nemcsak azt tudjuk, hogy minden követ megmozgatott az iskola újraindításához szükséges milliók előteremtésére, de annak is tanúi lehettünk, hogy ő valósággal „kimádkozta” Istennél Patak újraindulását. Idevonatkozó széleskörű levelezése, kiegészítve e sorok írójának körleveleivel, felhívásaival, mint gazdag adattár Patakon van és feldolgozásra vár. Abból majd nyilvánosságra kerülnek nemcsak az itteni, de a hazai segítő szándékok és az újraindulást károsan késleltető törekvések, mert sajnos ilyenek is jelentkeztek. Említett levéltárban fellelhető a Tiszáninneri Egyházkerület elnökségének, Kürti László püspöknek és dr. Újszászy Kálmán főgondnoknak dr. Osterhavennel folytatott vaskos levelezése. Évek során biztatták Patak barátait, hogy az iskola feltámadásának ideje közeleg. Tőlük jött az üzenet.1987 nyarán, hogy Sárospatak érdekében eljött a cselekvés órája. Ösztönzés volt számunkra Magyarország akkori miniszterelnökének a New Yorkban és Washingtonban tartott sajtókonferenci-

án elhangzott kedvező nyilatkozata. A Sárospataki Református Kollégium Alapítvány létrejöttével tanúsított óriási áldozatvállalás is biztatólag hatott.

A cselekvés órája akkor jött el, amikor a legnagyobb segítséget ígérő Nyugat-Michigan-i központtal megalakult az anyagiak összegyűjtésével megbízott „Reclaim Sárospatak” Committee. Felelős vezetőit három református felekezet, a magyar reformátusokat is beleértve, továbbá két presbiteriánus egyháztest és az Amerikai Magyar Református Egyesület adták. Annak hatta-gú bizottsága Eugene Osterhaven és Bertalan Imre vezetésével Magyaror-szágra utazott, hogy az illetékes minisztériumban, az iskola fenntartó testüle-te, az egyházkerületi tanács, valamint Patak városa hatóságai előtt az anyagi támogatás kérdésében elkötelező nyilatkozatot tegyenek.

De vissza a kezdethez. Említettük, hogy Eugene Patak iránti vonzódása az 1940-es évekre megy vissza. Nevét legelőször Gönczy Árpádtól, az iskola 340. szeniorától hallotta, aki Eugene-nel egy időben doktori fokozat megszerzéséért tartózkodott a princetoni teológián. Gyógyíthatatlan tuberkuló-zissal szanatóriumba került, hol professzora, dr. Otto Piper, rendszeresen látogatta. Egy alkalommal magával vitte Eugene-t, aki attól kezdve szorgal-masan felkereste a nagy szenvedőt, aki Patak neve gyakori említésével meg-osztotta a kedves látogatóval az őt elküldő és hazaváró iskola iránti mélységes sóvárgását. Gyakori látogatásának volt azonban egy másik indítéka. Gönczy Árpád Zemplén megyében született. Abból a megyéből, Jablonka községből, vándoroltak Amerikába Nagy Dániel és Erzsébet, kiknek szeme fényét, Margaretet, Eugene 1942-ben eljegyezte jövődöbéli házastársul. Isten végzé-sében azonban akkor már ott volt Eugene számára egy másik szent kötődés, Zemplén szeme fényével, Sárospatakkal való frigre lépése.

A Hope College-ba visszatérve annak tanára, egyben a diákok lelkipogondozója, addig nem észlelt változásoknak lett előbb tanúja, majd munkálója. A háborúban szolgált, sok szenvedést és szükséglet látott kollégiumi diákok tapasztalataival gazdagodva, az addig zártkörű iskola horizontja szé-lesre tágult. Következétesen, a diákok testülete és az iskolát fenntartó szervezetek, célul tűzték ki a testvéri viszony kialakítását egy hasonló kollégiummal. Anglia vagy Hollandia lett volna az érdeklődés természetes iránya, de a nyugati világ figyelme akkor már Kelet-Európára irányult. Mikor tanárunktól, Eugene Osterhaventől tanácsot kértek, határozott, kész választ kaptak: Sárospatak! Ez a gondolat már gyökeret vert szívében a Gönczy Árpáddal és a keleti parton szolgáló Patak neveltjeivel folytatott beszélgetései soránattól kezdve gyorsan peregtek az események. Patak boldog örömmel fo-gadta a testvériskola gondolatot. Hope College válasza az élelmiszert, orvossá-got, ruhaneműt tartalmazó szeretetsomagok áradata. Azt követte a tanácsere gondolata, melynek során dr. Zsíros József és családja Hollandba (Michigan, USA) érkezett. Az itt kiszemelt tanár viszont nem kapott beutazási engedélyt, mert a testvéri viszony kibontakozását is megdermesztette az a jégkéreg, mely-re bevezetésünkben utaltunk. Közben az óceán mindkét partján folyt az ima-hadjárat azért, hogy Patak visszanyerje jogos tulajdonát, egyházi iskolaváros rangját, egyház és nemzet szempontjából nélkülözhetetlenül fontos iskolarend-

szerét. Szabó László, Patak hatósugarából, Sajószentpéterről származó amerikai lelkipásztor, koszorús költő, látomásában megbocsátható elragadtatással így rajzolódik fel a jövő Patak képe:

„Patak! most már te állj a gáton!
Amíg tart a halálos álom,
Mely sorvadással fenyeget,
Te voltál a hon büszkesége.
Legtisztább szíve érverése,
Te léssz Protestáns Egyetem.

És eljött 1990 és 1991, mikor is előbb a gimnázium átvételével, majd a teológia újraindításával, nagy részben helyreállt Patak sokszázados nevelői munkájának történelem által szentesített kerete. Ebben volt Istennek áldott eszköze, hűséges szolgája, Patak nagy barátja dr. Eugene Osterhaven, akit minden szerénysége ellenére, Patak századok szülte fejedelmi jótevői sorába iktatta Patak íránt érzett és egy hosszú életen át megbizonyított rajongó szeretete.

Utaltunk Patakon gondozott irattárnyi levelezésére. Az utolsón - ahogy a régiiek mondták, még meg se száradt a tinta. Kelt 2004. január 15-én, tehát kórházba beutaltatása előtti napon, halála előtt három nappal. Két dolog teszi utolsó sorait emlékezetessé az utókor számára. Először, mint példaadóan mindig is tette, köszönetet mond barátainak, Patak Barátainak, a legutóbb küldött adományokért. Levele végén pedig még egyszer, utoljára, mint oly sok éven át naponként tette, lélekben Patak felé fordulva, közölte a jó hírt az újabb 54.000 dollárnyi adomány útba indításáról.

Temetésén, mely egy farkasordító hideg januári napra esett, Patak neveljei nem lehettek jelen, de ott voltak Patak Barátai tömegestől. Bátran elmondhatjuk, aki csak ott volt, egytől-egyig mind Patak barátjaként volt jelen. Kollégiumunkat egy diákja képviselte, az általa hően szeretett Újszászy házaspár, Kálmán bácsi és Ica Detroitban élő leánya Eszter, férjével Róberttel. Ők gondoskodtak az eltávozott által virágerdőtől mentesnek tervezett szertartáson, kedvenc színeiből, a piros-fehér-zöldből font csokor elhelyezéséről.

Távoztán sokakban felvetődik a nyugtalanító kérdés: Lesz-e folytatás? Válaszként hadd idézzem dr. Eugene Osterhaven tömör hitvallását, evangéliumi hitünk közösen vallott legrövidebb foglalatát: Deus providebit!

Békesség, üdvösség Patak „ballagó” Barátjának, kegyelem az élőknek, dicsőség Istennek!

Bertalan Imre,
amerikai magyar református lelkipásztor,
az Amerikai Magyar Református Egyesület tiszteletbeli elnöke,
Patak tiszteletbeli tanára, Hope College és Debrecen tiszteletbeli doktora
(Megjelent: Sárospataki Református Lapok, 2004. április. 20-22. o.)

Száz Béla*(1930-2005)**nyugalmazott református lelkész, óraadó tanár*

A pataki diákságot ismét veszteség érte: folyó év február 4-én Wiesbadenben elhunyt Száz Béla.

A felvidéki Tornalján született, 1941-ben kezdte gimnáziumi tanulmányait Sárospatakon, majd a történelem viharai okozta nehézségeket legyőzve 1949-ben végzett. Vágya, hogy Patakon tanuljon teológiát, nem teljesülhetett. A kitérőnek számító egészségügyi munka is felkészülésnek bizonyult, hiszen később a heidelbergi teológia diplomájának birtokában idősök otthonát alapított. A humánus és a szeretet vezette egész életében. 1991-ben osztálytársai-val alapítványt hozott létre a pataki gimnázium diákjainak támogatására. Szélid és jószívű munkatársa volt e nagyszerű mozgalomnak. Többek között az ő szerető gondoskodása segítségével közel 600 diák kaphatott anyagi segítséget tanulmányaihoz. Derüs tekintetét, kedves mosolyát nem feledjük, művét őrizzük, példáját követjük.

(Megjelent: SRL, 2005. június 20.)

Szentimrei Mihály*(1924-1999)**nyugalmazott könyvtárigazgató, óraadó tanár*

Szentimrei Mihály 1924-ben született Ungváron. Elemi iskolába 1930-35 között Vajkócon, középiskolába 1935-1943 között Kassán és Ungváron járt, teológiai tanulmányait Sárospatakon 1943-1949 között végezte. Közben 1944-től 1946-ig, két évet elhurcoltként a szovjet gulágokon töltött. 1947-1949 között, a Kollégium Humán-Internátusában teológus felügyelőként, 1949-1951 között kollégiumi szeniorként, 1951-1954 között Nagyrovzágyon esperesi segédlelkészként, 1954-1966 között Taktabájon lekipásztorként szolgált. Később, mint helyettesítő lelkész szolgált a vissi, majd bodroghalászi gyülekezetekben.

1966-1983-ig Sárospatakon a Tudományos Gyűjteményekben segédlelkész-könyvtáros, 1983-tól a Gyűjtemények Nagykönyvtárának, 1988-tól a Gyűjteményeknek is igazgatója. 1971-1974 között kiegészítő szakot szerzett könyvtártudományból – „mint nem egészen megbízható” – az OSZK Könyvtárósképző Szaktanfolyamán, levelező hallgatóként. A szolgálat közben adódott mindennapi feladatok ellátásán kívül korábban újszövetségi egezetikai és gyakorlati teológiai német nyelvű szakirodalmat fordított. Sárospatakon könyv-, könyvtár- és kollégium-történeti kutatásokat végzett, ilyen jellegű dolgozatokat írt és publikált. Tudományos dolgozatainak száma meghaladja a félszázat.

A „nagy álmodók” közé tartozott. Azok közé, akik szívük mélyén soha nem temették el az ősi Alma Mater helyreállításának reménységét, amit a történelemformáló Isten ígéretéből nyertek. Így vett részt a Református Kollégium visszaszerzéséért folytatott erőfeszítésekben, majd az újraindulás segítésében. Élete legnagyobb ajándékának tartotta, hogy nemcsak megérte ezt a csodát, de aktív részese is lehetett a Kollégium újjáformálásának. A Teológiai Akadémiának az indulás évében megbízott igazgatója, a Kollégiumnak két cikluson keresztül közigazgatója volt. Kollégium-történetet tanított a teológusoknak nyugdíjba vonulásáig, 1998-ig.

Őt igazolta a meg nem szégyenítő reménység az Oroszországba hurcolt pataki könyvek tekintetében is. Legalábbis azok fellelését tekintve a Nyizsnyij Novgorodi könyvtárban, és hazakerülésük érdekében elindított tárgyalások vonatkozásában. Sokszor emlegette, hogy amikor az egyik „rab könyvet” először kezébe vette, kicsordult a könny a szeméből.

Társszerkesztője volt az 1996-ban megjelent „Újszásy Kálmán emlékkönyv”-nek. Szövegkritikai gondozója, fordítója és felelős kiadója „A Sárospataki Református Kollégium 1618-as rendszabályai és 1620-as törvényei” c. kiadványnak.

Azoknak a pataki könyvtáros elődöknek a nyomdokán haladt, akik megmagyarázhatatlan odaadással szerették a Nagykönyvtárat. Élete döntő módon a könyvekhez kötődött, halála könyvvel a kezében szenderítette át a földinél egy jobb világba 1999. február 16-án, 75 éves korában. „Múltat és jövőt összekötő keskeny történelmi hídfőn teljesített szolgálatot, üzeneteket továbbított és pusztá jelenlétével reménységet táplált, s lelki-szellemi kiáltó és hallótávolságon belül, vagy olykor kívül is mondta, amit mondanía, és tette, amit tennie kellett”.¹

Dienes Dénes

---

¹ Szabó Dániel: Búcsúszavak az egyházkerület nevében. Sárospataki Református Lapok, 1999. március, 35. p. Ugyanebben a számban található Dienes Dénes megemlékezése (34. p.) Szentimrei Mihályról. Börzsönyi József: Munkáljon Bennünk példája! címmel ismertette életútját és munkásságát a Képes Kálvin Kalendárium 2000. évfolyamában (115-116 p.).

Szentimrei Mihályné

(1949-2005)

*könyvtáros, órádó tanár***Aki kapott s aki adni tudott...**

„Mert nem hagyod lelkemet a Seolban, nem engeded, hogy a Te szented rothadást lásson.” (Zsolt 16,10)

„Boldogok a szelídek, mert örökségül bírják a földet.” (Mt 5,5)

Váratlanul hagyott itt bennünket Szentimrei Mihályné Oláh Ibolya lelkipásztor a Tudományos Gyűjtemények Nagykönyvtárának igazgatója. Azzal a szelídséggel és alázattal távozott ebből a világból, ahogy élt is közöttünk, mintha nem akart volna gondot és bajt okozni másoknak a betegségével. Mindössze 56 éves volt. Úgy ismertük meg őt, mint aki kapott, s aki adni tudott. Megajándékozott volt és egész életében arra törekedett, hogy ő is megajándékozzon másokat. Így élt a családjában s munkahelyén, ahol 34 éven keresztül magas színvonalon és elkötelezetten szolgált.

A Tudományos Gyűjteményekben a kéziratár feldolgozója és őre volt. Szakértelemmel és tudományos alapossággal kezelte ezt a gyűjteményi részleget, mely annyi különleges kincset hordoz. Annak is tekintette – kincsnek – amelyet, ha a tudományok mezején szántogató ember megtalál, a példázatbeli szántóvetővel ellentétben nem érdemes elásni, hanem inkább napvilágra hozni. Okulásul és gazdagítás végett. Kutatómunkájában a nők egyházi szerepével foglalkozott valamint a kuruc kor kiemelkedő protestáns személyiségeivel.

Nagy beleérző szívvel és együttérző lélekkel végezte – külön megbízatás nélkül – a teológiai hallgatók között lelkigondozói munkáját. Szelíd személyisége vonzotta a gondokkal küszködő fiatalokat és senki nem volt közöttük, aki ne talált volna „Ibolya néninél” megértést és segítséget. Tanította is a teológusokat: kollégium-történetet majd pedig felekezet ismeretet adott elő 1998 és 2005 között.

A kereszthordozásban is alázatosnak és szelídnek bizonyult. Gondjait, bajait, betegségeit nem tüntető panaszkodással viselte.

A fenti idézett zsoltár a gyászolók vigasztalására szól a ravatal mellett: az élet útja a halálon át vezet. Szent bizonyosságként lehet a hitvallásunk Krisztusra nézve s Benne önmagunk halálára: nem hagyod lelkemet a Seolban. A boldogmondás Szentimrei Mihályné vezérigéje volt. Ő maga tett sokszor róla bizonyosságot, hogy Krisztusban boldogságot talált. S most már ezt el nem veheti tőle senki.

Dr. Szőnyi György

(1924-1999)

nyugalmasított tanszékevezető tanár

Egy lelkipásztor életútjának, szolgálata állomásainak rideg tényeit rögzíti a törzskönyvi lap, ez a nélkülözhetetlenül fontos egyházigazgatási nyomtatvány. A püspöki hivatalban őrzött vaskos iratgyűjteményből április 30-án dr. Szőnyi György temetésének napján az archívumba került a nagyalakú, megsárgult, kettéhajtott lap - jelezvén, hogy aki tegnap még itt volt és a jövőt hordozta közöttünk, immár a múlt részévé vált. Dr. Szőnyi György diósgyőri lelkipásztor, sárospataki professzor, atyánk, barátunk és testvérünk, aki neve napján április 24-én testben eltávozott közülünk, mégsem a múltat, az emléket jelenti csupán. A neki adatott talentumok egy olyan gazdag és tevékeny életpályát rajzoltak meg, melynek gyümölcsöt ígérő magvai az elmúláson túlmutató távlatot sejtetik. Aki vele csak egyszer is találkozott, kapott tőle életet formáló, hitet építő, tudományban eligazító, bölcs belátásra indító lelki-szellemi magot, mely kikelt, szárba szökkent, termést hozott, s újabb magokat adott: csíráképeset, megőrzendő, tovább szaporítandó, jövőt idézőt.

A hetvenöt éves sátorház elbomlott, az Isten által emelt épület készen várta a kedves szolgát. A lét mindennapi, testi közelségű, szemmel látható vonatkozásai tekintetében megint szegényebbek lettünk. Nemes egyszerűségű, szép hagyományainkat tisztán követő gyászistentiszteleten, rég nem látott nagyságú gyülekezet búcsúzott tőle. Nem a keserűség ült a szívekre, hanem a legőszintébb hálaadás. A magvető itt közöttünk elvégezte munkáját. A Nagy Magvetőtől kapott magvakat elhintette mind az utolsó szemig. Szívünk szántóföldjén, ha lesz kikelet, az ő munkájának eredménye is hozzájárul gyarapodásunkhoz.

Dr. Szőnyi Györgyre, mint magvetőre mindig oda kellett figyelnünk. Az aktualitások megragadásának embere volt. Tanulmányozta a szántóföldet, ezt a nehezen forgatható, ellenállást tanúsító, néha kiszikkadt, néha posványos talajt. Szólt azonnal, ha úgy látta a szántóföld valamelyik része alkalmasnak mutatkozik a magvetésre. A szántóföld alapos megismerésére törekedett, s erre buzdított másokat is. A szántóföld beteg volt, küszködni kellett vele. Hol urbanizációs problémák, hol a ráerőltetett kollektívizmus gyötörte. Néha az elvetendő magok csomagolásánál mutatkoztak hiányosságok, szabálytalanságok. Homiletikája, liturgikája elemez, összegez és utat mutat. Érthetően, könnyen értelmezhetően tanít, s gyülekezetében munkálkodva példát ad. Progresszív és dinamikus alkat. Mindig van valami új és a nagy kritikusok által is megfogadható, sőt követendő ötlete - mondták róla. Imponáló tárgyi ismerettel rendelkezett. Még mielőtt az ember hozzá kezdett volna bármilyen tudományos dolgozat anyaggyűjtéséhez, a témához ontotta a magyar és a nemzetközi szakirodalom vonatkozó könyveit, cikkeit; természetes eleganciával hozzátéve azt is, hogy mi van meg Patakon ezekből, s miért érdemes Debrecenbe utazni. Inspiratív alkat volt. Igazi mecénás. Szellemi tőkéjével támogatta és ösztönözte a theologia tudománya iránt elkötelezett legifjabb

szolgatársakat. Nem hagyta azt, hogy a távoli falusi magányban a lefelé való nivellálódás elve érvényesüljön a lelkésztársakon. A theologiai szakcsoportjába gyűjtötte és tudományos munkára ösztönözte a kerület legtöbb lelkészét. Az általa szerkesztett szöveggyűjtemények a gyakorlati theologia minden ágát átfogják. A liturgika mellett a himnológia állt talán a diszciplinák közül szívéhez legközelebb. Legnagyobb hatású műve a magyar református imádság történetét feldolgozó disszertációja. Alig látott már, mégis többet észrevett e világ, és benne az egyház dolgaiból mint mi. Átlátta a fonákságokat, észrevette a szeretetlenség metakommunikációs, vagyis le nem tagadható, a tudatlanságból fakadó apró mimikai jeleit. Elszenvedte, nem konfrontálódott.

Dr. Szőnyi György megsárgult törzskönyvi lapján minden rovatba került valami fontos adat. A szegedi születéstől kezdve, a budapesti gimnáziumi, egyetemi évekig. Azt is megtudhatjuk róla, hogy volt jogászhallgató, katona és drogista, tanársegéd és segédlelkész, kerületi előadó és professzor. Egyetlen oszlop kitöltetlen: a „kitüntetések” rovat üresen áll. De az Úr magához hívta őt, hogy az Ő országának polgárai körébe felvegye, nevét az Ő könyvébe megírja, hogy a legnagyobb kitüntetést, a vele való örök közösségnek jutalmát átadja.

Dr. Kádár Zsolt
(Megjelent: SRL 1999. május. 37. p.)

Zergi Gábor

(1921 -2002)

esperes, tiszteletbeli teológiai tanár

Az emberek csak jöttek és jöttek. Először a falu lakosai felekezeti különbség nélkül, s aztán a busszal, autóval érkezők hosszú sora, kik mind megpróbáltak helyet találni a hegyi község keskeny utcáiban is.

Ahogy a fényes és kopottabb kocsik újabb és újabb hullámokban öntötték az érkezőket és töltötték fel a hatalmas templomot, a gyászoló közösség már csendben várakozó, köszöntgető és szemlélődő tagjai egyre nagyobb meglepetéssel fedezték fel, hogy ebben a terebélyesedő gyülekezetben szinte az egész ország képviselve van. A dunántúli tájak és a szabolcsi almások talán ugyanabban a korai órában indították el követeiket, mint a déli és északi gyülekezetek.

Egyházfők, lekipásztorok sokasága, teológiai intézmények küldöttei, idős és ifjú professzorok és népes pataki tanítványi csoport, magas hivatalt betöltő világjak, a hegyvidék szakemberei, különböző belmissziói körök képviselői, a gyász, a tiszteletadás és a szeretet alig megkülönböztethető lelkületében és öltözetében formálták azt a hatalmas sereget, mely egyszerre hordozott szomorúságot, erőt, vigasztaló reménységet és üzenetet is Egyházunk és Isten népének egységéről.

A gyönyörű, példázatos családot, számtalan rügyező és már termő ágával, szolgálattelvőivel és tudásával, szinte elborította a nagyobb lelki család részvétének hullámverése. A harang szavának már nem kellett hívogatnia, csak hirdetnie, hogy egy élet csendes harangozásának csillapodó, de soha meg nem szűnő, s most titokzatosan felerősödő lelki hangrezgései elérték a megye, a kerület, s az ország szívét, s még a messze Hollandiát is.

Vannak helyzetek, melyek elfogadható természetességgel nagy közösségeket mozgatnak meg. A tragédiával derékba tört élet, a hatalma, pályafutása csúcán, pozícióban lévő vezető hirtelen távozása, a befolyásos ember, az ünnepektől sztár értelmetlen halála, valóban nagy közösséget hívhatnak össze.

Most nem ilyen eseménynek voltunk a tanúi. Valaki elment közülünk, aki már korábban csendben visszavonult, bár mindvégig velünk is maradt. Valaki elment, akinek alakja a hatalom előtt nem, de a legkisebb gyermek előtt is meghajlást mutatott, kinek hangja soha nem harsogott, zsinatokat soha nem dobolt egybe, nem osztott, nem rendelt és nem fosztott meg senkit állásából, javaitól. Soha nem ült magától az első sorba, soha nem ajánlotta magát, kivéve, ha senki nem vállalt el egy nehéz feladatot s rangját kezdettől fogva lelki-szellemi minősége adta.

Mi vonzotta akkor ennek a látszólag fegyvertelen, hatalom nélküli, idős életnek a gyászoló seregét közeli s távoli tájakról egyaránt? Vonzották a szolgálat útján szétszotgatott kincsei, a hűségesen forgatott talantomok, a lélek bölcsessége és a személyiséggé érlelődött keresztyén élet integritása és sugárzása. A mindig teljes igényességgel történő felkészülés, a legéletesebb eu-

rópai szolgálattevők átültetése magyarrá, Walter Lüthi számtalan művének ihletett tolmácsolása és „illegális” terjesztése. Vonzotta az íróasztal, a szószék és a katedra világából a gyakorlati tennivalókban is tudós ismeretekre szert tevő élet. A „Falusi prédikációk” igehirdetői magaslatai, homiletikai tökélye, reformációs igeértése, s a „Keresztyén Tanításokat” tükröző látásmódja, melyet stúdiummá emelt a minőség.

Vonzotta az ébredés sodrásában is a történelmi mederhez történő ragaszkodása és élete küzdelmeiben is az a nemes harcmódor, mely az ellenfél értékeinek a megbecsülését is kötelezőnek tartja. Igen, voltak küzdelmei is és mindnyájan tudjuk, hogy Mádra sem azért irányították, mert azt akarták, hogy egyszer ilyen hatalmas közösség vegye majd körül, s különösen nem azért, hogy majd innen befolyásolja református világunkat. Kevesebb tartással bármelyik nagyvárosi és fővárosi szószék várományosa lehetett volna, de Istennek tetszett, hogy Názáretből származzék valami jó. Míg ő Mádra magával vitte ifjú életének, felkészülésének gyümölcseit, a debreceni Mester utca és egykori principálisának, az üldözött Berényi Józsefnek lelki örökségét is, addig ez a gyülekezet fogadóvá, felismerővé és értékhordozóvá vált, leadó állomássá, hogy most ne férjünk el ebben a templomban.

Máskor úgy tűnt, hogy a „csend világa” melyet talán még a finnországi tanulmányi útjáról hozott magával, itthon is körülveszi, vagy éppen ő sugározza belső világából környezetére, a „bölcsmosolyával” együtt. Most igazán látnunk kellett, hogy nemcsak az élet diszkofényei villódzhatnak messzire, de a szív, a lélek és az értelem üzenetei is. Nem úgy látszott, hogy mindig „Isten tenyerén” lett volna, de mindig Isten kezében volt, hogy elmondja és megcselekedje, ami reá bízott.

A gyászistentisztelet Berkesi Sándor karnagy, és a Debreceni Kollégiumi Kántus szolgálatával kezdődött. Dr. Mészáros István püspök a János 17,20-23. alapján hirdette a feltámadás üzenetét és méltatta a 82-ik évében eltávozott lelkipásztor életútját. Dr. Bölskei Gusztáv, a Zsinat elnöke pedig az I. Mózes 49,18. igéjével szólt a gyülekezetben. Mindkettőjük püspöki szolgálata kifejezte a Kerület és egész Egyházunk tiszteletadását, melyet külön kívánunk megőrizni.

Dr. Börzsönyi József zempléni esperes a Kol. 3,1-4. versekkel búcsúzott az egész egyházmegye nevében is, megemlékezve a 49 éves zempléni szolgálatról, s benne a hároméves esperesi időről is, melyet a gyülekezetek és a Teológia között kellett naponta elosztania eltávozott Testvérünknek. Meleg szavakkal méltatta azt a lelkületet, mely a család, gyülekezet és megye körében azonos elkötelezettséget hordozott, s ez kiterjedt a Sárospataki Teológián végzett tanítói szolgálatra is, s melynek gyümölcseit csak most kezdjük igazán látni.

A mádi gyülekezet saját halottjának tekintette volt szolgálattevőjét. Nagytiszteletű Csomós János lelkipásztor a Zsoltárok 71,17. és az ApCsel 26,19. alapján szólt tisztelt és szeretett elődjéről. „A hirtelen jött halál döbbenetével búcsúzik a mádi református gyülekezet minden tagja. A gyász és a fájdalom közben is vigasztaló fényel ragyog fel az az üzenet, melyet Isten adott annak

életében, akit most - hitünk szerint - magához hívott. Életén is látható volt az az Ige, amellyel búcsúzunk tőle, de halálában még inkább erőteljes üzenet lett, amit egyrészt a zsoltairos hirdet:

„Istenem Te tanítottál ifjúkorom óta, mindmáig hirdetem csodáidat”, másrészt Pál bizonyágtételének szavai: „nem voltam engedetlen a mennyei látás iránt.” Mint minden ifjú, ő is kereste helyét az életben, s ekkor kapott vallomása szerint egy életre szóló kijelentést a Bibliából: „Örökéletet adott nekünk az Isten és ez az élet az Ő Fiában van.” (1Jn 5, 11.)

Ifjúságától vénségéig Isten által tanítottan, az Ige tiszta látásának az örömeivel járta azt az utat, melyet ő, egyetlen szóval nevezett meg: Sodrásban.

Evangéliumi gondviseléssel vigyázott mindig a reabízott lelki és anyagi javakra. Isten jóságában és hűségében tudta mindig gyülekezetét, melyben, melyekben mindenki ügyével, bajával törődött.

Amikor hálaadással a szívünkben megköszönjük Istennek, hogy adta őt a mádi gyülekezetnek 40 éven át hűséges pástortul, akkor az örökélet hitével és bizonyosságával búcsúzunk.”

Mennyire összecsengenek ezek a bizonyosságok az ő saját mádi igehirdetésének üzenetével, mely legyen mindnyájunk örök vigasztalása is, „Ezek az 'élő levelek' azt a hírt közlik továbbá ezzel a világgal, hogy az élet nem a sírig tart. Nem a koporsó a végső állomása az ember életének. A mulandó és látható világ mellett van egy másik világ is, és az örök. Az élet nem céltalanul és vaktában halad a bizonytalanság, a semmi felé, hanem örök célja van. Az e világon tapasztalt visszásság, nyomorúság, fájdalom, könny, nem egyetlen valóság. Egykor dicsőségbe és üdvösségbe torkollik az élet. Itt minden csak: rész szerint való, tökéletlen, egykor a teljesség, a teljes váltság lesz a minden-nél bizonyosabb sorsunk.”

A Kántus lelkiséget és művészetet sugárzó szolgálata zárta a gyászistentiszteletet, mely minden idős, de ifjú lelkipástortorban is megerősíthette az elhívás mennyei ajándékát: kiváltság és gyülekezeteket gondozó hivatás lelkipástornak lenni, de a nemzetet megszólító és gyógyító küldetés is, melynek horizontját Isten országának távlatai szélesítik.

(D. Szabó Dániel főgondnok)

(Megjelent: SRL 2002. május, 25-26. p.)

TANSZÉKEK

Ószövetségi tanszék

Tanszékegyetű: Dr. Bűrsűnyű Jűzsef

Célkitűzés és feladatok:

A tanszéken folyó oktatósi munka fő célja, hogy a hallgatók megszerezék mindazokat az ismereteket, képességeket és készségeket, amire az Ószövetség kutatásához, megértéséhez, tudományos magyarázatához szükségük van.

Az első évben a bibliai héber nyelv nyelvtanának és alapvető szókincsének a megismerése, a következő években a megszerzett nyelvi tudás bővítése a bevezetéstani és módszertani ismeretekkel, azzal a céllal, hogy a hallgatók képesek legyenek az Ószövetség eredeti nyelvi megértésére, a szakirodalom, segédeszközök, kommentárok használatára, a bibliai szöveg tudományos magyarázatára, a felismert összefüggések felhasználására úgy a további szakterületek tanulmányozása, mint később a gyakorlati ígéhírdetői munka során. Ennek gyakorlását szolgálják a különböző irodalmi műfajokhoz tartozó szentírási szakaszok közös és önálló magyarázatai (Ószövetségi exegézis, kötelező 4 félév, további választható), az alapvizsgára készítendő önálló exegetikai dolgozat (B0003).

Az ószövetségi bevezetés szigorlat (B0009) tárgya az ószövetségi bevezetés két félévi anyaga (B0113 és B0114), valamint feltételezi az Ószövetség tartalmi ismeretét (B0120 és B0121).

A tanszék záróvizsgatárgya a „Záróvizsga Ószövetség (B0006)”, ehhez a négy félévi „Ószövetségi exegézis” tárgy anyagából készül tételsor. Ez kapcsolódik a lelkész szakirány esetén az „Ígéhírdetés záróvizsga (G0003)” tárgyhoz, mert a két tételsor azonos.

Újszövetségi tanszék

Tanszékvezető: Dr. Győri István

Célkitűzések és feladatok

A tanszéken folyó oktatási munka fő célja, hogy a hallgatók megszerezzék mindazokat az ismereteket, képességeket és készségeket, amire az Újszövetség kutatásához, megértéséhez, tudományos magyarázatához szükségük van.

Az első évben az újszövetségi koine-görög nyelv nyelvtanának és alapvető szókincsének a megismerése, a következő években a megszerzett nyelvi tudás bővítése a bevezetéstani és módszertani ismeretekkel, azzal a céllal, hogy a hallgatók képesek legyenek az Újszövetség és az őskeresztyén, ógyházi iratok eredeti nyelvi megértésére, a szakirodalom, segédeszközök, kommentárok használatára, a bibliai szöveg tudományos magyarázatára, a felismert összefüggések felhasználására úgy a további szakterületek tanulmányozása, mint később a gyakorlati igehirdetői munka során. Ennek gyakorlását szolgálják a különböző irodalmi műfajokhoz tartozó szentírási szakaszok közös és önálló magyarázatai (Újszövetségi exegézis, kötelező 4 félév, további választható), az alapvizsgára készítenendő önálló exegetikai dolgozat (B004).

Az újszövetségi bevezetés szigorlat (B0003) tárgya az újszövetségi bevezetés két félévi anyaga (B0213 és B0214), valamint feltételezi az Újszövetség tartalmi ismeretét (B019 és B0220).

A tanszék záróvizsgatárgya a „Záróvizsga Újszövetség (B0005)”, ehhez a négy félévi „Újszövetségi exegézis” tárgy anyagából készül tételsor. Ez kapcsolódik a lelkész szakirány esetén az „Igehirdetés záróvizsga (G0003) tárgyhoz, mert a két tételsor azonos.

Munkatársak

A tanszék munkájában a következő oktatók vettek részt:

Victor István a választható szemináriumokat vezette 2000-ig.

Hegyi Zita az 1998/99-es tanévben görög nyelvet oktatott.

Borsiné Kustos Ildikó tanársegédként görög nyelvet oktatott a 2001/02-es tanévben.

Vadnai Zoltán tanársegéd 1999-től 2005-ig szemináriumokat vezetett és újszövetségi exegézis tárgyból tartott kurzusokat. Jelenleg a Debreceni Református Hittudományi Egyetem adjunktusa.

Szilágyi-Sándor Gabriella a 2005/06-os tanévtől a görög nyelv oktatásában vesz részt óraadó tanárként.

Rendszeres Teológiai és Szociológiai Tanszék

Tanszékvezető: Dr. Frank Sawyer egyetemi tanár

Célkitűzések és feladatok:

A bibliai tudományok eredményeit felhasználva, azok rendszerezésével, a filozófiai és teológiai gondolkodás történetének megismerésével keresi az egyház hitének és életének hitvallásaink szerint is helyes elveit.

A tanulmányok első részében a hallgatók megismerkednek általában a teológiai gondolkodás történetével, a legfontosabb teológiai diszciplínákkal, a református hitvallásokkal, azok bibliai alapjaival, mai értékükkel.

A filozófia tanítása során az emberi gondolkodás kezdetétől fogva napjainkig végigkövetik a legfontosabb kérdéseket, irányzatokat, mindenütt különös figyelemmel a teológiai kérdésekre. Cél az, hogy a hallgató képes legyen filozófiai problémák megértésére, követésére.

A tanulmányok második részében a hallgatók megismerik a keresztyén tanítás klasszikus elemeit, az egyházi hitvallások és dogmák fejlődését, különös tekintettel a reformációra és református egyházunk tanításaira. Az etika tanítása során pedig a keresztyén hitelvek gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel ismerkednek meg. Elérendő cél az, hogy a hallgatók képesek legyenek az általános bibliai-keresztyén és különösen református hitelveink képviselőit, az egyház életének és saját lelkesítő munkájuknak a fentiek szerinti kritikus szemléletére tudományos és lelkesítő munkájuk során.

A szociológiai tanulmányok során a tanszék a kötelező és választható kurzusok keretében, a tudományterület főbb kérdéseibe kíván eligazodást adni. Úgy, mint a család, szexualitás, politika, vallás, oktatás, vallás szociológia, pszichológia és ezekhez a területekhez tartozó társadalmi kérdések. A tanszék választható kurzusai között kiemelkedő szerepet tölt be a faluszeminárium, ami a Pataki Kollégium hagyományait követve az Észak-kelet magyarországi térség társadalmi kérdéseit vizsgálja és végez azokban elemző munkát.

A tanszéken teljesítendő szigorlatok a következők: második félév végéig hitvallásismeretből, I. lelkészképesítő vizsgán dogmatikából, II. lelkészképesítő vizsgán etikából.

Gyakorlati teológiai tanszék

Tanszékegyeztető: Kádár Ferenc

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia gyakorlati teológiai tanszéke azzal a meggyőződéssel végzi munkáját, hogy a praktikus tudomány a teológia egészének szerves része. Nem tartjuk véletlennek, hogy a teológia nagyjai, Friedrich Schleiermacher és Karl Barth, akik egyébként a legtöbb kérdésben egymást kizáró tanítást fogalmaztak meg, a gyakorlati teológia megítélésében teljesen egybehangzó véleményen voltak. Mindketten úgy vélték, hogy ha a teológia tudományát egy fához hasonlítjuk, akkor e fa lombkoronája a gyakorlati teológia.

Ez a kép jól körülírja tudományszakunk helyét és szolgálatát. A gyakorlati teológia nem létezhet önmagában. Szüksége van a gyökérzetre és a törzsre: ezek a biblikus, rendszeres és történelmi tudományok. E tudományok művelése viszont a gyakorlati teológia nélkül gyümölcstelen lenne. A gyakorlati teológia folyamatosan figyelmezteti az egész teológiát igazi rendeltetésére, az Ige szolgálatára.

Tanszékünk munkáját 1996-tól 2006-ig a folyamatosság és a gazdagodás jellemzi. Ebben az időszakban új képzési formák jelentek meg a Teológia kínálatában, s ezek mindegyike bővítette a gyakorlati teológia munkaterületét. A hatodéves képzés tárgyai nagyrészt tanszékünkhöz tartoznak, a börtönpasztorációs és a lelkipásztori munkatárs, katekéta szakirány munkájából is kivesszük a részünket.

Hogy jobban áttekinthető legyen, *hat tanegységcsoportra* osztva szoktuk bemutatni a tanszékhez tartozó munkaterületeket:

Az első a gyakorlati teológiai alapok tanegységcsoportja, ahová a bevezetés, az ekkleziasztika, illetve az egyházismeret tartozik.

A második a homiletika-liturgika csoport, ide az istentisztelettel, igehirdetéssel kapcsolatos oktatás és gyakorlatok tartoznak.

A harmadik a poimenika-katechetika (és diakónika) csoport, ide a lelkigondozói, hitoktatói (és szeretetszolgálati) munkára felkészítő tantárgyakat és gyakorlataikat soroljuk. Az új szakirányok elindulásával e tanegységcsoport munkaterülete bővült leginkább.

A negyedik a missziológia-gyülekezetépítés tanegységcsoport. Ebbe az egységbe olyan tantárgyak és gyakorlatok kerültek, amelyek az egyház küldetését és a lelkipásztor gyülekezet-szervezői szolgálatát írják körül.

Az ötödik az egyházi ének és zene tanegységcsoportja, ahol az éneklési és énekvezetési ismeretek és készségek (harmóniumjáték) fejlesztése történik.

A hatodik egységet a magyar nyelvi képzés tárgyai adják, itt a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség szintrehozása és fejlesztése a feladat.

A tíz év krónikáját elsősorban a rendszeresen kiadott szemeszterfüzetek adatai alapján foglaljuk össze:

Az 1996/97-es tanévtől a tanszékvezető dr. h.c. Benke György lett, aki áldott emlékezetű dr. Szőnyi Györgytől vette át ezt a munkát. A homiletikai gyakorlat vezetésében Berényi József nyugalmazott lelkipásztor segítette. Az ének-zene oktatását Bereczk Ágnes és Ecsedi Zoltánné végezték.

Az 1997/98-as tanévben Benke Györgyöt dékánná választották, e teendők mellett vezette a gyakorlati teológia kurzusait. Ettől az évtől óraadóként én segítettem munkáját. Az ének-zene oktatásában nem történt változás.

Az 1998/99-es tanévben a tanszék oktatói változatlan munkamegosztásban végezték szolgálatukat.

Az 1999/2000-es tanévben dr. Nagy Antal Mihály dékán látta el a tanszékvezetői tisztséget. A munkatársi kör bővült. Bodó Sára debreceni adjunktus vállalta a katechetika oktatását. A homiletikai gyakorlat vezetésében ettől az évtől dr. Nagy Antalné is részt vállalt. Az én munkaköröm is bővült a homiletika, liturgia oktatásával. Ettől a tanévtől indult a hatodéves képzés, amelynek tanegységeit nagyrészt a gyakorlati teológia adja.

A 2000/01-es tanévtől megbízott tanszékvezetőként végzem munkámat. A poimenika és katechetika oktatását ettől kezdve Örsi Anikó tanárnő látja el. Az egyházi ének és zene terén is változás történt. A távozó Bereczk Ágnes helyét Kun Zsuzsanna vette át. A harmónium oktatásában Szilágyi Gábor sátoraljaújhelyi segédlelkész is részt vállalt.

A 2001/02-es tanévben integrálta a tanszék a magyar nyelvi képzés tantárgyait, amelyeket Kovács Józsefné tanárnő, a dékáni hivatal munkatársa oktat. Az ének-zene területén újra változás történt: Virágh Sándor sárospataki lelkipásztort kértük fel az énekórák tartására, a harmónium oktatását pedig Szilágyi Gábor végezte egyedül. A többi tantárgyat a már megszokott rendben oktattuk.

A 2002/2003-as tanév a tanszék munkatársai változatlan munkamegosztásban végezték szolgálatukat. Csak annyi változás történt, hogy a harmónium oktatását Szatmári Emília és Száraz Béla vette át.

A 2003/04-es tanév a kreditrendszerre történő átállás első éve. Új tanegységként megjelent a bevezetés a gyakorlati teológiába, amelyet én oktatok az ekkléziasztikával együtt az első évfolyamon. Az egyházi ének oktatását és az énekkar vezetését Kovácsné Gombos Tímea sátoraljaújhelyi beosztott lelkészre bíztuk.

A 2004/05-ös tanévben kezdte el szolgálatát az Akadémia lelkészeként Pásztor Gyula. Kezdetől fogva bekapcsolódott a tanszék munkájába, szeminárium és gyakorlatok vezetésébe. A tanszékek átszervezésekor a gyakorlati teológiai tanszékre került a missziológia és gyülekezetépítés oktatása, amit dr. Nagy Antal Mihály professzor végzett még ez évben.

A 2005/06-os tanévtől az egyházi ének és a gyülekezetépítés tanegységeinek oktatását Pásztor Gyula vette át. A munkatársak az eddigi oktatói munkájukat továbbra is végezték, emellett bekapcsolódtak a lelkipásztori munkatárs, katekéta képzés ez évtől induló munkájába is.

A tanszék oktatói munkaközössége jelenleg a következő: Kádár Ferenc lelkipásztor, főiskolai adjunktus, megbízott tanszékvezető; Örsi Anikó tanár,

mentálhygiénés szakember, főiskolai adjunktus; Pásztor Gyula az Akadémia lelkipásztora, óraadó; Kovács Józsefné tanár, óraadó; dr. Nagy Antalné ny. lelkipásztor, óraadó, Szatmári Emília tanár, óraadó; Száraz Béla zenetanár, óraadó.

A gyakorlati teológiai tanszék a kötelező tanegységeken kívül kötelezően választható (pl. szemináriumok) és szabadon választható tanegységeket is kínál. Ezek mindig népszerűek voltak a hallgatók között. A végzős hallgatók egyharmada, olykor fele gyakorlati teológiai tárgyból választja a szakdolgozati témáját. Az elmúlt években opponenseink voltak többek között: dr. Bodó Sára egyetemi docens, Debrecen; dr. Fekete Károly rektor, Debrecen; dr. Pótor Imre lelkipásztor, főiskolai tanár, Vásárosnamény; dr. h.c. Benke György, ny. teológiai tanár, Bogács; dr. Kocsev Miklós, lelkipásztor, teológiai tanár, Balatonszárszó; dr. Szathmáry Sándor, kutató professzor, Miskolc; dr. Börzsönyi Józsefné, lelkipásztor, Szerencs-Ond.

Tanszékünk munkájába meghívott előadóként többen bekapcsolódtak, így például a zempléni egyházmegye lelkészei közül Egeresi László tiszakarádi, Varga Zsolt kovácsvágási, Almási Ferenc bodrogkeresztúri lelkipásztor. Más lelkészek is tartottak előadást, például dr. Varga István Tiszaújvárosból, dr. Kádár Péter és Tarsoly Eszter Miskolcra. Római katolikus lelkészek rendszeresen bekapcsolódnak a liturgia oktatásába, a mise részéről szóló előadásokkal, így Varga Zoltán, Hanák József és Gubala Róbert Sátoraljújhelyről. Emlékezetes énekórákat tartott Berkesi Sándor karnagy, debreceni teológiai énektanár, valamint egy féléves szemináriumot vezetett dr. Imre Mihály, debreceni egyetemi docens, a reformáció korabeli retorikákról.

A tanegységek oktatásán, a gyakorlatok és a szemináriumok vezetésén túl tanszékünk feladatai közé tartozik az Akadémia istentiszteleti életének szervezése, a legációk kötetek anyagának összegyűjtése, a legációk futás rendjének megállapítása. A csendeshétvégék programjai is sok esetben a gyakorlati teológia témaköréhez kapcsolódtak.

A tíz évre visszatekintve Istenünknek adunk hálát, hogy végezhetjük munkánkat. Ha ez a „lombkorona” hozott valamennyi gyümölcsöt – hisszük, hogy hozott! –, akkor az Úré legyen a dicsőség!

Sárospatak, 2006. június.

Kádár Ferenc
megbíztott tanszékvezető

Magyar nyelvi képzés

„A magyar nyelv: létem, jövőm és reményem.”

/Juhász Ferenc/

A gyakorlati teológia anyagába - amelynek „egyik célkitűzése az, hogy felkészíti a hallgatókat az igehirdetői feladatokra,..... hogy felelős módon be tudjanak kapcsolódni az egyház életének ...különböző területein végzendő szolgálatba ” (SRTA, SZMSZ 2005. 119.o) - épül a Nyelv- és beszédművelés, az első két félév alapozó tanegysége, amely egyben bevezető és felzárkóztató jellegű is.

Hasonlóan felzárkóztató jellegű a szabadon választható magyar nyelvtan tanegység, amelynek oktatása során a nyelvtanítás egyik alapvető feltétele, a kis létszám is segíti a hatékony munkát. A határon túli anyanyelvi képzés során kialakult hiányosságok pótlására is kísérletet tesz a leíró nyelvtani ismeretek ismétlésével, a nyelvhelyességi, stilisztikai, helyesírási feladatok közös önálló megoldásával.

A lelkeszi hivatásra való felkészülés idején a szaktudás megszerzése és a lelki épülés mellett szükség van a hallgatók kommunikációs készségének fejlesztésére is. Felsőfokú tanulmányaik során sokszor találkoznak az írás, a beszéd nehézségeivel, olyan nyelvi feladatokkal, amelyek bizonyos készség-szintet feltételeznek. A tanegység szűk, két félévnyi időkeretében a szóbeli és az írásbeli megszólalás- és megnyilatkozásformák főbb típusainak megismérése, szerkesztése, elemzése mellett a gyakorlásban kiemelt hangsúlyt kap a beszédművelés és a nyelvhelyesség.

Az elmúlt tíz évben a tehetséggondozást szolgálta az, hogy hallgatóink tagjai lehetnek az Anyanyelvápolók Szövetsége Ifjúsági Tagozatának, részt vehetnek és eredményesen szerepelnek az Országos Kossuthszónokversenyen és a felsőoktatási intézmények Kazinczyról elnevezett Szép magyar beszéd versenyén, ahol Kovács-Hajdu Albert és Thoma László hallgatónk Kazinczy-érmes lett.

Juhász Ferenc sorait az egyik Kazinczy-verseny mottójául választottuk. E nemes gondolat indokolja azt a törekvést, amelynek célja a magyar nyelvhasználat tökéletesítése, annak a nyelvnek szolgálata, amely magyarságunk egyik meghatározója.

Kovács Józsefné
óraadó szaktanár

Egyháztörténeti tanszék

Tanszékvezető: Dr. Dienes Dénes

Célkitűzések és feladatok

Egyháztörténet

Az egyháztörténelem oktatása a komplex történelemoktatás egy része. Tárgya az Újszövetségben leírt egyháztörténeti események folytatódása, azaz a keresztyén egyház kétezer éves történelmének a leírása. Az egyház a Szentírás mellett saját történelmén tájékozódik és keresi a maga útját a jelenben. Ennek a képességnek az elsajátítása e tantárgy oktatásának elsőrendű feladata.

A keresztyénség megismerésében fontos szerepe van a misszióknak, a felekezetek kialakulásának, az egységtörekvéseknek, a különböző irányzatok egymásra hatásának.

A magyar egyháztörténelem oktatása a magyar nép történetébe és az egyetemes egyháztörténetbe beágyazva történik. Lexikális ismeretek közlésén túl megismerteti a hallgatókat azokkal a belső, lelki folyamatokkal, hogy a keresztyénség felvétele, a reformáció, általában a hit hogyan formálta a magyarság lelkivilágát, gondolkodását, milyen kölcsönhatásban volt a politikával, a művészetekkel és a magyarság kultúrájával. Cél az, hogy a hallgatók magyar és református azonosságtudata erősödjön, ugyanakkor a mai egyházi és közéleti folyamatok egyháztörténeti háttérét képesek legyenek érzékelni és feldolgozni.

A törzsanyag előadása bevezető tanegységekre épül: a./ *Felekezetiismeret*: A Református Egyház szervezeti felépítésének és egyház-közigazgatási rendszerének megismerése, valamint azoknak a keresztyén felekezeteknek a tényszerű bemutatása, amelyek a világkeresztyénség történelmében nagy jelentőséggel bírnak és jelenleg is működnek. Továbbá azon felekezetek bemutatása, amelyek ismerete nélkül a teológiai tudomány művelése nem teljes, illetve a lelkipásztori gyakorlat során is elkerülhetetlen az alapvető ismeret. b./ *Egyházművészet és néprajz*: A református hitélet jellegzetes használati tárgyai, szimbólumai, szokásai. A protestáns népelet sajátos jelképei.

Egyházjog

A teológus hallgatók jogi alapismeretekre történő oktatása, s az egyházak, kiemelten a Magyarországi Református Egyház szervezetének történeti bemutatása, a hatályos egyházalkotmány és mindazoknak a jogszabályoknak a megismertetése, mellyel a gyakorló lelkésznek munkája ellátása során dolgoznia kell.

Vallástörténeti és missziói tanszék

Dr. Nagy Antal Mihály tanszékvezető (1992-2003-ig)

A tanszék feladata a bibliaismeret, a vallástörténet, a bibliai segédtudományok, a bibliai teológia és a missziológia oktatása. 2004 őszétől a missziológia oktatása a Gyakorlati teológiai tanszékhez került. A tanszék neve „Vallástörténeti tanszék” lett. Részint a bibliai segédtudományokhoz, részint a bibliai teológiához kapcsolódik a judaisztika. A tanszéken - részletezve - a következő tárgyak oktatása történik: ószövetségi és újszövetségi bibliaismeret, vallástörténet, hermeneutika, bibliai régiségtan, bibliai földrajz és természetrajz, judaisztika, bibliai teológia és missziológia. A tárgyak zömével szemináriumon is foglalkozunk. Nagy hangsúlyt helyezünk a bibliaismeretre, ami a lelkesítő szolgálat és a helyes teológiai látás alapja. Súlyos probléma, hogy a felvételizők nagyon csekély bibliaismerettel rendelkeznek. Az alapos bibliaismeret megszerzéséhez kevés az első év két szemesztere, ezért bibliaismeretből a tizedik szemeszterrel bezárólag vizsgázni kell.

A felsorolt tárgyak oktatása évfolyamonként és szemeszterenként a következő rendben történik:

I. évfolyam, 1 - 2. szemeszter

Ószövetségi bibliaismeret, heti két órában.

Az 1. szemeszter feladata az Ószövetség könyveinek alapvető megismerése Mózes első könyvétől Eszter könyvével bezárólag, valamint memoriterként ötven bibliai vers tudása. Az első órákon a Bibliával kapcsolatos alapvető tudnivalókkal ismerkedünk meg (mi a Biblia, a Biblia megértése, kettős természete, keletkezése, neve, nyelve, szerkezete, egysége, célja, tekintélye, felbonthatatlansága). Az alapvető tudnivalók tárgyalása után az egyes könyvek keletkezésével, felépítésével és tartalmával foglalkozunk. A tartalmi ismertetés során kiemeljük azokat a bibliai helyeket, történeteket és verseket, amelyeknek valamilyen összefüggésben fontos teológiai jelentőségük van.

A 2. szemeszter anyaga az Ószövetség további könyvei, Jób könyvétől a Malakiás könyvével bezárólag. Az anyag feldolgozása ugyanúgy történik, mint az első szemeszterben.

Szemeszterenként három-három felmérő dolgozat megírására kerül sor. A dolgozatok értékelése kiterjed a fogalmazásra és a helyesírásra is. A kollokvium szóban történik.

Tankönyv a Biblia. A hallgatókat jegyzet segíti a tanulásban, ami fénymásolás révén hozzáférhető. (Dr. Nagy Antal Mihály: *Ószövetségi bibliaismeret.*)

Újszövetségi bibliaismeret, heti két órában.

Az első szemeszter anyaga a négy evangélium, a második pedig az Újszövetség további könyvei Az Apostolok cselekedeteitől a Jelenések könyvével bezárólag. A szempontok és a módszerek lényegében ugyanazok, mint az

őszövetségi bibliaismeret esetében. A cél: megszerettetni a Szentírást, megérteni, elsajátítani a bibliai gondolkodást, benne élni a Biblia világában.

A számonkérés és a vizsga ugyanúgy történik, mint az őszövetségi bibliaismeret esetében.

Az újszövetségi bibliaismeretet dr. Nagy Antalné spirituális tanítja, óráadó tanárként.

Tankönyv az újszövetségi bibliaismeret esetében is a Biblia. A hallgatókat jegyzet segíti a tanulásban, ami fénymásolás révén hozzáférhető. (Dr. Nagy Antalné: *Újszövetségi bibliaismeret.*)

II - III. évfolyam, 3 - 6. szemeszter

Vallástörténet, 2 szemeszteren át, heti egy órában.

A vallástörténet tanításának alapvető feladata a Bibliában és a bibliai korban előforduló vallások, a magyarok ősvallása, valamint a világvallások és a jelentősebb vallások megismertetése. A Bibliában előforduló vallások ismerete nélkülözhetetlen a Biblia jó megértéséhez és magyarázásához. A világvallások és a jelentősebb vallások ismerete hozzátartozik az általános műveltséghez, és egyre nélkülözhetlenebb a gyülekezeti szolgálatban. A világvallások egyre nagyobb missziói tevékenységet fejtenek ki, s fenyeget a szinkretizmus veszélye is. A vallástörténet tanításának tehát nem csak az a célja, hogy a hallgatók megismerjék a különböző vallásokat, hanem az is, hogy erősen álljanak református keresztyén hitünk igazságában, annak a páratlan igazságnak és kegyelemnek az ismeretében, amit Isten Jézus Krisztusban ajándékozott az egész embervilágnak. Csak így lehetnek majd a rájuk bízottaknak jó pásztoraik.

Mivel az utóbbi időkben több olyan mű jelent meg, amelyek tankönyvként is jól használhatók, ezért az órákon zömmel olyan dolgokkal foglalkozunk, amik hiányoznak ezekből a könyvekből. Áttekintjük a tudományág történetét, elágazásait (vallástörténet, vallástudomány, vallásfenomenológia, valláslélektan, vallásszociológia, stb.), továbbá vizsgáljuk a nagy kérdésre adott válaszokat (megváltás, szenvedés, imádság, igazság és jog, halál, halál utáni élet, feltámadás). Ezek az órai előadások azt a célt is szolgálják, hogy biblikusan szemléljük a vallások és a vallásokkal foglalkozó tudomány jelenségvilágát. Vannak hallgatók, akik magas szinten foglalkoznak vallástörténettel, s közülük több tagja lett a Doktorok Kollégiuma Vallástörténeti szekciójának. A vizsga szemeszterenként írásban vagy szóban történik.

Tankönyvek:

- Dr. Nagy Antal Mihály: *Vallástörténeti prolegomena*. Sárospatak, 2001, SRTA.
Napkeletől Napnyugatig. Vallástörténeti tanulmányok 1. Dr. Nagy Antal Mihály (Szerk.) Budapest, 1999. LUX.
 Alister E. McGrath: *Bevezetés a keresztyén teológiába. A keresztyénség és a világvallások* 392-405. p. Budapest, 1995, Osiris Kiadó.
 Gerhard J. Bellinger: *Nagy Valláskalauz*. Budapest, Első kiadás 1993, Akadémiai Kiadó.

Ajánlott irodalom:

Az ősi magyar bitvilág Diószegi Vilmos (Szerk.) Budapest, 1971, Gondolat.

Mircea Eliade: *Vallási hiedelmek és eszmék története, 1-3.*

Korán. (Ford. Simon Róbert.)

Mahábhárata - Rámájána. Budapest, 1964, Magyar Helikon.

Robert Graves: *Görög mítoszok, 1-2.* Budapest, 1981.

Izráel története, 2 szemeszteren át, heti 1 órában.

A feladat és a cél Izráel történetének és kortörténetének a megismerése. Izráel történetét nem tekinthetjük lezártnak a második szentély pusztulásával, ezért áttekintjük egészen napjainkig. A hallgatónak meg kell ismerniük az Izráel történetével kapcsolatos elméleteket, de azt is, hogy ezek csak elméletek és nem bizonyított tények. Ezért a hangsúly nem az elméleteken, hanem Izráel történetének pozitív, biblikus szemléletén van. Ennek érdekében különös figyelmet fordítunk azokra a véleményekre és tudományos eredményekre, amelyek a bibliai tradíciót nem kétségbe vonják, hanem megerősítik. A hit és tudomány Izráel története vonatkozásában sem állhat szemben egymással.

Tankönyvek:

Dr. Nagy Antal Mihály: *Izráel története* (kézirat).

Dr. Nagy Antal Mihály: *Bibliai régiségtan*. Sárospatak, 1996. SRTA.

Ajánlott irodalom:

John Bright: *Izráel története*. Budapest, 1977.

Jacob Allerhand: *A zsidóság története*. Budapest, 1993.

C. H. Gordon: *Geschichtliche Grundlagen des Alten Testaments*. Zürich - Köln, 1961.

Chaim Potok: *Vándorlások. A zsidó nép története*. Budapest, 1994.

David Rohl: *Pharaonen und Propheten. Das Alte Testament auf dem Prüfstand*. München, 1996. (A mű eredeti címe: *A Test of Time*.)

Horst Klengel: *Az ókori Szíria története és kultúrája*. Budapest, 1977, Gondolat.

Hermeneutika, 2 szemeszteren át, heti 1 órában.

A hermeneutika, azaz az írásmagyarázás elmélete, rendkívül elhanyagolt terület volt teológiai oktatásunkban. Jelentőségét világszerte már több évtizede felismerték, mind teológiai, mind világi vonatkozásában. Az utóbbi években hazánkban és egyházunkban is növekszik az érdeklődés a hermeneutikai kérdések iránt. Akadémiánk újraindulásától kezdve felvette a tanítandó tárgyak sorába. A tárgy oktatásához és a kérdéseiben való elmélyedéshez igen nagy segítséget nyújtanak a Hermeneutikai Kutatóközpont (Budapest) kiadványai. A vizsga szemeszterenként írásban és szóban történik.

Tankönyv:

Dr. Nagy Antal Mihály: *Bibliai hermeneutika*. Sárospatak, 1996, SRTA.

Ajánlott irodalom:

Dr. Boross Géza: *Hogyan prédikáljunk ma?* Budapest, 1981.

Rudolf Hermann: *Bibel und Hermeneutik*. Berlin, 1971.

Willy Brems: *Der Weg der protestantischen Menschen*. Zürich, 1953.

A Hermeneutikai Kutatóközpont füzetei.

Judaisztika, 2 szemeszteren át, heti 1 órában.

A tantárgy keretében a második szentély pusztulása utáni zsidóságot érintő kérdésekkel foglalkozunk (antiszemizmus, antijudaizmus, asszimiláció, emancipáció, cionizmus, anticionizmus, holocaust, stb.), valamint a zsidóság és a keresztyénség kapcsolatának kérdéskörével. A cél az, hogy a hallgatók kellően tájékozottak legyenek ezekben a kérdésekben, és biblikus látásra jussanak.

A vizsga szemeszterenként írásban vagy szóban történik.

Tankönyv:

Dr. Nagy Antal Mihály: *Örök szövetség*. Sárospatak, 1997. SRTA.

Ajánlott irodalom:

Hayim Halevy Donin: *Zsidónak lenni*.

David Flusser: *Jézus*.

A Babilóniai Talmud. Válogatta és fordította Domán István. Budapest, 1994, Origó-Könyvek.

Naftali Kraus: *Az ősi forrás. Heti Szódrák és az Atyák bölcs tanításai*. Budapest, 1990.

Jüdische Theologie im 20. Jahrhundert. Hrsg. von Schalom Ben-Chorin und Verena Lenzen, München, 1988.

A Talmud könyvei. Az eredeti Talmud-szöveg alapján Dr. Molnár Ernő, Budapest, 1921-1923.

Pinchas Lapide - Ulrich Luz: *A zsidó Jézus*. Budapest, 1994, Logos Kiadó.

Bibliai régiségtan

Bibliai földrajz és természetrajz

Korábban mindkét tárgy önállóan szerepelt a tantervben, egy-egy szemeszterben. Órahiány miatt ezek a tárgyak az Izráel történetéhez lettek besorolva, változatlan követelménnyel. Ez az összevonás egyébként megfelel az egyre általánosabb gyakorlatnak. A "bibliai régiségtan" hagyományos értelemben értendő: feladata az, hogy az adott történeti, kulturális és vallásos emlékek alapján a lehető legpontosabban és legtárgyilagosabban tárja fel előttünk az illető nép, esetünkben Izráel összes életkörülményeit, annak magán, állami és vallási vonatkozásában egyaránt. A bibliai földrajz és természetrajz oktatásának a célja az, hogy a hallgatók megismerjék Palesztina földrajzát, állat-, ásvány- és növényvilágát. Mindez segíti a Biblia jobb megértését és magyarázását. E tárgyakból a vizsga is az Izráel történetéhez kapcsolódik.

Tananyag:

Dr. Nagy Antal Mihály: *Bibliai régiségtan*. Sárospatak, 1995. SRTA.

Dr. Nagy Antal Mihály: A Biblia állat-, ásvány- és növényvilága. In: Keresztyén Bibliai Lexikon 1-2.

Dr. Tóth Kálmán: *Földrajzi áttekintés*. In: Jubileumi Kommentár 1. Köt.

Ajánlott irodalom:

Dr. Tóth Kálmán: *Régészet és Biblia*. Budapest, 1978.

Rapcsányi László: *Jeruzsálem*. Budapest, 1984.

Dr. Martin Noth: *Die Welt des Alten Testament*. Berlin, 1962.

Kathleen M. Kenyon: *Archäologie im Heiligen Land*. 1967. A mű eredeti címe: Archaeology in the Holy Land.

Bibliaismeret

Követelmény: az Ószövetség és az Újszövetség alapos átisméltése és ismerete, valamint szemeszterenként száz, összesen tehát négyszáz bibliai vers ismerete memoriterként.

Tananyag a Biblia.

Tankönyv:

Dr. Nagy Antal Mihály: „*Ez igék legyenek a te szívedben*” Szöveggyűjtemény. Sárospatak, 1999, SRTA.

IV - V. évfolyam, 7-10. szemeszter

Bibliai teológia, 4 szemeszteren át, heti 2 órában.

A bibliai teológia a legátfogóbb bibliai tudomány, melynek művelése során a részismeretek egészzé, az egyes téglák és építési elemek szépen rendezett épületté állnak össze. A bibliai teológia feladata az, hogy feltárja Isten tervét, nagy gondolatait, amelyek az egész Szentírásón átvonulnak. A Biblia Isten útjáról vagy útjairól beszél (pl. ApCsel 18,24-26), ami(k)ben az időiség és a történetiség, valamint a tartalom szép harmóniában együtt és egyszerre van jelen. Az oktatás célja - az ismeretek közlésén túl - az, hogy átfogó, egyetemes biblikus látásra és gondolkodásra tanítsa meg a hallgatókat.

A bibliai teológiát hagyományosan hosszú ideje ószövetségi és újszövetségi bibliai teológiára szokás felosztani. Ez a felosztás két súlyos következménnyel járt. Az egyik súlyos következmény az, hogy egyre nagyobb szakadék lett az Ószövetség és az Újszövetség között. Ez a szakadék végül olyan nagy lett, hogy reménytelennek és lehetetlennek tűnik az áthidalása. A másik súlyos következmény az, hogy mind az ószövetségi, mind az újszövetségi bibliai teológiában a nagy összefüggések helyett a részletekre terelődött a figyelem. Ezért jelentkezett és erősödik a bibliai teológia művelésében az a szemlélet, amely emlékeztet arra, hogy kezdetben „theologia biblica” volt, s valójában csak bibliai teológia van. Ez lényegében a hermeneutikában hangsúlyossá váló „holisztikus szemlélet” jelentkezését és érvényesülését jelenti a bibliai teológia művelésében. Valójában ez ahhoz a bibliai és reformátori igazsághoz való visszatérés, ami a „teljes Írás” egységét és ihletettségét hangsúlyozza. Mí is ezt tartjuk helyesnek. A vizsga szemeszterenként szóban történik.

Tananyag:

Dr. Nagy Antal Mihály: *Bibliai teológia*. (Kézirat.)

Ajánlott irodalom:

Claus Westermann: *Az Ószövetség teológiájának vázlatja*. Budapest, 1993.

Leonhard Goppelt: *Az Újszövetség teológiája 1-2*. Budapest, 1992.

- Hans-Joachim Kraus: *Die Biblische Theologie. Ihre Geschichte und Problematik.* Berlin, 1973.
- Henning Graf Reventlow: *Hauptprobleme der alttestamentlichen Theologie im 20. Jahrhundert.* Darmstadt, 1982.
- Th.C. Vriezen: *Theologie des Alten Testament in Grundzügen.* 1957.
- Jürgen Moltmann: *Theologie der Hoffnung.* München, 1965.
- Geerhardus Vos: *Biblical Theology - Old and New Testaments.* First published 1948.

Misszió, 4 szemeszteren át, heti 1 órában.

A missziológia egyházunkban - némi kivételtől eltekintve - elhanyagolt, a mögöttünk lévő évtizedekben pedig erőteljesen visszaszorított tudományág volt. A missziológia fontosságát világszerte felismerték. Az egyház fundamentális feladata a misszió, a misszió által él és növekszik. Ennek a felismerése egyházunk számára is élet-halál kérdés. Ezért rendkívül szükséges a misszió biblikus szemlélete és oktatása. A misszió eredményessége nem a módszerektől függ, hanem attól, hogy követjük-e a Biblia útmutatását. Ezért nagyon fontos nem csupán elméleti, hanem gyakorlati szempontból is a misszió bibliai alapjainak a feltárása. 2003 őszétől a tanszék anyagából ki lett emelve a gyülekezetépítés. A tárgyak oktatása két-két szemeszterben, heti 1-1 órában történik.

Tananyag:

Dr. Nagy Antal Mihály: *A misszió bibliai alapjai. (Kézirat.)*

Dr. Nagy Antal Mihály: *A gyülekezetépítés bibliai alapjai. (Kézirat)*

Ajánlott irodalom:

Dr. Bütösi János: *A missziológia mint teológiai tudomány.* Debrecen, 1995.

Dr. Anne-Marie Kool: *Az Úr csodásan működik.* 1. 1995. 2. 1997.

J. Verkuyl: *Contemporary Missiology. An Introduction.* Michigan, 1978.

Harry R. Boer: *Pentecost and Missions.* Michigan, 1961.

Billy Graham: *Biblische Richtlinien für Evangelisten.* Neuhausen, 1986. A mű eredeti címe: *A Biblical Standard For Evangelists.* 1984.

Bibliaismeret

Követelmény: Tanévenként a Biblia alapos átisméltése, valamint 200 bibliai vers - a négy szemeszterben összesen 400 - ismerete memoriterként.

Tananyag a Biblia.

Tankönyv:

Dr. Nagy Antal Mihály: *"Ez igék legyenek a te szívedben"* Szöveggyűjtemény. Sárospatak, 1999.

VI. évfolyam, 11 - 12. szemeszter

Missziológia, szemeszterenként 4 órában.

A VI. évfolyamon a misszió gyakorlati kérdéseivel foglalkozunk, főleg egyházunk társadalmi misszióival. Arra törekszünk, hogy a hallgatók személyesen is találkozzanak az egyes missziók vezetőivel képviselőivel, hogy ily módon szerezzenek ismereteket mind a kérdésekről, mind a megoldásokról.

A hallgatók házi dolgozatot készítenek megadott, vagy megbeszélt témából, s ezek értékelése alapján kapnak vizsgajegyet.

Szeminárium, 3 - 10. szemeszterben, heti 2 órában.

A szemináriumot két szemeszterre kell felvenni, mivel egy szemeszter alatt nem lehet igényes dolgozatot készíteni. Az utóbbi években a tanszéken is félévenként kell szemináriumi dolgozatot készíteni a vizsgaszabályzat szerint. A hallgatók a tanszékhez tartozó tárgyak bármelyikének a területéről választhatnak témát, évfolyamuknak megfelelően. A választott témát konzultációs foglalkozásokon beszéljük meg.

A megkedvelt téma később szakdolgozat témájává is lehet. A szemináriumi órákon valamilyen megbeszélt témával foglalkozunk, pl. szimbolika, a délvidéki ébredés története, valamilyen fontos könyv elemzése, stb. A második szemeszterben az elkészített dolgozatokat beszéljük meg.

Jegyet a szemináriumi dolgozatra kapnak a hallgatók.

Vallástörténeti Tanszék

Tanszékegyeztető: Dr. Enghy Sándor 2003-tól

I. Az ószövetségi-újszövetségi bibliaismeret, felöleli az Ószövetség-Újszövetség tényanyagának tárgyyszerű ismeretét, szem előtt tartva az egyes könyvek tartalmának felosztását, szövegének részletes ismeretét. Miután az első félévben megismerjük az Ószövetség-Újszövetség egy-egy könyvének alapvető tanításait, főbb gondolatait, gondolkodását, a második félévben részletesen is megismerjük azokat a könyveket, amelyekre addig nem került sor. Az egész év anyagából szigorlattal tesznek záróvizsgát a hallgatók. A Bibliára vonatkozó ismeretek bevezető jellegűek, tudván, hogy a teológia tudományának minden ága erre az ismeretre épül, vagy ehhez kapcsolódik. II. A történelem folyamán különböző kontextusban a Biblia számos magyarázata jelent már meg. A bibliai hermeneutika a keresztyénség Bibliájának speciális üzenetét vizsgálja, melynek első része a zsidóság Szentírása. A tantárgy tisztázza azokat az elveket, amelyekre a hallgatóknak a gyakorlatban lesz szükségük. Ezeket az elveket a következő rendben tárgyaljuk: A bibliai hermeneutika fogalma, története, az írásmagyarázat módszerei, Isten szava és a hermeneutika, az Ószövetség hermeneutikája, az Újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei, példái, az exegetikai módszerek hermeneutikai jelentősége, az Ószövetség Újszövetség-szemlélete az Újszövetség Ószövetség-szemlélete, két szövetség egy Biblia, az Ószövetségről szóló keresztyén igehirdetés. Miután egy féléven keresztül az írásmagyarázat elveit tisztáztuk, a következő félévet kötelezően választható tanegységként azoknak kínálja a tanszék, akik specializálódni szeretnének. Példaként említem a közelmúltban sorra került következő témát: milyen koncepció alapján válik egy ószövetségi szöveg, gondolat egy újszövetségi irat szerves részévé. A kurzus célja az Újszövetségben előforduló ószövetségi idézetek elemzése, magyarázata. III. A bibliai teológia négy félévre kiterjedő kurzusának célja, hogy a hallgatók konfrontálódjanak a Biblia gondolatvilágának átfogó kérdéseivel és ezeken keresztül kapjanak biblikus választ a szolgálatuk folyamán felmerülő kérdésekre. A kurzus folyamán sor kerül az Ószövetség és Újszövetség teológiai értelmezésére, a Biblia egészére jellemző, meghatározó fogalmak tükrében. A hallgatók megismerik a főbb fogalmakat, melyeket a megfelelő szövegek elemzésével rendszerbe állítunk, figyelembe véve a fogalmak ószövetségi, újszövetségi összefüggéseit. Mivel a tantárgyat 4 féléven át veszik fel a hallgatók, az első évben a teljes anyagnak csak a felével foglalkozunk, az Ószövetségre koncentrálván, a következő sorrendben: a. Az Ószövetség teológiájának tárgya, a teremtéstörténet teológiája, Jahve szövetsége, a bűn problémája az ősatyák történetének teológiai értelmezése az Egyiptomból való szabadulás teológiai értelmezése, Jahve kijelentése a pusztai vándorlás teológiája, Mózes alakja és munkássága, Kánaán elfoglalásának teológiai összefüggései, a bírák korának üdvtörténeti értelmezése, Jahve uralkodása és a felkent király, a választott nép válasza Jahve tetteire, kultusz, a zoltárok teológiája, az egyetlen Isten tisztelete, a bölcsesség szerepe Izrael életében, Izrael történelemértelmezése, az idő és örökkévalóság kérdése, a prófétai hivatás, Illés és Elizeus igehir-

detése, különböző próféták teológiája, a fogság utáni korszak teológiai értékelése. b. A próféták történelemszemlélete, Isten neve, az apokaliptika, ígélet és beteljesedés, Isten megjelenési formái, az Ószövetség emberképe, Isten Lelke, a mennyei világ, az alvilág, az ember közösséghez való viszonya, az ember Istennel való személyes kapcsolata, Isten akarata, mint az emberi cselekvés mércéje, a megváltás teológiai összefüggései, a kiválasztás, a szentség, a kegyelem és irgalmasság, Jahve igazsága, az engesztelés szerepe az üdvtörténetben, élet, halál, feltámadás az örök élet, az Ószövetség az Újszövetség fényében az Úr szolgálja, az úrvacsora és a példázatok ószövetségi gyökerei. A második év főbb témái: 1. A krisztológia jelentőségének, alapvető kérdéseinek ismerete. Inkarnáció, keresztesítés, megkísértés. Jézus indirekt kijelentései önmagáról. Jézus direkt kijelentései önmagáról. Hatalmas volt beszédben. Hatalmas volt cselekedetben. A keresztesítés. A feltámadás. A negyven nap teológiája. Mennybemenetel. 2. A szótériológia jelentőségének, történetének, alapvető kérdéseinek és fogalmainak ismerete. Az evangéliumok, az ApCsel, az apostoli levelek és a Jelenések könyvének teológiája. E tárgyban szerzett ismereteiről az első lelkészképzés vizsgán tesz záróvizsgát a hallgató. IV. A bibliai teológiai szeminárium kötelezően választható tanegységét két féléven keresztül látogathatják azok, akik a tanszék keretében szeretnének specializálódni. Legutóbbi témáinkra két példa: 1. PHILLIPS, Graham, A mózesi örökség c. könyvének a feldolgozása olyan formában, hogy a könyv által említett bizonyítékokat vagy ellenbizonyítékokat az eredeti szöveg elemzésével vetjük össze és ahol kell, vitatkozunk a szerző állításaival. 2. A bibliai teológia alapvető fogalmainak tükrében, az Ószövetség és az Újszövetség egysége. V. A vallástörténet egy féléven át kötelező, melyben feladatunk az Izrael környezetét meghatározó ókori keleti vallások, valamint a nagy világvallások és fontosabb vallási mozgalmak tárgyszerű ismeretanyagának elsajátítása. Az előadások célja, hogy az emberiség történelme folyamán burjánzó vallások szövevényében rendszert lássanak a hallgatók, ugyanakkor élmény legyen számukra a különböző vallások jól működő, belső törvényszerűsége mellett a Biblia specifikumának felfedezése. A félév 24 órája nyilván nem elegendő e tárgyban az ismeretek teljességének kibontakoztatására, de arra igen, hogy az ismeretek keresztmetszete alapján a hallgató fogékonyra váljon a vallásos gondolatok kuszaságának rendszerbe foglalására, érzékelje a rendszertelenség veszélyét, és privilégiumának tekintse a Biblia hitelességének megőrzését. Miután megismertük az Izrael környezetét meghatározó ókori keleti vallások, valamint a nagy világvallások és fontosabb vallási mozgalmak történetét, főbb tanításait, egy féléven át a különböző vallások mai-magyar megjelenési formáira koncentrálnunk, így kínálva kötelezően választható tanegységben lehetőséget azoknak, akik tanszékünkön specializálódni. VI. Hasonló szándékkal kínálunk két féléven át kötelezően választható tanegységet a vallástörténeti szeminárium keretében. Eddigi témákat említünk példaként: 1. Az élet, a halál, a feltámadás, az örök élet gondolatának megismerése a különböző vallásokban. Miközben a hallgatók megismerték ezeket a gondolatokat, meg kellett látniuk azt is, hogy viszonyul mindez az Ószövetség sajátos gondolatrendszeréhez. 2. Chapman Colin „Kie az ígélet földje?” c.

könyve alapján dolgoztuk fel az izraeli-palesztin konfliktust, s közösen mélyedtünk el abban a kérdésében, hogy melyek a Biblia felhasználásának megengedhető és elfogadhatatlan módozatai egy konfliktus kezelésében. VII. A judaisztika a zsidóság héber Bibliánkban nem kanonizált irodalmát vizsgálja a Mísna és a Gemará talmudi egységében. A hallgatók a Háláchá megismerését az Ággádák tanulmányozásával, segítségével valósítják meg. Az előadások során tanulmányozásra kerül a Szidrák Párása, az atyák bölcs tanításainak segédletével. A hallgatók ily módon vizsgálhatják meg, miként hatottak a kánoni tekintélyű írások a zsidóság irodalmára. A tantárgy egy féléve kötelező, s a tanszéken specializálódóknak egy következő félévben kötelezően választható tanegységet kínálunk. VIII. Az elérhető szakirodalom Izrael és környezete világának forrásaiból megdöbbenően sok olyan utalást sorol fel, amely megegyezik mindazzal, ami a Biblia irataiban található, és megerősíti mindazt, amit korábban csak legendának neveztek. A bibliai archeológia célja, hogy történelmi és régészeti bizonyítékokkal erősítsük a Biblia hitelességét. Ezért foglalkozunk a következő témákkal: 1. Az ókori Kelet kultúrájának leletei. 2. Az ósattyák nyomában. 3. Izrael Egyiptomban. 4. A pusztai vándorlás emlékei. 5. Honfoglalás, bírák kora, letelepedett életforma Kánaánban. 6. Júda és Izrael királyságának hitelessége. 7. A nagy világbirodalmak. 8. A fogság kora. 9. Új kezdet a fogság után, a hit tisztaságáért folytatott harcok. 10. Jézus korának bizonyosságai. 11. Az apostolok korának leletei. 12. Qumran és a tekercsek. IX. Ó- és újszövetségi kortörténet keretében megállapítjuk, hogy az Ószövetség és Újszövetség emberének hite nem légtüres térben született. E hit speciális, megtartó, történelemformáló ereje csak azok számára ismerhető meg, akik megismerik azokat a történelmi, társadalmi politikai, közéleti, közjogi, közigazgatási, kereskedelmi, oktatási, néprajzi, gazdasági, kulturális folyamatokat, melyek meghatározták ennek a hitnek a születését. A tantárgy célja, hogy az Ószövetség-Újszövetség korának, történelmének problémáival ismertesse meg a hallgatókat, hogy rácsodálkozzanak a Szentírás korának adott helyzetben megszólaló üzenetére. Az anyag tematikája: 1. Az ókori Kelet nagy kultúráinak kora. 2. Ábrahám és kora. 3. József és a fáraók kora. 4. A pusztai vándorlás kora. 5. A honfoglalás és a letelepedés kora. 6. Dávid és Salamon kora. 7. Júda és Izrael királyainak kora. 8. A fogság kora. 9. A fogság utáni korszak. 10. A Názáreti Jézus kora. 11. Az apostolok kora. 12. A qumráni közösség. X. A szabadon választott tanegység célja, hogy a hallgatók érdeklődését széles körben felkeltse. Eddigi témáink: 1. Az Ószövetség és Újszövetség héber nyelvben megnyilvánuló egységének, gondolkodásának megértése. A hallgatók az Újszövetség héber nyelvén keresztül konfrontálódtak a mai Izrael beszélt nyelvével. 2. Az Újszövetség didaktikai szempontból fontos áram részeit elemeztük, utalva a nyelvtani jelenségek, szavak újszövetségi és ószövetségi kapcsolatára, az áram nyelv szavainak sajátosságára. A hallgatók az Újszövetség áram nyelvén keresztül konfrontálódtak áram nyelvi jelenségekkel, ezért foglalkoztunk az áram nyelvtannal is.

A tanszék oktatói: 2002-ig dr. Nagy Antal Mihály, majd dr. Dienes Dénes vezette a tanszékot, melyet 2004 őszén adott át Enghy Sándornak. Ebben az időszakban a tanszék munkatársai voltak: dr. Nagy Antal Mihály, dr. Nagy Antalné. Nagy Károly Zsolt egy szemináriumi előadást tartott, Varga Levente minden félévben óraadóként tanít. A tanszék meghívott előadója volt dr. Falus András a SOTE Genetikai Sejt- és Immunbiológiai Intézetének vezetője. Opponensként találkoztunk dr. Kiszely Istvánnal, aki a magyarság őstörténetének nemzetközileg elismert szakértője és többek között a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Környezetgazdálkodási Intézetének professzora. Legutóbbi meghívott vendégünk Hans Schmidt a Gustav-Adolf-Werk főtitkára, az Akadémia hallgatói és oktatói előtt tartott előadást.

A 80. zsoltár 10. versében az Úr elegyengeti a földet a szőlő számára, nyilván azért, hogy gyümölcsstermésre tegye alkalmassá azt a területet. Óriásit változik ilyenkor a terület arculata. Ezt az tudja értékelni igazán, aki addig megműveletlen területet tett már alkalmassá művelésre. Ézsaiás is egy terület arculatának megváltozásáról beszél a 40,3-ban, amikor az arculatváltás nem öncél, csak azért, hogy a pusztában út legyen, hanem az valamiért történik: az Úr útját kell készíteni, hogy megjelenjen dicsősége. Az Úr kész népét fogságból megszabadítani, de mindent nem végez el, akadályok elhárításában segít, de népe is tevékeny részt kell, hogy vállaljon. Sokat tesz az Úr népéért, de ha mindent megtesz népe helyett, hol marad akkor a nép felelőssége, hogy becsüli meg a dolgokat, hogy érzi azokat magáénak, ha minden csak az ölébe hull, anélkül, hogy a kisujját kinyújtotta volna, hogy érzi majd meg az elvégzett munka fölötti örömet, hogy adhat igazán hálát azért, hogy milyen nagy csoda, amikor a munkának van értelme és az megáldatik. A terület arculatváltása - út lesz a pusztában - fáradságos munka, de aztán a nép hazamegy, ebben mutatkozik meg az Úr dicsősége. Konkrét módon, mely konkrétum jelzi a jövődő dicsőségének útját is. Nem utat kell készíteni ma a pusztában Akadémiánkon, de vannak emberileg elvégzendő feladatok, melyek elengedhetetlen feltételei annak, hogy az Úr dicsősége látható legyen. Eredményeinket tekintve arculatváltás kell tanulmányainkban! De csak olyan arculatváltásnak van értelme, mely az Úr dicsőségének megjelenését készíti elő. És Ő meg tudja mutatni hatalmát, van áldás, eljön az Úr, hogy látható legyen dicsősége, ha van útja, amin jöhet. Ebben az útkészítésben látom feladatomat, ilyen lelkülettel munkálkodom tanszékünkön.

Idegen nyelvi képzés

1. A Sárospataki Református Teológiai Akadémián folyó modern nyelvi oktatás céljai:

a. A hallgatók egy modern nyelvből (angol, német, francia, holland) megszerezzék az állami középfokú nyelvvizsga szintjének megfelelő tudást, ami az általános műveltség része, és alapja a speciális egyházi-teológiai idegen nyelvi ismeretek megszerzésének. Általános követelmények:

- A hallgató mindennapi érintkezésben tudja használni a választott idegen nyelvet.

- Kapjon ízelítőt a tanult idegen nyelv országainak kultúrájából és civilizációjából, sajátos értékeiből, és ezeket saját kultúrájával összehasonlítva a magyar kultúrát is lássa tágabb összefüggésben.

- Szerezzen ismereteket a nyelv természetéről, hogy ezáltal saját anyanyelvét is tágabb rendszerben tudja szemlélni, növekedjen önismerete is.

- Létesíthessen az idegen nyelv használatán keresztül új emberi kapcsolatokat, és ezáltal tudja értékelnéni más országok népeit és kultúráját.

- Jusson olyan ismeretekhez, amelyek anyanyelvén esetleg nem hozzáférhetők.

b. Az általános nyelvismeretre építve speciális egyházi-teológiai idegen nyelvi ismeretek megszerzése. Követelmények:

- Főbb információk megértése idegen nyelvű teológiai szakirodalomban.

- Egyszerű, folyamatos szöveg alkotása idegen nyelven teológiai témákban (teológiai érdeklődés leírása, saját teológiai vélemények közlése, igehirdetés összefoglalása)

- Önálló intézkedés egyszerű teológiai vagy általános nyelvhasználatot igénylő helyzetekben (külföldi testvérgyülekezettel való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, a liturgia idegen nyelven való levezetése stb.)

2. A fenti célkitűzésnek megfelelően az idegen nyelvi oktatás két fő szakaszból áll:

a. általános nyelvoktatás (nyelvvizsga előkészítés)

b. szaknyelvi oktatás

KUTATÓINTÉZETEK

Faluszeminárium Egyházzociológiai Kutatóintézet

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia és a Tudományos Gyűjtemények lelkész- és vallásánárjelöltek, lelkészek és vallásánárok gyakorlati képzésének és továbbképzésének elősegítésére, valamint gyakorlati teológiai, egyháztörténeti és egyházzociológiai kutatás sajátos területeinek tudományos művelésére, de a társadalomtudományok egyéb területén munkálkodókra is tekintettel 1999-ben Faluszeminárium Egyházzociológiai Kutatóintézetet hozott létre. Ennek munkáját a Gyakorlati- és az Egyháztörténeti Tanszék vezető tanárainak, valamint az Adattár vezetőjének kollégiuma irányítja.

Az intézet az egyetemes magyar reformátusság, ezen keresztül pedig az egyetemes magyarság szolgálatában álló ökumenikus nyitottságú tudományművelő hely, mely fő feladatai közé sorolja az alábbiakat: speciálkollégium tartása a kutatásba való bevezetés céljából, posztgraduális és szakirányú alapképzésben való közreműködés, tájékoztató munka végzése a kutatáshoz, konzultációs segítségnyújtás, kutatási eredmények feldolgozása, előadások tartása, tanulmányok készítése, szakirányú konferenciák szervezése.

A mindenkori cserediákok is érdeklődéssel fordultak az intézet faluszemináriumi munkája felé, melyben több mint 60 hallgató vett részt 1999 és 2006 között. A szemináriumi munka keretein belül mindenki készített egy választott település református gyülekezetéről gyülekezetrajzot (ezek a Tudományos Gyűjtemények Adattára hely- és egyházzociológiai gyűjteményébe kerültek). Kiszállásokon vettek részt a diákok a Felvidéken, a Hegyalján, a Hegyközben, a Bodrogeközben és Szabolcs-Szatmárban. A kiszállásokat megelőzően mindenki választott egy-egy sajátos kutatási területet, és ki-ki ez alapján végezte munkáját. Évente átlagosan 2-3 végzős teológiai hallgató írja diplomamunkáját a kutatóintézet keretein belül faluszemináriumi témakört választva. Rendszeresen részt vettek tanulóink a Népfőiskolai Collegium által szervezett nyári balatonszárszói konferenciákon. Munkájuk egy része könyvformában is megjelent: A magyar népfőiskola alapjai (Készítette: A Sárospataki Kollégium Népfőiskolai Szekciója) címmel, a Népfőiskolai Füzetek VI. köteteként. A szeminaristák esztendőről esztendőre tudósítottak munkájukról, a tudósítások nagy része a Reformátusok Lapja hasábjain is megjelent.

Laczkó Gabriella

Sárospataki Keresztyén Filozófiainstítút

Általános célja a Teológiai Akadémián folyó filozófiai oktatás elmélyítése, a tudományág intenzív művelése, bekapcsolódás a hazai és nemzetközi filozófiaművelés vérkeringésébe, különös tekintettel is a keresztyén vonatkozásokra.

A Sárospataki Református Kollégium Főiskoláján a XIX. században a teológiai és jogi tanulmányok mellett a hallgatók bölcséleti tárgyakkal is foglalkozhattak a tananyag részeként.

A század második felében a bölcséleti tanszék kiemelkedő tanára Erdélyi János volt. Az I. világháborút követően a jogászképzés megszűnt Patakon, a bölcsészet pedig a teológia keretein belül, a lelkészképzésben kapott szerepet. Így csaknem egyedülállóan a hazai lelkészképző intézetek között, Patakon filozófiai tanszék is működött.

A pataki lelkészképzés újraindulása során önálló tanszéket nem kapott ugyan, de a filozófiatörténet a tananyag szerves részét képezi. Újabbán pedig a Rendszeres Teológiai és Szociológiai Tanszék ad otthont ennek a stúdiumnak.

Ennek a régi hagyománynak és az új kihívásoknak is megfelelően szeretne a Sárospataki Keresztyén Filozófia Intézet hozzájárulni a Pataki Teológián folyó oktatói és nevelői munkához.

További célkitűzéseit és feladatait a következőkben határozza meg:

a. Keresztyén emberként valljuk, hogy a létezésünkkel kapcsolatos titkokat elsődlegesen a Kijelentésből ismerhetjük meg. A filozófia is, az emberi szellem erőfeszítéseként egyik fő céljaként tűzi ki ezt a megismerést. Az intézet célja, hogy a filozófia és teológia párbeszédbe állítását, oda-vissza ható kritikai szemléletének megismerését elmélyítse és gyakorolja, és elősegítse a filozófia keresztyéni interpretációját.

b. A fent említett célkitűzések hatékonyabbá tétele érdekében a már megkezdett „Filozófiai Perspektívák” filozófiatörténettel foglalkozó stúdiók további köteteinek kiadását, valamint a munkatársak és hallgatók által készített fordítások, publikációk megjelentetését tervezzük.

c. Kapcsolatfelvétel tudományegyetemek filozófiai fakultásaival és intézeteivel, hazai és nemzetközi szinten.

d. Konferenciákon való részvétel és szervezés, hazai és nemzetközi szinten is. Előadók meghívása.

Dr. Frank Sawyer

Missziótudományi Kutatóintézet

Dr. Nagy Antal Mihály beszámolója az 1996 és 2001 közötti évekről

Missziói intézet létrehozásáról 1996-ban döntött az Akadémiai Tanács. A Tiszáninneni Református Egyházkerület Közgyűlése 1997. november 15-én, 65/1997. számú határozatában jóváhagyta a missziói intézet felállítását, valamint a felterjesztett szervezeti és működési alapszabályt. A missziói intézet neve a Közgyűlés határozata szerint: Missziótudományi Kutatóintézet. Az Egyházkerületi Közgyűlés, az Akadémiai Tanács felterjesztése alapján a Missziótudományi Kutatóintézet igazgatói tisztében megerősítette dr. Nagy Antal Mihályt, a vallástörténeti és missziói tanszék tanszékvezető tanárát. Ezt a tisztséget 2003-ig látta el.

A Missziótudományi Kutatóintézet célját, feladatát az Egyházkerületi Közgyűlés által jóváhagyott Szervezeti és Működési Alapszabály a következőkben határozza meg:

A Missziótudományi Kutatóintézet feladata általánosságban a Teológiai Akadémián folyó missziológiai és nevelőmunka elmélyítése, a tudományág intenzív művelése, bekapcsolódás a misszió nemzetközi vérkeringésébe, különös tekintettel a református vonatkozásokra és a kelet-európai térségre.

Közelebbről meghatározva a Missziótudományi Kutatóintézet főbb célkitűzései a következők:

Kapcsolatok kiépítése hazai és nemzetközi intézetekkel, kiemelten a Kelet-Európában működőkkel. Információk, adatok, dokumentumok, szakirodalom szerzése, gyűjtése a misszió mind teológiai, mind gyakorlati vonatkozásában, különös figyelmet fordítva Kelet-Európára.

Az összegyűjtött anyag rendezése, feldolgozása és publikálása (missziói tudósítások, missziói kiadványok megjelentetése).

A misszió támogatása, teológiai hídfigyelem szerep vállalása Nyugat és Kelet között. Szükség és lehetőség szerinti részvétel kelet-európai missziói munkások képzésében, különös tekintettel az országhatáraink mentén élő magyar reformátusságra, s a határainktól egészen távol is található magyar csoportokra.

Konferenciák, meghívások, jószolgálati utak szervezése. Testvéri kapcsolatok keresése és kiépítése a keleti egyházakkal, teológiájuk megismerése és a belmisszió terén szerzett tapasztalatok kicserélése.

A misszió iránti felelősség ébresztése, a missziói munka segítése hazai vonatkozásban is: különböző ágaihoz segítőanyag gyűjtése és kölcsönzése, konferenciák, posztgraduális képzés szervezése.

A Missziótudományi Kutatóintézet igazgatóját az Akadémiai Tanács választja, tisztében az Egyházkerületi Közgyűlés erősíti meg. A Kutatóintézetben az igazgató vezetésével egy belső és több külső munkatárs dolgozik. A Szabályzat szerint a belső munkatárs a Kutatóintézet fizetett alkalmazottja. A külső munkatársak díjazás nélkül végzik munkájukat, ami főleg anyaggyűjtés.

A Szabályzat szerint a Kutatóintézet anyagi szükségletének a biztosítása a Teológiai Akadémia költségvetésének részét képezi. A költségvetést a Kuta-

tóintézet igazgatója készíti el, s az Akadémiai Tanács jóváhagyása után kerül be külön tételként a Teológiai Akadémia költségvetésébe. A rendelkezésre bocsátott összeggel az igazgató köteles elszámolni az Akadémiai Tanácsnak.

Az Egyházkerületi Közgyűlés által jóváhagyott Szervezeti és Működési Alapszabály tág teret biztosít a Missziótudományi Kutatóintézetnek. A Teológiai Akadémia egy helyiséget biztosított a Kutatóintézetnek, s a Teológiai Akadémiától kapott támogatásból, valamint pályázat útján nyert összegből kellően el van látva bútorokkal, valamint számítógéppel, nyomtatóval. Némi missziói anyag is összegyűlt. Több hazai és külföldi missziói intézettel épült ki kapcsolat. Szentpéterváron két ízben, három, illetve két hallgatónk vett részt konferencián, ünnepségen. Jelenleg két könyv kiadása van folyamatban: az egyik az oroszországi református ébredéssel, a másik pedig a délvidéki ébredés történetével foglalkozik. Ez évben beindult egy kutatási program, melynek célja a recens, „hétköznapi” Magyar református istenkép, emberkép és jövőkép empirikus feldolgozása. Tervezzük a mögöttünk lévő negyven év missziói eseményeinek, emlékeinek, dokumentumainak az összegyűjtését és kiadását is.

Alapvető gond a munkatársak és az anyagiak hiánya. A könyvek, kiadványok megjelentetése csupán terv, azzal a reménységgel, hogy a terv egyszer mégis megvalósul.

D. Szabó Dániel, 2003-tól a

Kutatóintézet tudományos főmunkatársának beszámolója

Az Intézetben belül Dr. Nagy Antal Mihály professzor úr, egyetemi tanár, kedves Testvérem munkáját kellene folytatnom, kinek ismereteit, biblicitását és spiritualitását meg sem közelíthetem, de lehetőséget érzek olyan tapasztalatok és látások átadására, melyeket Isten hosszabb életutamon adott.

Lehetőséget kaptam arra, hogy a teológiai hallgatóknak szabadon választható kurzusokat hirdessek meg a misszió tárgyköréből.

Kezdetől arra is törekedtünk, hogy a gyülekezetekkel való kapcsolattartás útján egyben az Akadémia kapcsolatát is erősítsük és személyesebbé tegyük. Továbbá vágytam missziótörténeti összefüggésben is megismertetni azokat a belmissziói szervezeteket, melyeket 1948 után szinte teljesen megszüntettek, s melyek részben újraindultak.

Egy teljes esztendő t szántunk a Magyarországon működő külföldi vagy külföldi alapítású szervezetekre, misszionáriusokra (600 külföldi missziói munkás dolgozik Magyarországon), kik ma jelentős számban az Evangéliumi Alliansz ernyője alatt szerveződnek.

Hasonlóan egy éven át foglalkoztunk az ázsiai, kínai, koreai keresztyén-protestáns „robbanással”, illetve a Balkánon kibontakozó evangéliumi mozgalmakkal.

Ezek a területek a magyar református testvéreink előtt is többnyire ismeretlenek, noha a református világunk megújulásának a területei.

Mint úttörő missziói egyházi kapcsolatokat, mutattuk be az orosz református gyülekezetek születését, az Intézetünk meghívásában érkező orosz és koreai református ifjúsági csoportokat elsőként hazánkban. Zsinatunk és gyülekezeteink is a sárospataki orosz-magyar konferencián keresztül hallottak először ezekről az eseményekről, Kálvin Intitúciójának oroszra történt fordításáról. A konferencián mind a négy teológia professzori előadással is képviseltette magát.

Az intézetünk által szervezett kurzusok hallgatóit rendszeresen tájékoztatjuk a magyar és koreai munkatársaimmal végzett cigánymisszióról, sőt többen be is kapcsolódtak ebbe a szolgálatba. Ez havonta mintegy 100-120 fős nagyobb konferenciát jelent, illetve hetente rendszeres bibliaórákat, több faluban is, és naponkénti lelki beszélgetéseket is helybeli cigány testvéreinkkel.

Kiemelt foglalkozás a tiszakarádi református gyülekezet keretében végzett számítógépes és angol nyelvoktatás az ottani református cigány gyerekek között. Ezeket a szolgálatokat Zsinatunk Missziói Osztálya is nagy figyelemmel kíséri, és lehetőség szerint támogatja.

Végül megemlítem, hogy számos világszervezett vezetőivel is tartunk személyes kapcsolatot, kik látogatásaik alkalmával Intézetünket is felkeresik.

Reméljük, hogy ez az ablaknyitás a világkeresztyéniségre és missziói mozgására is segíthet hallgatóink ismeretbeli és szemléletbeli gazdagodásában, és a világmiszió jobb megértésében.

D. Szabó Dániel (2006)

Konferencia az oroszországi kálvini reformációról - 2004

Amint a televíziós Örömhír református félórása is beszámolt erről, március végén Sárospatakon megrendezésre került „A kálvini reformáció Oroszországban” címet viselő konferencia.

A konferencia mögött a Missziótudományi Intézet évek óta munkált kapcsolattartása áll, melynek folyamán dr. Nagy Antal Mihály professzor szeminaristái több dolgozatban számoltak be „keleti” utazásaik tapasztalatairól és szerzett ismereteikről.

A konferencián mind a négy Teológia képviselőjében bevezető előadások hangzottak el, a megnyitó igei szolgálatot pedig Szűcs Endre egyházkerületi főjegyző végezte. Szokatlan élményt jelentett a Teológia és a Gimnázium kamarakórusainak orosz nyelvű zoltáréneklése az ősi genfi dallamokra szerzett szövegekkel.

Orosz református vendégeink (Moszkva, Szentpétervár) öten érkeztek, műszaki, humán és gazdasági végzettséggel, de jelentős teológiai ismerettel, gyülekezeti és tanítói gyakorlattal.

Érkezésük első napját Kárpátalján töltötték, ahol Horkay László püspök úr az anyanyelvükön tájékoztatta őket a halálra ítélt és Isten kegyelméből élő Református Egyház jelen helyzetéről, szolgálatáról, intézményeiről, majd

látogatást is tettek több intézményükben. A munkácsi gyülekezetben a nyolc évig fogoly Gulácsy Lajos püspök úr is fogadta őket. Mindezek a találkozások megdöbbentően fejezték ki az Ige igazságát: „az élő Isten uralkodik”.

A konferencia programján belül vendégeink az oroszországi reformáció történelmi háttéréről, újkori jelentkezéséről, gyülekezeti rendjéről, teológiai oktatásáról szóltak, illetve könyvkiadásukról, könyvtári szolgálataikról, irodalmi munkásságukról tájékoztattak. Ennek keretében nyert bemutatást és ismertetést Kálvin főművének, az Institutionak orosz nyelvű fordítása és kiadása.

Az elhangzott előadásokhoz kapcsolódott dr. Erich Bryner (Zürich) történelmi visszatekintése egykori svájci református – Oroszországba kitelepített – őseire.

Előadóink a következő napokban a Budapesti Teológia vendégei voltak, ahol a professzori kar tagjaival és a diáksereggel is találkozhattak, rövid beszámolót tarthattak, és az egész közösséggel együtt ebédelhettek.

Több jelentős hivatalos fogadás és a Parlament megtekintése után indultak Berekfürdőre, illetve másnap Debrecenbe. A Debreceni Teológián a pestihez hasonló meleg fogadtatásban részesültek, a Kar több tagjával találkozhattak, és dr. Fekete Károly rektor részletesen tájékoztatta őket az Intézmény életéről. Ezt követően dr. Gaál Botond professzor bemutatta őket az éppen ülésező nemzetközi konferenciának, ahol beszámolhattak reformációs indulásukról.

Útjuk záró eseménye a miskolci Deszka templom vasárnapi szertartása volt, ahol mindkét délelőtti istentiszteleten ígét hirdettek, s a lelkipásztor család asztalvendégei lehettek.

A sok fájdó és tragikus orosz-magyar érintkezés után reménységgel tölt el ez a születő reformációs kapcsolattartás.

Szabó Dániel, Sárospatak

(Megjelent: Sárospataki Református Lapok, 2004. június, 19. oldal)

Neveléstudományi intézet

Az Intézet feladatai a következők:

- megszerveze a teológián folyó pedagógiai és katechetikai jellegű oktató és kutatómunkát
- a börtönpasztorációs képzés megszervezése, tantervének kidolgozása,
- a hitoktatóképzés feltételeinek megszervezése, a tanterv kidolgozása, a képzés személyi és tárgyi feltételeinek kidolgozása,
- a lelkészek és más egyházi munkások továbbképzésének megszervezése,
- a feladatokhoz kapcsolódó könyvtár kialakítása.

A börtönpasztorációs képzés 2002 tavaszán indult be Akadémiánkon. A képzés előkészítése, az oktatás és a gyakorlatok megszervezése az intézet keretei között történt külső oktatók és a börtönpasztoráció és büntetés-végrehajtás területén dolgozó szakemberek bevonásával. Ehhez szükség volt a megfelelő könyvtári háttér megteremtésére, a tananyag kidolgozására.

A teológiai hallgatók katechetikai gyakorlatának megszervezése már eddig is az intézet keretei között történt, a gyakorlat bővítése még több feladatot fog jelenteni.

2005 őszétől beindult a lelkipásztori munkatárs-katechéta szakos képzés. Ennek beindításához az intézet elsősorban a szakkönyvtári háttér megteremtésével járult hozzá.

Győri István

Börtönpasztoráció szakirányú képzés

Előzmények

A rendszerváltás után újra megnyílt annak a lehetősége, hogy az egyházak a büntetés-végrehajtási intézetekben lelkigondozói munkát végezzenek.

Intézményünknek már a kilencvenes évek elején jó kapcsolata alakult ki a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönnel. Néhány tanár és a hallgatók egy csoportja bekapcsolódott az intézményben folyó missziói munkába. Ennek keretében istentiszteleteket tartottunk, megszerveztünk egy klubszerű foglalkozást a fogvatartottak részére.

Ezekhez a munkákhoz nagyon sok segítséget kaptunk dr. Estók József dandártábornok, börtönparancsnoktól, valamint Hajdú Miklós római katolikus börtönlelkésztől, aki ezt a munkát előbb parókus lelkészként végezte, majd pedig főállású börtönlelkész lett.

Ekkor alakult ki országosan a börtönlelkészi szolgálat mai rendszere, ami felvetette a szakirányú képzés szükségességét.

2001-ben megbeszéléseket kezdeményeztünk az Igazságügyi Minisztériummal és Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával. Felvettük a kapcsolatot több külföldi egyházi szervezettel, felsőoktatási intézményekkel, igyekeztünk tapasztalatokat gyűjteni.

2001. június 27-én „Együtműködési megállapodás” jött létre az Akadémia és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága között a beindítandó képzés szakmai támogatásáról.

A Református Egyház Börtönmissziójának vezetője, dr. Bartha Tibor tanácsait is figyelembe véve elkészítettük a tervezett képzés képesítési követelményeit, amit a Református Egyház Zsinata 2002. február 20-án jóváhagyott, majd ezt a MAB 2002/7/X/1/13. sz. határozatával támogatta.

Az Akadémiai Tanács 2002. március 19-én létrehozta az Akadémia Neveléstudományi Intézetét és döntött arról, hogy a beindítandó börtönpasztorációs képzés ennek az intézetnek a keretei között történjen.

A képzés bemutatása

A képzés a 2001/02-es tanév tavaszi szemeszterében indult meg. A kezdetektől fogva arra törekedtünk, hogy a képzés az ökumenikus nyitottság szellemében történjen, hiszen a börtönmisszióban sokkal nagyobb mértékű a keresztyén egyházak közötti együttműködés, mint az egyházi élet más területein. Az első csoport hallgatói közt volt evangélikus és görög katolikus lelkész is.

Ugyancsak nagy örömeinkre szolgált, hogy az első csoportban 6 határon túli hallgatónk is volt, közülük eddig öten tettek eredményes záróvizsgát (3 fő szlovák állampolgár, 2 román).

A résztvevőknek két nagy csoportja van: az egyik csoport a már végzett lelkészek csoportja, akik közül a legtöbben vagy fő vagy mellékállásban már korábban is végeztek börtönlelkészi munkát. Közülük tízen tettek 2004-ben eredményes záróvizsgát.

A másik nagy csoport olyan teológiai hallgatókból áll, akik már szintén bekapcsolódtak a börtönmisszióba. Nappali tagozaton végzik teológiai tanulmányaikat és emellett levelező tagozaton a börtönpasztorációs szakirányú képzést. Legtöbbjüknek már csak egy szigorlata van hátra, de záróvizsgát csak akkor tehetnek, ha a teológiai záróvizsgát leteszik.

Terveink szerint a jelentkezők számától függően szeretnénk újabb csoportot indítani.

Nagy Antalné:

LULKIGONDOZÓI MUNKA A TEOLÓGIÁN

Hét évvel ezelőtt találkoztam egy hívő erdélyi mérnökkel. Amikor meghallotta, hogy lelkigondozóként szolgálok a pataki Teológián, őszinte megbotráncozással azt mondta, hogy micsoda világ ez, ha már a Teológián is szükség van lelkigondozásra. Hiszen a hallgatók maguk is erre a szolgálatra készülnek. Milyen lelkész lesz abból, aki már a Teológián is lelkigondozásra szorul. Azt gondolom, hogy ez a fiatal ember nincs egyedül ezzel a véleményével. Sokan gondolják azt, hogy egy hívőnek, kiváltképpen egy lelkésznek nincs szüksége lelkigondozásra, lelkigondozóra. Pedig ez nem így van. Szüksége lenne erre minden hívőnek, szüksége van rá a teológusoknak is. Nem azért, mintha a mai teológusok hitetlenebbek lennének, mint elődeik, hanem azért, mert az tudja igazán felvenni és hordozni mások terhét, aki a magát már le tudta tenni. Az tudja segíteni a rábízottakat problémáik, kérdéseik megoldásához, aki saját problémáit nem úgy intézte el, hogy „szőnyeg alá söpörte”, megoldatlanul hagyta, hanem elrendezte azt Istennel és emberekkel. Ebben lehet segítség a lelkigondozó.

A Sárospataki Teológiának újraindítása óta van főállású spirituális. Az indulást követő első hat évben ezt a szolgálatot Berényi József lelkipásztor végezte áldozatos szeretettel és nagy odaadással. 1997-ben én kaptam megbízást a munka folytatására, és végeztem ezt a szolgálatot 2005-ig. Számadásom erre az időre vonatkozik.

A lelkigondozással kapcsolatban nemcsak az a kérdés, hogy szükség van-e rá egyáltalán a Teológián, hanem az is, hogy ki végezze. Szükség van-e főállású spirituálisra, vagy végezzék a professzorok? Hiszen itt, Patakon minden évfolyamnak van egy évfolyamvezető professzora, aki hat éven át vezeti évfolyamát. Nem az lenne-e a legjobb, ha ő lenne évfolyamának lelkigondozója is? Ez a megoldás nagyon ésszerűnek tűnik, mégsem oldaná meg a kérdést.

Először azért nem, mert a lelkigondozás nagyon időigényes szolgálat. A professzorok viszont így is túlterheltek. Szinte mindegyiküknek van tanári munkája mellett gyülekezeti, vagy közegyházi megbízatása is. Így hiába lenne meg a jóakarát arra, hogy meghallgassa a hallgatót, ha erre nem tud időt szakítani. Vannak tanáraink, akik nem is laknak Patakon. Sokszor a hallgató maga érzi úgy, hogy nem terhelheti így is nagyon elfoglalt professzorát még a maga bajával is.

Továbbá a tanár és a diák között van egy bizonyos távolság, és jó is, hogy van. A tanár a diáknak „professzor úr”. Ezt a diák nem tudja elfelejteni akkor sem, ha tanára nagyon testvéri módon viszonyul hozzá. Magam is érzem, hogy megterheli az első évfolyammal való kapcsolatomat az, hogy itt tanítok is. (Amikor megbízást kaptam a IV. és V. évfolyamon a Homiletikai gyakorlat vezetésére, egy kicsit szorongtam, hogy nem megy-e majd ez lelkigondozói szolgálatom rovására? De itt azt tapasztaltam, hogy más a hely-

zet. A prédikációk megbeszélése négy szemközti beszélgetésen történik. Ezek a beszélgetések gyakran válnak lelkigondozói beszélgetéssé, amit imádsággal fejezünk be.) Összegzésül: jobb az, ha a Teológia megengedheti magának, hogy legyen főállású lelkigondozója, aki nem tanár, nem osztályoz, de ajtaja mindig nyitva van, és mindig van ideje meghallgatni azt, aki bekopog hozzá.

Milyen a Sárospataki Teológia hallgatóinak lelkisége, igénylik-e a lelkigondozói szolgálatot?

Hála Istennek nem is kevesen vannak, nagyon komoly, hívő hallgatóink, akik bizonyosságát adták annak, hogy elhívást kaptak erre a szolgálatra. Többségük beépült otthoni gyülekezetébe, hetente hazajár és szolgál az ifjúsági gyülekezetben, vagy gyermekistentiszteleten. Ha otthon nem igénylik szolgálatát, akkor itt vállal szolgálatot készségesen és örömmel. Szolgálnak börtönmisszióban, kórházmisszióban, elfekvőben, öregotthonban, vállalnak feladatot kiszállásokon, helyettesítéseket gyülekezetekben, ahol erre szükség van. A Teológián imaközösségeket szerveznek, a Kollégiumokban szobaáhitatokat. Ők keresnek meg a leggyakrabban saját, vagy mások problémáival, vagy azért, hogy örömeikről beszéljenek. Igénylik a beszélgetést, a közös imádság alkalmait. Vannak hitükben erőtlenebbek, bizonytalanabbak is. Ők is úgy gondolják, azt mondják, hogy megtértek, elfogadták Krisztust megváltójuknak, de az ige sokuknál csak a felszín érintette, nem hozott életükbe igazi változást. Hamar elcsüggednek, reményvesztetté lesznek. Ők sokkal nehezebben nyílnak meg, beszélnek problémájukról. Sokszor úgy tűnik, hogy egyáltalán nem igénylik a lelkigondozói törődést, a beszélgetést. Mégis, amikor én kezdeményezem, kiderül, hogy nagyon is szükségük van rá, csak nem tudták rászánni magukat arra, hogy ők jöjjenek, ők kezdeményezzenek.

Végül vannak olyanok is, nagyon kevesen, akikkel kapcsolatban felvetődik a kérdés: itt van-e a helyük? De ezt nagyon félve írom le. Volt rá eset, hogy valakiről én is úgy láttam, hogy el kell tanácsolni. És akkor egészen váratlanul felkeresett, és egy hosszú beszélgetés után kiderült, mennyi mindent nem tudtam róla. Ma már végzett és nagyon szépen dolgozik, megállja helyét.

Milyen hát a Teológia lelki arca? Reménységre ad okot, hogy egyre inkább azok határozzák meg a közösség életét, akik Krisztus gyermekei, akik komolyan veszik elhívásukat. Vannak persze mások is, akik órát mulasztanak, nem járnak rendszeresen áhitatra, csendesnapról elmaradoznak. Ebbe nem nyugodhatunk bele, nem mondhatunk le róluk. Igyekszünk is beszélni velük, hatni rájuk. De nagyon jó, hogy nem ők a hangadók. Jó reménységben vagyunk, hogy Isten meghallgatja az imádságot, rátekint a bőjtölőkre és Lelke által elhozza az ébredés, a megújulás idejét Teológiánk életében.

Még röviden arról, hogyan történik a lelkigondozás, jöllehet, már eddig is volt szó erről. Lelkigondozói beszélgetésekben, amit a hallgatók kérnek. Ők keresnek meg gondjaikkal, örömeikkel, vagy ha elakadnak egy-egy tárggyal való birkózásuk során, vagy egy prédikáció elkészítése közben.

Az első éves hallgatókat év elején én hívom beszélgetésre, ismerkedésre.

A IV. és V. évesekkel a szemeszterenként három kötelező prédikáció megbeszélése ad alkalmat találkozásra.

Vannak esetek, amikor egy évfolyam hallgatói közül többen jönnek egyszerre, mert valamilyen probléma jelentkezett az évfolyamon és azt kérik, hogy közösen keressünk megoldást. Ezek a beszélgetések minden alkalommal imádsággal fejeződnek be, többnyire úgy, hogy a hallgató, vagy hallgatók is imádkoznak.

Az, hogy a Teológián főállású lelkigondozó van, az elmondottakon túl még két fontos dologra utal. Jelzi, hogy a hallgatók és a tanárok egy közösséget, egy családot alkotnak, s ebben a családban mindig van valaki, akit meg lehet találni, akihez oda lehet menni, s akivel a megoldások forrásához, mindenek Atyjához lehet járulni. S ebben az is kifejeződik, hogy Teológiánkon a spiritualitásnak kiemelt jelentősége van.

Csendesnapok, ünnepélyek, kiszállások.

Teológiánkon a tanulmányi munka mellett gondot fordítunk arra is, hogy hallgatóink növekedjenek a "belső emberben", hogy hivatástudatuk megerősödjön. Ezt a célt szolgálják mindenekelőtt a csendesnapok.

Csendesnapjaink mindig hét végén vannak. Pénteken este kezdjük áhítattal. A hallgatók kérésére az utóbbi három évben ezeken az áhítatokon egy-egy professzorunk végezte a szolgálatot, majd az áhítat után mindegyikük bizonyosságot tett röviden arról, hogyan találkozott Jézussal, és hogyan kapta az elhívást a lelkészi szolgálatra. Szombaton reggel ismét áhítattal folytatódik csendesnapunk. Délelőtt meghallgatunk egy előadást a megadott témáról, amit beszélgetés követ. Délután folytatódnak az előadások, vagy fórumot rendezünk a témáról. Este áhítat zárja a napot. Vasárnap délelőtt a sárospataki gyülekezettel együtt hallgatjuk Isten ígését a templomban. Ezen az istentiszteleten rendszerint a meghívott előadó végzi az igehirdetés szolgálatát.

A csendesnapok témáit a hallgatók kérése alapján állítjuk össze a diákpresbitériummal, valamint a szeniorral és az esküdtfelügyelővel. Az előadókat is a hallgatók javaslata alapján hívjuk meg.

Évente általában 4-6 csendesnapunk van. A szemeszterkezdő csendesnapok hitmélyítő alkalmak. Ezeknek a témája önmagunk építését szolgálja. Ilyen témák voltak például: "Elfáradás, megfáradás, megújulás (Örsi Anikó tanár, Sárospatak), "Önmagunk lelkigondozása" (Tóth Sándor lelkipásztor, Kazincbarcika), "Kényes kérdések a lelkigondozásban" (id. dr. Fekete Károly professzor, Debrecen), "Református önazonosságunk" (Sípos Ete Zoltán lelkipásztor, Szeged), "Párvalasztás, házasság, család a lelkipásztor életében" (Szarka Miklós lelkipásztor, Budapest), "A lelkipásztor éleletszentsége" (Tariska Zoltán lelkipásztor, Pécel, Szilágyi Zoltán és Brunner Zsuzsa vallástanárok, Miskolc, Zergi Gábor lelkipásztor, Mád). A többi, évközi csendesnapokon olyan témát határoozunk meg, amely segíti eligazodni kikerülő, szolgálatba álló testvéreinket azokban a kérdésekben, amelyekkel majd a gyülekezetben találkozunk.

Az elmúlt tíz esztendőben a következő témáink voltak:

"Textustól a prédikációig - ahogy én csinálom" (Cseri Kálmán lelkipásztor, Budapest). "Gyülekezetszervezés, gyülekezetépítés, gyülekezetvezetés" (Gál Sándor lelkipásztor, Ramocsaháza, Püski Lajos lelkipásztor, Debrecen). "Gyermekistentisztelet, hittanóra, konfirmáció a gyülekezetben" ("id. dr. Fekete Károly professzor, Debrecen, Bodó Sára adjunktus, Debrecen). "Lelkigondozás a gyülekezetben, korházakban, elfekvőkben, öregotthonokban" (Gál Judit lelkész, Debrecen, dr. Bodnár Ákos főorvos, Nyíregyháza, Gecse Attila lelkipásztor, Miskolc). "Mit és hogyan az eszkatológiáról a gyülekezetben?" (dr. Hegedűs Lóránt püspök, Budapest). "Abortuszról, születésszabályozásról keresztyén módon" (dr. Drenyovszki Irén orvos, Budapest). "A református értelmiség szerepe a mai magyar társadalomban" (dr. Tókéczky László történész, Budapest).

"Egyházunk egysége és megosztottsága" (dr. Adorján József lelkipásztor, Budapest, dr. Bölcskei Gusztáv püspök, Debrecen).

"Devianciák a mai magyar társadalomban - segítségnyújtás, gyógyítás" (dr. Szűcs Ferenc professzor, Budapest, dr. Zsoldos Enikő orvos, Budapest, dr. Kozma Zsolt professzor, Kolozsvár, Hubainé Muzsnai Márta lelkész, Budapest).

"Változó világban változatlan isteni igény és megbízatás" (dr. h.c. Szabó Dániel főgondnok, Miskolc, Schaller Tamás lelkipásztor, Komjáti, Mészáros László lelkipásztor, Budapest, Victor János lelkipásztor, Nagyvisnyó). "Templomépítés, gyülekezetépítés egy falusi és egy városi gyülekezetben" (Püski Lajos lelkipásztor, Debrecen, Gál Sándor lelkipásztor, Ramocsaháza).

Két csendesnapot szenteltünk annak, hogy megismerkedjünk egy római katolikus, egy görög katolikus teológia életével, továbbá a Baptista Teológián és a Rabbiképzőben folyó munkával. Vendégeink voltak: dr. Weissmahr Béla professzor, a Szegedi Hittudományi Főiskoláról, dr. Janka Ferenc és dr. Janka György professzor a Nyíregyházi Görög Katolikus Főiskoláról, dr. Almási Tibor tanár a Baptista Teológiáról valamint dr. Staller Tamás rektor h. és Sommer László docens a Rabbiképző Intézetből. Mindegyik Teológiáról érkezett néhány hallgató is, akik beszámoltak a hallgatók életéről.

Szintén két csendesnapon ismerkedtünk az egyházunkon belül működő missziók közül a börtönmisszió munkájával (Kóris Lajos lelkipásztor, Miskolc, Hajdú Miklós börtönlelkész, Sátoraljaújhely), és a cigánymisszióval (dr. Hadházy Antal lelkipásztor, Nyíregyháza). A 2001/2002-es tanév csendesnapjain az egyházon belül alakult szövetségek munkájával ismerkedünk. Októberi alkalmunkon vendégünk volt a REFISZ elnökségéből Ablonczy Zsolt lelkipásztor Budapestről és Kis Klára lelkész nő Nagyrábérol, aki a REFISZ lelkésze, továbbá az SDG szövetség elnöke, Kohán Péter mérnök Budapestről. Az Őszövetség és a Hegyi Beszéd etikája (dr. Pálhegyi Ferenc), „Harcold meg a hitnek szép harcát” (dr. Csiha Kálmán, Czanik Péter), Az Úr emberhalása (Csomós Józsefné, Varga István, Ábrám Tibor), A keresztyén család (Szarka Miklós), A magyar református lelkipásztor felelőssége a gyülekezetekért, egyházunkért és népünkért a XXI. század kezdetén (Csomós József püspök).

Hallgatóink igyekeznek jól élni a csendesnapok nyújtotta lehetőséggel, csak komoly akadályoztatás miatt maradnak el ezekről az alkalmakról.

Teológiánkon bűnbánati heteken készülünk a karácsonyi, húsvéti és pünködsdi ünnepi szolgálatokra, bár a pünködsdi ünnepre csak egy alkalom lehetséges, mivel hallgatóink ekkor már kollokviumra készülnek, sokan ott-hon tanulnak s csak vizsgákra jönnek vissza a Kollégiumba. Ezekben az istentiszteleteken professzoraink szolgálnak közöttünk. A bűnbánati hetet a kibocsátó istentisztelet zárja, amikor közösen élünk az úrvacsorával.

A karácsonyi bűnbánati héten minden este még külön programok is vannak: zenehallgatás, karácsonyfadísz-készítés, viaszfigurák öntése. Ezen a héten szokta tartani énekkarunk is karácsonyi hangversenyét. A hét utolsó estéjén karácsonyi ünnepélyt rendezünk, melyre a hallgatók készülnek szép műsorral. Ez az este közös vacsorával zárul, amit a diákok tanáraikkal együtt fogyasztanak el a Mudrány teremben.

Szép régi hagyomány Patakon a karácsonyi kántálás. A karácsonyi szünet előtti utolsó este a teológusok elmennek minden professzorhoz, ablakuk alatt gyertyát gyújtanak, felolvassák a karácsonyi evangéliumot és énekelnek néhány szép karácsonyi éneket. A professzorok behívják a kántálókat, és megvendégelik őket egy kis süteménnyel és üdítővel.

A Teológia hallgatói és tanárai ünnepi istentiszteleten emlékeznek meg állami ünnepeinkről és a reformáció ünnepéről. E megemlékezéseken hallgatóink ünnepi műsort is adnak. A 2001/2002-es tanévtől minden ünnepnek más-más évfolyam a műsort adó gazdája. Ha lehetőségünk van rá, ezeket a megemlékezéseket igyekszünk együtt tartani a Gimnáziummal.

Kedves alkalom tanároknak és diákoknak egyaránt a dec. 6-án évente megrendezett Mikulás-este. Ezen az estén elszabadul a diákok fantáziája, és tréfás, humoros jelenetekben adnak képet arról, hogyan látják tanáraikat és egymást, kiemelve és felnagyítva kinek-kinek a gyengéit, jellemző mozdulatait, szavait. A műsor végén tanárok, diákok megajándékozzák egymást, ki-kinek készít egy kis csomagot, akinek nevét az előző napokban kihúzta. A Mikulás-este szeretetvendégséggel zárul, amikor tea és szendvics mellett még megbeszéljük és kiértékeljük az este hallott műsort.

A Teológia és a gyülekezetek kapcsolattartásának jó alkalmai a kiszállások - a "teológus napok". Egy tanár vezetésével néhány hallgató meglátogat egy gyülekezetet, ahol a professzor végzi a vasárnap délelőtti istentiszteleti szolgálatot, a hallgatók pedig bizonyágtételekkel, énekekkel, szavalkókkal szolgálnak.

A teológus napok többségét hallgatóink szervezik rendszerint abba a gyülekezetbe, ahonnan jöttek. Az utóbbi években igen kedves alkalmak voltak azok a teológus napok, melyeken olyan gyülekezetekbe mentünk, amelyekben már az újra megnyílt Pataki Teológián végzett lelkészek szolgálnak.

Az elmúlt öt esztendőben számos ilyen utunk volt. Szolgáltunk Vizsolyban, Kunszentmiklóson, Hernádkakon, Tiszakesziben, Lácacséken, Semlyénben, Bódvaszilason, Komjátiban, Hevesen, Ricsén, Nagyrosvágyon, Kisrosvágyon, Nagyvisnyón, Bodroghalmon, Kéken, Beszterecen, Martonyiban, Telkibányán,

Szerencsen, Orosházán, Nemesbikken. Ezek között szép számban vannak olyan gyülekezetek, ahová évenként visszahívnak bennünket. Magyarországon kívül eljutunk minden évben egy-egy kárpátaljai, szlovákiai, horvátországi, vagy erdélyi gyülekezetbe is, hiszen ezekről a területekről is vannak hallgatóink, s ezeken a helyeken is vannak már Patakon végzett lelkipásztorok, akik szívesen meghívják minket, és mi örömmel megyünk.

Reméljük, hogy a gyülekezetekkel való kapcsolatunk a jövőben még szorosabb lesz, még több faluba és városba lesz alkalmunk elvinni az evangéliumot, öregbíteni Teológiánk jó hírét, s felgerjeszteni a gyülekezetekben a Teológia iránti szeretetet és felelősséget.

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJAS DIÁKJAINK

Egeresi Gábor

Találkozások

Ez az ősz ugyanolyan volt, mint a többi. Ugyanúgy hullatták leveleiket a fák, ugyanúgy jöttek az esős és a napos idők kiszámíthatatlanul váltva egymást. Ugyanúgy érezte diákunk a nyirkos reggelek hidegét, ugyanolyan élvezettel hallgatta a még itthon lévő madarak énekét. Itthon? Igen, ezeknek a madaraknak. De neki nem. És ezért volt ez az ősz mégis más, mint a többi. Most nem volt otthon a falujában és nem is PATAKON, ami szintén az otthona. Amerika, New Jersey állam, Princeton egyetem, teológia. Ez az ő otthona most kilenc hónapra. Ennyi idő alatt két egymásra talált sejtől egy kicsi ember válhat. Neki mire lesz elég ennyi idő? A város kicsi és gyönyörű, valóságos kis ékszerdoboz. Itt minden nagyobb, tisztább, az őszi fák még színesebbek, mint odahaza, az épületek szebbek és az emberek mosolygósabbak. Nem az ő nyelvén beszélnek, de azért megérti őket, és ők is megértik. Megértik? Megértik, amit mond, értik a szavait, de nem értik meg az érzéseit. Itt egy szép kicsi szobában lakik, de neki az az ócska ágy hiányzik, amit ő maga szegelt meg, hogy szét ne essen. Itt jobbnál jobb falatok közt válogathat, de neki az az egyszerű szalonna hiányzik, amit a nagyapja pácolt és az édesapja füstölt. Háromféle tejet ihat, de neki az hiányzik, amit a szomszédból hozott át régen, rögtön a fejes után. Igen, honvágya van. Igyekszik leküzdeni az érzést, és megpróbálja magát jól érezni. Jól érezni magát és kinyitni a pilláit olyan nagyra, amilyenre csak tudja, és mindent-mindent meglátni, mindent megismerni, mindent megtanulni. De azért csak hiányzik neki az otthon, a falu és PATAK.

Találkozik egy magyar lelkésznővel, aki ellátja jó tanácsokkal. Megemlíti neki azt is, hogy magyar lelkészgyűlés lesz New York-ban. A diák még soha nem járt New York-ban, de azért elindul és oda is talál. Ezek a papok is olyanok, mint otthon. De azért egy kicsit mégis mások. Amikor egyikük odaszól a nála jóval idősebb püspöknek: „Sanyikám, zárd már be az ajtót kérlek!” akkor a megszólított mintha csak ez lenne a dolga és semmi más -, feláll, odamegy, és bezárja az ajtót. A diákot is nagy szeretettel köszöntik, kollégájukat látják benne, bár többségüknek fia, vagy akár unokája lehetne. A diák otthon érzi magát!

Meghívják egy lelkészszentelésre is, egy tőle nem messze lakó lelkész el is viszi. Adnak neki egy palástot is, hogy „egy pappal több legyen”, az itteni gyülekezetek úgyis ritkán látnak. Belép a parókiára, és bemutatják egy idős lelkésznek, aki Washingtonból jött. egyike az utolsó nagy PATAKI diákoknak. Mikor meghallja, hogy diákunk is pataki, a nyakába borul, öleli-csókolja. A diák megint otthon érzi magát.

Meghívják egy magyar bálba is, oda is elviszi a szomszédos lelkész, aki tiszteletbeli fiának fogadja és egyben barátjává. Bemutatják egy másik lelkésznek, aki püspök is (Amerikában minden második magyar lelkész püspök volt, éppen püspök, vagy majd püspök lesz, de legalább is esperes). Ő is PATAKI diák volt és nagy szeretettel fogadja. A diák már megint otthon érzi magát, elfelejti minden honvágyát – amit állítólag leküzdött.

Az egyik New York-i lelkész megszólítja: „Gábor bácsi, igazán eljöhetnél hozzánk prédikálni egyet!” Hiányzik a diákunknak az IGE hirdetése, hát elmegy. Megismeri a gyülekezetet, a lelkész megkedveli. Megint meghívja, a diák megint elmegy. A lelkész kihasználja az alkalmat és elmegy hazuról kis családjával, végiglátogatja a new yorki magyar egyházakat ezen a vasárnapon. A diák eligazítást kap, hogy mit, hogyan csináljon. Közéleg az idő, körbeállnak a presbiterek, a diák foháskodik, azután szépen, orgona- és harangszóra bevonul a templomba. A presbiterek utána. A diák vigyáz a lépteire, mert az amerikai palást, amit egy baptista lelkész hagyott ott valami harminc éve, hosszú neki, ráadásul meleg is, mint egy kemence. Odaér a szószékhez, szembefordul a gyülekezettel és felemeli a tekintetét. Sok ismerős arccal találkozik az előző vasárnapról, de a legismerősebb mégiscsak a volt gimnáziumi osztályfőnökéé, aki ott ül az első sorok egyikében, szemmel láthatóan megilletődötten. Nem lepődik meg nagyon, mert gondos osztályfőnöke tudatta vele néhány órával előbb, hogy ott lesz. Jól tette, mert különben azt hitte volna, hogy csak a szeme káprázik. Felmegy a szószékre, hirdeti az IGÉT a jó pásztorról, és néha-néha találkozik pillantása az osztályfőnökő pillantásával. Eszébe jut, milyen jó pásztor volt az ő osztályfőnöke, aki mindig kihúzta a bajból őt is, meg a cimboráit is. Megint otthon érzi magát a mi diákunk. Magyar templom magyar szószékén áll, ahol valamikor Ravasz László is hirdette az IGÉT, bizonyára szebben és jobban, mint ahogyan most ő. És még az osztályfőnöke is ott van PATAKról. New York-ban is otthon érezheti magát!

Diákunk újra találkozott ezen az őszön a távoli országban nem csak PATAK-kal, de az Isten gondviselésével is. Ezután már vidámabban megy vissza abba a szép kis szobájába abban a szép kis városban, becsukja maga mögött az ajtót, térdre ereszkedik, a két kezét összeteszi és csak annyit mond: Köszönöm Istenem!

Egeresi Gábor, a diák

Füsti-Molnár Palma

Beszámoló az ösztöndíjas tanulmányútról

1998-ban a Sárospataki Református Teológiai Akadémia hallgatójaként a MRE Zsinatának ösztöndíjával egy évet a University of Dubuque Theological Seminary-ban (USA, Iowa) tanultam.

Sok tekintetben újat hozott a kint eltöltött egy év. Egy egészen más kultúrába való beilleszkedés a kihívásokon túl számos új és izgalmas tapasztalattal gazdagított. Az angolszász teológiai oktatás több lehetőséget adott az ismeretek önállóan történő elsajátítására, ami a Patakon eltöltött évekkel együtt igazán emlékezetessé tette hallgatói éveimet. Az ösztöndíjas évben elsősorban bibliai tárgyakkal, exegézissel és az amerikai protestantizmus történetével foglalkoztam. Magiszteri dolgozatomat *Charles Hodge* életéről és teológiai jelentőségéről írtam. Az egy év elteltével, az eredményes vizsgákat követően magiszteri fokozatot szereztem (MAR).

Későbbi szolgálataimban jól hasznosítottam az ösztöndíjas év tapasztalatait és eredményeit. Jelenlegi munkámban, az angoltanításban, azon belül is a szaknyelvi képzésben, szakfordításoknál és a lektorálási feladatoknál hasznosítom.

Füsti-Molnár Szilveszter:

Amerika megannyi arca – avagy egy ösztöndíjas év Iowaban

Kinek mi jut az eszébe az Egyesült Államokról? Sokszínű, furcsa, idegen. A filmek, reklámok világa. Imperializmus, kapitalizmus, lenyűgöző természeti jelenségek, individualizmus, szekularizáció, pluralizáció, vallási szinkretizmus és polarizáció. Pénz, világhatalom, botrány, a sokszor ironikusan emlegetett amerikai kultúra, és még sorolhatnám.

Palma így emlékezett vissza: „Új-Mexikó egy maroknyi vörös homokja felidézi ennek a különleges országnak az egész történelmét.” Valóban felejthetetlen élmény az anasazik, pueblók, navajók földjét meglátni. Mivel azonban sem Új-Mexikó homokja, sem a Grand Canyon sziklái, vagy a Sierra Nevada gigantikus méretű sequoia fenyőfáinak a látványa, de még Iowa szántóföldjeinek és farmjainak illata sem lehet a kedves olvasó előtt, hogy megbámulhassa, megtapogassa, szóra bírja, beszéltesse azokat, így beszélék róluk én. Közel sem olyan bámulatosan és megigézően, ahogyan azok tennék, de mesélek róluk. Mesélek egy felejthetetlen évről Dubuque-ban, az ottani teológiáról. Mesélek Chicago és San Francisco utcáiról, a Csendes-óceán vad kékjéről, tajtékzó hullámairól, kihívásokról, megpróbáltatásokról, megannyi kalandról, mind szellemiekről, mind hétköznapiakról, egyszóval Amerikáról.

Az ötödik év befejezése után feleségem és én elnyerve egy zsinati ösztöndíjat, Iowa kimondhatatlan nevű városa, Dubuque felé vettük utunkat.

Pár évvel ezelőtt már megadatott nekünk, hogy egy értelmi fogyatékosok intézetében, New Yorkhoz közel egy évet az USA-ban dolgozhattunk. Az ottani légkör és hangulat azonban sokkal inkább Európára, mintsem Amerikára emlékeztetett, így jól sejtettük, hogy ez alkalommal sokkal több lehetőségünk lesz felfedezni Amerika sokarcúságát. Nos ez minden képzeletünket felülmúlóan sikerült. Iowa, az ország szívében egy egészen másfajta Amerikát kínál, mint ami a keleti vagy nyugati parton található. Amerikai ismerőseink némi képp el is mosolyodtak, amikor meghallották, hogy hová is készülődünk. Valóban, Iowa a disznófarmok és tengeriültetvények végeláthatatlan tábláinak állama. Mi sem jobb bizonyíték erre, mint az, hogy a dubuquei repülőtér két kukoricatábla közé éppen hogy csak elfért, és a csomagjainkat is stílusosan traktorok húzták.

A teológia azonban mindenért kárpótolt minket. Ha az ezt követő kilenc hónapot jellemeznem kellene három szóval, akkor ezt írnám: tanulás, tanulás, tanulás. Egy egészen más oktatási rendszer jellemzi az angolszász teológiákat, ami még izgalmasabbá és érdekesebbé tette az amúgy is sokszínű teológiát, mint tudományt. Valóban kárpótolt bennünket ez a kilenc hónap, hiszen Iowában nem sok minden volt, különösen nem Dubuqueban, ami elvonhatta volna a figyelmünket. Mégis olyan területekre juthattunk el, amik tanulmányaink során részben vagy teljes egészében még ismeretlenek voltak számunkra. Pálma a bibliai tárgyra koncentrált. Egyfelől továbbfolytathatta itthon megkezdett kápláni exegézis dolgozatát Ruth könyvével kapcsolatosan, ezen felül főként exegézis tárgyakat vett fel Ó- és Újszövetségből, valamint külön tanulmányi kurzuson belül megismerkedhetett a reformáció Amerikára gyakorolt hatásával. Én főként teológiatörténetre összpontosítottam érdeklődésemet, ezen belül is az egyházatyák korára. Kápláni dolgozatomat A „fény fogalma a Bibliában” címmel írtam, és ennek teológiatörténeti összefüggéseit tanulmányozhattam tovább, különös tekintettel az egyházatyák korára. Itt azt próbáltam kutatni, hogy a korai egyházban a prédikációkban és dogmatikai tételekben, az egyházatyák tanításaiban milyen szerepet kaptak a szimbólumok, különös tekintettel a fényre. Foglalkoztunk továbbá Augustinus életével és legjelentősebbnek mondható művével, a *De civitate Dei*-vel. Felvettünk egy kiváló kurzust „A szenvedés bibliai értelmezése” címmel. Mindemellett volt egy nagyon érdekes előadássorozat, amit a közeli evangélikus teológián hallgattunk „Misszió a pluralista társadalomban” címmel. Ennek külön érdekessége volt, hogy egy Indiából meghívott lutheránus püspök tartotta, aki kiváló felkészültségével, elmélyült igei látásával valóban csodálatos órákat szerzett számunkra. Ezen felül hallgathattunk még kurzusokat Hóseás könyvéről az első Korinthusi levélről a gyülekezetépítéssel összefüggésbe hozva.

Láthatja a kedves olvasó, hogy már a címekeket tekintve is milyen lebilincselő témák tanulmányozására volt lehetőségünk. A teológiai oktatás mássága egyfelől a kreditrendszerből adódott, illetve abból, hogy az USA-ban a teológiai tanulmányokat csak egy diploma megszerzése után lehet megkezdeni. Az okta-

táson belül megkülönböztetett szerepet kapott az önálló munka, ami főként a kötelező és ajánlott irodalom elolvasására és a házi dolgozatok megírására vonatkozott. Tárgyanként a heti penzum átlagosan megközelítette a 200-300 oldalt. Szemeszterenként 4-5 tantárgyat vettek fel a hallgatók, így mi is. Talán első olvasásra soknak tűnhet ez a szám, de néhány hét alatt bele lehet szokni. Az biztos, hogy a napi 5-6 órai önálló tanulás nélkül teljesíthetetlen lett volna a követelmény. Az órák a hazai rendszerrel ellentétben egy kicsit hosszabbak voltak. Egy három kreditet tanegységet heti 3x60 perc tett ki, amit általában egyben tartottak meg. Tantárgyanként hetente egy ilyen óránk volt. Így a hétből nem több, mint két-három napot kellett a padokban töltenünk, a többi időnk javarészt a könyvtárban telt. A számonkérés főként a már fent említett házi dolgozatok megírásával és megvédésével történt, de ezen felül előfordultak zárthelyi dolgozatok is. Ránk felettébb ösztönzően hatott, hogy egy magiszteri fokozat megszerzésén is munkálkodhattunk, és követelményeinek sikeresen eleget tettünk. Az egyetem, a kinti teológiai intézményekhez viszonyítva nagy örömeinkre az úgynevezett konzervatív irányzathoz tartozik, ami azt jelenti, hogy igyekezett mindenben hű maradni a kálvini hagyományokhoz és ezen belül is elsősorban Isten Igéjéhez. Havonta kétszer prédikálni is eljártunk a környező településekre, ami nagy élmény volt számunkra, hiszen így személyesen is megismerkedhettünk az iowai emberekkel, akik az esetek többségében nagy vendégszeretettel fogadtak bennünket. A rendszeres kirándulások pedig meggyőztek bennünket arról, hogy csak a felületes szemlélődő számúra egyhangú ez a vidék. Chicagóba egyszer jutottunk el 4 napra. Az amerikai nagyváros forgataga minden apró részletével lebilincselte figyelmünket. Nagyszerű képtárakat és múzeumokat látogathattunk meg, és amikor megteltünk az ott szerezhető élményekkel, akkor kikapcsolódásként kiléptünk a jelenbe, és rőtünk az utcákat. Ha valaki azt mondja, hogy minden nagyváros egyforma, az téved. Lehet, hogy a lüktetésük egy ütemben zajlik, de arculatában mindegyik más és más csodát tartogat a látogató számára.

Még külön szeretnék kitérni néhány mondatban arra a csodálatos utazásra, amit a tanulmányi idő után tehettünk. A teológia finanszírozta számunkra egy autó kölcsönzésének egyhavi díját, így a spórolt pénzünkkel nekiláttunk az Újvilág felfedezésének.

Csak nagyon vázlatosan szeretném leírni útvonalunkat. Iowából indultunk és az úti célunk a nyugati part volt, San Francisco és a közbeeső terület. Átkeltünk a Sziklás-hegység 3000-4000 méteres vonulatain. Coloradó nemzeti parkjaiba bebukkantottunk. Lementünk a Grand Canyonhoz, elmentünk a szédítő Las Vegasba és a Halottak völgyébe, ami a Föld egyik legszárzabb és legmelegebb pontja, hogy onnan felkaptathassunk a Sierra Nevada mediterrán jellegű lankáira. Felmentünk a legmagasabb vonulataiba is, az örök hó határán túlra, hogy megismerhessük az óriások birodalmát, a sequoa fenyőket, amiknek átlagéletkora 2000-3000 évre tehető. A legvastagabb fenyőt 48 ember alkotta láncban lehet csak körbefogni. A hegy másik oldalán leereszkedve jutottunk el a Csendes-óceán partjára, ahol a legendás egyes számú főúton autózhattunk fel egészen San Franciscóig. Csodálatos út volt sok-sok élménnyel és kalanddal. Valóban egy év

elegendő volt ahhoz, hogy meglássuk Amerika megannyi arcát, tapasztalatokat gyűjtsünk, új kultúrákkal, emberekkel ismerkedjünk meg, akik oly sok mindenben másak és oly hasonlóak hozzánk.

Hogy mi mindent tanultunk? Szókratészi bölcsességgel csak annyit válaszolhatok: azt, hogy mi mindent nem tudunk még! Vonatkozik ez a bölcsességnek könyvekből történő és az azon túli megszerzésére is.

Istené legyen minden dicsőség és hála a tapasztalatokért és a lehetőségekért, hogy tanulmányaink során olyan tudós professzorokat adott nekünk itthon és külföldön, akik elmélyíthették a Benne való csodálatunkat, Iránta érzett szeretetünket.

Füsti-Molnár Szilveszter
1999. december

Füsti-Molnár Szilveszter

Beszámoló az ösztöndíjas tanulmányútról

1998-ban a Sárospataki Református Teológiai Akadémia hallgatójaként a MRE Zsinatának ösztöndíjával egy évet a University of Dubuque Theological Seminary-ban (USA, Iowa) tanultam.

Az ottani lehetőségek és a merőben más oktatási struktúra nagymértékben járult hozzá a pataki Teológián megszerzett ismeretek elmélyítéséhez és későbbi tanulmányaim folytatásához. Tanulmányaim elsősorban a rendszeres teológiára koncentráltak. Különösen is Augustinus ekkleziológiájának és episztemológiájának sarkalatos kérdéseivel foglalkoztam. Magiszteri dolgozatom is ebben a témakörben készült el (*The History of the Theology of Light – Patristic Age and Early Medieval Times*). Az egy év elteltével, az eredményes vizsgákat követően magiszteri fokozatot szereztem (MAR).

A pataki Teológián szerzett ismeretek és az ösztöndíjas tanulmányok jó megalapozást jelentettek a későbbi egyházi szolgálataimra nézve, itt különösen is jelenlegi oktatói munkámat kiemelve. A fent említett témában további elmélyülésre nyílt lehetőségem, amely újabb szervezett tanulmányokban való részvételt eredményezett. 2001-ben felvételt nyertem, levelezős hallgatóként az Amszterdami Szabadegyetem Teológiai Fakultásának (Free University of Amsterdam Faculty of Theology) doktori iskolájába, ahol 2002-ben Master of Theology (M.Th.) oklevelet (Magiszteri dolgozatom címe: Introduction to the History of the Donatist Dissent and its Ecclesiological Consequences), 2003-ban pedig Ph.D. abszolutóriumot szereztem. Jelenleg doktori disszertációmát írom a „IV. századi donatista egyházszakadás és annak ekkleziológiai párhuzamai a Magyar Református Egyház életében a rendszerváltás utáni Magyarországon” témájában.

Hajdú Ferenc

„Van-e honvágyad?”

Legtöbb alkalommal, amikor szüleimmel beszélgettem telefonon, mint mikor egy ember torkához éles tört szorítanak, úgy szegezték (szándékukon kívül persze) nekem ezt az egyszerű kérdést – „van-e honvágyad?” A kérdés azért érintett kellemetlenül, mert nagyon ritkán tört rám a honvágy, és akkor is, mint egy nyári zápor, hirtelen jött és gyorsan tovatűnt. Ezért szüleim nagy fájdalomra néha egyszerű nemmel válaszoltam a kérdésekre. Sokszor azonban, mivel hazudni sem akartam, és őket sem akartam megbántani, azt mondtam, hogy néha azért van honvágyam.

Nem azért nem vágytam haza, mert nem hiányoztak a szüleim, az itthoni barátaim és más dolgok, hanem inkább azért nem, mert tudtam, hogy egy olyan helyen vagyok, ahol Isten csodálatos módon tanít engem. Arra az egy évre, amelyet Orange City-ben töltöttem (Iowa állam, Egyesült Államok) mindig úgy fogok visszaemlékezni, mint életem első huszonnégy esztendőjének az egyik legértékesebb évére. Nemcsak szellemileg, hanem lelkileg is fejlődtem az ottani tartózkodásom alatt, és ez pótolhatatlan kincssé tette számomra az elmúlt tanévet. Ugyanis azokat a tantárgyakat tanulhattam a legkiválóbb professzorok előadásában, amelyek a legjobban érdekelték, s talán azt mondhatom, hogy az ő vezényletükkel legalább egy alapszintű bepillantást nyerhettem például a keresztyén oktatásba és a keresztyén lelkiség-tanba. Olyan nagy igazságokat ismertettek fel velem, melyeket örökre a tudatomba és a szívembe véstem. Példaként csak egy érdekes meghatározást szeretnék megemlíteni, bár valószínűleg nem pontosan idézek. Tehát: Mit nevezünk teológiának? Válasz: „Imádságos szívvel kérdezem és kutatom: ki vagy Te, Isten?”

Az első félévem lázas tanulás jellemezte. A kollégista társaim csak úgy emlegettek viccesen: „az a magyar, aki állandóan tanul.” Volt idő, amikor már feladni készültem, s magamban elképzelttem, ahogy ledobálom a könyveim a könyvtár emeletéről, és az első hazafelé induló repülőgépre lefoglaltatom a helyem. Hála legyen az Úrnak, hogy mindig adott kitartást és friss erőt, s így kétségbeesett gondolataim nem váltak valóra. Mégis mindenkinek, aki eddig megkérdezte tőlem, hogy visszamennék-e, azt válaszoltam, hogy bármikor visszamennék. „Ha most a kezembe adnák a repülőjegyet, és biztosítanak az ösztöndíjamat, akkor egy pillanatig sem haboznék.”

A legelső dolog, amit megtanultam az volt, hogy csakis a szülőföldtől távol tanulja meg az ember igazán értékelni és megbecsülni hazája kincseit. A földgolyó túlsó oldalán lettem szerelmes mindabba, amit a magyarság érték-ként tud felmutatni. Rajtam kívül megtapasztalták ezt azok a magyarok is, akik a Nemzetközi Klub különböző kultúrákból foszlányokat bemutató rendezvényén látogattak meg, és könnyes szemekkel dúdolták halkán az „Elindultam Szép Hazámból” című népdalt vagy műdalt, amelyet én a színpadon

énekeltem az összegyűlt emberseregnek. Egy olyan élmény volt ez, amit hiszem, hogy sem ők nem fognak elfelejteni, sem pedig én.

Képtelenség mindent leírni, mert ahogy leírok egy mondatot, tíz újabb gondolat tolakszik a helyére. De amit fontosnak tartok még elmondani az az, hogy az elmúlt tanévben megtanultam értékelni az embereket. Minden embernek tisztelettel tartozunk, mert hiszen mindenkinek jár az emberi méltóság, legyen az hívő vagy hitetlen, keresztyén vagy hindu. Megértettem, hogy mint Krisztus gyermeke, csak úgy vonzhatom, vezethetem az embereket az én Uramhoz, ha hiteles keresztyén életet élek szeretetben és alázatban. Egyik teológiai alaptételemmé vált az, hogy nem igaz keresztyén az az ember, akiben nincs alázat. De mindenki döntse el saját magának, hogy igaz-e ez az állításom.

Szívesen írnék még, hisz eddig még semmit sem mondtam el. Azonban itt befejezem azzal, hogy bárkinek nagy örömmel mesélek élményeimről, ha személyesen megkérdez; így legalább felidézhetem azokat a képeket, amelyek emlékeként rögződtek bennem, és egyúttal a „honvágyam” is csillapodik, ha – ugyan csak képzeletben – visszamehetek a Northwestern College campus-ába, és újra együtt csellenghetek az ottani barátaimmal.

Hajdú Ferenc, negyedéves hallgató (2002)

Nagy Attila

(Teológusévek: 1995-2001, Ösztöndíjas évek 2001-2004)

Dunántúlról, a balatonfüredi református gyülekezet tagjaként kerültem Sárospatakra. Teológiai tanulmányaimat 1995 őszén kezdtem el. Az 1998/99-es tanévben vendéghallgatókként képviselhettem Akadémiánkat Nagyszébenben, az ottani Evangélikus Teológiai Fakultáson. Seniorként teljesített segédlelkései szolgálatom (2000/2001. tanév) után közvetlenül 2001 októbertől kezdtem el ösztöndíjas tanulmányaimat a németországi Berlinben, a Humboldt Egyetem Teológiai Fakultásán, mint a Diakonisches Werk és az Egyházak Világtanácsa ösztöndíjasa.

Külhoni tanulmányaim egyik céljaként tűztem ki a magiszteri fokozat megszerzését. A németországi egyetemeken ennek eléréséhez legalább 6 szemesztert el kell tölteni beiratkozott hallgatóként. Ebben az időszakban – más teológiai kérdések mellett – legrészletesebben a XX. század protestáns dogmatörténetével ill. annak magyarországi hatásaival foglalkoztam Rudolf Bultmann és Mátyás Ernő újszövetségi teológusok életén és művein keresztül. 2003-ban nyújtottam be és fogadták el e témában írt magiszteri dolgozatomat, és 2005-ben szereztem magiszteri fokozatot.

A kint töltött idő nyelvtudásom elmélyítésében pótolhatatlan segítséget jelentett. Emellett sok tapasztalatot szereztem közelebbről megismerve a németországi protestáns felekezetek életét, aktuális kérdéseit-gondjait (pl. a

homoszexualitás, bioetika és a fogyasztói társadalom etikai kérdései), melyekkel már Magyarországon is egyre erőteljesebben számolnunk kell. Ezek a kint eltöltött évek abban segítettek még igazán, hogy megmutatták: a (keresztyén) ember a maga megszokott keretei, élethelyzetei között, milyen partikulárisan tud gondolkodni, különösen egyházi kérdésekben.

Hálás vagyok azért, hogy Sárospatakon végzett teológusként ill. lelkipásztorként lehettem ösztöndíjas diák. „A teológus Isten színe elé állított diák, aki elkötelezett Isten ügyének!” Újszászy Kálmán professzor úr gondolata kint töltött időmben irányadóvá, sőt jelmondatommá is vált. Hiszen pataki teológusként – tanáraink, professzoraink példáján keresztül is – megláthattam, hogy csak az Isten előtti elkötelezettség (és az ezzel együtt megmutakozó keresztyén hit) által van értelme készülni a lelkészi szolgálatra, így válik hasznossá és áldássá a teológiával való foglalkozás is.

Fontosnak tartanám, hogy ennek az Isten előtti elkötelezettségnek a kiemelése váljon hangsúlyossá lelkészképzésünkben a jövőben is. A kinti rossz tapasztalatokat látva úgy látom: a lelkészképzés közösségteremtő és értékeket, személyiséget kibontakoztató jellegét előnyben kell részesíteni a Hittudományi Kar akadémikus teológiát művelő, rideg jellegével szemben. Hiszen ma is igaz Assisi Ferenc gondolata: „Foglalkozz úgy a teológia tudományával, hogy a hallgatók ne felejsék az imádságot!”

Jelenleg Dunántúlon, a Komáromi Református Egyházközségben szolgálok, mint beosztott lelkipásztor, nagytiszteletű Máté László esperes úr mellett. A teológiával való tudományos foglalkozás rengeteg „nyersanyagot ad” az igehirdetésekhez és a gyülekezeti munkához is. A teológiai tudományokban való elmélyülést pedig tovább kell folytatni, néha bizony rabszolgamunkával! Mai életünk társadalmi kihívásai azt kívánják, hogy a lelkipásztorok újra tudós tiszteletes prédikátorkorrá is váljanak. „Mert a papnak ajkai őrzik a tudományt, és az ő szájából törvényt várnak, mivel a Seregek Urának követe ő!” (Mal 2,7)

Rácsok Gabriella

Ösztöndíjasként a Grand Rapids-i Calvin Theological Seminary-n (Michigan, USA)

Napjában legalább tízszer megkérdezik „hogyan vagy?”, a válasza azonban már nem kíváncsiak. Ez a kérdés olyan, mint amikor nálunk jó reggelt, jó napot, vagy jó estét kívánnak. Nem több, mint köszönés csupán. – Mindenhol csak autóval lehet eljutni, legalábbis azzal könnyebb, ugyanis a járdát lassan már múzeumokban fogják mutogatni. – A közvetlen szomszédokhoz (hacsak nem koreai vagy afrikai, netán magyar az illető) nem kopogtathatók be „csak úgy”. Jó, ha legalább egy nappal korábban jelzem telefonon, jövök. – A túléléshez mindenféle műanyag kártyákat kell beszerezni, ezek nélkül valóban megáll az élet: velük viszont ajtók nyílnak meg, s a bankban sem vesznek ujjlenyomatot egy egyszerű csekk beváltásakor, sőt még a fénymásoló is ezzel működik. – Hetente legalább két teleföntársaság és két hitelkártya ügynök csörög rá az emberre a leghetlenebb időpontokban, ígérve fűt-fát. A külföldi hallgatóknak kitűnő alkalmak ezek a nyelvgyakorlásra. – A Karácsony már október elején megkezdődik, Szentestére pedig már minden karácsonyi hangulata elszáll az embernek, főleg a motorizált, szárnyukat mozgó karácsonyfadísz-angyalok láttán. – Ez Amerika, ill. ez Amerikának az az arca, melyet bármilyen hosszán is nézek, mindig idegen marad számomra.

Az amerikai Christian Reformed Church Calvin Theological Seminary-ja a Nagy Tavak közelében, a Michigan állambeli Grand Rapidsben található. Ennek a teológiai akadémiának 30 fős tanári és közel 300 fős hallgatói „közösségébe” „tartozhattam” mintegy tíz hónapon keresztül ösztöndíjas diákként. Mi is fért bele ebbe a tíz hónapba? Három iskolai negyedév, vagy ha úgy tetszik, háromszor kilenc tanítási hét, ami így kimondva, leírva nem is tűnik hosszúnak. Akkor annak tűnt... bár a mai napig hálás vagyok azért, hogy megismertem annak érzését, milyen az, amikor honvágya van az embernek.

Magiszteri programra jelentkeztem, ami két részből áll: nyolc tantárgy teljesítéséből ill. egy szakdolgozat elkészítéséből. Az etika tanszéket választottam, melynek tanszékvezető professzora egyben témavezetőm is lett. Az ő beleegyezése kellett a tantárgyválasztáshoz, valamint a szakdolgozat témájához. Minden negyedévben számos szabadon választható tantárgyat vesz fel órarendjébe az intézmény. Posztgraduális képzésen ezekből a kurzusokból kell összegyűjteni a megfelelő számú kreditet. Hogyan nézett ki az én órarendem? Az első negyedévet nagyrészt az egyháztörténeti tanszéken töltöttem. Felvettem egy olyan tantárgyat, amely Szent Ágoston életének és teológiájának azokkal az elemeivel foglalkozott, amelyek meghatározóak voltak az egyház életében. Hétről-hétre 2-3 oldalas összegzéseket kellett beadni a kijelölt olvasmányokból, ill. egy 20-25 oldalas házi dolgozattal zártuk a negyedévet. Ilyen házi dolgozatot minden tantárgyból kellett készíteni. Ugyanebben a negyedévben felvettem egy Kálvin teológiájával foglalkozó kurzust is. Itt az

Institutio volt a kötelező olvasmány, valamint kijelölt szakaszok a kommentárjaiból, a nagy mű jobb megértése végett. A filozófiai és morál teológia tanszék indított egy kurzust keresztyénségen belüli és kívüli szektákról, kultúszokról. Foglalkoztunk itt többek között a mormonokkal, a jehovistákkal, a moonistákkal, a scientológusokkal, a New Age - mozgalommal és a transzcendentális meditációval. Ez a három tantárgy elegendő is volt kezdetnek, amíg „beleszoktam” az ottani életbe. Hetente csak kilenc órát ültem az iskolapadban, ennek többszörösét a könyvtárban, ill. „otthon” a könyvek fölött. Az óráim délután vagy este voltak. (Az esti foglalkozásoknak negyed tízkor lett vége.) Minden negyedév közepén volt egy 2-3 napos olvasási szünet, ilyenkor tudta magát utolérni az ember, vagy ilyenkor tudott anyagot gyűjteni a házi dolgozathoz. Az első negyedévet egy diáktársam jóvoltából Kanadában, a Niagara - vízesés mellett pihenhettem ki.

November végén kezdtük meg a második félévet. Erre a félévre maradtam a filozófiai és morál teológia tanszéken. Az egyik kurzus Aquinói Szent Tamás Summa-jának (persze annak csak válogatott részeinek) szentelt kilenc hetet. Ezekre az órára beszereztem legalább háromféle angol fordítását a Summa-nak, hogy valamelyest könnyebben megbirkózhassem a heti olvasmányokkal. Még itthon megszerettem C. S. Lewis írásait, örömmel fedeztem fel, hogy őt is lehet kint tanulni. Nagy élmény volt eredetiben olvasni a magyarul már ismert apologetikai műveit és olyanokkal is megismerkedni, amelyek még nem jelentek meg magyar fordításban. Ezek az órák inkább szeminárium jellegűek voltak, minden hallgatóra jutott két órafelvezetés. Hogy a gyakorlati teológia tanszék se maradjon ki, egy tantárgy erejéig oda is ellátogattam, ahol ifjúsági lelkigondozást tanultam. Olyan kérdésekkel foglalkoztunk itt, mint depresszió, öngyilkosság, szenvedélybetegségek kialakulása, családi problémák stb. Ezt a negyedévünket a téli szünet, ill. karácsony ünnepe tette nyugalmasabbá. Szintén egy másik diáktársam és szülei jóvoltából Philadelphiába látogathattam el a januári újrakezdésig. Annak a karácsonynak legnagyobb ajándéka az volt számomra, hogy családban ünnepelhettem a távoli idegenben.

Elérkezett a tavasz. Márciusban kezdtük meg a harmadik, számomra utolsó negyedévet. Ekkorra már csak két tantárgyból kellett kreditet szereznem. A rendszeres teológia tanszéken vettem fel az egyiket: a felszabadítás teológiáról szólót. Itt ennek a teológiának, nemcsak a latin-amerikai képviselőivel foglalkoztunk, hanem olvastunk a fekete, a feminista és a koreai minjung teológia zászlóvivőitől is. Etikából Dietrich Bonhoeffer morál teológiája volt a kiírt téma, amit szemináriumi jellegű foglalkozásokon dolgoztunk fel. Ebben az utolsó negyedévben a szakdolgozatom témájához kapcsolódóan behallgattam még két szociáletikai kurzusra is. Az első inkább amolyan alapozó kurzus volt és főként ma aktuális kérdésekre keresett válaszokat, megismertette a hallgatókat saját Zsinatuk határozataival. A második azt követte nyomon, Ernst Troeltsch klasszikus művét véve alapul, hogy különböző korokban milyen szociális tanításai voltak az egyháznak. A Seminary arculatát erősen a református hitvallások, mégpedig a Belga Hitvallás, a

Heidelbergi Káté és a Dorti Kánon határozzák meg, ezeknek szellemisége szabta meg következetesen az órákon folyó teológiai munkát.

„Hosszú távon az emberi kapcsolatok a legfontosabbak az ember életében” – írja Bonhoeffer, majd így folytatja: „A modern kor „hatékony” embere ezen mit sem változtathat, mint ahogy azok a félistenek és őrütek sem, akik semmit nem tudnak az emberi kapcsolatokról.” Isten felhasznál bennünket egymás életében. Bárhová is kerülünk, mindig rábízva valaki(k)re az életünket és ránk is bíz életüket. Mit ér a legjobb könyv, egy ’A’-s dolgozat, egy kényelmes kis lakás, de még csak egy szép táj is a szüleimhez, a testvéremhez, a barátomhoz, a barát-nőmhöz képest? – Itt most mesélhetnék a nigériai Dzwauiwa tiszteletesről, aki afrikai bölcsességével, ízes mondásaival, fűszeres vacsoráival, nyitott ajtajával egy kis melegséget hozott a széles mosolyok mögött oly sokszor ridegen távolságot tartó amerikai világba; mesélhetnék a virginiai Deborah-ról, aki amerikai létere megtanult előzetes telefonhívás nélkül is beköszönni hozzánk; vagy a japán Taekoról, aki minden apróságnak tudott örülni egy megalomániás világban, vagy az Osterhaven professzor úrral tett sétákról a Michigan - tó partján; a kalamazooi magyar református gyülekezetben töltött vasárnapokról; a hudsonville-i öregek otthonáról; a Church of the Servant, az egyetlen sétatávolságra lévő gyülekezet lelkipásztoráról, presbitereiről és diakónusairól; de mesélhetnék a nyolcvanéves Willemina néni teadélutánjairól és „sajátos” kisbusz vezetési stílusáról; Zwaanstra, Cooper és Thompson professzorokról, akik megvárták a „hogya vagy?” kérdésre a választ; Eszterről, türelmes és mindig optimista lakótársamról; és arról a sok-sok levélről, ami hazulról: Ónodról és Sárospatakról érkezett...

1998 augusztusában csak találgattam, milyen lesz ez a tíz hónap Michiganben. Most, hogy már hátam mögött van az egész (időközben a szakdolgozatom is elkészült), csak azt tudom mondani: újból nekivágnék. Másokat is csak arra tudok biztatni, induljanak el, de legyen bennük több kíváncsiság, mint amennyi bennem volt, kérdezzenek többet, mint amennyit én kérdeztem.

(1999)

Magiszteri szakdolgozatomat itthon írtam a szolgáló egyház teológiája szociáletikai „felismeréseinek” kritikai elemzéséből: *A Critical Analysis of the Social-Ethical Positions of the Servant Church Theology of the Reformed Church of Hungary between 1948 and 1989*. Érdekes volt számomra összevetni a kérdéses időszakról addig (2000 előtt) megjelent magyar és angol nyelvű szakirodalmat.

A Calvin Theological Seminary-n szerzett tapasztalatok alapján fontosnak tartom, hogy a Sárospataki Református Teológiai Akadémián most induló mesterképzésben hangsúlyos helyet kapjon a hallgatók felkészülésében – a szükséges alapok megszerzése után – az önálló kutatómunkához szükséges készségek fejlesztése, valamint az ehhez kívánatos feltételek megteremtése.

(2006)

Szilágyi-Sándor Gabriella (szül. Gáti Gabriella)

A Sárospataki Theológia támogatásával az 5. évfolyam befejezése után, 1996 szeptemberében utaztam ki Németországba, hogy a Gustav Adolf Werk ösztöndíjas diákként Wuppertalban folytathassam theologiai tanulmányaimat. Eleinte két felsőoktatási intézményben tanultam párhuzamosan: a wuppertali állami egyetemen németnyelvű tanfolyamra jártam, ez az ún. Deutschkurs für Ausländer, amely egy nagyon komoly egynyelvű nyelvvizsgálóval zárult. Emellett pedig a Wuppertaler Kirchliche Hochschule-n hallgattam főként újszövetségi témájú előadásokat és látogattam szemináriumokat. Elsősorban Prof. Dr. Klaus Haacker, Prof. Dr. Bertold Klappert, ill. Prof. Dr. Martin Karrer előadásaira gondolok vissza nagy szeretettel még így egy évtizedes távlatból is. Nagyon hasznos és kedvemre való volt azokkal a tárgyakkal (újszövetségi kortörténet, bibliai görög nyelv, exegézis) foglalkozni, könyvtárban kutatógatni, olvasgatni, ismereteimet bővíteni, amely tárgyak a leginkább szívemhez nőttek itthoni tanulmányaim során. Jó volt megtapasztalnom, hogy a Patakon szerzett theologiai tudás, a bibliai nyelvek ismerete megfelelő alpnak bizonyult, amelyre bátran építhettem külhonban is. Találkoztam a különféle theologiai irányzatokat képviselő, valló lelkészekkel, theologusokkal. Sohase szégyelltem, sőt bátran vallottam, hogy nálunk Patakon a bibliai nyelveken, a Szentírás mind jobb megértésén van a hangsúly. Rendkívül hasznos volt a környékbeli antikváriumok felfedezése, ahonnan több bőrdnyei német nyelvű theologiai irodalmat vásároltam és hoztam magammal haza. Az 1996/97-es tanév második szemeszterében a Predigerseminar alkalmain is részt vehettem. Itt elsősorban a gyakorlati tárgyakon volt a hangsúly.

Szinte vendégnek számítottam a családom számára, amikor a tanév során először a karácsonyi ünnepekre hazautaztam. Hálás szívvel tapasztaltam, hogy szülővárosomban és Wuppertalban, Düsseldorfban és Sárospatakon, autóbusszon és vonaton egyaránt ugyanaz az Úr őriz, véd és szeret engem, „Aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz” (Zsid 13, 8).

Érdekes és rendkívül tanulságos volt betekintést nyernem a német diákság életébe, mely több szempontból is más, mint az itthoni. Sporteseményeiken, rendezvényeiken részt vehettem. Náluk már akkor használatos volt a kreditrendszer, amit aztán néhány évvel később a magyarországi főiskolákon, egyetemeken is bevezettek. Mindenesetre számomra döbbenetes volt látni, hogy ennek a kreditrendszernek köszönhetően (?) némely diák 9-10 évig is „eltanulगतott” ugyanazon a főiskolán.

Mint külföldi ösztöndíjast Siegrid Geiger spirituális, ifjúsági lelkész nő vett pártfogása alá. Gyakran vitt magával gyülekezeti alkalmakra, idősök teadélutánjára, zenés áhítatokra, ahol sok esetben lehetőséget kaptam a bemutatkozásra is. Nagy élmény volt a Gustav Adolf Werk éves rendes Közgyűlésén meghívott vendégként részt venni, megköszönni támogatásukat, bemutatni itthoni helyzetünket, egyházi életünket, iskolánkat.

Vasárnaponként istentiszteletre jártam (délelőtt, délután). Leendő lelkipásztorként elgondolkodtatott, miért van az, hogy az egyik gyülekezetben csupán néhányan lézengenek és szinte üresen kong a templom az istentisztelet alakalmával, míg a város másik végén zsúfolásig megtelnek a templompadok és eleven közösség van a gyülekezeti tagok között, pl. istentisztelet után szokás, hogy egy csésze kávéra, teára ott maradnak a templom előcsarnokában beszélgetni, egymással közösséget ápolni.

Összességében elmondhatom, hogy ajándéknak, megbecsülendő lehetőségnek tartottam ezt az egy esztendő Németországban. „Az ösztöndíj arra való, hogy ösztönözzön” – mondotta egyszer valaki nagyon bölcsen. Úgy érzem, engem valóban ösztönzött – gyümölcstermesre: a nyelvtanulás, önmagam továbbképzése, ill. a gyülekezeti szolgálat terén. Szeretettel ajánlom a maiaknak is, hogy használják ki az adódó lehetőségeket, nemcsak önmaguk, hanem egész Magyarországi Református Egyházunk meggazdagítása céljából, Isten dicsőségére.

VOLT DIÁKVEZETŐINK

Csontos Hajnalka

Szeghalmon születtem 1977-ben. Délvidéki gyökereim vannak, Békés megyében, Dévaványán nőttem fel. Az általános iskolát is ott végeztem, majd az érettségi mellett kertészeti és virágkötői képesítést szereztem, de Isten úgy alakította életemet, hogy a növények gondozása helyett inkább embereket bíz rám, akiket hitben, lelkiekben nevelhetek az Ő segítségével. Így kerültem Sárospatakra, a Teológiánkra, 1998-ban. Már a felvételi napján éreztem, hogy ott a helyem Patakon, az első perctől kezdve otthon éreztem magamat. Nagyon megszerettem azt a környezetet, s mindig kedves képek jönnek elő, ha visszaemlékezem. Jóleső dolog volt a diákság részéről, hogy hatodévre egy nagyon talpraesett senior mellé megválasztottak esküdtfelügyelőnek, akivel jó volt együtt intézni a diákok ügyes-bajos dolgait. Ez egy korona volt a diákevekre, melyért mindig hálás leszek.

Hamar, talán túl hamar eltelt az a hat év. Könny szökik a szemembe, amikor a lelkézszenelésre gondolok, s ott akkor azt az igét kaptam: „Igyekez ki próbált emberként megállni Isten előtt, mint olyan munkás, aki nem vall szégyent, hanem helyesen fejtegeti az igazság igéjét” (2Tim 2, 15).

Ezzel az igével a szívemben érkeztem meg a mostani szolgálati területemre, ami három helysége oszlik. Magyarcsanádon vagyok beosztott lelkész, de emellett a makói Juhász Gyula Református Gimnáziumban tanítok és a gyülekezeti munkába is besegítek. Beszolgálók még Szegeden a Kálvin téri gyülekezetbe, itt főleg az ifjúsággal foglalkozom, és az ide tartozó Clarisseum Református Óvoda csemetéit hitben nevelgetem. Kedves ez a szolgálati hely és terület a számomra. Sokat tanulok, igazán megedződök, s remélem tényleg nem vallok szégyent Isten előtt.

De a pataki diákevek azért nap mint nap visszaköszönnek, és évek távlatából is erőt adnak. Azt hiszem, akkor volt igazán jó dolgunk! Olyan csapat tagjai lehettünk, akik közös nyelvet beszéltünk és érzéseink, vágyaink is ugyanazok voltak. Ez soha nem fog megisméltódni! Ezért kell már ott a teológia falain belül ezt értékelni, és utána is őrizni egy életen át. Ami nagyon fontos, hogy azok a barátságok, amik ott kötődtek, azok ma is megvannak, és a távolságok ellenére is számíthatunk egymásra. Azt hiszem, ez is egy nagy ajándéka a teológiánknak.

Nekem hiányzik Patak, nagyon hiányzik. Fáj, ha arra gondolok, hogy a hat év eltelte után el kellett jönnöm onnan, s többet már nem lehetek pataki diák. De a szívem mélyén mindig az maradok!

Gyöngyösy Szabolcsné Balla Beáta

1982. szeptember 5-én születtem Kárpátalján, Eszeny községben. Középiskolai tanulmányaimat ugyanitt végeztem. Ezt követően 1999-ben felvételt nyertem a Sárospataki Református Teológiai Akadémiára. Tanulmányi éveim alatt két éven keresztül vettem részt a Tanulmányi Bizottság munkájában mint diákképviselő, másfél évig kísértem a diákság éneklését harmóniummal. 2004. júniusában tettem le sikeresen az első lelkészképesítő vizsgámat. Ezt követően segédlelkészi évemet a Teológiai Akadémia keretein belül töltöttem, mint esküdtfelügyelő. 2005 júniusában fejeztem be a Teológiát, amikor is letettem a második lelkészképesítő vizsgámat. 2005. július 23-án házasságot kötöttem Gyöngyösy Szabolccsal. 2005 augusztusától a Sztamári Református Egyházmegye Csengeri Egyházközségébe szolgáltunk én, mint beosztott lelkész, férjem, mint segédlelkész. 2006. június közepére várjuk első gyermekünk megszületését. Előreláthatólag augusztustól a Sztamári Egyházmegye kölcsei és a fülesdi gyülekezeteiben fogunk szolgálatot teljesíteni.

Diákként és diákvezetőként felejthetetlenek maradnak a kiszállások, a Teológia kórusával való kirándulások akár a határon belül, akár a határokon túl (Kárpátalján, Délvidéken, Erdélyben) történtek azok. Ezeken tapasztaltuk meg leginkább, hogy jó nekünk együtt lenni, beszélgetni és megismerni jobban a másik leendő szolgatársunkat. De természetesen nem csak a nagyobb közösséget kell ápolnunk és megismernünk, hanem fontos a közvetlen környezet, a szobatárs és a kollégiumban lakók élete és öröme is. Ez az alapja annak, hogy a Teológia elvégzése után is maradjanak igazi barátaink, akikkel tudunk osztozni a nehézségekben, de ők lesznek majd azok, akik velünk együtt fognak majd örülni is.

Így, visszatekintve, bizony nagyon hamar elszállt az a hat esztendő! Az az egy mondat, amit szeretnék a szívetekre kötni: tanuljatok nem csak a könyvekből, hanem a másik embertől is. Szánjatok időt egymásra is! Ha ezt az egyensúlyt megtaláljátok, ti is szívesen fogtok visszatekinteni a Teológián töltött időtökre.

Harkai Erzsébet

A partiumbeli Mikolán születtem. Megköszönöm a kedves megkeresést, hogy mint volt diákvezető lehetőséget kaptam egy rövid beszámolóra a Teológiai Akadémia készülő évkönyvébe.

1997 és 2003 között voltam hallgatója a nagy múltú Sárospataki Református Teológiai Akadémiának. Nagyon sok kedves emléket őrzök a Teológiaián töltött hat évről. A szokatlan, de kellemes hangulatú felvételitől kezdve lassan tárult fel előttem egy sajátos közösség, amelyikben tanárok és diákok közvetlenségével, segítőkészségével találkoztam úgy érezhettem magam, mint egy családban. Szorgalmi idő és vizsgaidő váltotta egymást, mire az utolsó szigorlat után elérkezett az a nap, amikor a mi szemünk voltak könnyesek a búcsú miatt, amikor a boltívek alatt állva mi énekeltük a Bathó-féle búcsúdalt: „Bodrog partján van egy város, én is laktam benne...” Az a hosszú hat év lepergett az idő homokóráján és csak az emlékeinkben éled újra. Csendesnapok, szolgálatok, legációk, kiszállások, évfolyam-kirándulások, kántálások, ünnep előtti zenehallgatások, szemináriumi foglalkozások, órák, melyeknek volt úgy, hogy a végét vártuk, másokra pedig ma is beülnénk... A rettegett szigorlati színhely, a Tanácsterem, ami az évfolyam-biblióráinknak is szinte végig helyet adott, és évfolyamvezető tanárunk, a dékán úr igemagyarázatai... Kedves arcok, tanáraink és professzoraink szeretete, türelme, segítőkészsége, amivel igyekeztek a tiszteletes ifjúságot lélekben és tudományban is formálni a Hivatásra. Igyekeztek megkövetelni tőlünk azt, ami tanítható-tanulható. Eközben természetessé vált a Nagykönyvtár által nyújtott mindennemű lehetőség, hozzászokhattunk ahhoz, hogy egy ajtón átlépve a kérdéses téma után való kutatás minden eszköze és feltétele rendelkezésre áll. Az ősi iskolát elhagyva hiányoznak a megszokott kedves arcok, akikkel szemináriumi szobák csendjében vagy a sokat koptatott lépcsőkön, esetleg a boltívek alatt megállhattunk beszélgetni komoly kérdéseket is feltéve. Hiányoznak a diáktársakkal folytatott jó hangulatú beszélgetések a leánykollégium udvarán, a pinceklubban, a zsíros kenyeres esteken...

A felsorolt emlékek csak mozaikdarabok, jelentőségük azonban abban is fokozódik, hogy az utolsó éven szervezője, alakítója is lehettem némelyiknek. Az utolsó évben diáktársaim bizalmából és tanáraink jóváhagyásával a tiszteletre méltó esküdtfelügyelői tisztség rám ruházott feladatait láthattam el. A diákközösség is gyülekezetet jelentett, ahol az évfolyamok presbitereivel munkálkodhattam együtt. A segédlelkési év után megbízólevelet a Borsod-Gömöri Református Egyházmegyének egy 250 lelkes gyülekezetébe kaptam, Tiszatarjánba. Itt szolgálok 2003. szeptember 1-jétől. Jelenleg a Debreceni Református Hittudományi Egyetem posztgraduális vallásánár szakán végzős hallgató vagyok.

Urunk áldása legyen szeretett alma materünkön, a Kollégium intézményein, az Akadémia jelenlegi és volt professzorain, tanárain, diákjain és az ott végzett munkán. „Féljétek az Istent, és neki adjatok dicsőséget.” (Jel. 14,7) „Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az Ő kegyelme.” (Zsolt. 136,1)

Nagy Attila

Visszaelmekezés diák-vezetőként a Pataki évekre (Teológusévek: 1995-2001)

Balatonfüreden nőttem fel, s innen kerültem 19 évesen, 1995-ben a „Bodrog-parti Athén” városába. Különleges időszak volt az akkori a Teológia életében. Pl.: mert évfolyamunk felvételi idején még a Teológia első emeletének jobb szárnyán internátus volt, és szeptemberre alakították ki a szemináriumi termeket; mert mi még ismerhettük az 1992-ben kezdett első évfolyamot, akik akkor ötödévesek voltak. „Szív teszi a teológust!” Ez a gondolat, jó 10 évvel ezelőtt, a Pataki Teológián nemcsak egy dogmatörténeti megközelítést jelentett, hanem befogadó szeretetet is egymás felé a mindennapokban. Én így tapasztaltam ezt, és maradt ez számomra mérce azóta is önmagam felé.

Teológiai hallgatóként, mint diákpresbiter, cserediák-felelős, HÖÖK képviselő és szeminarista tevékenykedtem, majd a 2000/2001. tanévben a Teológia seniori tisztét (a Kollégium 354. senioraként) is betölthettem. 2001-2004-ig ösztöndíjas tanulmányokat folytattam a berlini Humboldt egyetemen. 2003 januárjában fogadták el szakdolgozatomat, és 2005-ben szereztem itt magiszteri fokozatot.

Jelenleg Dunántúlon, a Komáromi Református Egyházközségben szolgállok, mint beosztott lelképásztor, nagytiszteletű Máté László esperes úr mellett.

„Deus providebit!” – „Isten gondot visell!” Nagy Barna egykori pataki teológiai professzor jelmondatát elsőéves teológus hallgatóként olvastam először, és számomra sok biztatást adott: hiszen 400 km távolságból kerültem Patakra, de már a felvételi ideje alatt! és aztán egész itt töltött hat évben megtapasztaltam az Örökkévalónak e gondviselő jelenlétét. Megéreztem ezt legfőképpen azon a diákközösségen keresztül, mely elfogadott engem, akikkel jó volt közösen tanulni a bibliai nyelveket vagy éppen a bibliaismeretet, együtt szervezni egy-egy gyülekezeti kiszállást, teológustalálkozót, „Zsíroskenyeres Estet” vagy éppen a teológusok újságját, a Pateoszt szerkeszteni. Sokszor fogalmazódott meg bennem a gondolat: Patakban, a Teológiában benne van a változás lehetősége, és ennek én, személy szerint is, részese lehetek!! Ajándék volt számomra ez a szemlélet, melyet másokban is felragyogni láttam! Ez tovább erősítette bennem, mint teológusban az elkötelezettséget a Pataki Teológia iránt.

Az itt töltött évek alatt több szemeszteren át lehettem „diákvezető” ill. közeli munkatársa, segítsége senioroknak, esküdtfelügyelőknek, azonban bármilyen tisztséget is töltöttem be: inkább egy közös célért elkötelezetten munkálkodó testvéri-baráti munkatársi csapat részének éreztem magam.

Külön hálás vagyok azért, hogy bizalommal lehettem professzoraim felé, akik mindig találtak lehetőséget beszélgetésre, segítségadásra.

Újszászy Kálmán teológiai professzor írja 1943-ban a Pataki Kollégiumról: „Aki itt Isten közelében akar lenni, [...] a nem ilyenek álmodott iskola és a nem ilyenek álmodott diákélet mögött is találkozni fog ezzel a szellemmel.

[...] mert ezzel a szellemmel, a Patakot éltető Lélekkel találkozni mindig annyit jelent, mint egy életre rabjává lenni annak.” Azt gondolom, több mint hatvan év után is igaz ez a gondolat! Erőforrássá válik annak életében, aki alázattal és engedelmesen él, dolgozik és keresi Patakon az Isten közelségét. A Sárospataki Kollégiumnak, benne a Teológiának is küldetése van, mely messze túlmutat a város ill. régió határain. Ezt is hirdeti a Kollégium Rákóczi utcai bejáratánál található címeren latinul olvasható bibliai idézet, mely nekünk is útmutatás kell, hogy legyen: „Akkor mondani fogják a nemzetek között: nagy dolgokra méltatta őket az Úr!” (Zsolt 126,2b)

DIÁKÉLET

Barnóczki Anita:

Gondolatok a „Zsinat kapcsán”

1996 szeptemberének második felében Sárospatakon tartotta cikluszáró ülését a X. Budapesti Zsinat. Ekkor tettek a tanévnyitó ünnepség keretében a minősítő vizsgát tett hallgatók fogadalmát, és első végzett segédlelkészeinket kibocsátották. Mindenképpen jelentős egyháztörténeti eseményeknek lehetünk tanúi, résztvevői. Nem véletlen az események ilyen egybeesése. Ha politikai nyomásra is, de a Református Egyház Zsinata záratta be iskolánkat a hallgatókat Debrecenbe és Budapestre irányítva. Valahol elismerése volt ez a sárospataki ülés létezésünknek, oktatásunknak, és talán a kiosztásra került diplomáknak is. Ezen a hétvégén beszámolókat hallhattunk a Zsinat munkájáról, Református Egyházunk életének minden területéről - így az oktatásról is (s talán ez érintett minket leginkább).

Ennek kapcsán kezdtem gondolkodni arról, hogy hol is állunk mi a Teológiák között? Sokszor fölvetett kérdés az, hogy mennyit ér a pataki diploma, de talán nem ártana folytatnunk a kérdezést: mi a szerepünk az egyházban, miért vagyunk mások, miben vagyunk mások, mint a többi iskola, mi az, ami igazán Patak? Ezen kérdések jegyében kell elgondolkodnunk múltunkról (a közelmúlttól is) fölfedezve a hibákat, de meglátva és megbecsülve az értékeket, megvizsgáljunk jelenünket immár a jövőt kérdezgetve.

Sárospatak évszázadokon át a reformáció "fészke" volt, és hűen szolgálta magyarságunk megmaradását. Tanítókat, lelkészeket bocsátott ki a sokfelől nyomorgatott, külső segítség nélkül vergődő népünk szolgálatára, mindig határozott irányt képviselve. A kérdés ennek kapcsán az lehet, hogy kit, mit, milyen irányt és hogyan képviselünk? Őszintén szólva örülök annak, hogy egyetlen "irányzat" sem terjedt el igazán közöttünk esetleg a szélsőségek felé sodorva bennünket, mégis: hamar elmúlik ez az öt év, és tudjuk-e, hogy a különböző teológiai és kegyességi irányzatok hogyan élnek az egyházban, melyiket tarthatjuk követésre méltónak vagy éppen elvetendőnek? Sok mindent megtanulunk, de fontosnak tartjuk-e, hogy tudjunk tájékozódni, különbséget tenni, hogy legyen egyfajta "látásunk" egyházzal, világról, szolgálatról, Isten Igéjéről?

A sokat emlegetett Comenius pansophista iskolarendszerének pl. valami ilyesmi volt a célja... S ha már Comeniusnál tartunk, nézzük meg, hogyan vélekedett a pataki oktatás „büszkesége” az ideális iskolarendről: a családias légkörben folyó nevelést igen fontosnak tartotta. Valóban, ma is, ha cserediák vagy vendég érkezik iskolánkba, megérezheti ezt a „furcsa” odafigyelést. Mikor elsősként idekerültem, nekem is óriási élményem volt a valódi érdeklődéssel sokak által feltett „hogyan vagy” kérdés, vagy a párnák alatt időben megjelenő borítékolt segítségek csodája. Nem tudom, régen vagy volt, de ma

már érezhető a családiasság árnyoldala is: mindenki mindenkiről mindent tud és tudni akar... Fontos volt Comenius számára a tanárok példamutatása, felkészültsége (ezt nem részletezem, a kolitóri-jegyzetben bárki utána olvashat), de legalább ilyen hangsúlyt fektetett a diákság érdeklődésére, szorgalmára. A diákélet szervezettségét tekintve az elmúlt öt esztendőhöz képest változás, hogy gyülekezetként élünk, presbitérium vezetése alatt. Vajon képesek leszünk e úgy formálódni, hogy egy egészséges gyülekezetmodellt vihessünk magunkkal, melyet majd szívesen megvalósítanánk?

Az iskola történetében megfigyelhetjük, milyen különleges kapcsolatban álltak az intézmény és a diákok a falvakkal. Itt nemcsak a Népfőiskola megszervezésére gondolok, hanem a mendikánsok és teológusok kiszállásaira, a szuplikáció remek gyakorlatára, mely pl. evangélikus testvéreinknél ma is remekül működik. Talán jó volt, hogy a diákok „kikerülésük” előtt megismerhették különböző falvaink életét. Ebben a kérdésben ugyanis jelentős a „helyzeti előnyünk” a többi teológiához képest. Talán nekünk is törekedni kellene erre, ha már egyszer az Akadémia célja az, hogy lelkipásztorokat képezzen, s ha már egyszer Isten Igéjének szolgálói szeretnénk lenni. Persze lehetőségeink vannak, pl. legáció vagy a kiszállások, de tapasztalatom szerint a kiszállásokra mindig ugyanazok az emberek járnak... A falvokról, szolgálatról gondolkodva fölmerült bennem a gondolat: nem is kell olyan messzire menni. A Kollégium sorsa évszázadokon keresztül összefonódott a pataki gyülekezetével.

Úgy érzem, ma nem sok közünk van egymáshoz. Részt veszünk néha az istentiszteleteken, van egy évben néhány közös alkalmunk. . . (ez annak ellenére érdekes lehet, hogy van ennek másik oldala is: mekkora az igény?.. .). Kérdések sora következik bennem ezek után, hiszen a kérdezést lehet, s talán érdemes folytatni: mit érzékelnek a gimisek abból, hogy itt vagyunk, mit érzékelhet a Tanítóképző, mit jelenthet a létezésünk a városnak, a város lakóinak. . . ?

Micsoda valójában a Pataki Szellem? Kik vagyunk? Mík vagyunk? Miben vagyunk mások, miben lehetünk mások, miben kellene másnak lennünk? (hajrá. . . !)

Barnóczki Anita
1996. október

Major Zsolt:

Teológiai konferencia Dijonban

Az idei év húsvétja nem a szokásos módon telt el a számomra, ugyanis Jézus Krisztus feltámadásának ünnepét nem legátusként egy gyülekezetben töltöttem, hanem egy konferencián Franciaországban. Így már az ünnepet megelőző hét sem úgy telt el, ahogy az egy legáció előtt lenni szokott. Most egészen másfajta szorongás és várakozás járta át szívem, és a legátus-prédikációk helyett most a francia nyelvkönyveket bújtam. Előzményként elmondom azt, hogy februárban kapott egy levelet a Sárospataki Teológia, amelyben meghívták az iskola egy hallgatóját az immár XII. alkalommal megrendezésre kerülő "Pastorale de Dijon" elnevezésű konferenciára Franciaországba. Mivel intézményünkben francia nyelvoktatás is folyik, az e nyelvet tanuló hallgatók közül kellett kiválasztani azt az egyet, aki majd képviseli iskolánkat a megnevezett konferencián. Így esett rám a választás.

A konferencia április 1-jén délután kezdődött, ám ahhoz, hogy erre az időpontra megérkezsem a helyszínre, már március 31-e délutánján el kellett utaznom Magyarországról. Az utazás eszközüül a világszerte ismert és híres Orient Express-t választottam, amely Budapest és Párizs között közlekedik. A vonat valamivel kevesebb, mint 20 órai "zakatolás" után futott be Párizs egyik legszebb és legforgalmasabb pályaudvarára, a Gare de l'Est-be.

Ám itt még közel sem volt vége az utazásnak, hiszen Párizsból még el kellett jutnom Dijon-ba, majd onnan az apátságba, ahol a konferenciát rendezték, ahová végül este 8 órára érkeztem meg. A szükséges bemutatkozás és bejelentkezés után következett a kicsomagolás, majd ezután a vacsora, a híres bordeauxi bor kíséretével.

Konferenciáról lévén szó, természetesen nem maradhattak el az előadások sem. Már első nap hallhattunk két előadást Dr. Stuart Olyott liverpooli teológiai tanár és Pr. Winkler amerikai lelkipásztor jóvoltából. Naponta négy előadást tartottak de. 9 és 10.45-től, és 17.30 és 21.00-tól. Az előadások természetesen francia nyelven folytak és számomra roppant érdekesek voltak. Idehaza már sokat tanultam és hallottam mindazokról, amikről ott szóltak, de ezzel együtt is nagyon érdekes és ugyanakkor építő volt számomra minden egyes előadás. Csupán a teljesség kedvéért hadd álljon itt néhány név és cím az elhangzott előadások sorrendjében: Drs H. Klink (Hollandia): A szekularizáció analízise Guillaume Groen van Prinster-nél; Olivier Favre (Svájc): A ekkleziasztika diszciplínája a reformátor Pierre Virett-nél;

Charles Nicolas (Franciaország): Az egyház ébredése és reformációja; André Coste Dr. (Párizs): Bevezetés a református apologetikába Cornélius van Tillnél.

A konferencia ideje alatt alkalmam nyílt arra, hogy megismerkedjem a többi résztvevővel is. Ez a rendezvény nagyszerű alkalmat kínált arra, hogy sok új ismeretséget és barátságot kössek úgy lelkipásztorokkal, mint diákokkal. Nagyon nyitott és kedves volt mindenki, ezért igazán jó légkör uralko-

dott a résztvevők között. A sok előadás közepette azért alkalmunk nyílt arra is, hogy megnézzük Dijon nevezetességeit. A város tartományi központ és a „művészetek városa”, legalábbis a helybeliek szerint.

Amilyen lassan érkeztünk meg a konferencia helyszínére, olyan gyorsan telt el az a pár nap amit ott tölthettünk. Az ebéd és a hosszas búcsúzkodás után délután 2-kor indultam vissza Párizsba, majd onnan Budapestre. Visszafele az út már sokkal gyorsabban telt el. Utazásomat az is megkönnyítette, hogy - mivel hálókocsis jegyem volt - az út felét alva tettem meg. Az utazás és a ott tartózkodás költségeit 90 %-ban átvállalta a már említett hollandiai szervezet, így nekem csupán a költőpénzről kellett gondoskodnom, a fennmaradó 10 %-ot pedig a Teológia fizette.

Beszámolóm végén szeretném még elmondani azt, hogy mennyire hálás vagyok az Úrnak ezért a nagyszerű lehetőségért. Köszönöm a Teológiának, hogy megtisztelt bizalmával, és engem küldött ki erre a konferenciára, hogy ott intézményünket képviseljem.

1997. május 11.

Barnóczki Anita:

Teológustalálkozó Sárospatak - 1997.

Hosszú telünk volt. Lassan, nagyon lassan jött a tavasz. Húsvétkor még majdnem belefagyott a kezembe a Bibliám, hiába fűtött az, hogy szószerűkre kell állnom, Igét kell hirdetnem (s itt a „kell” nem klasszikus értelemben áll...). Közeledett a Találkozó, a tavasz pedig még mindig csak ébredezett. Sárospatak sokak szerint unalmas. Sokak szerint szép. Leginkább az jellemzi, hogy diákok nyüzsögnek, gimnazistákkal, „képzősökkel” és persze teológusokkal találkozik az ember mindenhol, ha akar, ha nem. A szünetekben csönd van, s ezen még a turisták állandóan változó, mindenhova bekukkantó, kíváncsi csoportjai sem változtatnak.

Ez a húsvéti, szünetvégi hétvége mégis más volt. Pesti és debreceni teológuscsoportok „szállták” meg városunkat, internátusainkat (szórakozóhelyeinket). Más volt abban is, hogy nem péntek este kezdődött el, ahogy a többi jól megszokott péntek-szombat-vasárnap. Hetekkel korábban már lázasan tárgyaltak a szenyorok, szenyoriták (kapcs. ford. köbüki: a diákok „vezetője”, érdekképviselője stb. =szenyor--senior), fejüket törve egyeztettek: mi is legyen, mi ne legyen. . . ? Nem volt tanulmányi verseny. Ez szomorú abban az értelemben, hogy elmaradt egy megmértetés, visszajelzési lehetőség, de – „minden rosszban van valami jó”: elmaradt a „komoly versennyel” járó feszültség is, nyugodtabban ismerkedhettünk. Miből/miben állt akkor a Találkozó, és mire volt jó? Nézzük csak sorban!

Az elsődleges cél egymás jobb megismerése, s talán elfogadása volt. A dolog úgy kezdődött, hogy az állomáson két vonat érkezésekor is elhangzik a szokásos szövegen kívül, hogy: „köszöntjük a teológustalálkozóra érkezett vendégeket”. Ezen túl önkéntesen (és valljuk meg: egymástól függetlenül) szerveződött csoportok várták „táblával” az érkezőket, hogy a „felismerés” után bekísérjék őket -három napra- otthonukba. Közös áhítat szolgálta tovább ismerkedésünket, s a teológustalálkozó „teológus” részét. Az este további része hosszúra sikerült, beszélgetések, vidámkodások „ifjúság módra”, és persze a táncház. Tormaterem, zenekar, tanár, és kezdődött az egyet balra, egyet jobbra. Aztán rendesen belebonyolódtunk, többeket is láttam, akiknek „masni csombékolódott a lábából” (persze csak büszkeségből nem írom, hogy az enyémből is). A többi néma csend.

Másnap 9 körül kezdődött a sport. Egyeseknek azonban korábban kezdődött a nap. A második és harmadik évfolyam jeles képviselői vívták harcaikat a (belső szervezésű) teaházban a kávéfőzővel, süteményestálakkal s csak ritkán a vendégekkel. Reggel 7-től kávé. Külön szolgáltatásként rendelésre ébresztővel egybekötve egyesek szobájukba kapták az életmentő feketét. (A teaház nem jött volna létre, ha nincs ötlet, fejtörés, feladatvállalások, indulni kész kezek és lábak a megvalósításhoz, kitartás még éjfélkor is - ezeket más

feladatokkal kapcsolatban, bárkinek, bármikor jó szívvel ajánlani tudom.) Tehát elkezdődött a sport. Foci! A férfi csapatok hősies küzdelmei, párharcai, gyönyörű összjátékai után a hölgyek is labdába rúghattak. Ilyenkor volt csak igazán élénk a szurkolás! Pataki szívem megdobbban, ha erre gondolok, hiszen olyan egységes szurkolást még nem hallottam, mint akkor. Az egység tekintetében már ezért megérte . . . Ezek után kosármecsek és pingpong-röptetések sorozata következett (ez utóbbi jelentős határontúli sikerrel). S nem elég a sport: eredményhirdetés is volt!

Dr. Nagy Antal Mihály professzor úr osztotta az okleveleket, tányérokat, bögréket (a vacsoráról gyors kezű teológusaink gondoskodtak). A többi újra néma csend.

A záróakkord is megérkezik késleltetés nélkül. Istentisztelet, úrvacsora - közösen. Fénykép a boltívek előtt: Az egyetlen zavaró tényező egy kósz macska volt, ami még Dékán Urunk megszelídítési kísérletei ellenére is elszaladt. Számomra sokat jelent ez a közös fénykép. A sok különbség és különbségtétel ellenére ennyire már fel tudjuk vállalni egymást.

1997. május 11.

Bereczke Ágnes:

A kórus 1998-as erdélyi körútja

Akadémiánk énekkara 1998. április 25. és május 3. között erdélyi koncertkörúton vett részt, melynek során mintegy 9 városban vendégszerepelt. Turnénk első állomása Kolozsvár volt, ahol a nagyon szép, gótikus, Farkas utcai templomban kezdhettük meg koncertsorozatunkat. Műsorunkban szerepeltek zsolnárfeldolgozások, egyházi kórusművek éppúgy, mint pataki diákénekek és népdalfeldolgozások.

Ez után az első hangverseny után mindannyian kicsit fellélegezhettünk, hisz - az idő rövidege miatt feszített tempójú felkészülés, és az utazás fáradalmi ellenére - úgy gondolom, nem vallottunk szégyent produkciónkkal.

Másnap - vasárnap lévén délelőtti istentiszteleten szolgáltunk Marosvásárhelyen a Gecse utcában, majd délután megtekintettük a Vártemplomot és a híres Teleki-tékat. Délben a Bolyai-líceum igazgatójának vendégszeretettel élvezhettük. Az ebéd előtti beszélgetésben fölelevenítettük a két intézmény nagy hagyományokra visszatekintő, ma is élő kapcsolatát.

Április 27-én, hétfő reggel Székelyudvarhely felé vettük az irányt. Kicsit szorongva vettem kezembe a nagyon szorosra összeállított programot, mely szerint naponta más-más városban kellett szolgálnunk. A mozgalmas és kimerítő napi programok után is jó volt esténként kiállni vezényelni a fáradtságát kék-piros egyenruhára cserélő, lelkes kis csapat elé. A keddi napot Sepsiszentgyörgyön töltöttük, majd este, az ettől 8 km-re lévő, szeszgyáráról híres Uzonban adtunk koncertet.

Következő állomásunk Brassó városa volt, ahol megcsodáltuk a Fekete templomot, a szőnyegkiállítás és az impozáns hangversenyorgonát. Fogaras felé menet gyönyörködhattunk a havasok fehér csúcaiban. A fogarasi este után két híres város következett: Nagyszeben és Nagyenyed. Szebenben meglátogattuk az evangélikus és az ortodox teológiát, és kipróbálhattuk egy gyönyörű ortodox templom akusztikáját. Nagyenyeden a koncert előtt sétát tettünk a városban, ahol a híres Kollégium udvarát is körbejárhattuk.

A szereplés után jó hangulatú búcsúesttel zártuk a turnét, bár még hátra volt a másnapi szolgálatunk a Kolozsvári Teológián, ahol a vasárnap délelőtti istentiszteleten vettünk részt, énekkel gazdagítva a liturgiát.

E helyen is szeretnék köszönetet mondani akadémianknak, hogy anyagilag és erkölcsileg támogatta ügyünket. Dr. Benke György dékán úrnak a koncerteket megelőző szolgálatait, és Hunyadi János seniornak szervezői tevékenységét.

Kórusunk életében mindenképpen nagy esemény volt e turné mind az egyének, mind a közösség szempontjából. Akik most látták először Korondot, Farkaslakát, a parajdi sóbányát, bizonyosan szép emlékekkel térhettek haza. Szakmai szempontból pedig kihívás volt, cél, amiért érdemes volt dolgozni, sok fárasztó próbán át készülni!

Egeresi Gábor:

Tanulmányút Bécsbe

Immáron hagyomány, hogy évfolyamunk (az V. évfolyam) minden évben útra kel, és meglátogat egy-egy teológiai intézetet. Három évvel ezelőtt az egri katolikus szemináriumot látogattuk meg, ekkor az egri református gyülekezet vendégei voltunk. Két éve a Felvidéken jártunk, ahol Komáromban az évfolyamunkkal egyidős református testvérintézetünket néztük meg. Tavaly erdélyi körutunk során Kolozsváron jártunk, ahol professzorokkal és diákokkal találkoztunk és beszélgetve ismerkedhettünk meg egymással. Egy napig a nagykapusi gyülekezet vendégei is voltunk, ahol a hagyományoknak megfelelően predikációval, versekkel és énekekkel szolgáltunk a vasárnapi istentiszteleten.

Az idén sem tudtunk "nyugodtan maradni", ezért április 7-én, szerdán reggel felkerekedtünk, és meg sem álltunk Szerencsig. Itt felvettük évfolyamvezetőnket, Börzsönyi József professzor urat és feleségét, Mariann nénit. Putnokon reggeliztünk, és a határon átkelve Rimaszombaton meglátogattuk Timár Ildikó (Cofi) segédlelkészt, aki megmutatta nekünk a püspöki hivatalt.

Csodás felvidéki tájakon haladva jutottunk el Zólyomra és Nyitrán keresztül Jókára, ahol a gyülekezet nevében Révész Tibor (Sankó) segédlelkész köszöntött minket. Itt egy missziói központban laktunk, és nagyon jól éreztük magunkat.

Csütörtök reggel elmentünk Pozsonyba, ahol a református gyülekezet nevében fogadott bennünket Demes Tibor segédlelkész, aki megmutatta a templomot, majd kalauzunkul szegődött. Béres Henriett vezetésével tiszteletünket tettük az evangélikus teológián, ahol királyi fogadtatásban volt részünk. Azután Tibi sorra megmutatta nekünk a város történelmi nevezetességeit: egykori palotákat, a városházát, a koronázási templomot, majd a várat, ahol megtekintettük a Szlovák Nemzeti Múzeum állandó kiállítását. Estére visszaértünk Jókára.

Pénteken Bécsbe indultunk, ahol először a protestáns (evangélikus-református) teológiát látogattuk meg, majd néhány csodálatosan szép bécsi épületet, így például a várat és a parlamentet. Estére megérkeztünk szálláshelyünkre, a Bécshez közeli Lorettoba, ahol egy kolostorban laktunk. Itt a szerzetesek érdeklődve és szeretettel fogadtak minket.

Szombaton délelőtt Schönbrunn néztük meg, délután pedig St. Pöltent, ahol a belváros barokk épületeit csodálhattuk meg. Este egy barátságos hangulatú beszélgetést folytattunk Lorettóban a szerzetesekkel.

Vasárnap a bécsi református gyülekezet német nyelvű istentiszteletén vettünk részt (a magyar nyelvűt sajnos már nem tudtuk megvárni), ami után Németh Balázs és Sós Mihály lelkészek láttak minket vendégül. Délután Kismartont és Haydn sírját útba ejtve Sopron felé indultunk haza. Késő este Patakra hazatérve elmondhattuk: Hála Istennek ismét szerencsésen megjártuk!

Mi mindenkit csak bátorítani tudunk arra, hogy ilyen tanulmányutakat, kirándulásokat szervezzen, azokon részt vegyen. Mi a kisebb évfolyam-

kiszállások mellett (Szerencs, Szegilong, Tiszakarád, Legyesbénye) szükségesnek tartottuk azt, hogy ilyen komolyabb utaknak is nekivádjunk. Így egy kicsit kitárult előttünk a világ, és talán sikerült iskolánk hírét is (reméljük, jó hírét is) eljuttatni ezekre a helyekre.

Szívből kívánjuk, hogy az utánunk jövők is átéljenek ilyen vagy még nagyobb élményeket.

1999. május

Kiss Péter:

Találkozó vagy találkozás

Amikor e sorok írója arra tesz kísérletet, hogy a március 10. és 13. között Debrecenben megrendezett teológus-találkozóról adjon értékelést, akkor igen kemény kihívásnak próbál eget tenni.

Írja le saját benyomásait, élményeit? Mondja el talán “előítéleteit” is, ami már a szervezés időszakában jogosan alakulhatott ki bármely teológusban?

Lehet, hogy ez egyoldalú képet adna. A keretek arra sem adnak lehetőséget, hogy tényszerűen számoljon be minden eseményről, ezzel csak adatszerű közlést adnánk az igen Kedves Olvasónak.

Keressünk inkább egy másik utat, és próbáljuk meg a hasznos tapasztalatokat levonni az alábbiakban, annál is inkább, mert nem egészen egy év múlva Patak élhet a szervezés édes-keserű lehetőségével.

Exkurzusként azért egy-két adatszerű közlés engedtessek meg nekem. Örömmel vettük két testvérintézményünk bemutatkozó részvételét: Komárom és Kolozsvár Teológiai új szint hoztak a már megszokott palettára. Rossz szájjal vettük tudomásul azonban Nagykőrös távolmaradását, ez legalább akkora veszteség volt, amekkora nyereség az előző két említett főiskola szereplése. Nagy luxus, hogy nem tettek lépést ennek elkerülésére, annál is inkább, mert a tanítóképzősök az eddigi legszínvonalasabb szervezést produkálták – ez objektív tény.

Negatív benyomást keltett a létszám maximalizálása is, főleg ilyen csekély számban. Vendégszeretetben és a szükségletek ellátásában Debrecen jelesre vizsgázott – köszönet érte. Külön öröm Patak szereplése az asztalitenisz versenyben, ahol a Bartha Béla és Pápai Gábor megnyerte a tornát!

Véleményünket a találkozót értékelve így fogalmazhatnánk meg: többet ígért. Nagy reményeket fűztünk hozzá, de ezeknek nem felelt meg. És itt most ebben Patak nem marasztalható el. Intézményünk tanári kara, diáksága lelkiismeretesen felkészült – mint utólag kiderült – hiába. Ez közös, kiváló “férfimunka” volt. Álljon itt e helyen két név, hogy mindig emlékezhessünk rájuk, ha a cívisvárosi napokra gondolunk, mert megérdemlik a tiszteletadást, hiszen az ő látásuk döntően befolyásolta aktív részvételünket, helyállásunkat a “diákszínvonal” munkájában: dr. Dienes Dénes tanszékvezető professzor úr és Török István vallásnász úr neve. Hiábavaló volt tehát az elvégzett munka, mert a vitavezető kolléga ezeket lesöpörte az asztalról. Nemcsak ezt tette, hanem még a témától is eltérve, kisiklatta az érdemi vitát. Mentségére legyen mondva: a moderátorok gyenge szereplése - általános – nem ez volt az első ilyen eset – Nagykőrösön hasonló élményben volt részünk. Fel kell vetnünk a kérdést: van-e így értelme “beszélgetéseinknek”, vagy keressünk új utakat? Az nem nézhető el, hogy megint nem a lényegről beszéltünk, megint minden el lett kenve. Ez is általános jelenség teológus körökben.

Itt térünk rá a lényegi állásfoglalásra, arra a már megnevezett másik útra, amelyen járnunk kellene, s amire a találkozó utáni beszélgetésekben hívta fel

a figyelmünket Dr. Nagy Antal Mihály dékán úr: "Beszéljünk végre a lényegről!" (a diákság hibája, hogy nem használja ki jól ezt a lehetőséget, és nem élt az alkalommal, csak kis létszámban jelent meg az alkalmon, ahol még építő véleményével állást foglalt Dr. Győri István prodékán úr is).

A kérdés felvetéséig még eljutottunk, de a válaszokat már nem volt bátorságunk megfogalmazni. A téma maga fantasztikus volt, de egyetlen jó javaslat sem sikerült találni az elhangzott probléma megoldására. Sokkal inkább azt érezhettük, hogy az igazi kérdés inkább az az ifjúságban: mi legyen a zsebemben a XXI. században. Az eredetileg megfogalmazott: mi legyen a 3. évezredben a teológus fejében, szívében helyett. A legnagyobb tanulsága ennek a három napnak az, hogy szembe kell néznünk önmagunkkal, küldetésstudatunkkal, feladatunk komoly, felelősségével. Ehhez azonban nekünk is segítségre van szükségünk. Mindannyiunk közös óhaja az, hogy tanáraink igazi nevelő munkát végezzenek: lehessen a "lábaiknál ülni", és mint tanítómestereket hallgatni, ahogy egykor Pálnak Gamálieel lábainál megadatott. Legyen a Főtiszteletű Tanári Kar is Isten gyülekezete, akik együtt tudnak elcsendesedni az Ige felett, mert ők is így kaphatnak új utakat, vezetést a kihívásoknak való megfeleléshez. Nekünk diákoknak pedig abban kell döntönnünk, hogy miért és mit akarunk a teológiából megtanulni, milyen célok motiválnak minket. Közösek-e az alapjaink? A Világmindenség és az Egyház Urát akarjuk-e képviselni, követni? Hívás-e még a lelkeszi szolgálat, vagy "csak" munka, kenyérkereset? Elvárásoknak, kihívásoknak akarunk-e megfelelni, amelyek kívülről érkeznek el hozzánk, vagy engedünk a belülről fakadó életerőnek, amelyek Krisztusból erednek, hogy gyógyítsák életünket?

Pataki teológusok! Már nincs egy esztendőnk sem arra, hogy választ találjunk. Ma sincs más lehetőségünk; elébe kell mennünk a holnapnak! Ezzel a kihívással kell együtt élnünk, ez a pataki élet igazi értelme. Áldja meg a Mindenható a diákság együtt gondolkozását, növelje meg erejét a szervezés munkáira, és adjon igazi találkozást testvérintézményeinkkel jövőre is! Ne csupán a "hangulatra" emlékezzünk, hanem a lényegre: Krisztus épít minket, ha Neki engedelmeskedünk naponként, és ha először Vele találkozunk. Így lehetnek értelmes, építő találkozásaink egymással is! Legyen így jövőre Vendégeinkkel és Veletek Patakon!

(2000)

Egeresi Gábor:

A hatodév

„Én mondom, hogy a papságot kétszer kell megtanulni. Először a teológián, aztán előlről kell kezdeni a parókián.” (Rákosi Viktor: Elnémult harangok Bp. 1991, 139.old.)

A Rákosi Viktor regényéből vett idézet talán túlzásnak tűnik, de meggyőződésem szerint nem az. Hatodéves teológusként, vagy ha tetszik, segédlelkészként azt kell mondanom, hogy öt év alatt jó néhány dolgot megtanultunk a teológián, sok mindent azonban nem. Úgy érzem, hogy a teológiai képzésünk nem tart lépést azzal a korrallal, amelyben élünk. Távoll álljon tőlem, hogy bármelyik általunk tanult diszciplínát feleslegesnek minősítsem. Azt viszont meg kell vallanom, hogy véleményem szerint néhány tantárgyra túlzott hangsúly esik – de ez talán nem is olyan nagy baj (teher alatt nő a pálma). Az már viszont súlyos probléma, hogy a gyakorlati képzésre túl kevés figyelmet fordítunk. Ezen a téren örömdetes előrelépés történt az idén, de talán nem csak személyi változásra van szükség, hanem sokkal inkább szemléletre.

Mindezt csak azért mondtam el, hogy érzékeltessem, milyen nagy hasznát vettük annak, hogy az 1999/2000. tanévben elindult a 12 féléves képzés, amelynek során havonta 3 napra „hazaérkeztünk” és kifejezetten a gyakorlati teendőkkel foglalkozhattunk.

Ennek az új rendszernek igazából az lenne a célja, hogy a már megszerzett, öt év alatt elsajátított tudásunkat csiszoljuk és a gyülekezeti szolgálatban felmerülő nehézségeket együtt megbeszéljük, a problémákra megoldást találjunk. A mi esetünkben azonban néha a roskatag alapokat kellett erősíteni. Remélem az utánunk jövők már szerencsésebbek lesznek. Sok hasznos dolgot tanultunk: katechetikát, poimenikát, homiletikát, missziót, vezetési ismereteket, pénzügyi ismereteket, csoportdinamikát, gyülekezetépítést.

Mindezek nagyon fontosak. A gyülekezeti tagokat nem érdekli, hogy mit jelent a „kámál” ige pualban, vagy hogy ki volt Jehuda ben Sámuel Halévi. Ezt elég, ha mi tudjuk. Az viszont érdekli őket, hogy szépen, érthetően és hangosan prédikáljunk, hogy a hittanos gyermekek szívhez szóló műsort adjanak elő anyák napján, hogy szépen kereszteljük meg gyermekünket vagy temessük el hozzátartozóikat. És hogyha a „tiszteletes úr/asszony” kedvesen elbeszélget velük az utcán, meglátogatja őket otthonukban, akkor szeretni fogják attól függetlenül, hogy milyen jegyei vannak a leckekönyvben.

Azt hiszem, hogy akik vállaltuk a „kísérleti nyúl” szerepét, vagyis részt vettünk az új, 12 féléves képzési rendszerben, nem bántuk meg döntésünket. Jó volt havonta újra látni egymást és megbeszélni az élményeinket. Jó volt hasznos előadásokat hallani és útbaigazítást kapni egy-egy kényes helyzetben. A mi számunkra, akiket „bedobtak a mélyvízbe”, megannyi „levegővételt” jelentett az eddigi hét konzultációs alkalom. Remélem, hogy a jövőben is jól fog működni ez az új rendszer, a kezdeti nehézségeket legyőzve egyre gördülékenyebben és átgondoltabban. (2000)

Benke András:

Himnusz 2001. január 17.

Nem kis dolog, hogy a harmadik évezred elején még beszélhetünk magyar kultúráról, sőt, hála Istennek, nemcsak beszélhetünk, hanem kötelességünk is emlékeznünk róla, ápolnunk azt. Az egyre inkább terjedő globalizációs eszmék nem arról híresek, hogy a nemzeti kultúrát mindenek elé helyeznék, sőt, inkább méltatlanul kicsiny teret engednek egy-egy népcsoport anyanyelven történő kultúrafejlesztésének. A szellemi, politikai, tőkés nagyhatalmak mind jól tudják, hogy a nemzeti öntudat szerves részét képezi a kultúra. De vajon tudjuk-e ezt mi, magyarok is?

Kíváncsi lennék, hogy milyen eredménnyel járna egy közvélemény kutatás, feltéve a kérdést: miért fontos nekünk, magyaroknak január 22-e? Bízom benne, hogy mindenki rögtön, ösztönösen mondaná: a magyar kultúra napja. Feltételezem, hogy a *Legyen Ön is milliomos!* című vetélkedőben is a leggyengébb kérdések között szerepelne, hogy mire emlékezünk ekkor? Remélem, hogy nincs olyan magyar ember, aki ne tudná Himnusz megírásának időpontját. Mégis magamból kiindulva, nem dagad büszkeségtől a keblem, amikor arra gondolok, hogy január 22-én inkább egy vizsga kötötte le a figyelmem, mintsem az emlékezés; és nem nyújt valódi vigaszt, ha azzal próbálok mentegetőzni, hogy gondoltam rá, csak nem volt időm. Másoknak volt rá ideje. Így például „emlékeztek Kőlcseyre Szatmárcsekén, ahol a reformkor nagy alakja 178 évvel ez előtt megalkotta azt a költeményt, amely Erkel Ferenc megzenésítésében 1844 után vált nemzeti imává. A Kőlcsey Társaság és a helyi önkormányzat által szervezett rendezvény ökumenikus istentisztelettel kezdődött a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei település református templomában.” (Magyar Nemzet). Nekik volt rá idejük. Amikor még általános- és középiskolába jártam, nekem is volt rá időm. Most miért nem? Azt mondják, az embereknek arra van idejük, amire szakítanak. Szégyellem, hogy „nem volt időm” időt szakítani az egyik legnagyobb magyarra, sőt még inkább van okom pirulni, ha belegondolok, hogy nemcsak egy kitűnő irodalmi egyéniség ünnepéről van szó, hanem az összes magyaréről, akiknek kultúránkat köszönhetjük. S, ha hozzáveszem, hogy minden ember elsősorban tanára, pontosabban legelőször szülei révén találkozik a magyar kultúrával és ilyenkor valahol nekik is köszönetet mond, akkor már többről van szó, mint egyszerű szégyenkezésről, akkor már megfogalmazódik, hogy jövőre nem szabad ezt így csinálni. Ugye veletek nem úgy történt, mint velem?

Azt kérem mindenkitől, akinek számít a magyar kultúra, hogy segítsetek nekem, hogy jövőre ne történhessen meg az, amit idén át kellett élnem, mert mit fogunk tudni továbbadni saját gyermekeinknek, ha már mi magunk sem emlékezünk. Hiszem, hogy ha Isten is úgy akarja, akkor megmarad a magyarság, de ezért nekünk is tennünk kell, még ha egyikünk sem rendelkezik kitűnő irodalmi adottságokkal. „Isten áldd meg a magyart / Hozz rá víg esztendőt”, mert van mire emlékeznünk.

Gottfried Richárd:

Börtönmisszió

„Börtönben voltam, és eljöttetek hozzám...” Mt 25,36

Teológiánk diákjai már több éve végeznek missziós szolgálatot a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön falai között.

Az 1999-2000-es tanév elején egy teljesen új, e téren tapasztalatlan csoport indult el a szolgálat útján. Tapasztalatlanságunkból következett néhány kezdeti nehézségünk. Például, hogy nem tudtuk, mennyire lehetünk személyesek, közvetlenek a rabokkal. Tegezzük vagy magázzuk őket. Ezeket, az igazából nem is valós problémákat, Isten megoldotta az első percben, mikor beléptünk a börtönbe. Mostmár másfél év távlatából ezek a félelmek nevetségesnek tűnnek, hiszen az alkalmakat látogató legtöbb rabbal testvéri és baráti viszonyunk alakult ki.

Itt megtapasztalhattuk azt, amit egy kedves cigánymissziós testvérem Orián Géza mondott: „Ha valahová úgy mész be, hogy oda Isten küldött, akkor az otlévők ezt meg fogják érezni és úgy fognak hozzád állni.”

Viszont igenis komoly és mindig aktuális imatémánk az örökhöz való viszonyunk. Hiszen rajtuk múlik, hogy kapunk-e elég székét és hogy a rabok valóban értesülnek-e az alkalom kezdetéről.

Az elmúlt idő alatt csoportunk összetétele sokszor változott, de ez nem akadályozhatta a munka rendes folyását.

A rabok közötti alkalmainkat péntekenként délután tartjuk. Általában 2-5 főből álló csoport megy szolgálni. Az indulás előtt még itt a Teológián imaközösséget tartunk, és ezután megyünk át együtt Sátoraljaújhelybe.

Az alkalom kezdetén ifjúsági énekeket éneklünk és imádkozunk, majd egy bibliai történetet olvasunk fel, néhány gondolatot fűzünk hozzá és ennek alapján beszélgetést kezdeményezünk. Mivel erre nem lehet igazán felkészülni, ekkor érezzük igazán az Úr jelenlétét és segítő erejét. Befejezésül éneklünk és imádkozunk.

Az alkalmakat látogató rabok száma változó (10-30 fő). Mindig van új ember a már jól ismert „mag” mellett. Mindannyiukat igyekszünk megismertetni Istenünk szeretetével.

Bent, az Úrnak hála sokszor átélhettük azt a csodát, hogy egy ember élete a szemeink előtt változik át. Mikor valaki látható módon újjászületik. Elhagyja régi, bűnös dolgait, és Isten felé fordul.

Mind ők, mind mi tudjuk, hogy a hitünknek az igazi próbája az, hogy a szabadulásuk után visszaesőkké válnak-e vagy sem. Hogy meg tudnak-e állni a civil életben is Megváltójukba kapaszkodva. A bent maradóknak is az az igazi bizonyágtétel, ha nem találkoznak újra a börtönben társukkal.

A személyes beszélgetések közben ránk bízott fájdalmas történetek felelősséget ébresztenek bennünk. Ezenkívül mi szolgálatvégzők ráébredhetünk

arra, hogy ezeket a rabokat nagyon is lehet szeretni. Nem azért, mintha tettek volna ezért valamit vagy kiérdemelték volna. Egyszerűen azért, mert Jézus is szereti őket és Jézus a keresztre ment értük.

Mindezek a dolgok erősen kötnek hozzájuk. Szeretnék ezt a szolgálatot addig végezni, ameddig erre tehetségünk lesz. Minden elvégzett szolgálatért egyedül Istené legyen dicsőség.

Egy alkalommal, mikor a Jn 5,1-14 alapján beszéltünk a 38 éve beteg ember meggyógyításáról, komoly beszélgetés alakult ki. Ilyenkor nagy segítség az, hogy már a felébredt rabok is igyekeznek megválaszolni a felmerülő kérdéseket.

Az alkalom vége felé egyikünk elmondta, hogy „ők is emberei egymásnak (Jn 5,7)”. Nekik is felelősségük van társaik felé, szolgálni azzal a szeretettel, amelyet már megismerhettek és megtapasztalhattak Isten felől, illetve, hogy odavigyék egymást a Gyógyítóhoz, Jézushoz.

Ekkor Tibor, az egyik rab, aki már komolyabban olvassa a Bibliát, megszólalt és ezt mondta: „Akkor, ti vagytok a mi embereink.”

Isten adjon erőt és szeretetet ahhoz, hogy valóban tudjunk minden rabnak olyan „embere” lenni, aki odaviszi őket arra a helyre, ahol gyógyulást találnak: a Golgota keresztségéhez.

(2000)

Nagy Attila:

Egy végzős diák búcsúzó gondolatai

A mai napon lelkészi diplomát kapott diáktársaim nevében köszönetet és áldáskívánást szeretnék mondani. 1995-ben elkezdett sárospataki tanulmányainkat, és egyéves segédlelkészi szolgálatunkat zárjuk le most. A tablónkra is rákerült, Mózes V. könyvében olvasható ige, most égetően időszerűvé válik mindannyiunk számára: „előtökbe adtam az életet és a halált, az áldást és az átkot; válaszd azért az életet.” Most valóban választanunk kell, tovább kell lépnünk. De életünk e mostani határkövénel visszatekintve, nagyon sokszor láthattuk Isten megtartó erejét pataki diákéletünkben is, ahogyan Ravasz László is bizonyosságot tett erről saját teológuséveire vonatkoztatva: „...az ember nem oda érkezik, ahová megy, mert az ember oda indul, ahová ő akar menni: de oda érkezik, ahová Isten viszi.”

Isten volt az, aki nemcsak elhozott bennünket ide Sárospatakra – Magyarország különböző pontjairól – pataki teológusnak, de meg is tartott bennünket, a sajátosan pataki teológusélet örömei és kudarcai között. Tanulmányaink során sokszor, sokféleképpen hallottunk arról, hogy mit is jelent lekipásztornak, teológusnak lenni. Újszászy Kálmán, iskolánk volt professzora úgy vall erről, hogy *a teológus Isten színe elé állított diák, aki elkötelezett Isten ügyének.*

Köszönjük mindazoknak a tanárainknak és diáktársainknak készségét, munkáját, feladatvállalásait és mindenekelőtt imádságait, akik által még inkább megérthettük, hogy Isten színe előtt, az Ő ügyének elkötelezve kell élni életünket a továbbiakban is.

Az öreg pataki diákok szokták elmondani: „*azt, hogy mit jelent pataki diáknak lenni, az ember akkor kezdi igazán megérezni, miután továbbindult Patakról*”. Azt gondolom, mindannyiunk számára, akik most tovább indulunk, sokszor visszatérő élmények maradnak a kollokviumok, vizsgák emlékei mellett azok az iskolakerti beszélgetések, évfolyam alkalmak, legációk is, amikor megéreztük valamit abból, hogy a teológus élete még inkább olyan úton vezet keresztül, melyen az örömek mellett sok-sok kérdéssel és félelemmel is szembekerül. Itt kapott tanárainkért, társainkért és barátságainkért, átélt örömeinkért hálát adunk Istennek. S ha az előttünk álló nehézségek, kérdések között – félelmeink is támadnak, tekintsünk Krisztusra. Kálvin János szavait idézve: „*Ez az egy azonban bőségesen elegendő a mi bátorításunkra, hogy olyan Vezérünk van, aki annyira győzhetetlen, hogy minél többször megtámadják, annál több győzelmet és diadalt arat*” - hihetjük, a mi életünkben is így lesz ez.

Amikor kiszállásokkor vagy istentiszteleteken szolgáltunk egy-egy gyülekezetben gyakran elmondtuk biztatásként, bátorításként iskolánk vezérigéjét: „*Féljétek az Istent, és Néki adjatok dicsőséged!*” Most, diplomát kapott diáktársaim nevében azzal a reménységgel köszönünk el Teológiánk minden tanárától, diákjától és munkatársától, hogy valóban legyen ez mindannyiunknak intelem és mérce is egyúttal. Comenius közel 350 évvel ezelőtt ezzel a gondolattal köszönt el a Pataki Kollégiumtól: „*Vajha az én pataki iskolámat legalább távozó-*

som után úgy fehérrágozni látnám, hogy azt örömmennek és koronámnak nevezhetném.” – Hadd váljon ez időszerűvé ma is Kollégiumunk életében.

Köszönjük mindazt, amit itt Sárospatakon kaphattunk, és kívánjuk, hogy Isten áldja meg azt a munkát, amelyik itt is az Ő dicsőségét szolgálja örömben és békességben. Így legyen mindannyiunk személyes bizonyosága az ének-író szava:

„Vallást tészek minden emberek előtt, hogy az Isten igaz mindenek fölött; Hamisságot soha nem cselekedett, Mint kőszikla, Ő ad nagy erősséget.”

Isten áldja meg a pataki Alma Mater egész közösségét.

Sárospatak, 2001. június 23.

Rácsok Andrea:

Elsősnek lenni

Gondoltam, veszem a bátorságot és megpróbálom szavakba önteni, hogy elsősként mit jelent nekem pataki diáknak, teológának lenni.

Elsősorban Istennek vagyok hálás azért, amiért itt lehetek. Nagyon büszke vagyok arra, hogy Patakon tölthetem diákéveim egy részét. Büszke vagyok iskolánk hatalmas múltjára, a nagy elődökre, akik itt a Református Kollégiumban tanultak. Büszke vagyok arra, hogy Kollégiumunkból indultak el a reformok, oly sokszor a történelem során és hiszem, hogy akár mi is lehetünk egy új reformokat alkotó és alkalmazó nemzedék.

Büszke vagyok arra, hogy oly sok nagytudású ember vezet be minket a tudományokba és ezúton is szeretném megköszönni fáradozásait. Mert hisz mindannyiunknak el kell ismerni, hogy tanítókra mindig, az élet minden területén szükség van.

Büszke vagyok arra, hogy itt Patakon igenis családias a hangulat és az is marad, ha mi igazán azt akarjuk. Ha testvéri szeretettel szeretjük egymást, ha őszinték és nyíltak vagyunk, ha megpróbáljuk a dolgok pozitív oldalát nézni, ha nem igyekszünk magunkat kivonni a fegyelem, a szabályok alól. Hiszen: „akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál.” (Róma 8,28)

És őszintén hiszem, hogy ha mi magunk is betartjuk az Aranyszabályt (Mt 7,12) és ha majd az sem okoz gondot, hogy reggel 7.30-kor áhítatra kell menni, úgymond Istenre kell hangolódni, akkor nem fogunk falakba ütközni a hétköznapiak során sem, vagy ha igen, az hitünk kipróbálására lesz és jól tudjuk, hogy a próba állhatatosságot eredményez.

Ha a külsőségeket nézem: hát nap, mint nap megcsodálom iskolánk ódon falait, a kis virágot a kapu fölött, a kecses boltzatokat. És ha az udvar közepére állok, az épületek biztonságot sugárzó „ölelésétől” tudok meghatódni. Nagyon tetszik az, ahogyan vasárnaponként vagy hétfő reggel megtöltjük jelenlétünkkel a templomot.

És még sorolhatnám, hogy mi mindenre vagyok büszke.

Egy mostanra kedves ismerősöm kérdezte tőlem a tanév második hetében, hogy vannak-e illúzióim a Teológiával kapcsolatban. A válaszom nemleges volt, de azóta rájöttem, hogy vannak és akarom is, hogy legyenek. Tudom, erre talán néhány felsőbb éves testvérem csak legyintene, azt mondaná, hogy álmvilágban élek és még hozzátenné, hogy majd ötöd év végére más-képp fogom látni a dolgokat. Igaz, még csak elsős vagyok – értem ezt olyan vonatkozásban, hogy nem látom át a dolgokat a maguk teljességében – talán igazuk van, amikor ezt mondják.

Álmok, vágyak, célok azonban mindig kellene, hisz mit ér az életünk ezek nélkül. A végső célt – Krisztussal lenni az utolsó napon – tudjuk, de ennek az útnak is megvannak a mérföldkövei. Ezekig a kövekig el kell jutni, a mindennapos harcot meg kell vívni. Az álmokért, vágyakért küzdeni kell. Oly sokszor mondjuk, hogy mi nem jó iskolán, gyülekezeten, egyházon belül. Oly

sokszor kritizáljuk vezetőinket, munkatársainkat és talán észre sem vesszük. Könnyű azt mondani: „Mit csináltak ezidáig a Diákpresbitériumban?” Az azonban olyan ritkán jut eszünkbe, hogy MI vajon tudnánk-e az adott feladatot jobban csinálni. Mert hiszen nem mindig az a baj, hogy kritizálunk, hanem az, hogy nem szemtől szembe tesszük azt, illetve a kritika után nem tesszük fel a kérdést, hogy „hogyan segíthetnék?”

Ha nem tetszenek dolgok, hát ne törődjünk bele, ha igazán változást akarunk, akkor Istentől útmutatást kérve, példát mutatva, egymást lelkesítve, a helyes időben fogjunk bele a munkába és ne várjunk mindig másra. Kár lenne a csodára várni és mindig a holnapra és másra hagyatkozni.

A 455. dicséretünk is így biztat: „Testvérek menjünk bátra, Hamar leszáll az éj, E földi pusztaságban, Megállni nagy veszély...” Hiszem azt, hogy a gondok, bajok ellenére – melyek bárhová megyünk megtalálhatóak – egész életünkkel Krisztusra nézve, csodálatos 5 évet fogunk itt eltölteni Isten segedelmével. Több, mint 2 hónap eltelt és ki merem jelenteni, hogy jó közösség verbuválódott össze az első évfolyamon. A többség igazán Krisztus gyermeke, akikkel öröm együtt részt venni a tanítási órákon, akiknek mindig van egy-egy jó poénjuk, akikkel el lehet komolyan is beszélgetni, akikkel együtt lehet imádkozni, akik kaphatók arra, hogy csütörtökönként bibliórát tartsanak.

Szóval én jól érzem itt magam és nagyon szeretném, ha egymás hite által tudnánk épülni, ha olyanok lehetnénk, mint a tábortűz, mely köré odagyűlnek az emberek.

Úgy érkeztem Patakra, hogy az őszinte, mély, Jézus Krisztusba vetett hitemen kívül nem nagyon volt más a tarsolyomban. Nem ismertem a Magyar Református Egyház belső életét, nem ismertem énekeskönyvünk zsoltárait, dicséreteit, az ifjúsági dalokat. Lévé, hogy nem Magyarországon tértem meg és ebből kifolyólag ifjúsági találkozókra sem jártam.

Mindezek ellenére tudom azt, hogy a gyermeki hit, mely Istenhez köt mindenén át fog segíteni. Tudom azt, hogy ez az iskola sem tökéletes (de melyik az?), hogy talán itt is vannak olyan emberek, akik nem ide valók (de vajon a mi dolgunk-e ezt megítélni?), hogy itt is vannak próbák, sikerek és kudarcok (de hol nincsenek?). Azt is tudom azonban, hogy nagyon sok minden rajtunk múlik.

Szívből kívánom elsősorban évfolyamtársaimnak, de a felsőbb éveseknek is, hogy áldásként éljék meg a Patakon töltött éveket, szem előtt tartva a zsoltáros szavait: „ha Isten segít, a falon is átugrom.” (Zsolt 18,30)

(2001)

Thoma I. ászló:

Van öt perced?

Áhítatok a gimnáziumban kéthetenként- hogyan is élük meg ezeket az alkalmakat a teológusok, és a diákok? Szóljon most meg -(a teljesség igénye nélkül)- mindkét fél; először talán a szolgálattevők részéről néhány vélemény:

„Az 5 perc szerintem nem sok mindenre elegendő. A tanárok negatív hozzáállása és a diákok érdektelensége csak ront a helyzeten. Feladni persze nem szabad, hiszen az általunk elvetett mag a maga idejében Isten akarata szerint megteremheti gyümölcsét.” (M. É.)

„Én annak örülök, hogy alkalomról-alkalomra figyelő tekintetekkel találkozom; kivéve azt az egy fiút, aki minden kedd reggel az igazak álmát aluszsza.” (B. B.)

„Sikerélmény volt számomra, amikor egy áhítat alatt mindenki abbahagyta a matematika lecke írását, és legalább ez a pár perc az Igére való figyellel telhetett.” (M. É.)

A legérdekesebb számomra a gimnazisták hozzáállása. Én is itt végeztem, és tudom, hogy egyfajta falépítés folyik a diákok részéről. Ezt úgy próbálom áthidalni, hogy beleélem magam a helyzetükbe. Elképzelem, hogyan reagáltam volna le egy teológus áhítatát. Azt mérlegelem, hogy én mire figyeltem volna fel 17- 18 évesen.” (G. G.)

Audietur et altera pars:

„Számomra túl rövid az 5 perc. Lehetne hosszabb az áhítatra szánt idő-, így jobban, érthetőbben el lehetne magyarázni egy adott Igeszakaszt.” (T. Cs.)

„Lehetne aktuális, fiatalságot érintő problémákkal foglalkozni. Sokszor a teológusok felkészültségével is gondok vannak; néha úgy érzem, csak kötelességből tartanak meg egy-egy alkalmat.” (D. R.)

„A teológusok felületesek, és kapkodnak. Túlságosan ragaszkodnak a vázlatához, és ez alapvetően megakadályozza a kommunikációt. Hiányolom a közvetlenséget, és az alkalmakon kívüli személyes kapcsolattartást is.” (B. Cs.)

„Semmiképpen ne olvassák az áhítatot! Ez személytelen, és a megjátszás látszatát kelti. Az imádság olvasása különösen kiábrándító. Lehetne sokkal színesebb, aktuálisabb.” (P. J.)

„Nekem tetszik az áhítat. Színes és szemléletes. Sokszor túl is lépi a szigorú 5 perces korlátokat. A történetek, konkrét példák jobban megmaradnak az emberben, és jól esik az áhítatokon kívüli kapcsolattartás is.” (SZ. M. E.)

Talán élesnek tűnhet sokszor a kritika, de úgy gondolom, mindenképpen megfontolandó, és igaz. Ne rázzuk le magunkról oly egyszerűen a kritikát; kérjük Isten Szent Lelkének világosságát, és vizsgáljuk meg szolgálatunkhoz való hozzáállásunkat. Vajon Isten mérlegén is megáll-e mindaz, amit csinálunk, és ahogyan csináljuk?

Adj a Úr, hogy komolyan vegyük a gimnáziumi szolgálatokat, hiszen egyszer majd ezekről az öt percekről is számot kell majd adnunk...

Wisinger Dániel, Gombos Tímea, Nagy Attila

Teológustalálkozó 2001.

2001. április 28. és május 1. között Sárospatakon került megrendezésre az elmúlt években hagyománnyá vált Kárpát-medencei Református Teológiai Hallgatóinak Találkozója. Az 1996 óta hatodik alkalommal megrendezett találkozón a négy magyarországi református teológia mellett a kolozsvári Egyesített Protestáns Teológiai Intézet és a komáromi Kálvin János Teológiai Akadémia hallgatói és tanárai, összesen 157-en vettek részt.

A vendégek elhelyezését a Református Gimnázium Kossuth és Erdélyi Internátusában, az étkezést a Mudrány-étteremben oldottuk meg.

E helyen is szeretnénk megköszönni mindazoknak a diáktársainknak a segítségét, akik szívvel-lélekkel azon munkálkodtak, hogy a találkozón mindenki jól érezhesse magát.

A program szombat délután kezdődött ebéddel, majd a vendéglátó Sárospataki Református Teológia mutatkozott be. Először diákepek segítségével bemutattuk a város ill. a pataki diákélet jellegzetességeit, amelyeket egy sétával egybekötött vetélkedő kapcsán a valóságban is megtekinthettek. Este került sor a vendég intézmények bemutatkozására.

A vasárnapi program érdekessége volt, hogy az egyes teológiák küldöttségei délelőtti istentiszteleteken különböző zempléni gyülekezetekben (Abaújszántón, Mádon, Sárospatakon, Sátoraljaújhelyen, Szerencsen és Vámosújfaluban) vettek részt, ott énekkel, verssel, bizonyágtétellel szolgáltak, és egy velük érkezett tanár hirdette Isten ígését.

Vasárnap délután fórumot szerveztünk. A fórum során próbáltunk választ keresni azokra kérdésekre, amelyek azokat a teológusokat foglalkoztatják, akik most, a XXI. század elején szembesülnek szolgálatuk feladataival, kihívásaival. Ebben az útkeresésben segítségünkre volt Balog Zoltán, a miniszterelnök főtanácsadója és Török István gimnáziumi vallástanár.

Hétfőn több párhuzamos program került megrendezésre. A sportversenyek, kirándulás mellett helyet kapott egy kiállítás is „Helyünk a világban” címmel. A kiállítás keretén belül megismerhettük több olyan missziói szervezet tevékenységét, melyeknek itt Magyarországon is van képviselője.

A délelőtti szervezett Tudományos Diákkonferencia lehetőséget teremtett arra, hogy minden teológiáról hallgatók beszámolóit, dolgozatait hangozzanak el az ott folyó teológiai munkáról. E konferencia előadásain nemcsak a diákok, hanem a tanárok is részt vettek.

Az ismerkedésre, kapcsolatteremtésre jó lehetőséget kínált a hétfőn este megrendezett táncbál. A találkozót a keddi napon közös áhítattal zártuk be, melyen az itt szerveződött alkalmi énekkar is szolgált.

Ez a sárospataki teológustalálkozó jó alkalmat teremtett a találkozásra, kapcsolatteremtésre. Visszatekintve elmondhatjuk: Soli Deo Gloria!

Sárospatak, 2001. május

Wisinger Dániel:

„...Az erő, a szeretet és a józanság Lelke...”

2003 őszének közepén, pontosabban november első hétvégéjén 130-170, többségében fiatal lélek, úgy gondolta, hogy összegyűl Sárospatak híros városában. Tette ezt abból a célból, más egyebek között, a címben szereplő ige kapcsán is, hogy mélyítse, erősítse, vagy éppen itt kezdje el az Úrral való kapcsolatát. Természetesen ez az összegyülekezés nem egy hirtelen ötlet kapcsán történt. Hosszú és fáradságos, de Isten által indított és megáldott szervezés, készülődés előzte meg. A konferenciát, melynek alaptémája a kegyelmi ajándékok voltak, a REFISZ, vagyis a Református Fiatalok Szövetsége szervezte.

Csupán annyit hadd mondjak el a szövetségről, hogy 1989-ben alakult Cegléd- den, tehát jövőre lesz 15 éves. Vezetője a Jn 15,16-17. A REFISZ célja a 14 éves kortól idősebb, alapvetően református, konfirmált – legtöbbször sajnos „kikonfirmált” – fiatalok egybegyűjtése, gyülekezetekbe visszaintegrálása, és a lelkipásztorok segítése az ifjúsággal való foglalkozásban, az ifjúság Krisztushoz vezetésében. Mi, a szövetség tagjai, mindezt a „fiatalok által” elv figyelembevételével tesszük. Vannak saját kiadványaink (pl.: Pillanat című újság), missziói utakat és konferenciákat szervezünk, olyan alkalmakat, mint amilyen ez a mostani sárospataki is volt. Itt szeretnék visszatérni ismét a konferenciára és megosztani néhány mondatban élményeimet. Bevallom, kicsit elfogult vagyok, mert, mint pataki teológus, magam is részese lehettem a szervezésnek, de hadd ragadjam meg ismét az alkalmat, hogy köszönetet mondjak azoknak a teológus társaimnak és helyi gimnazista fiataloknak, akik szintén rész vettek ebben. Jó volt megtapasztalnunk a csapatmunka áldását. Ugyanakkor csodálatos volt megtapasztalni Isten áldását és munkáját, mert minden nehézséget és akadályt előre elhárított, és nekünk csupán csak tennünk kellett a dolgunk. Legyen ezért is Ővé a dicsőség!

Említettem már, hogy a kegyelmi ajándékokról szólt a konferencia, és csak néhány dolgot szeretnék kiemelni abból, ami itt elhangzott. Számomra a legjelentősebb tapasztalat az volt, hogy láthattam, milyen, amikor a testvérek egységben és szeretetben vannak Isten Lelkének vezetése által. Nem feltétlenül értettünk mindig mindenben egyet, de azt is szeretettel és egymás iránti tisztelettel mondtuk el. Jól példázta ezt az a kerekasztal-beszélgetés, ahol Brunner Zsuzsanna, Molnár Sándor és Bacskai Bálint a résztvevők kérdéseire válaszolva fejtették ki gondolataikat a témával kapcsolatban. Hangsúlyos volt az arra való rámutatás, hogy a kegyelmi ajándékok haszonra adtak mindenkinek a közösség építésére. Mindezeket nem félelemmel, hanem az erő, a szeretet és a józanság Lelkével használni szabad és kell is használnunk. Természetesen, akiben a félelem az úr, az az ember semmiképp sem tud ezekkel az ajándékokkal élni.

Hiszem, sőt tapasztaltam, hogy Isten megáldotta a hétvégénket, és remélem ezek a mindennapok azon gyümölcszeiben is meglátszódtak majd, amelyek az itt kapottakból teremhetnek. Legközelebb, terveink szerint, Pápán találkozunk Isten segédelmével, ahová várunk szeretettel minden fiatal és magát fiatalnak érző, az Úrral találkozni akaró testvérünket minden egyes gyülekezetből.

Gyuricza Kinga és Benke András:

ESMA konferencia

2004. március 18-21-e között Adelshofen-ben került megrendezésre az a missziós diákkonferencia, amelyen teológiánk képviselőiben vehettünk részt. A konferencia szervezője az ESMA – Európai Diákmisziói Szövetség. Európa nagyon sok tájáról érkeztek résztvevők, akik mind azért gyűltek össze, hogy megismerkedjenek a missziós munkával, és magukkal a misszionáriusokkal is.

A konferencia idejére egy kiállítást összeállítottak, amelyen maguk a missziói munkások mutatták be, hogyan működik a misszió kint az életben. A kiállításon keresztül húsz missziós társaságnak a munkájával ismerkedhettünk meg, s a társaságok egy-egy képviselőivel személyesen is lehetett érdeklődni. Bemutatták például, hogy miként és milyen eszközökkel dolgoznak egy-egy bibliafordításnál. Hogyan kerülnek közel a missziós területen élő emberekhez.

Jól láthattuk, hogy a missziós társaságok különböző országokban végeznek missziót és nem is biztos, hogy egy őserdei kis csoporttal a legnehezebb dolgozni. Sokszor bele sem gondolunk, hogy ezek a misszionáriusok jelen vannak például Törökországban vagy Japánban is, ahol egy meglévő kultúrát kell legyőzniük. Felolvastak néhány levelet is, amiben a Fülöp szigetek lakói sürgetik a missziós társaságokat, hogy sürgősen küldjenek közéjük misszionáriusokat, mert az ott lakók már nagyon várják, hogy számukra is hirdessék az evangéliumot. Isten Igéjére éhező szigetlakók képe jelenhetett meg képzeletünkben, míg ezzel szemben folyamatosan előttünk volt a Magyar Református Egyház apró gyülekezeteinek a problémája, ahol van ugyan lelkipásztor, aki az igét hirdesse, de az igény sokkal kisebb az evangélium hallgatására.

A konferencia után megfogalmazódott bennünk egy gondolat. Azt eddig is tudtuk, hogy drága dolog a misszió, és aki belekezd, annak nagyon sok mindent kell vállalnia, és sok mindenről kell lemondania, de csak most vált egészen világossá előttünk, hogy mennyire így van ez. Találkoztunk ez alatt a néhány nap alatt egy házaspárral, akik most készülnek Japánba. Három gyermekük van, és az ott tartózkodásuk költségeit saját maguknak kell itthon előteremteni: ez 5000 dollárt jelent havonta. Nekik kell támogatókat keresniük. Mekkora beruházás ez, főleg akkor, ha tudjuk, hogy az első öt évben valójában semmilyen munkát nem végezhetnek, csak ott élnek egy idegen országban, tanulják a nyelvet, ismerkednek a szokásokkal, megpróbálnak beilleszkedni az új környezetükbe. Van olyan időszak, amikor még a rendszeres misszionárius találkozóokra sem mehetnek el. Nem járhatnak közös istentiszteletre sem egy ideig. Talán ez lehet a legnehezebb időszak.

Amíg ott voltunk, volt valami, ami a konferencián részt vevő egész társaságot eggyé tette. Bár mindnyájan különböző országokból jöttünk, de a Lélek egy volt közöttünk. Mind a mai napig élénken élnek bennünk azok az istentiszteletek, ahol együtt dicsértük és magasztaltuk Istent.

Volt még egy különlegessége számunkra ennek a konferenciának. Olyan intézetben rendezték, amit akár modern kolostornak is nevezhetnénk. A falu szélén áll egy épület, ahol úgy élnek néhányan, mint egy kolostorban. Külön a nők és külön a férfiak. A reggel azzal kezdődött nekik, hogy az ott tanuló diákokkal együtt (akik már nem apácák, hanem misszionáriusok lesznek) a tanárok imaközösséget tartottak. Ez az imádságos hangulat hatotta át az egész ottlétünket is.

Amikor elbúcsúztunk ezektől a misszionáriusoktól, azt kérték tőlünk, ha tudunk, akkor alapítsunk a saját iskolánkban is olyan imaközösségeket, amelyeken imádkozunk értük, és minden misszionáriusért, valamint azokért az emberekért is, akikhez mennek. Ha van kedved hozzánk csatlakozni, ne szégyellj eljönni, hiszen ez, egy nagyon fontos része az evangélium terjesztésének és a mi szolgálatunknak.

Kívánjuk mindenkinek, hogy találja meg azt a missziós lehetőséget és azt a missziós hangnemet, amellyel áldásosan terjesztheti az Isten Igéjét!

A szabadság ötven lépése

Bár a cím ezt sugallhatja, nem filmajánlót szeretnék írni most nektek. Nemrég szétnéztem a Zrínyiben, hogy megcsodáljam az „elvarázsolt kastélyt”. Azonban a nagy felújítási munkálatok eredménye inkább elkeserített, mint lelkesedéssel töltött volna el. Amit ez érintett, ott minden kisebb lett valahogy, mert a négy fal között újabb falak épültek. Nem laktam a felújított szobák közül egyikben sem. Nem a nosztalgia, sem nem „a ragaszkodás a jól megszokott régihez” az, ami felütötte bennem a fejét. Egyszerűen csak bánt, hogy kisebb lett minden. Nem is bánt. Aggaszt, mar, dühít és megnyomorít a tehetetlenség. És ha most kérdőn tárjátok szét a kezeteiket, mondván nem értitek, hiszen a térből semmi nem veszett el egy- két faltól, akkor azt mondom nektek, hogy e térből nagyon is elveszett már valahol ott belül...

Szomorú, de igaz, hogy a külső kép és a belül megszülető elképzelések általában takarják egymást, legyen hát így egyszerű a párhuzam a magunk köré épített világ és belső világunk között. Csak arra vigyázzatok, ti se maradjatok le a csoportképről.

Falakat építünk. A szabad sarkok elhatárolása újabb falakkal – ez életünk nagy élvezete. Cél a tér megosztása bennünk és körülöttünk, képzelt lehetőségeink végsőig való kihasználása. Mert lehetőségeink végesek: sajnos egy életen keresztül adott a négy fal. Ezt a felismerést tompítani valahogy mégis jó. Jó dolog az egyszerűt bonyolulttá tenni, az átláthatót átláthatatlanná, mert így már sokkal elviselhetőbb minden. Sőt, királyai lehetünk egy igazán „összetett és sokoldalú” világnak. A hely sok mindennek kell. Mindennapjaink tele vannak csupa ellentmondásos dologgal, amiket elhatárolni egymástól „legszentebb” kötelességünknek választottunk. Mindez azért, mert beleválogatunk mindenbe, ami valójában összeférhetetlen egymással, és az a minden ráadásul még „kell” is nekünk. Mi hát a megoldás? A FAL.

Elkülöníteni a szentet a közönségestől így kell. Életed nagy tévedéseit, gondolatait és történéseit falakkal válaszd el. Húzz fel egy falat, és tedd mögé Istent, hogy mással ne is érintkezzen, egy másik fal mögé pedig Krisztust, ha e kettőt igazán nem is érzed összetartozónak. Még egy fal, és jöhetnek a homoszexuálisok, hiszen az most olyan „fontos” kérdés ezért valahova el kell, hogy helyezd, ha nem is érzed életed sorsfordító kérdésének. Mindegy, egy fal mögött ez is megfér. Legyen egy falad a „barátoknak”, egy az emberi kapcsolatoknak. Legyen egy falad, ami mögött ez van: „Tudod, én csak akkor vagyok biztos ebben, és akkor hiszek neked, ha...” És egy másik, ami mögé másoknak szánt olyan jelentőségteljes kérdéseket rejtész el, mint a „Hogy vagy...?” és a „Mit olvasol?”, csak éppen számodra valódi jelentőségük hiányában. Azt hiszem, már magad is tudod folytatni a sort. Egy dologban biztos vagyok: a falak benned nem érted épültek. Ahogyan az összkomfortos, leválasztott WC-vel és mosdóval ellátott szobák, és az egymástól elszeparált zuhanyzók sem érted készültek. Nem készülhettek érted. Nem készülhetett érted az, ami meglöp ötven lépéssel és másfél gondolattal, ami a szobád ajta-

jától a mosdóig tartana. Sem az, ami megfoszt attól, hogy a másikat akár csak öt percig is ne lásd, hogy beszélhess hozzá.

Mielőtt azonban még felmerülne a gyanú, hogy irigység táplál az új szobák lakói ellen, vagy egy megmagyarázhatatlan hajlam von a közös zuhanyzások emléke felé, inkább befejezem. De a „totojázó” Gedeonoknak azt üzenem – és most már tényleg csak keveseknek szólok – talán rájöttek majd mit is akartam ezzel mondani, ha addig vártok jelre az Úrtól, míg csak egy talpalatnyi hely marad számotokra, és már semmi mögé nem lesz kedvetek benézni, ami állítólag a tiétek, de fallal van elválasztva. Ha pedig így lesz, és nem marad más, csak a körbe – körbe járás, és önmagad felőrlése egy talpalatnyi helyen, megérted, hogy jönnie kell még Sámsonnak is. Lehet, hogy már van, de jönnie kell oszlopok és falak közé...

Kígyó Nándor (2003)

Mező Arnold:

Amaz átányi gyülekezeti gyakorlat igaz tüköri napló-részlet

A negyedévesek körében a sárospataki teológián vegyes érzelmeket vált ki ez a két szó: "gyülekezeti gyakorlat". Minden egyes diák várakozással, nemritkán némi félelemmel tekint az előtte álló tíz napra, amit el kell majd töltenie valamelyik gyülekezetben. Ennek két oka van. Az egyik, hogy valami olyasmit tanulhatunk meg ezalatt az idő alatt, amit az Alma Mater falai között semmiképpen sem; a másik pedig az, hogy tartunk a ránk váró szolgálatok terhétől. Azt azonban mindenképpen elmondhatjuk, hogy senkinek sem vált kárára ez a tíz nap, mindenki feltöltekezve, s új tapasztalatokkal tért vissza a skólába. Álljon most itt néhány sor az Átányban eltöltött tíz nap emlékei közül.

November 9. vasárnap

Megérkeztem. Kölcsönös bemutatkozás, beszélgetés a lelkipásztor családjáról és a gyülekezetről. Azt hiszem, érdekes hetem lesz...

November 10. hétfő

Iroda. Hittanórákról van szó, azok menetéről és tematikájáról. Megismerkedek egy-két „csellel”, amivel a lelkipásztor élhet, ha nem túl olajozott a hitoktatás. A lelkész még itthon kiszínezi a kiszíneznivalót, hogy ezzel is elősegítse a hitoktatás menetét. A gyerekek inkább vizuálisan tanulnak. Erre kell hát építeni...

12:45. Hittanóra az Átányi Általános Iskola 5. osztályában. Utolsó óra... Mindössze nyolcan vannak jelen. Nem kötelező...

Téma: imádkozás. Összesen két magyar gyerek... Míg a gyerekek színeznak, a lelkész megpróbálja felolvasni a leckét. Egy idő után elfogadhatóan működik a dolog. „A vámszedő ököllel verte a mellét” a gyerekek demonstrálják az eseményt. Mégiscsak figyelnek. Egy radírgumi rejtélyes eltűnése felborzolja a kedélyeket. Öt perc káosz, aztán újra működik az óra. Konklúzió: nem szabad elbizakodottnak lenni. Aplikáció a színezőre. Ima. A gyerekek be vannak sózva, nem igazán akarják megtanulni az imádságot. Végül csend. Az ima is jól megy. Néhány ének. Az osztályterem nyugtató halványzöld. Ima elismérlése. Az éneklés alatt már a székeket pakolják a padokra. Utolsó óra... Záróima kórusban, áldás békeség, futás az autóhoz, késésben vagyunk...

November 12. szerda

Reggel nyolc: indulás Egerbe. Lelkészgyűlés. Du. három: hittanóra. Du. öt: családlátogatás. Már alig élek a fáradtságtól...

November 13. csütörtök

- 10:00. Nagytiszteletű úr a levelezést intézi az irodában. Jól elvagyok a pénztári naplókkal és a különböző számlákkal.
- 11:40. Hittanóra. A lelkészt egyfolytában „pabácsizzák”. Kezdem megszokni.
- 12:40. Hittanóra. 7. osztályosok. Megszólítás: „tanárbácsi”.
- 15:15. Hittanóra az óvodában. Már engem is „pabácsiznak.” Már meg sem lepődök.
- 16:15. Istentisztelet.
- 17:15. Családlátogatás.
- 19:50. Végre a parókián.
- 21:20. Ágy...

November 14. péntek

- Egyedül vagyok a parókián. Tartom a frontot és a hittanórát. 19 gyerekből egy magyar. Néhány évet öregedtem, talán őszültem is.
- 12:40. Újabb hittanóra a hatodikosoknál. Már rutinosnak érzem magam...
- 14:00. Megérkezik a felmentő sereg.
- 17:30. Családlátogatás.

November 15. szombat

- Ifjúsági találkozó Miskolcon.
- 19:05. Családlátogatás. Lassan úgy érzem, mintha mindig is Átányban laktam volna...

November 16. vasárnap

- 10:30. Istentisztelet.
- 13:00. Gyerekistentisztelet.
- 14:30. Istentisztelet.
- 19:15. Újra Patakon!

Megviselt a hét, de olyan dolgokat tanulhattam, amelyeket máshol nem. Ferenczfi Zoltán nagytiszteletű úr a szememben már nem csak a palástja miatt „nagytiszteletű.” Belekóstoltam a gyakorlati cigánymisszióba. Tartalmas volt a hét.

Papp György:

Az „peregrinációban szörzött” tapasztalataim summázása

Mindig vonzó volt számomra olyan helyeken járni, ahol valamikor hitvalló őseink is megfordultak, munkálkodtak Isten dicsőségére és az Ő Anyaszentegyházának épülésére, erősödésére. Nem tudom miért, de mindig lenyűgözött annak a kornak a szellemisége, amelyet ismertem az adott hely történetéből. Gimnazista koromban, a Kolozsvári Református Kollégiumban, egyháztörténet órán hallottam először úgy a Sárospataki Kollégiumról, mint ahol hitvalló őseink a Mindenható Isten hű szolgálként áldott munkát fejtettek ki. Akkor ismertem meg jobban Tolnai Dali Jánost, Comeniust, a b.e. nagyságos fejedelmi párt, I. Rákóczi Györgyöt és hű segítőársát Lorántffy Zsuzsannát.

A teológián tanárok, diákok, kik már megfordultak itt, bátorítottak, hogy jöjjenek egy félévre cserediáknak a sárospataki Alma Materbe. Számomra pedig vonzó volt az ötlet.

Amikor kiderült, hogy Isten meghallgatta imádságomat és a tanári kar elfogadta benyújtott kérésemet, és Sárospatakról is megérkezett a kedvező válasz, különös érzés vett erőt rajtam. Elvileg mindez szép és jó, de hogy is fog ez megvalósulni, miképpen fogok beilleszkedni az ott meglévő közösségbe, és sorolhatnám a hasonló kérdéseket.

Amikor február 8-án délután megálltam az Alma Mater előtt, az első amit észrevettem, egy Ige volt: „Féljétek az Istent, és neki adjatok dicsőséget”. Azóta még inkább hálát adok hitvalló őseinkért, kik, pogány ellenségtől keményen ostoroztatott korukból ilyen örökséget hagyhattak reánk.

A „letelepedés” és beilleszkedés első izgalmain való túljutással kezdődött „peregrinus”-életem. Utólag visszatekintve úgy érzem, lehettem volna nyiltabb is. Viszont így is hálás vagyok a megkötött barátságokért. Örömmel töltött el az a kedvesség, melyben tanárok és diákok egyaránt részesítettek. El kell mondanom, hogy jól esett, ha magam lehettem mások hasznára, ha részt vehettem a szervezett közösségi alkalmak egy részén. Örülök annak, hogy majd a félév végén új barátságokkal térhetek vissza Kolozsvárra.

Az órai előadásokon új látásmódokkal is találkoztam. Mindez bizonyára hozzájárul majd ahhoz, hogy az adott esetben előálló témákat több oldalról megvizsgáljam.

A könyvtár gazdag anyagának alapos megismeréshez kevés egy félév, melyben annyi mindent kellene teljesíteni. Viszont örülök annak, hogy bár-mikor betérhetek ide.

Különösképpen hasznosnak érzem az ún. (én nevezem így) akadémiai előadásokat. Két előadót adatott meg meghallgatnom, és mindkettőnek nagyon örültem. Mindenik előadó a biblikus szemléletet továbbította, ami engem személy szerint kiváltképpen örömmel tölt el, ugyanis „helyes kegyességünkhöz” fölöttébb szükséges a biblikus látás. Mindezek után hálát kell adnom Istennek, hogy a barátságok, az órák, az előadások, a hallott igehirdet-

sek által is épülhetett hitem. Reméljük Isten dicsőségére és nemzetünk javára fog szolgálni ez alkalom is.

További nagy öröömre szolgált az, hogy legalább egy részét sikerült megszereznem a szükségesnek érzett teológiai irodalomnak, valamint a szép-irodalom azon részének, melyet Erdélyben nem lehet megvásárolni.

Legációba is szerettem volna menni, viszont ebben megakadályozott az épp aktuális határátkelési törvény, ugyanis vízum nélkül tartózkodom Sárospatakon, és így félévente csak 90 nap van megengedve. Viszont valamennyire pótolja ezt a „hiányt” az, hogy olykor megadatik gyülekezetben szolgálnom. Így valamennyire megismerhetem az itteni gyülekezetek életét is.

Ugyancsak örültem annak, amikor a múzeumot és a várat látogattam meg. Remélem, hogy ittlétem idején sikerül még eljutnom Göncre, Tállyára és Vizsolyba.

Úgy érzem, arról a gyönyörről sem szabad elfeledkezni, melyet Sárospatak természeti szépsége nyújtott.

Összegzésképpen elmondhatom, hogy nagyon hálás vagyok a Seregek Urának ezért a lehetőségért, melyet adott, hogy eljuthassak a „Bodrogparti Athénbe”, abba a városba, melyben valaha hitvalló őseink hirdették szavaikkal és életükkel, hogy „féljétek az Istent, és Neki adjatok dicsőséget”.

(2004)

(Papp György a 2003/04-es tanév tavaszi szemeszterében
Kolozsvárról érkezett közénk)

Tarsoly Eszter:

Lelkésznek lenni más

Lelkésznek lenni más, mint ahogy azt emberként elképzeljük...

Mi hisszük, hogy velünk és általunk megváltozik a világ, de ha nem teszünk minden percünket, döntésünket Isten kezébe, fölénk tornyosulnak a feladatok, egyre nehezedik rajtunk a palást, amíg össze nem esünk. Ha azonban ott tudunk maradni Isten tenyerén, Ő még akkor is használ, amikor mi – látszólag – semmit sem teszünk:

Tavasszal temettem egy idős nénit. A férje jött el bejelenteni a temetést. Látszott rajta, hogy valamikor szigorú, erős ember lehetett. Később ki is derült: katona volt és elmondása szerint a román katonákat a Kossuth utcán kaszabolta. Annyi szeretettel beszélt az ő Klárikájáról, hogy nem tudtam visszatartani a könnyeim. Együtt sírtam vele, és jóformán egész idő alatt egy szót sem szóltam.

Miután elment, megvolt magamról a véleményem és azon tündöttem, vajon hivatásunknak ezt a részét, mikor és melyik órán vettük? Úgy éreztem, amint bácsi kilépett a hivatal ajtaján, elvesztettem őt.

Három hónappal a temetés után felhívott, hogy látogassam meg.

Elmondta, valóban dühös volt, amikor látta, hogy egy „ilyen kis kezdő” fogadja, de aztán megérezett valamit, amit nem lehet szavakba önteni. Erőt, békét, segítő kezet.

Rámnézett és így folytatta:

– Maga egy olyan küszöbön segített át, amiről azt hittem, el fogok benne esni.

Lelkésznek lenni más, mint ahogy azt teológusként elképzeljük...

Nehezünkre esik az időpontok betartása, a vizsgákra való felkészülés. Sok tárgyat fölöslegesnek vélünk; ha kijavítanak, meggyőződésünk, hogy macerálnak.

Egy gyülekezet éléről viszont gyakran visszavágyunk az iskolapadba, hogy megtanítsa nekünk valaki, hogyan kell vigasztalni, hogyan kell az időnket beosztani, hogyan kell jegyesoktatást tartani.

Eleinte kínosak voltak számomra a jegyesoktatás beszélgetései, mert voltak olyan párok, akik sokkal inkább kezeltek legjobb barátnőként, mint lelkészként.

Este volt már, fáradt is voltam a hosszú nap után, de egy jegyespárt vártam, akik este 19 órára jelentkeztek be. A beszélgetések általában nagyon jól alakulnak, a párok szívesen beszélnek a kapcsolatukról, magukról, egymásról, a döntésükről. Ezen a páron már az elején éreztem, hogy más, mint a többi. Nem szívesen válaszoltak a kérdéseimre, vagy csak egyszavas válaszokat adtak, döcögött a beszélgetés. Végző küzdelmemben is igyekeztem a méltóság megtartására, ezért így zártam le a beszélgetést:

– Rendben van, örülök, hogy eljöttetek, esetleg ha valamilyen kérdéseitek van még, szívesen válaszolok, vagy ha úgy szeretnétek, akkor beszélgetünk róla.

Mire a völegény hanyagul hátradőlt a széken, végigmért és odabúgta:

– Akár a házasségről is?

Lelkésznek lenni más, mint ahogy azt nőként elképzeljük...

Hisszük, hogy bebizonyítható: egy nő semmivel sem kevesebb, mint egy férfi. Egyezzünk meg abban, hogy más és ezt jobb, ha elfogadjuk.

A templom esőtől és széltől óvó falai közül kikerülve egy hófödte sírgödör mellé, csak sírni tudunk a saját erőtlenségünk és elesettségünk fölött.

Lelkésznőnek lenni más, mert nem tudunk férfiként viselkedni, bármennyire erőlködünk is. Hadd nyugtassam meg kedves kolleganőimet, ma már kevés helyen várják ezt el tőlünk.

Egy konferencia alkalmával nagyszerű hasonlatot hallottam: ne akarjunk a férfiak páncéljába bújni, mert az lötyögni fog rajtunk. Dávid is kibújt a hatalmas páncélból, és úgy indult Góliát ellen, ahogy volt, pásztorfiúként.

Lelkésznőnek lenni más, és ezt a környezetünk is észre veszi:

Hatalmas hó hullt aznap, amikor temetnem kellett. Reménykedtem az idő enyhülésében, amikor elindultam otthonról. A templomból kiérve nyugtáztam, hogy az időjárás semmit sem javult, sőt, talán hó ennyire sűrűn nem is hullt még soha.

Elöttem Himalajaként magaslott a temető partja, fejemen kétszeresére magasodott és nehezedett a főveg a rárakódott hőtömegettől, a palástom lobo-gott a szélben. Amikor a sírgödörhöz értünk, nem láttam mást, csak összefüggő fehérséget. Tétován topogtam, nem tudtam hova lépjek, nehogy bele-essek a hatalmas gödörbe.

Az egyik sírásó észrevette bizonytalanságomat. Jólelkű ember lévén, felnyalábolt, mint egy kölyökmacskát és ráhelyezett a hatalmas hókupacra, majd odasúgta:

– Öszt bele ne essen...

Lelkésznek lenni más.

Egy kedves presbiterünk mondta: „valaki szakmát választ, valaki pedig hivatást. És ez meglátszik.”

Jaj, nekünk, ha szakmánk a lelkipásztorokodás, mert beleroppanunk a vele járó nehézségekbe, és nemcsak mi, hanem azok is, akik ránk bízattak.

Jaj, nekünk, ha mi választottuk, mert emberi erőnk, lelkesedésünk fogytával üres szívvel és üres kezekkel állunk majd az úton.

Lelkésznek lenni más. Tudta ezt már Wass Albert ifjú tiszteletese is az „Elvész a nyom” c. könyvből, aki azon tűnődött, mi a papi élet feladata ezen a földön. Azzal tisztában volt, hogy maga az egyházi szolgálat még nem feladat, csak kötelesség. Mint ahogy a tisztviselőnek is kötelessége napi nyolc

órákat akták eligazításával eltöltenie egy irodában. Azonban ezen a kötelességen belül egy feladatnak is lennie kell. „...Minden embernek kell legyen egy feladata ebben az életben – kötelességen belül, vagy azon felül is talán – mert különben nem lenne értelme annak, hogy él...Minden embernek kell legyen egy feladata, egy titkos küldetése, mely Istentől való.”

Kívánom mindnyájatoknak, hogy ti is megtaláljátok!

Tarsoly Eszter
beosztott lelkipásztor, Miskolc-Tetemvár

Menyhárt Orsolya, Nagy Gábor, Pap Ákos

Cserepatak

Patak, Patak, Sárospatak – hallottuk focimeccs közben, három évvel ezelőtt a Kolozsváron megrendezett teológustalálkozón, a szurkolótáborban. Ki gondolta volna, hogy egyszer mi is majd pataki színekben veszünk részt a találkozón és pataki hanggal buzdítjuk a Sárospatakért küzdőket.

Hárman érkeztünk, mind a hárman elvárásokkal és nagy reményekkel. Elvártuk, hogy befogadjanak és reméltük, hogy jól fog telni ez a 2006. év második féléve. Talán úgy indultunk neki, mint az egykori deákok, akik messze földre indultak el, székérrel vagy másképpen, tanulni; és örültek, mikor megérkeztek és azt találták, amit kerestek. Más országba elindulni nem kis vállalkozás, mivel azonban nekünk elég jól bevált ez a hármas csapat, így nekivágtunk ennek a feladatnak is. Csendes városka fogadott minket, az általunk megszokott zajos és zsúfolt Kolozsvár helyett. Ez a csend volt az, amit mind a hárman nagyon tudtunk és most is tudunk értékelni. Már vártak minket szeretettel, ami nagymértékben elősegítette mindenféle fajta beilleszkedésünket itt Patakon: teológusközösség, évfolyam, bentlakás (itt kollégium), szakács néni. A kezdeti nehézségek közé tartozott, hogy több mindent előlről kellett kezdenünk: ismerkedés, bemutatkozás, bizonyítások. Eléggé meglepett minket a nagyszámú lányhallgató, mivel nálunk szinte fordított az arány: sokkal több a fiúhallgató, mint a lány. Amint sikerült kipakolnunk és otthonossá tennünk kicsiny szobánkat, megpróbáltuk bejárni a város utcáit, valamint szép lassan megnézni milyen óráink is lesznek ebben a félévben. Jelszavunk: idővel minden kialakul, már sok helyzetben kisegített minket, így most is, hiszen valóban már a második héten ismertük órarendünket. Azért is volt számunkra szokatlan, mert nálunk még csak folyamatban van ez a sok hátrányt és előnyt tartalmazó, bonyolult kétszintű képzés. Azt terveztük, hogy minden lehetőséget kihasználunk amíg itt vagyunk, főleg, hogy itt ösztöndíjat is kapunk, diákigazolvánnyal együtt, ami otthon nem adatik meg. Így gyakran jártunk a könyvtárba, utazgattunk, ahogy lehetett, kampányban vet-

tünk részt (hisz otthon úgyszólván lehetőségünk), ismerkedtünk, tanultunk. A beilleszkedés gyorsan ment, hála a Bethlen jó közösségének és befogadóképességének (l. szabik humora). Sokat lendített ezen a folyamaton a pápai teológustalálkozó, ahol az összezártság, ha nem is legjobban, de megismertette az embereket egymással. Ezen még csak segített a nemrég Szentesre történnő kiszállás, már kizárólag az évfolyammal.

Eleinte kérdezték, hogy hogyan érezzük itt magunkat, milyenek a tanárok, sikerült-e beilleszkedni. Most már van viszonyítási alapunk, így elmondhatjuk, hogy egyre erősebb bennünk az érzés, hogy jól döntöttünk, miszerint Sárospatakot választottuk cserediákságunk helyéül (habár most Kolozsvárra nem ment innen senki). Nagyon jól érezzük magunkat és éppen beszéltük, hogy a két tanári karból egy nagyon jó tanári gárdát lehetne összehozni. A beilleszkedéssel nem voltak gondok, aminek nagyon örülünk. Azt is hozzá kell tennünk azonban, hogy az itteni közösséggel kapcsolatos kritikákat hallva, sok mindent igaznak találtunk. Úgy érezzük az az igazi közösség kevésbé tapasztalható, mint nálunk ami van és amit kissé hiányolunk. Nálunk mindenki köszön a folyosón mindenkinek, még ha tízszer is találkoznak. Ehhez hozzá tartozik, hogy itt a hétvégék többsége hazamenetelt jelentenek, míg nálunk sokan maradnak. Persze, nem egészséges hasonlítani, hiszen éppen a változatosság és a másság teszi érdekessé az itteni napokat, annak ellenére, hogy mindenhol jó, de a legjobb otthon.

Így minden sárospataki diákot csak buzdítani tudok, hogy mindenképpen próbálja ki, legalább egy fél évre a cserediákságot. Biztosítom, hogy csakis nyerni lehet vele: tapasztalatot, tudást, barátokat, új élményeket, más élet-szemléletet. Köszönjük mindenki közvetlenségét és a törekvést, hogy jó élményekkel távozzunk innen. Mire belejövünk, már vissza is kell menni. De addig még van egy kicsi és addig is élvezzük.

Menyhárt Orsolya, Nagy Gábor, Pap Ákos

Rácsok Andrea:

Nemzetközi nőnap

Gyermekkoromból emlékszem rá, hogy édesapám nőnap alkalmából minden évben meglepte (és azóta is meglepi) édesanyámat (és persze engem is), és ez számomra mind a mai napig szívet melengető élmény. Azt gondolom kevés olyan nő van, akinek nem esik jól a kedveskedés, a figyelmesség, a nőiességnek szóló elismerés.

Ezeket a sorokat az a tény ihlette, miszerint egyes férfiak vallják: a nőnapot nem kell ünnepelni, mert az kommunista ünnep.

Igen, tudom és ismerem a nemzetközi nőnap történetét. Tudom, hogy a Rákosi rendszerben vált Magyarországon kötelezővé, és orosz mintára tették éppen március 8-ra. Azt kevesen említik meg, hogy 1911-ben Ausztriában, Dániában, Németországban és Svájcban ünnepelték meg a világon először, tehát nem csak az úgynevezett kommunista országokban emlékeztek meg ilyen módon a nőkről. És az az igazság, hogy napjainkban sem ideológiákhoz kellene ezt a napot kötni.

Sokkal inkább kellene látni azt, hogy egy nőnek – anyaként, feleségként, szolgatársként – mennyi feladata van, melyeket önként vagy kényszerből, de el kell végeznie. Persze ezek a feladatok jobb esetben gyönyörűségesek, örömmel töltik el az ember lányát, de mégis jól tud esni az, ha a férfiak, akik mellé rendeltettünk – társként, barátként, munkatársként – elismerik nőiségünket, munkánkat.

Igen, tudom, ezt nem csak így és csak ezen a napon lehet és kell elismerni. Nyilván egész évben lehet odafigyelni, kedvesnek lenni és elismeréssel adózni a nők felé, ez a nap azonban mégis lehet a csúcса – ilyen értelemben – az egész évnek.

És el kell mondanom, hogy március 8-án nagyon jó volt látni teológusainkat virággal a kezükben – mert nem feledkeztek el az évfolyamukba járó lányokról.

(2006)

בקר טוב

Ezzel a köszöntéssel indult minden nap az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetemen, ahol egy hetet tölthettünk el zsidó testvéreink között. Számunkra meglepő volt az a szeretet, amivel fogadtak, mert azzal az érzéssel indultunk el az Egyetemre cserediáknak, hogy talán nem örülnek majd a keresztyén, Krisztushívó embereknek. Amikor megérkeztünk, szeretettel köszöntöttek minket, és örömmel fogadták jelenlétünket, mert ez is egy lépés volt előre a keresztyénség és a zsidóság kapcsolatának ápolásában.

Az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Budapesten a Bérkocsi utca 2. szám alatt található. Az Egyetemen található szakok a következők: Rabbini tudományok fakultása, amin rabbi diploma szerezhető 7 év alatt. Judaisztika tanár szakon 4 év után a hallgatók tanári oklevelet kapnak. A Kántorképző szak nem azonos a nálunk ismert kántorképzővel. Ezen a szakon végző hallgatók olyan zsidó kántorok lesznek, akik az istentiszteletet is levezethetik. A közösségi szociális munkás szakon végzetek zsidó intézményekben is végezhetnek munkát, és részt vehetnek vidéki és fővárosi zsidó közösségek építésében. A Zsidó művelődéstörténet szakon sok keresztyén testvér is tanul, ahol művelődéstörténet szakos bölcész diplomát szerezhetnek. Erre a képzésre a jelentkezés feltétele felsőfokú végzettség.

Az Egyetem rendelkezik egy gyönyörű zsinagógával, könyvtárral, oktatás-módszertani központtal és nyelvi lektorátussal, ahol évenként lehet államilag elismert nyelvvizsgát tenni modern és bibliai héber nyelvből. Kollégium a Bálint Zsidó Közösségi Házban, Budapest belvárosában található. Az ellátása és a felszereltsége magas szintű. Mindennap különböző rendezvények vannak – sportolási lehetőség, előadások, könyvtár, tánc –, amelyeken bárki részt vehet, de leginkább csak zsidó fiatalokkal és idős emberekkel találkozunk.

Hétfőn délelőtt érkeztünk meg, és a fogadásunk után a Saar haboker órát látogattuk meg. Ezen az órán Eszter könyvével és az aktuális purim ünneppel (március 13-14. ünneplik, a zsidó naptár szerint adár hónap 14-15) foglalkoztunk. Sikerélménynek számított ez az óra, mert az Eszter könyvét mi is tudtuk eredeti nyelvről magyar nyelvre fordítani. Az órát a kecskeméti rabbi, Róna Tamás tartotta, akivel jó kapcsolatot sikerült kialakítanunk, és telefonszámot is cseréltünk. Hétfőn a második óra Judaisztika módszertan volt, ahol a diákok a vallásos oktatás rejtelmét és szépségeit sajátíthatják el. A tanár annyira közvetlen volt, hogy az órájára kávé is hozatott a titkárnővel nekünk. Ezután következett a találkozás a rektorral. A rektor, Prof. Főrabbi. Schöner Alfréd, egyben a Szentírás-és a Talmudtudományi Tanszék vezetője is. Szeretettel köszöntött bennünket, majd elmondta az Egyetem legfontosabb szabályait: szigorúan tilos politizálni, mert az az ember magánügye, az épületbe csak kóser ételt szabad bevinni, és kötelező a kipa viselete, mert az Örökkévaló előtt fedetlen fővel nem állnak meg a zsidó emberek. Már az első napon éreztették velünk, hogy tudnak arról, hogy vannak olyan lelkipásztorok az

egyházunkban, akik a nyilvánosság előtt kifejezték antiszemita nézeteiket, és ezért tilos az Egyetem falain belül a politika. Továbbá úgy tartják, hogy az Intézmény falain belül csak Isten dolgaival kell foglalkozni, mert az, aki oda jelentkezett azt vállalta, hogy az Örökkévaló dolgairól tud meg minél többet. Ez az első, és egyetlen kötelessége. A politika csupán a magánügye lehet.

Sajnálattal figyeltük meg, hogy minden zsidó intézményben (óvoda, iskola, kollégium) fémdetektoros kapu van beszerelve, és biztonsági őrök látják el az intézmények védelmét. Erre a múltban történt atrocitások miatt van szükség. Még a kollégiumba is ilyen kapun kell keresztül menni, és az idegeneket az őrök átvizsgálják. Bennünket azonban nem vetettek ennek alá, mivel a Zsidó Egyetem vendégeiként nem szerettek volna megsérteni.

Kedden több órát látogattunk meg, melyek közül a Rektor úr óráját szeretném megemlíteni. Az óra neve: A kivonulás az egyiptomi hieroglifák tükrében. Ezen az órán régészeti leletek bemutatásával és összehasonlításával vizsgáltuk meg József történetét, a tízcsapást és a kivonulást. Az óra célja az volt, hogy megismerjük azokat az adatokat, melyek igazolják ezeknek a történeteknek e hitelességét.

Szerdán meglátogattuk a Benjámin óvodát és a Scheiber Sándor Általános és Középsiskolát. Az óvodába a gyermekek 4 csoportba vannak elosztva. Nem életkor szerinti, hanem egyes csoportok vannak, mert a nagyok tudják tanítani a kicsiket, és a kicsik vágyakoznak a nagyok társaságára. Mint minden pedagógiai módszernek, ennek is meg van az előnye és a hátránya. Nagyon szépen felszerelt, zsidó motívumokkal díszített óvodát láthattunk. A Scheiber Sándor Általános és Középsiskolában meglátogattunk egy vallásórát. A gyermekek aktivitása mellett láthattuk a Judaisztika szakos hallgatókat gyakorlat közben. Az igazgatónő szerint nagyon nagy a túljelentkezés az oktatás magas színvonala miatt. Ezen intézmények látogatása után a könyvtárat látogattunk meg.

A csütörtök reggelt zsinagógai istentisztelettel kezdtük. A férfiak és a nők a jó rend szerint külön padosorban foglaltak helyet. Az alkalmat a főrabbi és 2 másik rabbi tartotta. Nagyon érdekes élmény volt ez számunkra, mert most vettünk részt először zsinagógai istentiszteleten. Az Egyetem zsinagógája, szépen díszített zsidó motívumokkal, és a falon a holokauszt (héberül: SOÁ, ezt a kifejezést használják a zsidók) áldozatainak listája is megtalálható. Istentisztelet után modern hébernyelv órán vettünk részt az alef csoportban, amiből nem sokat értettünk, de a nyelvkönyvből több mondatot is el tudtunk olvasni úgy, hogy a szöveg nem volt ellátva magánhangzós jelekkel. A nap másik nagyon érdekes órája a Zsidó liturgia volt, amit egy nagyon kedves rabbi, Kármán György tartott. A peszah ünnep liturgikus elemeivel foglalkoztunk, és megnéztük, hogyan épül fel egy széder este.

A széder este elemeit részletes vizsgálat alá vetettük. Gyarapodott a tudásunk új ismeretekkel: A széder (rend) ünneplésére készülve a zsidók világszerte több napon át eltakarítanak minden kovászt otthonukból. A széder ünnepen egy üres szék látható, amely Illésre, a Messiás előhírnökére vár. A

páska előtti szombat a "masszóra sabbat ha-gádol"- a nagyszombat. Ekkor emlékeznek meg a páskabarány beszerzéséről.

Az asztal terítéke, ami köré az ünnepen ülnek: egy bárány lábszárcsontja, kovásztalan kenyér, keserű füvek, bor, gyertyák, egy tojás, sós víz, zöldségek, reszelt alma és burgonya. Ezek mind jelentősek, de ebből Isten csak hármat rendelt.

A kenyér kovásztalan, mert a kovász a bűnt jelképezi. A keserű füvek arra a keserű szenvedésre emlékeztetnek, amit az egyiptomiak korbácsától szenvedtek. A gyertyák emlékeztetnek a szent sátor istentiszteletére a pusztában. A tojás a feltámadást jelképezi. A sós víz az Egyiptomban ontott könnyeket jelenti. A reszelt alma a vályogra emlékeztet, amelyből régen téglát készítettek.

Az asztalon három darab kovásztalan kenyér van. A középsőt kettétörik, és a felét eldugják. Az eldugott felét az étkezés végén előveszik és a család minden tagja eszik belőle. Ezt a darabot "áfikommenek" hívják.

Kármán György azt is elmesélte nekünk, hogy az Újszövetség – ami a zsidóság körében nem tartozik bele a Bibliába – számukra a bizonyíték arra, hogy a zsidók a peszah ünnepet, amit Isten rendelt a választott nép számára, komolyan vették és megtartották Jézus korában és az azt megelőző időszakban is. Számukra ez fontos bizonyíték, mert a mai napig fontos és nagy ünnepe ez a zsidóságnak.

A legnagyobb élményünk talán az volt, hogy találkoztunk krisztushívő zsidókkal is, akik örömmel keresték társaságunkat, és sokat beszélgettek velünk.

Pénteken már nem volt tanítás. Könyvtárlátogatás és a sabbat megünneplése volt a program. Csodálatos egy hetet tölthettünk el az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetemen. Mielőtt végleg eljöttünk a Rektor úr elköszönt tőlünk, és köszöntését küldte a Sárospataki Református Teológiai Akadémiának. Búcsúzóul könyveket kaptunk ajándékba. Szeretetteljes emberekkel találkozhattunk, akik örömmel fogadták a látogatásunkat. Barátságokat is kötöttünk zsidó fiatalokkal és rabbikkal, akik visszavárnak, és több keresztyén testvért is szívesen látnának vendégül Intézményükben.

Benedek Aliz V. évf. és Fülöp Richárd II. évfolyam

Maksai Attila:

Exmisszió

Így kezdődött: valamikor januárban Taracközi Ferenc, a beregszászi református gyülekezet lelkipásztora nekem szegezte a kérdést, hogy vállalnám-e februártól fél évre a segédlelkési szolgálatot a gyülekezetben? A válasz határ-ideje: öt perc. Torkomon akadt a hang, kicsit szédültem is, majd igent mondtam. Jelen helyzetemben két hónap szolgálat után egy nagy kettősség él bennem.

Az egyik oldal: életem talán legszebb időszaka következett el azzal, hogy a beregszászi gyülekezetben segédlelkési szolgálatot folytathatok. Már több mint egy éve él bennem a vágy, hogy végre gyülekezetben szolgálhassam Istent, és mindazt, amit a teológián elsajátíthattam, a gyakorlatban is alkalmazzam. Éppen ezért ez az érzés játszotta a legfőbb szerepet akkor, amikor igent mondtam a felkérésre, és elfogadtam ezt a szolgálati lehetőséget. Istennek van humora – ezt bizonyítja itteni helyzetem is. Szolgálni akartam gyülekezetben, hát kaptam szolgálatot: ötféle ifjúsági csoport, minden reggel istentisztelet, hetente átlagosan 3-4 temetés, minden vasárnap keresztlő, főiskolai alkalmak. Szolgálatok terén van választék bőven.

Azonban a teológián ötöd éves lévén még vizsgák és szigorlatok állnak előttem. Mindezt „megkönnyítendő” első éves vagyok tanítóképzős is vagyok mintegy húsz tantárggyal. Így kicsit sötét előttem a jövő, hogy e háromból (segédlelkészség, teológia, tanítóképző) vajon tudom-e mindet teljesíteni. Most valóban csak az Ige maradt, ahogyan sorolja a biztatásokat: embereknek ez lehetetlen, de Istennek minden lehetséges; minden lehetséges annak, aki hisz; akik az Úrban bíznak, erejük megújul...

Három dolgot megtanultam és megtapasztaltam. Szeretném ezeket most az eljövendő lelkipásztor testvéreim szívére helyezni.

1) Mindazon dolgok nélkül, amiket a teológián kaptam tanároktól, diák-társaimtól, lehetetlen lenne ezt a szolgálatot végezni. Éppen ezért becsüljétek meg minden szót, még azt is, ami talán fölöslegesnek tűnik.

2) Mindazon dolgok nélkül, amiket a világban kaptam az emberektől, lehetetlen lenne most az emberekkel beszélgetni és nekik bizonyosságot tenni személyesen. Éppen ezért becsüljétek meg még a hitetlen embereket is, mert hozzájuk küldettetek és érettük – az emberekért – kell szolgáljátok Istent.

3) Isten nélkül, az Ő szeretete nélkül az első hét után már lehetetlen lett volna szolgálni. Éppen ezért mindennek fölött becsüljétek meg azt az elhívást, amit Tőle kaptatok, és e nélkül ne is kezdjétek szolgálni.

Így kezdődött...
Szentimrei
Mihály órát tart
az imaterem régi
színpadán 1991
őszén

Segédlelkészek
a kibocsátó
istentisztelet
előtt 1996
szeptemberében
(Foto: Nagy
Károly Zsolt)

Márkus Mihály,
Mészáros István,
Tőkés László,
Kocsis Elemér és
Hegedűs Loránt
püspökök a
Zsinati ülés és
első segédlelkészi
kibocsátás előtt 1996
szeptemberében
(Foto: Nagy Károly
Zsolt)

A teológus
kórus énekel az
évnytón, 1996
szeptember (Foto:
Nagy Károly
Zsolt)

Évzáró ünnepség
1997-ben (Horkay
Barna, Szabó
Dániel, Dienes
Dénes, Berényi
József)

Évnyitó 1997-
ben, minősítő
vizsgát tett
hallgatók
fogadalomtétele

Harmadik
évfolyam
focicsapata, 1997

Doktoravatás
Debrecenben,
1998

Ballagó évfolyam
fáültetése az
iskolakertben dr.
Nagy Antal Mihály
évfolyamvezetővel
(1998)

A tanári kar
az 1998. évi
évnyitón (első
sor: Horváth
Barna, Benke
György, Frank
Sawyer, Aria
Sawyer, Kádár
Ferenc és dr.
Nagy Antalné
spirituális)

A 4. évfolyam
kiszállása a simai
gyülekezetben
2000-ben

A 2000. évi
sárospataki
COETUS
résztevői
Göncön a
templom előtt

Segédlelkészek
a kibocsátó
istentisztelet előtt
Kádár Ferenc
évfolyamvezetővel
(2001)

Lelkeszi
vizsgát tett
hallgatónk
2001-ben

A teológus
kamarakórus
Újszászy Kálmán
szobrának avatásán
2002-ben

Teológiai tanárok
az évnyitó előtt
2003-ban

Dr. Mészáros
István püspök
köszöntése
nyugdíjba menetele
alkalmából 2003-
ban

Dr. Frank
Sawyer
egyetemi tanári
kinevezése
a 2003. évi
évnyitón

Az Akadémia
hallgatói és
tanárai a 2003.
évi évnyitó
előtt

Debreceni és
pataki teológiai
tanárok
megbeszélése a
Tanácssteremben
2004-ben

A Kolozsvári
Teológiai Intézet
díszdoktorai: D.
Dr. Frank Sawyer
feleségével és D.
Szabó Dániel

Teológusok
kirándulása
Tokajba 2004-
ben

Teológus
csendesnap a
Lorántffy teremben
(2004)

Teológus
kiszállás,
Kaposfő,
2004

A teológus
gyülekezet
a 2006. évi
pünkösdi
legációk
kibocsátó
istentisztelet
után a
felújított
Imateremben

A lelkes-
képesítő
bizottság és
a vizsgát tett
lelkészek
2006-ban

Ballagás
2006-ban

Útban a lelkész-
szentelésre (2006)

Útban a lelkész-
szentelésre, elől
dr. Börzsönyi
József rektor és
Csomós József
püspök (2006)

Segédlelké-
szek eskütéte-
le 2006-ban

